MORISS DEKOBRA

NAVES LĪGUMS

ROMĀNS

IZDEVNIECĪBA „GRĀMATU DRAUGS"
RĪGA / PETERBAŽNĪCAS LAUKUMĀ / 3
1928

SHOUT
SHARE
IT

Annotation

Moriss Dekobrā
Nāves līgums
Romāns
No franču valodas tulkojis **Valdemārs Kārkliņš**
Noskanējis grāmatu un failu izveidojis Imants Ločmelis imantslochmelis@inbox.lv
Vērtīgu grāmatu virkne
LI sējums
Iespiests Izdevniecība „Grāmatu Draugs» Rīga, Pēterbaznīcas laukumā 37 1928 spiestuve Pēterbaznīcas laukumā 25-27

-
- I
    - II
-
-
    - III
    - IV
    - V
    - VI
    - VII.
    - IX
    - X
    - I
    - II
    - III
    - IV
    - V
    - VI
    - IX
    - X
- notes
    - 1
    - 2
    - 3
    - 4

Moriss Dekobra
Nāves līgums

Moriss Dekobra

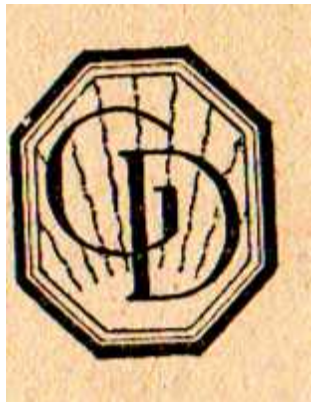

I

Klusums auklē cietoksni, kur ieslodzītie nāvei nolemtie. Šī drūmā ēka ir dzīvo miroņ'u kaps Stambulā. Varens četrstūris), kura pelēkās sienas paceļas netālu no Bosifora krasta un kura šaurās ejas atgādina milzīga skudru pūžņa alas.

Kamēr Komstantinopolie vēl dreb neseno dumpju šausmās, cietoksnis vienaldzīgi nolūkojas revolucionāru kustībās. Nāveii nolemtos zem saviem tumšajiem spārniem glabādams, tas nejūt viņu nāves bailes. Kas daļas tam, ja viņu ausis slimīgā satraukumā uztver pat visklusāko skaņu, kas dzirdama biezajos mūros; ja plaši ieplestās acis izmisumā stīvi vēro dzelzīs kaltās, kameru durvis; ja drausmīgu murgu mākts cilvēks pamodies vaid, savu nevarību apzinādamies^ un ja' kāds cits plosās pie slēgtām durvīm kā meža zvērs, kam kājas iecirstas lapsii dzelzīs. Cietums ņirgājas par drošsirdīgiem un gļēvuļiem, par padevīgiem un dumpīgiem. Tas vairs nepazīst tos, ko rītā gaismai austot pakārs un kas jau jūt kā Nāve velkas pa tumšajiem koridoriem viņiem arvienu tuvāk. Kā ļauna pamāte ar akmens sirdi cietums baro savus bērnus, lai atdotu tos bendei.

Pulkstenis ir viens naktī. Cietumam līdzās zilā naktī zvīgo sv. Sofijas katedrāles cēlais kupols un četri balti minareti. Pie vārtiem stāv turlku kareivis'. Tas ir slinks sargs pie Nāves vestibila sliegšņa, kas ar bezrūpīgu musulmaņa fatalismu gaida rīta ausmu, kamēr aiz dzelzs durvīm pa koridoru šurpu un turpu staigā divi cietumsargi, garāmejot pa reizei ieskatīdamies šaurajos lodziņos ka-

mēru durvīs. Osmans Aga un Mechmeds efendijs pļāpā, laiku kavēdami.

— Kad pakārs vēl kādus piecdesmit, sešdesmit — visiem dumpiniekiem sašļuks dūša, — saka Osmans.

— Un cik tur trūka, ka es arī būtu pārgājisi viņu pusē!

— Arvien vajaga turēties stiprāko pusē, draudziņ.

— Jā, bet kas varēja zināt, kad viņi sāka? Man gandrīz jau likās, ka viņi nogāzīs Gaziju.

— Haliss Turguds bejs paļāvās uz karaspēku... Vai zini, ko man pastmeistars šorīt teica?... Maskavieši slepeni izdevuši piecpadsmit miljonus mārciņu, lai palīdzētu Turgudam. Un laba tiesa no kritušiem droši vien mira šo miljonu dēļ.

— Senāk rīkoja revolūcijas daiļas favorites dēļ. Tagad algadži par divdesmit piecām mārciņām ceļ barikādes ielu stūros.

— Par politiskiem uzskatiem maksā naudu... Interesanti, kāpēc biržā nevarētu kotēt cilvēku politisko pārliecību? Piemēram: komunismam pievērsts ēģiptiešu fellahs — desmit zelta rubļi... Pie

lieliniekiem pārgājis fašistu amatnieks: tūkstoš liru... Iekšlietu ministrs: par Gepou cietumos izglītotas eksprinceses skūpstu... Ķiniešu ģenerālis ar piecdesmittūkstoš kareivjiem: par trīspadsmit Angļu-Persiešu Naftas Sabiedrības akcijām... un tā tālāk.

— Bet ir arī neuzpērkami sektanti.

— Jā. Ir nejēgas, kas tic Envera pašā politiskiem pēctečiem! Es ticu katrai valdībai, kas maksā saviem ierēdņiem labas algas...

Mechmeds efendijs apstājas pie kameras durvīm, ielūkojas pa dzelzīm aizrestoto lodziņu un čukst:

— Sarijs Efejs Edibs aizmidzis... Lūk, tas ir cilvēks, kas nekurnēdams padodas liktenim.

— Viņš zina, ko pelna noziedznieks, kas aizdedzinājis Ters Hanē arsenālu.

— Ak, ko!... Kāda tam- nozīme, ja viens Gazija ienaidnieks mirst vai paliek dzīvs... Vienalga, vai mēslu kaudzē viens tārps vairāk vai mazāk.

— Klausies... Četrpadsmitā kamerā kāds vaid... Iesim paskatīties...

Abi cietumsargi steidzas uz koridora galu. Viņi redz cietumnieku, kas murgos krampjaini raustās savā guļasvietā. Viņa vaimanu modulacijas kā velnišķa dziesma atbalsojas šaurajā sprostā, kur noputējusi lampiņa vieš vāju gaismu.

Osmans Aga čukst:

- Viņu tūlīt pakārs... Jaulka atmoda... Cilpa jau žņaudz viņa kaklu...

— Klausies... Saka, ka pakārtiem esot skaista nāve... Savā ziņā pēdējā bauda, kas cilvēkam sasniedzama!

— Vai tU negribi atdot viņam atslēgas u.n apgulties viņa vietā, lai to izjustu?

— Nē — man labāk patīk bauda, ko pārdod Mazā laukuma kazino meitenes.

— Es esmu taupīgāks... Man pietiek ar Galatas ielas resno Sadētu... Viņa prasa tikai vienu mārciņu un labas vakariņas lētā restorānā.

Viņi iet atkal tālāk.

— Vai šorīt daudziem jāmirst?

— Sarakstā atzīmēti četri: Abeddins bejs, Herzens, gruzinis Jusufs un Ibrahims bejs.

— Ibrahims bejs? Kas izolēts piektajā kamerā?... Vai tu zini par ko viņš notiesāts?...

— Jā. Viņa prāvU iztiesāja aiz slēgtām durvīm, bet man tobrīd dienesta darīšanās vajadzēja būt tiesas zālē. Viņš apcietināts IMma-Bagčē pilī &. maija naktī, līdzi četriem provokatoriem, kas atbraukuši no Smimas labības liellaivā. Tiesas advokāts viņa prāvā minēja kādas sievietes vārdu. Tikai esmu iaizmirsis, kādas. Vakar man stāstīja, ka

viņa pārbēgusi: pār Bulgārijā» robežu dažas stundas pirms apcietināšanas pavēles saņemšanas robežsargu iecirknī. Nezinu, vai tas ir tas pats, kas 30. aprilī nonāvēja Džemilu Ali beju, bet savu nāvessodu viņš droši vien nav zadzis. Es brīnos, kāpēc viņu nepakāra pagājušo otrdien reizē ar četriem Smimas banditiem.

— - Viņš ir dižciltīgs ēģiptietis, draudziņ... tam jau

vajaga sevišķu[1] karieti, zīda cilpu un riekstkoka karatavas ar vara apkalumiem!!

— Es aizvakar runāju ar viņa advokātu... Vai tu zini, ka šim ēģiptietim ir jauktas asinis?...

— Kā tā?

— Tā ir. Viņa māte esot pariziete un tēvs — kāds Kairā ļoti pazīstams ēģiptiešu pašā.

— Francija un Ēģipte?... Dīvains maisījums... Orients reizēm vienojas ar Okcidentu.

— Protams, uz dīvāniem.

Sarunu, pārtrauc strupa pavēle, kas atskan koridora galā. Ierēdnis atver vārtus un atkāpjas sāņus, lai ielaistu vīrieti, kam pa priekšu koridora pustumsā slīd milzīga ēna. Viņš tuvojas cietumsargiem.

— Skati es!, — Mechmeds efendijs čuks t biedri nu — Direktors... Būs kas no jauna.

Abi sargi kareiviski nostājas pie 'sienas zem apsūbējušas lampas.

— Viss kārtībā, jūsu augstība.

— Klausāties, ko es jums teikšu. Man jums jāpasaka pēdējās instrukcijas, ko nupat saņēmu... Notiesāto Ibrahimu beju šorīt trijos aizvedīs uz Jedi-Kulē. Tur viņu saulei lecot nošaus.

— Nošaus?

— Jā. Turcijas sūtnis Kairā piesūtījis Ēģiptes val-' dības lūgumu mīkstināt Ibrahima beja sodu. Bet tā kā

tiesa nevar viņu apžēlot, tad nolemts viņu sodīt nošaujot un ne pakarot kā visus pārējos. Es atļāvu advokatam Kar-ņecka kungam paziņot viņam šo lēmumu. Viņš tūlīt atnāks notiesāto mierināt pirms soda izpildīšanas. Jūs ielai-dīsat Karņecka kungu Ibrahima beja kamerā un ļausat viņiem pēc patikas izrunāties.

— Klausāmies, augstība.

— Vai esat viņa advokātu redzējuši? Vai pazīsat viņu?

— Jā, augstība.

— Trijos viņu aizvedīs no šejienes... Bet tad jau es arī būšu te. Es pats apmainīšu pavadrakstus... Ar citiem

viss paliek kā bijis: pēc Abeddina ibeja. Herzena un Jusufa atnāks puspiecos... Esat modri un uzmanīgi.

— Jā, augstība.

— Ā, gandrīz aizmirsu... Ieejat Ibrahima beja kamerā un parunājaties ar viņu, kamēr atnāks advokāts... Stāstāt viņam, kaut

ko... Cenšaties viņu izklaidēt, ja varat... šim notiesātam ir zināmas priekšrocības... Un jūs — jūs paliekat koridorā, pieskatāt pārējos trīs notiesātos kā līdz šim. Sapratāt?

— Tieši tā, augstība.

Sargi sveic. Direktors aiziet; viņa spokainā ēna, durvju laternai tuvojaties, pamazām saraujas. Kad vārti atkal ir ciet, Osmans Aga pagriežas pret biedri:

— Nu?... Ko es teicu?... šo ēģiptieti viņi ņem kā ar cimdiem.

— Vai nav vienalga — nošaut vai pakārt?... Vai tas tev šķiet soda mīkstinājums?...

—Jā, — nāve nošaujot ir elegantāka un modernāka...

— Vienalga, mīļais draugs, šautene, elektriskais krēsls vai cilpa — nāve šā vai tā... Eleganti vai. vienkārši, iznākums ir tas pats. Vari būt drošs, ka Ibrahimam bejam labāk patiktu krietna lidmašina, ar ko rīta gaismai austot aizbēgt uz kādu lielu Eiropas galvaspilsētu. Es vēl nesaprotu, kā viņa kārtas cilvēks var pievienoties dumpiniekiem, kas grib gāzt mūsu valdību. Viņa vieta drīzāk bija Peras Palasa pie simts citiem tūristiem, kas pagrabā sēdēdami nepacietīgi gaida nemieru beigas.

— Es tev jau teicu, tur ieja'ukta .sieviete...

— Jā! Un tā nav bijusi muļķe, ja viņa pratusi laikā pazust... Tiešām, es saku: sieviete ir kā dadzis... Viņa dzeļ vai glāsta, skatoties, kā tu viņai pieskaries — pie sirds vai pie ādas.

— Tev taisnība.... Es pielūkošu šos trīs. Ej apmierini ceturto.

Ibrahims bejs guļ. Nevērojot pēdējo nakšu ciešanas, nevērojot traģiskās stundas, ko viņš pārcietis pēdējās

trijās nedēļās, sākot ar apcietināšanu un beidzot ar tiesas sēdi 'un spriedumu, ka viņš sodīts ar augstāko soda mēru par nodevību un valsts ierēdņa noslepkavošanu, viņa seja nestāsta par iekšējām cīņām un mokāmi, ko pārcietusi un varbūt vēl cieš viņa dvēsele. Viņa vaibsti nav nāves šausmu un izmisuma izķēmoti kā Herzena seja. Un tomēr, kas gan šajā bālajā vīrietī ar astoņas dienas nedzītu bārdu apaugušo seju pazītu Ibrahima pašā vienīgo dēlu, skaisto ēģiptieti ar samtainajām acīm., maigo ādaskrāsu, juteklīgajām lūpām, smalkajām rokām, kas nesen triumfēja labākā sabiedrībā tiklab Luksoras Ziemas Pilī, kā Londonas Berkleja skvēra salonos?

Kairas Gezirē salas spīdošais polospēlētājs, Doviļas pirmais māla baložu šāvējs, daiļo austrumnieeu sapņu princis, kura tumšajās acīs lūkojoties sievietes juta savu nevarību), — nav tagad vairāk nekas, kā turku cietumnieks. Cietumnieks, kura stundas jau skaitītas.

Cietumsargs apstājas pie aizmigušā. Dažus mirkļus viņš klusēdams vēro Ibrahimu. Viņš nav pamodies smagajām durvīm veroties. Un tomēr jātraucē saldais miegs, kas īsina moku pilnos nenovēršamo īstenības šausmu brīžus. Sargs lēni noliecas un čukst:

— Nebaidāties, es...

Notiesātais pēkšņi uzlec sēdus. Zem segas sakniebtām[1] dūrēm, pārcilvēcīgā spraigumā savilktiem muskuļiem bailes mākdams, viņš uzlūko sargu. Viņa acīs spoguļojas šausmīgās atmodas izbailes, agonijas neprāta liesma, ko tūdaļ noslāpē tēraudcieba griba. Un drīz nervi pilnīgi padodas gribai. Tā i'r lepna cilvēka elegantā rezignācijā, cilvēka, kas ar paceltu galvu iet nāvē.

— Labrīt, Mechmed efendij. Jūs vedīsat mani turp, kur izpildīs ceremoniju ?

— Nē, nē... Jums vēl laika diezgan... Cietuma direktora kungs man lika nākt jums pakavēt laiku.

— Viņa augstība tiešām' i'r ļoti laipns pret mani.

— Ko es varu darīt lai jūs mazliet izklaidētu?

— Runājat cik maz vien iespējams.

— Iˆabi.

Dažus mirkļus drausmīgs klusums valda pelēko akmens sienu sprostā, kur jūtams, kā caur likteņa smilš-pulksteni rist pēdējie smilšu graudiņi'. Cietumsargs sēd uz zema soliņa. Notiesātais viņu ilgi dzlūko; viņa skatienu māc neizteiktu vārdu smagums; tas ir skatiens, kura stingo nekustlbu neviens nevarētu vienaldzīgi izturēt. Un pēkšņi Ibrahims bejs teic:

— Sakāt, Mechmed... Man liekas, jūs neesat gluži neinteliģents cilvēks.

— Nē... Es labi zinu savas valsts vēsturi.

— Tā tad jūs neesat viens no tiem trulajiem radījumiem, kas nesaprot cilvēka jūtas?

—- Man liekas, nē.

— Varbūt jūs esat dzirdējuši, ka uz nāvi notiesāto pēdējās vēlēšanās jāizpilda, ja tas iespējams?

— Jā. Ja tās nepārsniedz zināmas robežas.

— Vai jūs man varat pagādāt zīmuli un papīru?

Mechmeds acumirkli vilcinās. Tad viņš izvelk no

kabatas piezīmju grāmatiņu ar pildspalvu un sniedz tās Ibrahimam be jam.

— Te būs... Jūs gribat rakstīt savu testamentu?

— Nē... Vēstuli kādai sievietei... Apsolāt man, ka jūs to nosūtīsat, ka jūs to ieliksat aploksnē, uzlipināsat mārku un nodosat pastā, kad nemieri Konstantinopolē būs norimuši un valsts iestādes atkal sāks normāli darboties.

— Tas ir pret cietuma reglamentiem, bet es tomēr apsolu izpildīt jūsu vēlēšanos.

— Diemžēl, man nav dzeramnaudas ko jums iedot... Jūs zināt, ka uz nāvi notiesātiem noziedzniekiem pēdējā, lielajā ceļojumā dodoties neatstāj naudu kabatā... Bet...

— Es jūs lūdzu, Ibrahim bej... Ir pakalpojumi, par kuriem nav jāmaksā nauda.

Notiesātais noliecas pār papīra lapu. Viņš raksta rindu pēc rindasi, kamēr Mechmeds ziņkāri vēro viņa kustības. Šķiet, vēstuli rakstot viņš aizmirsis nāves šausmas, kas to gaida pēc dažiem mirkļiem. Viņš dedzīgi raksta pēdējo vēstuli sievietei tālumā un brīvībā. Dzīvība atplaiksnās viņa sejā un atmirdz viņa acīs. Tad abas puses papīra lapai ir aprakstītas... Ibrahims bejs pieceļas un pieiet sargam klāt.

— Vai jums nav aploksnes?

— Nē.

— Tad es uzrakstīšu uz citas lapas saņēmējas adresi... Lūk, tā:

Marevai šomberga kundzei,

Co. Berliner Kred'itbank,

Berlin S. W. 68.

— Saprotu... Norakstīšu šo adresi uz aploksnes un nodošu vēstuli pastā, kad būs izredzes, ka tā tiks nosūtīta adresē minētai damai.

— Pateicos.

Cietumsargs saloka aprakstītās lapiņas un līdz ar piezīmju grāmatiņu noglabā kabatā. Tad viņš piebilst:

— Vai jūs man neatļautu kā atlīdzību par šo mazo pakalpojumu jums kaut ko jautāt?

— Lūdzu.

— Man liekas, ka esmu šīs damas vārdu jau kādreiz dzirdējis tribunālā, kad iztiesāja jūsu prāvu. Vai tas tiesa ?

— Jā.

— Un ja nu arī viņa būtu apcietināta un notiesāta, tāpat kā jūs?

— Tad mans advokāts man to būtu teicis.

Ibrahima beja seja pēkšņi: apmācas:

— Tiešām, jau četrdesmit astoņas stundas neesmu runājis ar Karņedka kungu... Vai jūs zināt, kas pa šo laiku noticis?

— Apmierināties... šomberga kundze tikusi pēdējā brīdī pāri Bulgārijas rdbežai, kamēr robežsargi vēl nebija saņēmuši arestēšanas pavēli. To man teica pastmeistars.

— Ā!

Mechmeds ir pārsteigts redzot Ibrahimu beju atviegloti nopūšamies.

— Vai tas jūs mierina, ka jūs zināt šo dāmu- drošībā?

— Ja.

— Un tā ir tā pati, kas jūs veda šurp? Jūs laikam nemaz neļaunojaties uz viņu.

— Mechmed, paklausāties; pat tad, kad tikai- divas stundas atliek ko dzīvot, cilvēkam var būt noslēpumi, kurus tas grib aiznest līdzi kapā.

— Piedodat, ka jums jautāju... Kad jūs man nodevāt vēstuli, es

domāju, ka jūs man uzticaties.

— Es jums uzticos-; es taču jums iedevu vaļēju vēstuli, kas rakstīta viņai.

— Es to rūpīgi nosūtīšu.

Pie durvīm klauvē. Tad tās paveras un spraugā parādās Osmans-Aga.

— Mechmed!... Koridora galā kāds runā ar sargu.

— Paliec še... Es iešu paskatīties, kas tur notiek.

Mechmeds iziet no kameras un- dodas uz āra durvīm.

Kāda roka pastiepjas caur restēm un sniedz viņam ieejas atļauju. Mechmeds paskatās u-n pustumsā redz atnākušā seju.

— Jā, jā, tas ir Ihrahima beja advokāts. Laižat viņu tūlīt iekšā! Viņa augstība tā pavēlēja.

Noklaudz lielā atslēga un vārti atveras.

— Ātrālk, ātrāk, nekavējat, — tumsā noskan advokāta balss, — man jāsteidzas.

— Lūdzu...

Advokāts lieliem soļiem iet Uz Ibrahima -beja kameru. Viņam līdzi steigdamies Mechmeds jautā:

— Jūs atnācāt mierināt savu klientu pirms soda izpildīšanas?

— Jā... Vai viņš ļoti uztraukts?

— Nē. Ap -pusnakti viņš aizmiga. Viņš izturās- daudz mierīgāk, nekā Herzens: tas pat miegā vaid un gaužas.

il

— Ātrāk, slēdzat vaļā Ibrahima beja kameras durvis.

— Lūdzu.

Smagās durvis atveras. Mechmeds māj ar roku un otrs cietumsargs iznāk no kameras. Iekšā iegājis, advokāts izstiepj arestantam pretim abas rokas.

II

Kad bagātais Augšeģiptes kokvilnas plantacij'u īpašnieks Ibrahims pašā 1890. gadā Kannē bija salaulājies ar konservatorijas laureāti Kozinu Marešala jaunkundzi, kura jau piecus gadus plūca laurus Parizē, Odeona teātrī, [4] viņš Aleksandrijā no kuģa krastā izkāpjot teica savai jaunajai dzīves biedrenei:

— Mīļā Rozina, ja jūs man dāvināsat dēlu, tad mēs viņu izaudzināsim par īstu Vakareiropas džentlmeni.

Ibrahima pašā kundze, agrākā Rozina Marešal, kurai Nilas ūdeņi patika labāk nekā Parizes skatuvju ugunis, tomēr nevarēja šķirties no savas vecās istabmeitas, un aizveda to līdzi uz Kairu.

Rozina turēja par savu pienākumu pildīt vīra vēlēšanos un tapa māte. 6. aprilī 1891. gadā, svētajā Ramadana mēnesī, Rodas salas greznajā pilī Ibrahimam pašā piedzima dēls. Lai to cienīgi saņemtu, viņš sajūsmas neprātā svinīgajā brīdī mobilizēja Anglijas galma karalisko aku-šeru profesoru Uorberiju no Londonas un Parizes medici-nas akadēmijas locekli, slaveno ginekologu doktoru Lešar-molu. No Kairas angļu-eģiptiešu hospitāļa bija aicinātas trīs slimnieku kopējas. Bez tām bija atsaukta sirmā iedzimto vecmāte no Asuanas, kas 1851. gadā bija saņēmusi pašu Ibrahimu, un piecas, visveselīgāko Asiutas apgabala Ēģiptes sieviešu pulkā izmeklētas zīdītājas. Viņu pienu vispirms rūpīgi analizēja Leipeigas institūta bakteriologs profesors doktors Morenkops.

Bērns auga kā jauns un skaists svētās upes viļņu apskalots stāds Nilas deltā. Divpadsmit gadu vecumā viņš jau ar jauna atieta spēku un izveicību spieķi vicinādams pēra nubiešu sulaiņus, kas bija doti viņa rīcībā, Ibrahims pašā jūsmoja, kad viņa mantinieka dusmu upurus vajadzēja ievietot slimnīcā. Viņš lepni teica sievai:

— Viņa dzīslās rit Ptolomeju asinis. Man nāk prātā Tutmoziss, pirmais zēns, kas septiņus gadus vecs lika ar vārošu ūdeni noplaucēt savas cienījamās zīdītājas krūtis.

Kad jaunā māte, Odeona ,,eks-aktrise“ uztraucās par sava lolojuma negantajām tieksmēm,, pašā viņu mierināja:

— Viņa dvēseles austrumnieciskā veidojuma dēļ es neaizmirsīšu savu nodomu, šis velnēns dienās būs lielisks Vakareiropas džentlmenis. Pēc mēneša mans intendants viņu vedīs uz Itonu, Anglijā. Nekad viņš neies mūsu Ēģiptes universitātē El-Azarā: viņam jāmācās Kembridžas koledžā.

Piecos mācības gados Itonā jaunais Ibrahims klausījās sprediķus par altruismu, par personības izveidošanu un citām augstām lietām. Viņu pārliecināja, ka Lielbritānijā ir vienīgā civilizētā zeme visā

pasaulē, un ka Brita-nijas valsts ir vispilnīgākā cilvēces kolektivās gribas iz-jpausme. Ibrahimam kļuva skaidrs, ka pats Dievs Tēvs bijis anglis, jo Viņš pēc sešām pasaules radīšanas darba ,'dienām atpūties, tā apstiprinādams angļu ,,uīk-enda“ svē-,'to paraš'u. Jaunais ēģiptietis baudīja lielisku sportista iz-I ģlītību un saprata, ka īstam anglosakšu cilts loceklim, kā i saka Stendals, futbola spēles laikā pat valsts apvērsums jāvēro tikpat maz, kā spēles laukuma malā augošam kokam nokritusi lapa.

Diemžēl, Itonas audzināšana neapmierināja Ibrahimu; no savas mātes-francietes viņš bija mantojis iedzimtu tieksmi pēc analizēs', loģiska domu kārtojuma un skaidrības valodā. Kā zināms, angliskās atziņas arvien jānorij apmēram tādā veidā, kā dzerami aptiekas zāļu pilieni. Viņas nedrīkt ilgi gremot, jo tad tās jāizspļauj. Ibrahimam ik dienas nācās izspļaut Stjuarta Milla vai Spensera, Kar-leila vai Makoleja gudrības gabalus.

Patiesību sakot, par antipātiju, ko viņam iedvesa angliskā kultura, nevarēja vainot Kembridžas audzinātājus

vien. Bija vēl citi, pa daļai emocionālās dabas iemesli. Fašodas prāvas laikā viņš ne vienu reizi vien redzēja māti raudam, un viņš veil -skaidri atcerējās, cik jautri viņa smējās, lasot par Bērsa uzvarām Transvalā.

Kad jaunajam pašā bija pilni septiņpadsmit gadi, viņa intendants sakravāja ceļasomas, lai brauktu uz Parizi. Viņam. Ildzi uz Francijas galvaspilsētu aizbrauca četri]хь niji, polo, launtenisa raķetes, Ellenas Terri ģīmetne, divas kārbas ar pašizgatavotu marmelādi un zili džemperi ar baltiem ielokiem un izšūtu hokeja kluba zīmotni.

Ibrahims iestājās universitātē. Franču valodu viņš jau no bērna dienām prata tikpat labi kā arabu valodu, un tādēļ bez pūlēm varēja klausīties Sorbonnā visas lekcijas, kas viņu interesēja. Bet kādu vakaru, kad viņš pūlējās izprast Kanta tīrā saprāta kritiku, viņam pēkšņi iešāvās prātā -lieliska ideja. Viņš iesvieda grāmatas un burtnīcas kaktā un teica:

— Galu galā, tēvam pieder vismaz trešdaļa no visām Ēģiptes kokvilnas plantācijām. Un es varu nospļauties par Karalauču mandarina kategorisko imperativu.

Intendants, kuram sulainis paziņoja, ka jaunais kungs nozudis, viņu ar lielām pūlēm beidzot atrada Bobettas restorānā jautri tērzējot ar kādu glītu koķeti. Uz skatuves apšaubāms artists deklamēja Morisa Donne ja „Piemuļķotā Erosa“ pantus. Intendants sāka rāt bēgli, kamēr viņa dāmā nemierīgi vēroja svešo, nikno kungu, jau nojauzdama, ka jaunais daudzsološais klients zudis.

Viņi sarunājās angliski.

— Man šķiet, ka diezgan strādāts, — Ibrahims protestēja. — Tur, Anglijā, mani nogurdināja mūžīgais sports... Kad es gāju gulēt pēc

sešām stundām kriketa un la'untenisa laukumos, tad, protams, man prātā nenāca domas par sievietēm... Bet te pavisam cita lieta. Te es 1 acu netērēju nekā...

— Ser, jūs tērējat pieci tūkstoši franku mēnesī.

— Es nerunāju par naudu, bet par fizisko enerģiju... Es še netērēju nekā. Bet vilinājumi man uzglūn uz katra stūra. Tur, Itonā, es kavēju laiku ar „Trinitī-Bolla“ ,mazajām zostiņām vai koķetajām skuķēm no čerringtonas... še kaislība mani plosa kā no džungļiem izbēgusi tīģeru māte... Mans vectēvs manos gados jau bija apprecējis septiņas sievas un pavedis piecdesmit čerkesietes.

— Bet ser, tas' vēl nenozīmē, ka jums jādebitē ar šo netīro koķeti, ar ko jūs patlaban sēdāt pie viena galdiņa.

— Vai varat man pagādāt labāku? Es ilgi vairs negribu gaidīt.

— Ser, es telegrafēšu viņa ekselencei uz Kairu.

Mazā koķete ar krāsotām uzacīm jautrā balsī pārtrauca sarunu:

— Tā tad jūs jau nolēmāt, kurp mēs braūksim papriecāties? Mēs taču brauksim visi reizē, vai nē, mīļie draugi ?

Veltas cerības. Brūnais Mentors nemanot ielika viņai rokā divus lujīdorus sāpju naudas un līdzi savam īdzīgajam Telemakam izgāja no bāra.

Otrā dienā Ibrahimam pašā nosūtīja šādu telegramu:

„Ibrahims vēlas kļūt vīrietis. Lūdzu sūtāt instrukcijas un noteicat budžetu."

Pēc vienas dienas pienāca atbilde:

„Griežaties pie Chediva apgādātājas Kolombēna kundzes d'Edanbura ielā 144. Liekat, lai izvēlēto meiteni izmeklē Pastēra institūta profesors Manigans. Kredits neierobežots. Kad lieta pabeigta, sūtāt sīku ziņojumu, šaubu gadījumā izvēlēto meiteni iepriekš pārbaudāt paši."

Ibrahima pašā intendants ibija padevīgs un uzticīgs kalps savam kungam. Viņš nekavējoties devās pie Kolombēna kundzes d'Edanbura ielā 144. šī dama bija speciāliste Ēģiptes karaļa galma kaislību remdēšanas lietās. Dabūjusi zināt, ka pienācis jaunā Ibrahima pašā iesvētīšanas brīdis, viņa aiz sajūsmas sasita plaukstas:

— Ok, monsieur!... Ai, vecie labie laiki, ai, jaukās atmiņas! Es taču viņa godājamam tēva kungam arvien piedāvāju savas kolekcijas labākos numurus. Ai, cik dau-

Morisa Dekobra. „Nāves ligums" LI.

dižas vācietes un angilietes man nepaveda jūsu Ibrahims pašā! Ja dēlam ir viņa temperaments, tad varu derēt, ka viņš trijās nedēļās iztukšos visu manu krātuvi! Jūs sakāt, viņam septiņpadsmit gadu? Afrikanietim tas it nebūt nav par agrU. Bet jūs zināsat, ka sports mūslaiku jaunekļiem ilgi var būt mīlestības vietā. Ai, šis sports ir mūsu bīstamākais konkurents... Tā tad, jūs teicāt, viņam septiņpadsmit

gadu, hm, hm...

Kolombēna kundze čukstēja savu katalogu šķirstīdama:

— Irena Lelē?... Nē... viņa pārāk uzpūtīga... Nadine Danžē... Skaista... pat ļoti skaista, bet viņai nepatīk pārāk jauni vīrieši. Viņa vislabāk der skaistiem un jautriem večiem... Tā tad — es atzīmēju trīs kandidātes, kas būtu derīgas: vikontesa Talabara, Ivonna Tiznak un Lisjenna Lemejēr. Jā, lūk, to es jums sevišķi ieteiktu.

Intendants satikās ar atzīmētajām kandidātēm. Viņš tām lika izpildīt dažas mazas formalitātes, lai pārliecinātos, vai nedraud briesmas no nevēlamām baktērijām, un pēc tam personīgi, pārliecinājās par viņu. derīgumu, pierādīdams tādu pašaizliedzību un uzticību, kāda mūsu sindi-kalisma un Teilora sistēmas gadsimtā gandrīz vairs nav sastopama. Laimīgā uzvarētāja sacensībā bija vikontesa Talabara. Ibrahimam viņa likās burvīga. Pēc tam, kad Uz Kairo bija nosūtītas vairākas garas telegramas un saņemtas tik pat garas atbildes, vecais pašā beidzot paziņoja savu galīgo lēmumu:

„Angažējat vikontesu. Noslēdzat ar viņu līgumu par monopoltiesībām uz viņas mīlestību. Alga 500 mārciņas mēnesī. Atsūtat analizi kontrekspertizei Kairā."

Tādi bija jaunā ēģiptieša pirmie soļi mīlestības valstī. Pēc astoņi mēneši ilgā sakara ar vikontesu Kembridžas koledžas audzēknis jau uzstādīja tādus mīlestības rekordus, ka pat viņa slavenajiem senčiem — afrikaniešiem nebūtu bijis jākaunās par dēladēla panākumiem un varoņdarbiem. Par studijām Sorbonnā vairs nevarēja būt ne runa. Divdesmit gadus vecs Ibrahims bija sava visvarenā

tēva kokvilnas plantāciju pilnvarots priekšstāvis Francijas kokvilnas tirgū. Patiesību sakot, viņš šEs pilnvaras neizlietotas nodeva tālāk kādam Lēvenšteina kungam, kurš, par spīti pazīstamajam jokam, prata būt reizē žīds un bretonietis: viņš bija dzimis Brestā, grieķu tirdzniecības kuģī, kamēr tas stāvēja muitas ostā.

Pats Ibrahims cītīgi pildīja sava tēva gribu — viņš centās kļūt par Vakareiropas džentlmeni, t. i. par vienu no tiem nevainojamiem mondēniem jaunekļiem, kas skaitās visu Eiropas žokejklubu biedru sarakstos, ar apbrīnojamu nevērību prot spēlēt bakarā, šauj māla baložus, uz grezniem Direktorijas stila dīvāniem uzvar pusjaunavas un maksā karšu parādus divdesmit četru stundu laikā, bet parādus drēbniekiem — pēc vairākiem gadiem; -— par vienu no tiem kosmopolītiskiem dēkaiņiem, kas ar tenisa raķetu sitieniem pārcērt valstu robežas, visas pasaules bāros notura savas Tautu ĪSavienības sēdes un žīda pidžamās ģērbušies izved dzīvē tautu savstarpējās tuvināšanās idejas.

1914. gadā, pasaules karam sākoties, Ibrahimam be~ jam bija divdesmit trīs gadi. Viņš gan nebija diezin ko sasniedzis kokvilnas rūpniecībā, bet viņš bija pārsteidzis Biarricu un Karlsbadi ar saviem

apbrīnojami izvēlētiem apģērbiem un spēcīgiem automobiļiem. Skaistais ēģiptietis, kura skaidrais profils atgādināja Madinē Habū bareljefus, šis Kairas parizietis ar apbrīnojamo takta sajūtu, maigo, daiļskanīgo balsi un augstsirdīgo aizrautību, kuras dēļ viņam piedeva bagātības samaitāta jaunekļa kaprizes, Londonas labākā sabiedrībā bija iemantojis pievārdu: The

darling of the Godu ... Dievu mīlulis. Te varēja piebilst: Dievu un... Dieviešu mīlulis. Jo Park-Lena olimpietes dievināja šo Parisu, kura kravates bija visievērojamākā Ber-lingtona Arkadu konfekcionara parakstīti mākslasdarbi. Viņas strīdējās par viņa mutautiņu. Viņas pētīja un centās uzminēt viņa kaprizes. Viņu pieklājīgā atturība izkusa viņa skatiena maigajās liesmās. Viņa pirmais upuris, lēdija Bidleversa, nevilcinājās ietetovēt savās kājās virspus ceļiem Kārnākās sfinksu alejas attēlu, lai saistītu

viņa vērību. Vēlāk, salonā sēdot kājas vienu pār otru pārlikdama, viņa uzmeta Ibrahimam skatienu, ko saprata tikai viņi divi vien, un čukstēja ar karalisku nekautrību, kāda piemāt tikai dižciltīgām, elegantām dāmām:

— Dearest... Kārnākās templis ir slēgts.

Pateicoties tam, ka viņa dzīslās ritēja daļa franču

asiņu, Ibrahims nebūt nevarēja žēloties par asprātības trūkumu. Visi brīnējās par viņa humoru, gluži neparastu no musulmaņa llūpām, jo austrumnieki asprātībās parasti ir barbari piret eiropiešiem. Vienu dienu, kad daiļa, maza vīniete, kuras mati bija brūni pelēki kā rudens rīts, viņam jautāja kādas sievietēs tam labāk patīkot, gaišmates vai tumšmates, viņš smaidot atbildēja:

— Kundze, Erosa pilī tumšmate ir pagrabs un gaišmate — bēniņi... Starp šīm galējībām man labāk patīk vestibils — sieviete ar brūniem matiem.

Sākās karš. Nāves svētki... piecsimts miljonu civilizētu cilvēku muļķības gaišākais pierādījums. Kamēr avīžu iedlvesmētie karotāji' ik kaujā asinīs vārtīdamies nolādēja Svēto Patiesību, Ibrahims bejs Riča bārā galvanizēja šveiciešus, arģentiniešus un amerikāņus, kas lidoja virs asiņainā chaosa. Viņš teica tiem:

— Tagad jūs redzat demokrātijās svētību! Agrāk, absolūtisma laikos, karaļi likvidēja savas ķildas ar piec-desmittūkstoš algotņiem, kuriem samaksāja par to, ka tie reizēm ļāva sev apgriezt kaklus. Tagad valstu ķildas izvērtušās veselu apzinīglu tautu sadursmēs un piecpadsmit miljoni vāji atalgotu pilsoņu ar šautenēm rokā skrej uz kaujas lauku... Lūk, tas ir īstais progress! Demokrātijā rēc: ,,Nost karu!“, bet kad tā reiz sāk karot, viņa vienā dienā noslepkavo vairāk cilvēku, nekā Tamerlans visā savā mūžā.

Bet tā kā Ibrahims bejs nebija gļēvulis, viņš iestājās lidotājos, teikdams:

— Es gribu mirt, bet ne dubļos.

Divus gadus viņš gāza naidnieka lidmašīnas vienu pēc otras zemē un izpelnījās nevīstošus Laurus. Bet karš nebeidzās. Karavadoņi, t. i. tie, kas karoja omulīgi ap zaļu galdu sēdēdami, nikni pretojās miera slēgšanai. Viņiem vajadzēja vēl dažus miljonus līķu, tikai tad viņi bija ar mienu atdot savas spēlēs banku.

Kad tēva un Kairas dāmu apsveikumi Ibrahimam bejarn jau bija apnikuši, viņš kādu dienu rakstīja:

„Mīļais tēvs, es nezinu kādēļ man vēl ilgāk jāpaliek še, kur mūsu dzimtenē audzināta kokvilna nitroglicerīna veidā mani ikbrīdi var saplosīt gabalos. Angļu aviacijas nodaļas virspavēlnieks mani piekoman'dēja Palestinas eskadrai. Mani jau reiz ievainoja, un savu otro dzimteni Franciju esmu aizstāvējis divus gadus. Turpmāk es operēšu virs Jordanas; ceru, ka man izdosies uzmest dažas bumbas turku karaspēkam arī Eļļas kalnā, taisni tajā vietā, kur Jēzus reiz mācīja cilvēkus mīlēt savk tuvāku."

Tad karš beidzās. Verdena bija ņēmusi savus upurus. Miera noslēgums prasīja citus: uzvarētos. Pēc milzu sadursmes, pēc ‚šī grandiozā baltās rasas inteliģences pierādījuma varēja cerēt, ka 'lielgabalu dārdu plosītās ausis reiz varēs baudīt miertu. Bet kara trokšņa vietā stājās džeza rīboņa... Un džeza ritmā sāka deju visas pasaules nauda.

Kā divdesmit miljoni citu, Ibrahims kādā dienā nolika savu haki krāsas ģērbu un pievienojās eleganto pasaules pilsoņu pulkam. Jauna mobilizācijā. Nu vairs nekliedza: Uz Berlini! Uz Parizi!... Franči sauca: UzSitēru!... un vācieši: Uz „Venīisbergu" !1) Bijušie karotāji apreibinājās izpriecās, lai aizmirstu četru kara gadu šausmas... Ar kādu baudu viņi tērpās civilā ģērbā, kā uzmeklēja savas neuzticīgās sievas, kāds prieks viņiem bija savu ģimenes pavardu izpostītu vai cita aizņemtu redzot, cik tīkami bija

uzsākt spekulācijās 'un cik lielu morālisku gandarījumu viņi juta atrodot gļēvuļus bagātībā un godā celtus!

Ibrahims pārlūkoja savu apkaklīšu un zīda zeķu krājumu. Nekas vairs nebija modē. Viņam norādīja veikalus, kas visas pasaules snobiem diktēja jaunas modes. Viņš atdabūja ieročus mondēnai cīņai: čeku grāmatiņu un tekošu rēķinu Lloida bankā; viņam dāvāja universālu līdzekli pret slinkumu un garlaicību: kāršu spēli. Viņu pavadīja līdz pirmajiem guļamvagoniem, kas atkal cirkulēja pa gruvežu un kapsētu vidū jaumbūvētām dzelzceļa linijām. Par viņu atkal rakstīja „Morning Post", „Figaro" un „Elegante Welt" kronikās, ja viņa zirgi uzvarēja tīrasiņu rikšotāju sacīkstēs un ja kāda ekrānā zvaigzne viņam padevīgi uzsmaidīja caur glicerina asarām.

1918. —1928. Pagāja diesinit gadi. Desmit gadi aizritēja kā spēļu vilcieni likteņa brīnumpilsētā. Pateicoties tēva labajām attiecībām ar

karali Fuadu, Ibrahims ieguva beja tituli. Kad māte viņam pārmeta vecpuiša dzīvi, Ibrahims atbildēja:

— Mīļā māmiņ. divdesmit Eiropā pavadītos gados esmu atradinājies no musulmaņu augstākā tikuma — padevības. Tādēļ es nebūtu labs laulāts draugs savai sievai, ja apprecētos.

Kam viņam vajadzīga sieva? Viņš neglāstīja sievietes, nelutināja tās. Viņas pašas tam pieglaudās. Viņš nesauca tās. Sievietes krita kā apmāti tauriņi viņa spožos automobiļus redzot.

Kādu dienu, kad viņš brauca pa Avusu, Berlines-Pots-damas autoceļu, viņu aizturēja rubina un citronu krāsas svīterī ģērbusies dama. Balto cepuri uz savas mašinas dzēsinātāja uzlikusi, viņa ar smailiem' pirkstiņiem, kurus rotāja piecpadsmit karatu dārgakmens, pūlējās labot traucēkli motora karburatorā. Viņš piedāvājās par palīgu. Kā labs mechaniķis, viņš dažās minūtēs izlaboja karburatoru, iztīrīja smiltis no virām un palaida motoru. Dāma viņam lakoniski patekās un aizliedza to pavadīt līdz Van-ezera golfa klubam. Bet Ibrahims nebija radis tik viegli padoties. Viņš iesaucās:

— Ai! Piedodat... Es aizmirsu pievienot bencina vadu.

Pie motora piegājis, viņš nemanot izslēdza magneta kontaktu un nevainīgi .smaidīdams sacīja:

— Varat braukt! Viss kārtībā.

Elegantā kurpītē autā kājiņa velti spieda pedāli. Motors nekustējās. Dāma spītīgi centās iedarbināt mašinu un drīz iztukšoja akumulatoru vēsi korektā Ibrahima acu priekšā. Tad viņš teica:

— Kundze, sēstaties manā mašinā. Es aizvedīšu jūs kurp vien gribēsat. Tā ir vienīgā izeja.

— Tad es braukšu mājā: Dūmu ielā 22.

Ibrahims viņu veda uz golfa klubu. Dama dusmojās. Tad viņš lika tai kāpt laukā. Viņa cirta tam pliķi. Ibrahims noskūpstīja viņas roku. Pagurusi un izmisusi, viņa beidzot čukstēja:

— Ko jūs īsti gribat?

— Gluži vienkārši, es gribu jūs, kundze.

— Mans kungs, es esmu precējusies.

— Ja sievietes ir saldi augļi, tad[1] vīri ir šo augļu miza. Un es augļus pirms ēšanas esmu radis mizot.

— Jūs varētu man vismaz teikt savu vārdu.

— Lūdzu, kundze. Te ir mana vizitkarte.

Viņš rādīja vara plāksnīti motora priekšpusē, kur bija iegravēts viņa vārds.

— Jūs esat Ibrahims bejs?

— Jā kundze.

— Jūs neprotat cienīt vājo dzimumu.

— Tik skaistai sievietei, kā jums, vēsa cienība būtu visnekrietnākais apvainojums.

Klubā viņi dzēra tējiu. Dama rubina un citronu krāsas svīterī bija vientuļā psichiatra, Bohemijas Orlika pils īpašnieka doktora šomberga kundze... Pēc stundas viņi iznāca no kluba zāles. Ibrahims noskūpstīja pastiepto roku un jautāja:

— Kundze, es ceru jūs rīt satikt... Kur?

Un dama citronkrāsas -svīterī, uz sliegšņa apstājusies, viņam ļoti laipni, ar tikko jaušamu pārmetumu balsī atbildēja:

— Kur? Protams, manā gultā, mīļais draugs.

III

Advokāts sēd iepretīm notiesātam. Cietumsargs aizslēdz kameras durvis.

— Pateicos jums, Karņecka kungs... Paldies, ka atnācāt man pakavēt laiku pirms aizbraucu uz Nāves salu... Iedomājaties, šai brīdī es skaidri atceros Arnolda Beklina romantisko gleznu, kuras reprodukciju man 1913. gadā tā patika redzēt savā salonā pie sienas...

Advokāts viņu pārtrauc:

— Ibrahim!... Nerotaļājaties ar vārdiem... Mēs varam iztikt bez liekas komēdijas... Zinu, jūs esat drošsirdīgs. Karā jūs to esat neskaitāmas reizes pierādījuši ; bet starp brīvu nāvi kaujas laukā un nāvessodu ir... ir...

— Starpība?... Nē, draugs, lai kāda nebūtu nāve, gala iznākums ir viens un tas pats: nebūtība un mūžīgs miers... Šoreiz cēlonis nav nāvīgām gāzēm pildīta grana-ta, bet mīlestība... Tas ir viss.

— Par to runāsim vēlāk... Jo es nenācu šurp, kā jūs teicāt, jums laiku pakavēt, pirms ejat izpirkt savu noziegumu pret Turcijas valdību. Nesu cerības staru jūsu likteņa tumsā... Tiesa, šī cerība ir vāja; bet tomēr tā ir cerība, jo nekas nevar būt ļaunāks par jūsu tagadējo stāvokli.

Karņecka noslēpumainos vārdos klausoties Ibrahima sirds sāk straujāk pukstēt. Kaut viņš cenšas būt vienaldzīgs, burvīgais vārds ,,cerība" jau atvieglo smago kameras tumsas slogu. Viņš jautā:

— Jūs gribat teikt, ka manā lietā sagaidāma revi-zija?

— Diemžēl, nē... Jūs labi zināt, ka šai virzienā jums

nav ko cerēt: spriedums iir galīgs un negrozāms... Bet

ļaujat man jums paskaidrot kādu jaunu, ārkārtēju faktu, tik negaidītu, ka pat es tam sākumā negribēju ticēt... Un ja es līdz šim klusēju, tad tikai tādēļ, ka baidījos jūs sarūgtināt ar veltām cerībām.

— Ai, nabaga draugs... Mans liktenis jau nolemts... Jūs varat man visu teikt!

— Klausāties uzmanīgi...

Advokāts iesāk klusā balsī:

— Jūs grib glābt kāds cilvēks, kura vārdu teikt man liedz solījums un mana aroda principi. Nē, nē... Nejautājat man nekā... šis cilvēks mēģinās jūs glābt no karātavām, no nāvessoda, kas jums sagaidāms, — tas ir viss, ko varu jums teikt; bet par to jums jāpieņem neparasts, drausmīgs noteikums... Lai velti nemocītu jūs, es to jums pateikšu gluži vienkāršos vārdos. Jums jāapsolās pēc viena gada nonāvēties...

Pārsteigums ir tik liels, ka Ibrahims bejs neviļus saraujas. Bet advokāts aizkavē saucienu, kas grib sprukt pār viņa lūpām:

— Saprotat labi... šis cilvēks ir apņēmies[1] jūs glābt no bendes rokām. Bet kā atalgojumu par šo pakalpojumu viņš prasa, lai jūs pēc viena gada labprātīgi nonāvējaties... Viņš jums dāvina ne vairāk, kā divpadsmit mēnešus dzīvības.

— Bet tas taču ir neprāts, Karņecka kungs! Mani pakārs pēc trim stundām.

— Jā, ja jūs atteikšoties slēgt līgumu ar manu klientu! Bet jūs nepakārs, ja jūs esat mierā ar to... Atvainojat, es paskatīšos, vai sargs neklausās pie durvīm... Nē... Viņš novēro citus cietumniekus... Klausāties tālāk... Ar piecdesmit tūkstošiem dolāru šajā revolūcijas satrauktā pilsētā var daudz ko panākt... Cietuma direktors jau ir uzpirkts. Jums par laimi, neuzpērkamā faktiskā direktora vietā cietumu tagad pārvalda kāds viņa vietas izpildītājs. Tas izdarīts manā vadībā un es ceru, ka auss izdosies labi. Direktors jau paziņoja cietumsargiem, ka trijos jūs automobilī aizvedīs ш Jedī-Kulē grāvjiem, kur pavēlēts jūs nošaut. Mašina jau gaida. Patiesībā viņa mūs visus trīs aizvedīs pa San Stefano ceļu. Varat man ticēt,

stundu pēc jūsu bēgšanas es nedotu ne divus piastrus par manu vai jūsu ādu... Ja mēs būsim tuvumā, policija mūs droši vien atradīs. Krastmalā starp Makaj-Kiju un San Stefano gaidīs jūsu glābēja jachtas motorlaiva. Mēs iekāpsim jaehtā un tūlīt izbrauksim jūrā. Nāves murgu vietā jūs redzēsat jūras plašumu un brīvas dienas ausmu.

Ibrahima beja acīs mirdz cerības liesma. Jūra... Plašums... Saule... Brīvība... Atrastā paradīze... Zudusē dzīve, ko atdāvinājis brīnums...

— Ibrahim, vai esat mierā ar noteikumiem?

— Vai tad varu tos nepieņemt?

— Tā tad jūs esat ar mieru mirt pēc gada, ja jūs glābj no nāves soda, kas jums draud pēc trim stundām?...

— Dzīvs fellahs vairāk vērts kā miris pašā... Es parakstu līgumu ar jūsu dīvaino klientu.

— Lieliski! Bet ar to nepietiek, ka jūs domās parakstāt līgumu: jums būs jāparaksta dokuments ar spalvu un tinti manā klātbūtnē.

— Man jāparaiksta dokuments?

Karņeckis izņem no portfeļa baltu papīra lapu ar pildspalvu un sniedz tās Ibrahimam bejam.

— Rakstāt, ko jums diktēšu: „Es, apakšā parakstījies, Ibrahims bejs, ar šo apliecinu, ka būdams skaidrā apziņā labprātīgi nonāvējos šodien..." Pagaidāt: šodien ir piektais jūnijs 1928. gadā... Tā tad, rakstāt: „5. jūnijā 1929. gadā... Pašnāvību izdaru aiz personīgiem iemesliem, kurus nevēlos atklāt." — Tā. tagad parakstāties...

Ibrahims ielūkojas dokumentā, kas viņam ļauj dzīvot vēl divpadsmit mēnešus — vienu gadu, ko viņam dāvina augstsirdīgais svešnieks. Ak, cik bezgala vērtīga tāda dāvana cilvēkam, kuru pēc trim stundām gaida karata-vas! Bet šis vīna kauss ir sazāļots: kā lai dzīvo,

strādā, cīnās, cieš un bauda dzīvi zinot, ka pēc noteikta laika visam pienāks neatvairāms gals un aizkars nokritīs dzīves skatuves priekšā!...

Viņš pārlasa savas pāšnāvības aktu. Ja viņa patreizējais stāvoklis nebūtu tik traģisks, viņš droši vien šo dīvaino nāves līgumu noturētu par neizdevušos joku. Augstsirdīgais glābējs viņam dāvina 365 dzīves un dzīvības dienas, gluži it kā tās būtu 365 vīna glāzes vai 365 papirosi...

Advokāts pārtrauc viņa domu pavedienu:

— Kāpēc jūs neparakstāties, Ibrahim bej?... Vai tiešām jūs labāk gribat, lai izpilda nāvessodu?

— Bet...

— Šo dokumentu es nodošu cilvēkam, par kuru jūms jau stāstīju. Viņš to uzglabās kā formelu līgumu ar jums.

— Bet kas notiks, ja es pa šo gadu iemīlēšu dzīvi un aizmirsīšu šo formalitāti... šo apsolīto pašnāvību izpildīt?...

— Man šķiet, jums vis nebūs tik viegli izvairīties no solījuma pildīšanas. Bez tam, šis jautājums vairs nav manā kompetencē, un par to es jums neko noteiktu nevaru paskaidrot... Bet lūdzu, pasteidzaties. Laiks negaida...

Ibrahims jau ir nolēmis. Parakstījis dokumentu, viņš atdod to Karņeckim.

— Jūs nevarējāt lūkoties citādi... Slīkstot cilvēks ķeras pie visa, kas tam gadas pie rokas... Ceru, ka mana klienta čeki būs iemidzinājuši sargu modrību, kas jūs varētu kavēt šo elli atstājot... Ja viņos pēkšņi pamostas pienākuma apziņa, tad mēs esam zuduši.

Advokāts pieiet pie durvīm un klausās. Koridorā atskan soļu dima. Karņeckis čukst:

— Klusu... Nāk pēc jums.

Skarbi nočirkst atslēga. Cietuma direktors ienāk kamerā, aizver durvis un steigšus čukst advokatam ausī:

— Jūs viņam visu izstāstījāt?...

— Jā, augstība.

— Lai izvairītos no aizdomām, sargi viņu ieslēgs dzelzīs... Lai viņš nepretojas.

Direktors pasauc cietumsargus un liek tiem izvest

Ibrahimu beju. Viņam līdzi no kameras iznāk ar! cietuma direktors un advokāts. Abeddins bejs, Herzens un gruzinis Jusufs paliek savās kamerās.

Pagalmā gaida divi cietuma automobiļi. Vienā iesēstas cietuma direktors, advokāts un Ibrahims bejs, otrā — divi kareivji. Direktora šofers, jau dabūjis 5000 dolārus un viltotu Perzijas pasi, vada mašinu uz Jedi-Kulē, drausmīgo akmens pili, kurā noslepkavoti septiņi sultāni... Ibrahims bejs nodreb, atceroties teikas par veziriem ar nocirstām galvām. Kareivju auto seko direktora automobilim.

Mašinas brauc pa snaudošo Stambulu garām nesalīdzināmai Achmeda mošejai, cauri Lielajam bazaram un senatnīgā Kum-Kapū kvartala līkajām ieliņām. Tad, pagriezušies pa kreisi, viņi pārbrauc pāri Adrianopoles dzelzs-cela sliežu tīklam un nonāk klajumā, kur jau var redzēt Marmaras jūru.

Direktors pavēl mašinas apturēt pie Zelta vārtiem. Kareivjiem un viņu mašinas šoferam viņš liek iebraukt Jedi-Kulē pagalmā un tur pacietīgi gaidīt turpmākās instrukcijas.

Kad otrs auto aizbrauc, Karņeckis pagriežas pret Ibrahimu beju un čukst:

— Tagad ceļš brīvs... Kareivji mūs vairs neredz... Cik ātri vien iespējams, mums jānobrauc seši kilometri, kas mums vēl atliek līdz tai vietai, kur gaida, laiva.

Direktors atslēdz Ibrahima beja roku un kāju važas. Auto ātri traucas ūz priekšu.

Āzijas Skutaru pusē debesis jau sārto tikko jaušama rīta blāzma. Drīz vien tālē pavīd Prinča salu silueti. Netālu no salām redzama jachtk.

Automobilim pretim nāk matrozis; viņa cepuri grezno uzraksts zeltītiem burtiem: J3. S. Andromeda".

— Mums jāsteidzas. Kapteinis tā pavēlēja, — matrozis sauc.

Visi trīs vīrieši ielec laivā. Iedūcās motors un laiva ātri aizpeld uz „Andromedas" pusi. Ibrahims bejs sēd vidū starp cietuma direktoru un advokātu. Viss notieko-

šais viņam šķiet sapnis, kam nav nekāda sakara ar īstenību. Pilnām krūtīm viņš elpo svaigo jūras gaisu, kas tam liekas aromātiskāks par vissmalkāko vīnu. Laiva apstājas pie jachtas un bēgli uzkāpj klājā.

Jachtas apkalpotājs ierāda atbraucējiem sagatavotās kajītes.

Turbinas ierūcas un jachta dodas uz priekšu. Ibrahims bejs atver lūku un raugās tālē. Austrumos jau kvēlo rīta blāzma. Zvaigznes dziest. Ibrahims sajūsmināts ilgi vēro ausmas brīnišķo ainu. Viņš nu ir brīvs... viņš vēl dzīvo... Viņam gribas izjust sevi, taustāmi pārliecināties, ka notikušais nav sapnis, bet īstenība.

Šaī brīdī atveras kajītes durvis. Ibrahims bejs pagriežas: kajītē ienācis advokāts. Ibrahims klusēdams rāda viņam austošās dienas brīnišķo ainu.

Un Karņeekis klusi piebilst:

— Nāve ar rožainiem pirkstiem...

IV

Gulta kajītē bija mīksti klāta, veļa tīra, ūdens mazgājamā traukā dzidrs un svaigs. Skaidrajās debesīs mirdzēja saule.

Skapī karājās balts kokvilnas uzvalks. Turpat bija arī zīda veļa. Netrūka pat glābšanas josta.

Ibrahims domīgi aplūkoja šīs mantas... Glābšanas josta.... Cik ironisks šķita šis priekšmets skapī pēc visa tā, ko viņš bija pārdzīvojis. Ibrahims bija izgulējies. Kuģa pulkstens nupat nosita vienpadsmit. Ibrahims gulēdams tīksmi baudīja ērtību un mieru. Viņa uztrauktie nervi pamazām nomierinājās. Laiku pa laikam caur smadzenēm izjoņoja nemiera domas: kam gan pieder šī jachta? Kāds anonimā glābēja nolūks? Kurp viņš vedīs no turku revolūcijas vētras izglābtos bēgļus?

Bet drīz nemiers norima. Ibrahims bija ēģiptietis un austrumnieciskais fatalisms viņam liedza nodoties neizprotamu noslēpumu minēšanai... Abeddins bejs, Herzens un gruzinis Jusufs tagad jau pakārti. Viņu agonijā sarautie ķermeņi atgādina visiem pastāvošās iekārtas pretniekiem, cik bīstamas sazvērestības pret Turcijas republikas valdību. Ibrahima roka neviļus pieskārās kaklam, it kā viņš 'gribētu pārliecināties, vai tas tiešām vesels un neskārts. Viņš dziļi ieelpoja svaigo rīta gaisu.

•Pie durvīm klauvēja. Stjuarts ienesa mazu, ar gaumi izvēlētu azaidu un ziņoja Ibrahimam be jam:

— Tēja, sausiņi, olas ar šķiņķi, ievārījums... Vai kungs nevēlas vēl ko?... Lenčs būs ne agrāk kā pēc stundas un piecpadsmit minūtēm.

— Nē, pateicos, man nekā nevajaga. Bet sakāt, kur es atrodos?

— Marmaras jūrā pie Notaras raga. šovakar mēs izbrauksim no Dardaneļu jūrasšauruma.

— Nē, es gribēju jautāt, kā viesis tagad esmu?

Stjuarts neatbildēja. Pāris mirkļus klusējis, viņš vēlreiz jautāja:

— Vai kungam vēl kas būtu vajadzīgs?

— Nē! Es jūs lūdzu, pasakāt man, kas ir šīs. jachtas īpašnieks.

Atkal klusums.

Ibrahims saprata, ka turpmākie jautājumi būtu tikpat veltīgi, un naski ķērās pie olu un šķiņķa tiesāšanas: viņš bija izsalcis. Trauki neatklāja noslēpumu, — uz tiem bija lasāms tikai jachtas nosaukums: „Andromeda".

Tikai burti R. Y. C. rādīja, ka jachtas īpašnieks ir karaliskā jachtkluba Royal Yacht Club" biedrs.

Pēkšņi Ibrahims izdzirda tīkamus, sidrabaini skanošus jaunas sievietes smieklus. Viņš pieskrēja pie lūka un paskatījās augšup. Viņa

kajīte bija tieši zem promenades klāja, un tādēļ viņš nevarēja ieraudzīt nekā, izņemot divas mazas, čūskādas kurpēs autas kājiņas. Jaunā sieviete, acīmredzot, gulēja atzveltnī un jautri tērzēja ar kādu vīrieti, kuru Ibrahims nevarēja redzēt. Viņš hztvēra tikai dažus vīrieša teiktus vārdus angļu valodā. Ibrahims ie-

I<Inu.sijās, cerēdams saprast kaut ko no sarunas. Bet šai brālī kāds atkal ienāca viņa kajītē.

— Ko jūs tur darat? — jautāja Karņecka balss. — Vai jums iekrita jūrā aproces poga?

— Nē... Bet es nupat pārliecinājos, ka kuģi atrodas jauna sieviete.

— Pat divas, mans dārgais draugs. Vai tas jūs mulsina? Jums labāk tiktos atgriezties Konstantinopolē?

— Nē, tas mani nemulsina nemaz, drīzāk gan otrādi... Bet man beidzot gribētos zināt, kā sauc to labvēli, kas man līdzi otām ar šķiņķi šorīt sniedz divas tik mazas un daiļas sievietes kājiņas.

— Drīz jūs redzēsat viņu un daiļo kājiņu īpašnieci. Tad varēsat savu ziņkārību apmierināt. Bet es j ūs lūdzu, neaizmirstat izdzert tēju. Līdz azaidam vēl jāgaida divas stundas. Vai jums, varbūt, labāk patiktu vienam būt?

— Nē, nē, es diezgan ilgi baudīju vientulību cietumā. Piesēžat, aizstāvja kungs.

— Nu, kā jums garšo sausiņi ar apelsīnu ievārījumu?

Ko jūs gan domājat? Vai tiešām jums šķiet, ka

cilvēks var palikt vienaldzīgs no izmisuma pilna trūkuma pēkšņi brīvībā un pārpilnībā ticis?

—Klausāties, Ibrahim... Negaiss pārgājis, un tagad, kad mums ne no kā vairs nav jābaidās, es jums gribētu jautāt divas lietas... Vispirms par to punktu, kas man vēl līdz šim neskaidrs jūsu dēkā un jūsu prāvā... Man vēlreiz jāatvainojas par to, ka nevarēju novērst nāves sodu, bet ceru, jūs sapratīsat, ka mans uzdevums tiešām nebija viegls. Mani uzaicināja par jūsu oficiālo aizstāvi, jūsu lietas izmeklēšana ilga tikai divas dienas un naktis, bet tiesas sēde — tikai dažas stundas... Es jautāju sev. vai pasaules visslavenākais advokāts šādos apstākļos būtu panācis vairāk kā es?

— Apmierināties, dārgais draugs: ticat man, ka neviens nebūtu varējis manu likteni grozīt.

— Nu, un tad... vai jūs man tagad, kad briesmas jau garām, nevarētu pateikt kāda patiesībā bija jūsu loma vi-sā'šajā dēkā? Neslēpšu jums, ka jūsu dalība Konstanti-

nopoles sazvērestībā, jūsu draudzība ar revolucionāriem, kas jums gluži[1] sveši, pat jūsu ceļojums uz Turciju man ir neatminama miMa. Velti esmu nopūlējies rast kaut kādu jūsu rīcības attaisnojumu... Protams, vārda pēc es jūs pazīstu... Esmu dzirdējis par jūsu sasniegumiem sporta sacīkstēs un par jūsu karjeru Eiropas salonos.

Varat iedomāties, kā es brīnējos, redzēdams jūs pie lieliniekiem, kas[1] ar ložmetēju šāvieniem grib atbrīvot tautas un iznīcinot veselu kolektivu nodrošināt atsevišķu cilvēku laimi.

— Noslēpuma atrisinājums ir ļoti vienkāršs. Pie visa tā vainīga sieviete. Protams, jūs sapratīsat, ka es, bagāta ēģiptieša dēls, nevarēju jūsmot par franču un angļu jauno bagātnieku moderno snobismu, kas viņiem reizēm liek tērpties neīstās, izķēmotās komunisma piekritēju maskās. Bez tam, nekad vēl neesmu redzējis, ka kāds no šiem salonu komunistiem nodotu savus personīgos īpašumus un kapitālus kominterna rīcībā. Varbūt, ka šie zīdā tērptie salonu lielinieki ir vienkārši gļēvuļi, kas grib nodrošināties pret represijām tai gadījumā, ja revolucionāri uzvarētu. Bet var arī būt, ka tie ir nejēgas, kam pat Krievijas liktenis vēl nav atvēris acis, lai viņi īstā apgaismojumā redzētu savus mērķus. Lai nu kā, varat būt droši, ka politiskā pārliecība mani nepamudināja stāties turku revolucionāro spridzinātāju rindās. Ja esmu licis savu dzīvību uz spēli, ja varu par izglābšanos pateikties: tikai' bēgšanai uz šo galeru, tad ticat man, — vienīgais iemesls tam visam ir sieviete, tikai sieviete!

— Tā noslēpumainā un visiem svešā sieviete, kas pati laimīgi tika pāri Bulgārijas robežai?

—• Gluži pareizi. Mīlestība mani pārvērta par revolucionāru. šai sievietei līdzi es atbraucu uz Konstantinopo-li, un kaislība mani noveda no mīlestības alkova līdz karātavām.

— Kas viņa ir?

— Piedodat man, es nevaru teikt viņas vārdu. Teikšu tikai to, ka viņa dzimusi Gruzijā, ka viņai trīsdesmit četri gadi, urn ka zem viņas skaistās un cēlās ārienes slēpjas

.strauja un jūsmīga dvēsele. Viņas acīs zaigo zilu Alpu šļūdoņu vēsums, un viņas mati, kā Izoldes cirtas, ar savu pelnu pelēko nokrāsu atgādina tikko nobriedušu rudzu druvu... Ai, šī burvīgā sieviete!

— Man šķiet, jūs pat nedusmojaties uz viņu. Un tomēr, viņa jūs tikko neieveda nāvē.

— Ha-ha!... ir sievietes, kas pašas var nonāvēt. Tās ir tās, kurām trūkst fantāzijas. Rafinētākās mūs ar laipnu smaidu nodod bendes rokās. Tās — maigas, jūtīgas dabas sievietes... Mana burvīgā draudzene nebūt negribēja manu nāvi. Gluži vienkārši, viņa mani ievilināja pārgalvīgā dēkā, jo pati pieder pie tām Eiropā vēl retumis sastopamām sievietēm, kuru dzīve ir romantiskāka par visdrosmīgāko romānu rakstnieku un profesionālo dramaturgu fantāziju... Vai' jūs man atļaujat jūsu klātbūtnē noskūt bārdu?... Man pašam riebjas skatīties uz šiem rugājiem, kas jau astoņas dienas grezno manu seju. Nezinu, kas ir mans viesmīlīgais saimnieks, bet lai nu kā, viņš liek man saprast, ka pat izbēgušiem Turcijas cietumniekiem jāķeras pie ziepēm un bārdas naža, ja tie grib rādīties civilizētā sabiedrībā. Uz

mazgājamā galdiņa noliktie bārdas skūšanas piederumi mani kārdina jau vairāk kā piecas minūtes.

— Lūdzu, nekautrējaties...

— Ja vēlaties, varu jums izstāstīt savu piedzīvojumu no paša sākuma ar policijas ziņojuma noteiktību. Pirmajā martā mēs ar savu mīļāko vēl bijām Kannē... Zilā debess mirdzēja visur — pār jūru un manā sirdī. Mūsu sakars ilga jau divus gadus. Mūsu satiksmi tikai retumis pārtrauca manas draudzenes ceļojumi uz Konstantinopoli, kur dzīvoja viņas tēvs. Jūs tūlīt sapratīsat visu, kad pateikšu jums, ka viņas tēvs bija viens no galveniem .,Spēka un Vienības" komitejas vadoņiem Turcijā. Kamēr šīs komitejas darbība aprobežojās ar vairāk vai mazāk platoniskas dabas manifestācijām, Turcijas iestādes viņas propagandu cieta. Atceros kādu vakaru Kannē, kad es sešas reizes no vietas vinnēju bakarā spēlē. Es tūlīt domāju: man veicas par daudz labi, droši vien gaidama kāda nelaime... Un tie-

llorisš Dekobra. „NSvce līgums" LI.

šām, tiklīdz piecēlos no kāršu galda, pienāca mana draudzene, aizveda mani zāles stūrī un parādīja šādu telegramu:

„Doktors konstatēja šarlachu. Stāvoklis kļūst ik dienas ļaunāks. Sofija ļoti uztraukta. Braucat. — Tēvocis Oskars."

Es nekā nesapratu. Tad draudzene man paskaidroja, ko nozīmēja tdegramas saturs.

„— Ļoti vienkārši. Doktors ir mans tēvs. šarlaehs — gaidamā revolūcija. Sofija nozīmē Konstantinopoli, tēvocis Oskars ir komunistisko arodbiedrību centrālkomitejās sekretārs (Sofijā. Viņš ir mana tēva labākais draugs un arvien sūta man par viņu ziņas. Rītvakar mēs aizbrauksim no šejienes un Milānā sēdīsimies Orienta ekspresī."

Draudzenes balss noskaņā es dzirdēju domu: „Kas mani mīlē, lai nāk man līdzi"... Es nekavējos ne acumirkli. Jau ilgu laiku biju dzīvojis pārāk mierīgi. ,,šmen-de-fera“ spēle un golfa sacīkstes nevar dēku meklētāju ilgi apmierināt. Es tikai jautāju savai mīļākai, kas man'Konstan-tinopolē būs darāms. Un viņa man atbildēja ar eņģeļa smaidu uz lūpām:

„— Tu aizdedzināsi sv. Sofijas katedrāli!"

Es pat acis nepamirkšķināju. Mana reliģiskā pārliecība nav diezin cik noteikta. Mans tēvs ir visai „mērens" musulmanis, māte nav sevišķi dedzīga katoliete. Kad man Itonā sniedza protestantisko sektu katalogu, es biju samulsis kā maza meitenīte, kurai jāpasūta vakariņas pēc liela restorānā ēdienu kartes. Es jutu pret šo ēdienu karti pienācīlgo cienību, bet sev nepasūtīju nekā. Parizē mani ielenca visu ticību pārstāvji. Es dalīju čekus pa labi un pa kreisi templu un sinagogu kalpiem, krusta pielūdzējiem un pusmēneša dievinātājiem. Tikai cirpis un veseris no manis nedabūja nekā. Bet tagad revolūcija

bija atnākusi pie manis burvīgas damas veidā.

Tai vakarā, palīdzēdams viņai novilkt pērlēm rotāto ģērbu un zīda zeķes, es smejoties teicu, ka mēs braucam palīdzēt tiem cilvēkiem, kas pie varas tikuši konfiscēs mūsu kapitālus, nacionalizēs mūsu automobiļus un izlietos mūsu dārglietas savu ideju propagandai Ugunszemē un

Maori ciltīs. Puskailā draudzene mani ievilka gultā. Kā burvīga Dalila viņa apvija manu kaklu ar savām rokām, glauda savu brīnišķo galviņu pie manām krūtīm un kā žēlīgs ienaidnieks klausījās manas sirds pukstus. Un es piebildu:, ka atteikšos jau iepriekš no visām ierunām, ja viņa pratīs aizkustināt sportista stīgas manā raksturā.

„— Protams, mans mīļais, — viņa sacīja, — tev tas būs tikai sports. Man ne prātā nenāk prasīt, lai tu kļūsti par komunistu. Bez tam tie, kas revolūcijas izved, nekad nav pārliecināti revolucionāri. Pārliecināti ir tikai teorētiķi, kas iedvesmo dumpjus. Ja mans tēvs būtu Portugāles monarķistu partijas galva vai norvēģu leģitimistu vadonis, es klausītu pirmajam viņa mājienam gluži tāpat, kā klausu tagad. Tev jābrauc man līdzi un jāpalīdz man aizdedzināt Sofijas katedrāli nedomājot par mērķi un sekām. Vai tiešām tu domā, ka politiska pārliecība — ja sievietei vispār var būt kāda pārliecība jautājumos, kuriem nav nekā kopēja ar laimi pie vīra sāniem vai ar alkova kaislībām, — man liek censties pēc komunisma internacionālēs uzvaras vai pēc lielinieku varas nostiprināšanās Turcijā?... Vai tiešām tu domā, ka proletāriešu rupjā vadmala man patīk labāk, nekā smalkie zīda audumi?... Nebūt nē... Bet tēvs mani sauc pie sevis, un ja es nekam citam pasaulē neticu, tad man jātic savai kaislajai piekļāvībai tēvam un bezgalī-' gai cienībai, ko jūtu pret viņa domām Un darbu. Viņš ir patiess līdz sirds dziļumiem... Viņš ir pašaizliedzīgs apustulis, kas ļautu sevi akmeņiem nomētāt sociālistiskās utopijas dēļ. Es nīstu Maskavas neliešus, kas sagrābuši varu lai apmierinātu savu patmīlīgo godkāri. Es nīstu pagrīdes izdzimumus, kas saindē visas Eiropas gaisu ar savu elpu. Līdzi visai pasaulei es kaistu riebumā, kad kāds no viņu sūtņiem izved dzīvē komunistiskās vienlīdzības idejas, deponēdams savus miljonus Londonas un ženevas bankās... Bet es krītu ceļos to lielo un taisno cilvēku priekšā, kas ar nelaužamu lepnumu cieš trūkumu un nabadzību, dzīvo godīgi un atklāti, par savām idejām cīnīdamies... Mīlēdama cilvēku, kas man dārgāks par visu pasaulē, es klausu revolucionāru aicinājuma saucienam."

Otrā dienā mēs devāmies ceļā. šajā dēkā mani visvairāk kairināja tas, ka tā bija gluži veltīga. Negribu jums slēpt, ka šis negaidītais piedzīvojums man patika. Pirms pasaules kara man Parizē bija draugs francis, īsts bruņinieka laupītāja tips. Viņa vislielākā kaislība bija jaukties lietās, gar kurām viņam nebija nekāda daļa. Vēl zaļš jauneklis, puika būdams, viņš brīvprātīgi iestājās būru pulkos un Ledismisas

aplenkšanā tika grūti ievainots. Pēc pieciem gadiem, nevarēdams izturēt Nicā sezonas garlaicību, viņš aizbrauca uz Venecuelu un pievienojās turienes prezidenta pretniekiem. Vēlāk viņš bija kāda Dienvid-ķinas vicekaraļa kara padomnieks ūn gandrīz dabūja galu Jun-Nanas sadursmju laikā. Kā senlaiku kondotjers, viņš nevarēja civilizētā valstī nodzīvot ilgāk par sešiem mēnešiem. Protams, jūs sapratīsat, ka Transvalas nākotne viņam patiesībā bija tik pat vienaldzīga kā Venecuēlas politiskais režims un Dienvidķinas kontrabandas opija imports... Taisnību sakot, es biju ar mieru iet sava drauga pēdās, jo es arvien jūsmoju par viņa dēkām. Pie tam es biju izdevīgākā stāvoklī nekā viņš, jo uz dēku ceļiem mani vedināja sievietes smaids.

Sofijā mana draudzene mani iepazīstināja ar „tēvoci Oskaru" — biedri Fjodoru Pjatinski, komunistu partijas ģenerālsekretāru un dedzīgu Bulgārijas komsomolieti. Pjatinskis ļoti sirsnīgi uzņēma manu draudzeni, bet pret mani bija visai atturīgs. Mana draudzene centās kliedēt viņa neuzticību. Es labi atceros viņu sarunu. Viņa teica Pjatinski m:

,,— Tas ir mans mīļākais."

Un tad?"

,.— Tas nozīmē, ka viņš pilnīgi padodas „Spēka un Vienības" komitejas uzdevumiem."

„— Par to es neesmu pārliecināts. Var jau būt, ka viņš piekrīt jums kā sievietei un savai mīļākai, bet ne mūsu revolucionārām idejām."

„— Varu galvot par viņa lojalitāti."

,,— Vai viņš ir musulmanis?"

,jā, bet ar franču asiņu piemaisījumu."

Tas nav labi. Franči ir neciešama tauta. Viņi pārāk mīl prātot."

Varu jums atzīties, ja mana draudzene nebūtu bijusi klāt, es šo kungu būtu krietni pārmācījis. Bet viņas dēļ es centos būt pacietīgs un laipns. Fjodors Pjatinskis mums izstāstīja cīņas plānu un ieteica mums braukt uz Konstanti nopoli kā vienkāršiem tūristiem, lai neceltu policijai aizdomas.

Tuvojās diena, kuru „Spēka un Vienības" komiteja saziņā ar kominterna Balkanu sekciju bija izraudzījusies klajas revolucionārās sacelšanās Sākumam. Bija nolemts vienā laikā sacelties Turcijā, Mozopotamijā, Arabijā un Perzijā. Tas būtu bijis lielās angļu-lielinieku dramas pirmais cēliens. Vēlāk būtu iedegusies cīņa par Indiju, kur revolūcionari varēja cerēt uz nacionālistu atbalstu, jo tos arī Mahatma Gandi propaganda mudināja celties pret koloniju virskundzību. Indusu dumpis būtu sadragājis pamatu[1], uz kā balstās Britanijas lauva.

Otrā dienā mēs iebraucām Konstantinopolē un apmetāmies Peras

Palasa viesnīcā. Nezinu, vai arī jūs piekrītat uzskatam, ka Konstantinopolē Bosfora krastos celta tai dienā, kad Kungs Dievs debesu mākslas akadēmijā turējis pārbaudījumu arehitektoniskā kompozīcijā. Bet patiesību sakot Stambulas veidojumā un izkārtojumā jūtams Visaugstākā pirksts. Ai, brīnišķie Eijubas kapu pieminekļi. cēlās cipreses, kas pret debesīm ceļ mirušo piemiņu!... Galata un Skutari, Pēra tin Stambula — tikai dievišķa iedvesma varēja tādu teiksmainu brīnumu radīt!

Trīs dienas mēs ar draudzeni apzinīgi' spēlējām parastu ceļnieku lomu. Es pazinu Konstantinopoli kā savu tēva māju. Ir pilsētas, kas tāpat kā izsmalcinātas sievietes tuvums nekad nevar apnikt un nogurdināt. Esmu dzirdējis ceļniekus žēlojamies, ka Konstantinopolē izzūdot feskas ur. jašmaki. Vai tiešām tās būtu tik nepieciešamas lietas? Vai tad nevar saprast Brodveja skaistumu arī bez tradicio-

nelajām Ņujorkas salmu cepurēm? Vai Vienības laukums Parizē kaut ko zaudētu no sava jaukuma, ja tur vairs nebūtu parasto bulvāru slaistu? Protams, nav noliedzams, ka ar ekzotiskiem ģērbiem austrumu pilsēta ir dekorativi krāšņāka. Bet ļoti pārspīlē tie, kas apgalvo, ka Stambula zaudēšot visu savu burvību, kad feskas būšot apmainītas ar pelēkām eiropiešu cepurēm. Modes maiņa šai pilsētai kaitē daudz mazāk, nekā mūžīgie ugunsgrēki, kas pamazām aiznes teiku valstī klusos, vecos namiņus, tos namiņus, kas vēl nesen kļāvās cieši pie varenajām mošeju sienām un augstajiem, staltajiem minaretiem. Uguns iznīcinājusi burvīgo Likosas ieleju, sakropļojusi visu kvartālu ap Bajazeta mošeju, uzbērusi pelnu kaudzes gandrīz līdz pat Septiņtorņu pilij. Mēs ar draudzeni bijām ar mieru pilnīgi ļauties teiksmainās senatnes atmiņām, bet īstenība mums drīz atgādināja mūsu pienākumu.

Ceturtā dienā pie manas draudzenes atnāca kāds noslēpumains viesis, kas mūs dzīrās aizvest pie viņas tēva. Austrumu romantikas gaumē iedzīvojies, es viņa dzīvokli jau tēloju veca ,,jali“ veidā — kā vienu no tiem pasaules aizmirstiem, sapņainiem namiņiem, kuru sienas spoguļojas dzidrajos Bosfora ūdeņos.

Man bija jāpiedzīvo vilšanās: Heridzes kungs dzīvoja trīsistabu dzīvoklī netāļu no Taksimas laukuma, līdzās Kon-stantinopoles ielu dzelzceļu sabiedrības ēkai. Pie viņa dzīvokļa durvīm bija piesista vara plāksnīte ar uzrakstu divās valodās — franciski un turciski:

GRĀMATVEDIS.

Mūs saņēma apmēram 55 gadus vecs vīrietis ar sirmu bārdu, maigu skatienu un mierīgu, pārliecinošu balsi. Nekas viņa ārējā izskatā nenodeva fanātisku sektantu, kas kvēlo naidā pret pastāvošo sociālo iekārtu. Nekad es nebūtu iedomājies, ka šis cilvēks gatavo revolucionāru sacelšanos. Viņa balsi klausoties likās, ka tā var runāt tikai labsirdīgs pilsonis, kam Republikas laukumā patīk stāstāt

draugiem savus politiskos uzskatus.

„— Turcijas revolūcijai jāaizdedzina visa Mazazija, —

viņš mums skaidroja. — Mums jāpārsteidz valdība, kamēr tā vēl nepaspēj lūgt palīdzību no Eiropas valstīm, kuras rūpējas par drošām skanstīm pret komunisma plūdiem. Piecās dienās mēs ieņemsim jūras šaurumus un izolēsim Angoru. Mūsu emisāri jau vairāk kā gadu strādā Sirijā, Palestinā un Hedžasā un tikai gaida signālu, lai saceltu dumpi. Mēs atmodināsim vecās Turcijas garu. Slāvu kaimiņi mums palīdzēs. Džeddā mēs jau esam dabūjuši savā pusē musulmaņu sludinātājus, kas ceļo uz Mekku pielūgt svētās vietas. Konstantinopoles ieņemšana mums maksās tūkstoš cilvēku dzīvības."

Gari vilktā, dziedošā balsī manas draudzenes tēvs runāja par cilvēku līķiem kā par nevērtīgu sīkumu... Man reiba galva iedomājoties gaidāmo konfliktu starp revolucionārajiem Austrumiem un imperiālistiskajiem Rietumiem. špenglers savā „Rietumu bojā ejā“ un Keizerlings savā ,,Dzimstošā pasaulē" varbūt maldās, sekas par cēloni noturēdami. Mēs savām acīm redzēsim, kā nabaga ļaužu miljoni celsies pret bagātnieku tūkstošiem, kā lasītnepra-tēji cīnīsies ar izglītotiem, kā trakos dumpīgie proletārieši, kas negribēs vairs ilgāk ciest savu nožēlojamo dzīvi, redzēsim, kā mežonīgu sankilotu orda rīkos grandiozu laupīšanu vispasaules vērtību krātuvēs. Vēl nekad franču un vācu, itāļu un austriešu kareivji ierakumos guļot nav ■skatījušies vieni uz otriem ar tik ārprātīgu naidu, kādā zvēro dumpīga proletārieša acis. Kaimiņtautu pilsoņi kara laikā paši nezina, kādēļ notiek šausmīgā asiņu izliešana. Akadēmiķi, parlamentārieši un žurnālisti ar mokām cenšas izskaidrot kādēļ jākaro. Bet to izskaidrot ir grūti un aģitacija reti kad sekmējas. Tamēr proletārieši, kurus satrauc komunistu nikno barvežu propaganda, glaimodama viņu kūtrībai un iededzinādama viņos skaudību, ir ar mieru kailām rokām nožņaugt paši savus līdzpilsoņus. Ne aziatu nacionālisms, bet Maskavas lielniecisms ir briesmīgais sakals, kas rej pie Rietumeiropas civilizācijās vārtiem. Uzbrukums privātīpašuma tiesībām — tikai tas ir lielā nākotnes konflikta degpunkts. Maskavas fanātiķi gatavo uzbrukumu gadsimtu vecajai Rietumeiropas grie-

ķu-latiņu civilizācijai, cilvēces kultūras vispasaules progresam. Paliek drausmīgi redzot šos reliģijas naidniekus, kas radījuši sev jaunu kultu — sava Mesijas — Ļeņina kultu...

Runājot Ibrahims bejs bija paspējis rūpīgi noskūt bārdu un pamazām atguva agrāko mondēna džentlmeņa izskatu.

— Bet es aizraujos par nākotnes kariem prātojot... Atgriezīšos pie sava stāsta. Kā jau teicu, manas draudzenes tēvs izskaidroja mums savu programu un sadalīja mums lomas. „Spēka un Vienības" komitejas revolucionāri gribēja izmantot Gazija ceļojumu uz Kurdistanu, lai ieņemtu Bujuk-Mezaristanas kazarmas un Top-Hanē

arsenālu. Bija nodomāts iegūt ieročus, ieņemt pilsētas galvenos stratēģiskos punktus... Bet jūs dumpja laikā bijāt Konstantinopolē, tāpēc turpmākais jums viss būs zināms.

— Jā... Bet jūs... jūs paši?

— Desmitā maijā es redzēju savu draudzeni pēdējo reizi. Viņa darbojās kā sakaru aģente starp „Spēka un Vienības" komiteju un Pjatinska novērošanas punktu pie Bulgārijas robežas. Kas attiecas uz mani, tad pateicoties tam., ka protu arabu un turku valodas, mani piekomandēja pie komunistu šūniņas, kas strādāja veco, konservativo turku, bijušo Vienības un progresa" komitejas locekļu vidū; tie bija Envera pašā piekritēji, kas Kemala pašā režimu aizstāvot bija gatavi uz visu, pat uz savienību ar lielniekiem. Es norunāju ar savu draudzeni satikties Bu-karestā pēc revolucionāru uzvaras. Protams, ne es, ne viņa negribējām paši baudīt politiskā apvērsuma izdošanās augļus. Es to uzsveru ar nolūku, lai jūs nedomātu, ka mums varbūt bijuši arī kādi savtīgi nolūki. Mēs bijām revolūcijas amatieri un vairāk nekas. Viņa darbojās aiz mīlestības pret savu tēvu, es — aiz dēku prieka.

Diemžēl, 14. maija naktī mūsu šūniņa dabūja pavēli uzbrukt Doflma-Bagče pilij. Man bija gods komandēt trie-

cienu nodaļu, kuru komiteja deva manā rīcībā. Es biju vārda tiešā nozīmē apkrauts ar rokasgranatām un baidījos pat pagrozāties: katru mirkli tās varēja sprāgt un saraustīt mani tūkstoš gabalos. Pils sargi mūs redzot aizbēga paniskās bailēs un mēs ierīkojām rezidenci Džemila Ali kabinetā. Viņš nošāva ar revolveri trīs dumpiniekus. Mēs viņu uzaicinājām padoties, bet viņš ne vārda neteicis pacēla revolveri pret mani. Tad es viņu ar kādu smagu priekšmetu notriecu gar zemi. Ievērojat, es viņu nonāvēju. Visas nelaimes iemesls bija manu piecu pavadoņu nevaldāmā mežonība. Viņi izrāva man granatas no rokām un nogalināja valstsvīru, pie tam tik neveikli, ka granatu šķēpeles vēl viņus pašus ievainoja. Un kā par nelaimi, tas notika taisni tai momentā, kad kemalisti bija uzvarējuši. Mūs sagūstīja un ieslodzīja cietumā. No mūsu triecienu nodaļas tikai divi cilvēki bija palikuši dzīvi: es un viens no biedriem. Protams, mūs apvainoja par Džemila Ali beja slepkavību. Tālāko jūs zināt: tiesas izmeklēšanas parodija, steidzīga nodošana tiesai, neatkarības tribunālā sēde. Spriedums sekoja spriedumam... Mani pārveda uz cietoksni, kur ievietoja tikai nāvei lemtos... Tāda ir mana odiseja, godājamais Karņecka kungs, Lūk, kas jāpārcieš cilvēkam, kurš uz mirkli atstājis līgsmo, mondēno mikrokosmu, lai nodejotu Internacionāli uz revolūcijas parketa.

Karņeckis vērīgi paskatījās Ibrahimam sejā.

— Tagad es jūs saprotu labāk, nekā līdz šim... Es brinējos, kā var tāds cilvēks, kā jūs... Nu, bet kas notika ar jūsu draudzenes tēvu? Par viņu pašu es zinu tikdaudz, ka viņu neizdevās arestēt. Bet kur palika Heridze, viņas tēvs?

— To arī es jums nupat gribēju jautāt. Es nezinu nekā, kas noticis pēc tam, kad mani arestēja. Bet par visu vairāk mani interesē manas nabaga draudzenes liktenis. Kur viņa tagad atrodas? Kādas briesmas viņai draud?

— Ārpus Turcijas teritorijas viņai briesmas nedraud.

— Bet ja nu viņas tēvs arestēts? Īsi pirms jūsu ierašanās manā kamerā es norakstīju viņai vēstuli un nosūtīju to uz Berlīnes bankas adresi. Ceru, ka cietumsargs, kam vēstuli iedevu, viņu būs nodevis pastā. Domājams, viņa mani jau tura par mirušu.

— Viņa lasīs avīzēs, ka jūs esat izbēguši.

Ibrahims bejs piegāja advokatam klāt un teica nopietnā, pārliecinošā balsī:

— Bet tagad jūs man teiksat, kā sauc cilvēku, kas man dāvina gadu dzīves.

— Viņš pats grib jums to pateikt... Viņš dzīrās pēc azaida parunāties ar jums vienatnē. Drīz jūsu ziņkārība būs apmierināta.

— Vai tiešām mani visu gadu turēs gūstā šajā jachtā? Vai tiešām man še būs jāpaliek līdz tai liktenīgai dienai, kas paredzēta mūsu līgumā un tad jāielec jūrā?

— Es nekā nezinu. Par jūsu turpmāko likteni man nekas nav teikts.

Ibrahims bejs gribēja vēl' ko jautāt advokatam, bet viņu sarunu pēkšņi pārtrauca trīs klaudzieni pie durvīm. Ienāca zilā jūrnieka žaketē ģērbies cilvēks, kareivīgi salika kājas kopā. mazliet pielieca galvu un savas gaišās, pelēkās acis pret Ibrahimu pavērsis, teica savu vārdu:

— Doktors Hugo šombergs.

V

Advokāts piecēlās no sēdekļa.

— Doktor, man liekas, jūs gribēsat runāt vienatnē ar Ibrahimu beju? Atļaujat man iet.

— Pateicos, draugs.

Karņeckis izgāja no kajītes. Ibrahims bejs ziņkārīgi vēroja jachtas īpašnieku. Viņš nekad nebija redzējis savas mīļākās vīru, dīvaino Orlika pils valdnieku, visā Eiropā slaveno magnētisma pētījumu autoru. Vēl nekad viņš nebija jutis viņa skatiena valdzinošo iespaidu, viņa vārdu burvju varu. Ibrahima glābējs bija plecīgs vīrietis gandrīz gluži baltiem matiem un nopietnu, drūmu veca japāņu kareivja seju.

Doktors šombergs rādīja krēslu aiz Ibrahirna muguras un franciski teica:

— Man šķiet, mans vārds jums jau būs atklājis jūsu glābšanas noslēpumu, cienījamais kungs... Šombergs... Hugo šombergs, jūsu mīļākās vīrs.

Ibrahims bejs apsēdās.

— Tiešām... viņš atbildēja. — es jau it kā sāku nojaust visu patiesību... vai, pareizāk sakot, gandrīz visu patiesību.

— Gluži pareizi: gandrīz visu. Nekad mēs nevaram būt pārliecināti, ka zinām visu[1]. Kas aCltC'c'ās uz jums, es tūlīt teikšu tos faktus, kas man liekas[1] neapšaubāmi. Bet ja es tomēr maldītos, tad lūdzu jūs, norādāt man kļūdas... Jūs esat Marevas šomberga kundzes mīļākais kopš viena gada un vienpadsmit mēnešiem. Jūs satikāties ar viņu Berlinē kamēr es biju aizceļojis. Es toreiz biju Vašingtonā, starptautiskā metapsichisku problēmu pētnieku kongresā. Jūs viņu pavedāt ar savu eleganci, fizisko pārākumu, ar savu visas Eiropas salonos labprāt redzēta Donžuānā slavu un pa daļai arī ar savu garīgo kulturu. kura gan nav sevišķi dziļa, bet zināmu ārēju spožumu tai nevar noliegt... Mana sieva mani atstāja jūsu dēļ... Kādēļ jūs protestējat?... Vai tad tas nav tiesa?

— Nē, tas nav tiesa. Viņa jūs atstāja nevis manis, bet jūsu pašu dēļ. Tas nav gluži viens un tas pats.

— Par to runāsim citreiz... Es turpinu... Kad atgriezos Berlinē, es viņai jau biju gluži svešs. Centos par jaunu iegūt viņu sev, jo viņas vienaldzība mani dziļi sāpināja... Bet arī tas lai paliek citai reizei. Gribēju viņu aizvest uz Orlika pili Bohemijā, pili, kuru reiz cēlu priekš viņas. Kādu vakaru mans Siamas kaķis Arimans mani ieveda Marevas istabā... Tā bija tukša. Vēlāk dabūju zināt, ka viņa naktī satikusies ar kādu vīrieti mazajā lapenē uz MoldavaS krasta... šis noslēpumainais viesis bijāt jūs... Vai nē?

— Jā.

— Turpinu. Tā tad, es mēģināju atgūt savu sievu. Manas pūles bija veltīgas. Kādu rītu viņa nozuda, atstājusi man lakonisku piecas rindas garu atvadu vēstuli, kuru es atradu sava rakstāmgalda atvilktnē. No tās dienas es Marevu vairs neesmu redzējis. Es meklēju jūs abus, bet manas pūles bija veltas... Vēlāk dabūju zināt, ka jūs ieradušies Kannē. Es nekavējoties devos uz Rivjeru, bet izrādījās, ka jūs esat aizceļojuši uz Austrumiem... Bet kurp? Man minēja Kairu, Beirutu, Konstantinopoli, Bu-karestu... Kam es varēju ticēt?... Galīgi cerībās vīlies, es aizņēmos no sera Timotija Lorija šo jachtu, ielūdzu dažus draugus un sāku klejot gar Grieķijas krastiem... Gribēju izklaidēties un aizmirst notikušo... Cerēju, ka Par-tenona drupu aina nomierinās manus nervus. Viena no dāmām, mana draudzene, kas mūs pavada ceļojumā, iedomājās apmeklēt Konstantinopoli. Mēs devāmies uz Dar-daneļiem, un tiklīdz bijām izbraukuši caur jūpas šaurumu Marmaras jūrā, saņēmām radioļgramu ar ziņu, ka Turcijā izsludināts kara stāvoklis un ka Konstantinopolē notiekot valdības un revolucionāru sadursmes. Šo ziņojumu lasot es tūlīt atcerējos, ka Marevas tēvs dzīvo Konstantinopolē; spriežot pēc ziņām, ko saņēmu no saviem aģentiem, viņš šajā dumpī spēlēja ievērojamu lomu. Vai Mareva uz Austrumiem braukdama nebija klausījusi' viņa aicinājumam? Mēs apstājāmies pie Prinča salām. ,,Andromedas“ komandiers, kapteinis Vuds sāka sarunas ar Turcijas karaspēka patruļām un angļu flotes aģentiem. Nolēmām, ka vajadzības gadījumā mēs izlietosim Anglijas konsulātā aizsardzību. Satiksme pilsētā bija pārtraukta. Konsulātā tulks man stāstīja, ka mana sievastēva dzīvoklis nesen nodedzināts, jo viņš bijis viens no dumpinieku vadoņiem. Par savu sievu es nekā nedabūju zināt. Neviens man ņe-zināja pateikt, vai viņa atbraukusi Konstantinopolē vai nē. Ik dienas saņēmu vēstis no konsulātā tulka, ar kuru man laimējās iedraudzēties. 15. maija rītā viņš man rādīja oficiālu valdības ziņojumu, kas bija norakstīts uz mašinas un piesūtīts visām centrālām republikas iestādēm. Liels pārsteigums man bija šāda ziņa:

„Neatkarības tribunals, 14. maijā.

Par valsts nodevību un slepkavību piespriests nāves sods Abeddinam bejam, Herzenam, gruzinim Ju-sufam un Ibrahimam bejam...“

Jūsu vārdu izlasījis, es gandrīz palēcos aiz pārsteiguma. Es tūlīt uzdevu tulkam izdibināt, vai minētais Ibrahims bejsi tiešām esat jūs un ne kāds cits cilvēks ar līdzīgu uzvārdu. Lūdzu viņu arī uzsākt sarunas ar jūsu advokātu. Karņeckis, ataicināts konsulātā, man paskaidroja, ka uz nāvi notiesātais Ibrahims bejs tiešām esot Ib-rahima pašā dēls. Vairs nevarēju šaubīties. Turks, kuru neatkarības tribunals notiesājis uz nāvi, bija tas cilvēks, ko es meklēju jau gandrīz divus

gadus. Uzrunāju Kar-ņecki pamēģināt jūs atsvabināt no cietuma. Viņš iepazinās ar apstākļiem un teica, ka jūsi varētu tikt brīvībā tikai tad, ja uzpirktu ierēdņus, un ka šim nolūkam būtu vajadzīgas lielas sumas. Karņeckis sāka apstrādāt cietuma pagaidu direktoru, t. i. pareizāk sakot, apņēmās tam pagādāt labu vietu ārpus Turcijas robežām un samaksāt viņam par pakalpojumu 30.000 dolārus. Par šo naudu viņam bija jāatbrīvo Ibrahims bejs no apcietinājuma. Cietuma priekšnieks pārdomāja manu piedāvājumu divas dienas un beidzot to pieņēma. Advokāts nokārtoja formalitātes, izdalīja vēl dažus čekus pa labi un pa kreisi.— īsi sakot, lieliski izpildīja savu uzdevumu. Epilogs ir šāds: jūs

sveiks un vesels atrodaties .‚Andromedā“.

— (Sveiks un vesels, bet ne ilgāk par divpadsmit mēnešiem.

— Pagaidāt, mēs tūlīt atstāsim objektivu faktu sfēru un pāriesim pie jūtām. Tiešām, savu augstsirdību es ierobežoju ar noteiktu termiņu. Negribēdams jūs glābt no karatavām uz visiem laikiem, es jau pašā sākumā noteicu savas dāvanas robežas un ilgumu... Tbrahim bej, jūs taču nedomājat, ka mani centieni un pienākums šai pasaulē ir — doties bīstamā dēkā un iztērēt pussimts tūkstošus dolāru, lai varētu priecāties par to. ka jūs savā agrākā dzīvē atgriezušies ar jaunotu dedzību turpināt mīlestības romānu ar manu sievu?... Kristīgās ticības pirmajos gadsimtos tiešām esot bijuši tādi svētie, bet droši vien jūs būsat novērojuši, ka viņu skaits katru gadsimtu samazinājās... Bet neaizklīdīsim prātojumos, atgriezīsimies pie mūsu sarunas temata... Tā tad jūs esat man atņēmuši sievieti, ko es dievinu. Jūs sagānījāt, nokāvāt viscēlākās jūtas, dziļāko mīlestību, ko savā mūžā esmu jutis. Protams, var jau būt, ka man kādreiz laimētos jūs pārsteigt Manevas skāvienos un nonāvēt jūs ar dažiem revolvera šāvieniem... Bet šo rupjo atriebības veidu es atstāju truliem komersantiem, kas dara tikai tos noziegumus, kuriem likums neparedz sodu. Gadījums man deva rafinētāku līdzekli, ar ko sodīt jūs par manas sievas pavešanu. Es nespriedīšu tiesu par jūsu dzīvību un nāvi. Jūs nonāvēsat sevi paši savām rokām.

— Ja tikai gada laikā nebūšu savu nodomu mainījis.

— Ibrahim bej, es nezinu, vai jūs goda vāi'du turāt kādā vērtībā. Bet lai nu kā, ja jūs censtos izvairīties no sava solījuma pildīšanas, tad — lūdzu, ticat man — es zinu līdzekļus, kas jūs piespiedīs to pildīt... Kāds tagad jūsu juridiskais stāvoklis? Kā Kemala pašā valdības notiesāts noziedznieks, jūs, protams, ārpus Turcijas robežām varat justies droši — neviena valsts jūs Turcijai neizdos, jo jūsu noziegumam ir tīri politisks raksturs. Bet jūsu drošība tomēr ir ļoti fiktiva. Aģitatori, emigranti ļoti bieži krīt par upuri nacionālistu atriebībai un vienīgais veids, kā jūs varat samērā mierīgi dzīvot, ir uzturēšanās svešā valstī zem pieņemta vārda. Es palīdzēšu jums izlietot šo līdzekli: drīz jūs no manis dabūsat Sirijas pavalstnieka pasi,

ar kuru jūs varēsat Eiropā brīvi kustēties. Pieņemsim, ka jau pienācis 1929. gada 5. jūnijs, jūsu solījuma termiņš. Jūs jautāsat. kādā veidā es jūs varu piespiest pildīt šo solījumu. Pirmkārt, es varu jūs nodot turkiem un tā uzlaist jums cilvēkus, kas cilvēka dzīvību nevērtē augstu. Bez tam, es varu pats jūs nonāvēt un nolikt jums līdzās papīri, ko jūs esat parakstījuši gadu agrāk. Tur teikts, ka jūs nonāvējaties aiz personīgiem iemesliem,

kurus nevēlaties atklāt. Neviens nešaubīsies par to, ka jūs paši ņēmuši sev dzīvību. Jūs būsat Ēģiptes Verters, uii mondēnas skaistules sēri nopūtīsies pie jūsu kapa... Nu, ko jūs par to sakāt?

Doktora šomberga paskaidrojumus klausoties Ibrahims bejs bija ārēji mierīgs, sevišķi tādēļ, ka tas runāja nevis kā atriebības kārs, pievilts vīrs, bet kā advokāts prāvas faktus iztirzājot.

— Bet lai nu kā. jums nav jāsteidizas, — viņš piebilda. — Jums vēl laika diezgan šo lietu pārdomāt... Jūsu rīcībā vēl ir veselas trīssimti sešdesmit piecas dienas. Varat priecāties un baudīt dzīves jaukumus.

— Ar jūsu sievu?

Ibrahims bejs ar nolūku teica šo izaicinošo jautājumu, šomberga dzēlīgā izsmiekla satraukts. Doktora acīs pazibēja draudīga liesmiņa,

— Es jums ieteicu necensties viņu satikt. Tas jums maksās dārgāk, nekā sievietes skūpsts vērts.

— Bet kādēļ jūs gribat manu nāvi, ja es lieku jūsu sievai mieru?

— Jums jāmirst tādēļ, ka esat man darījuši neizteicamas sāpes.

šomberga balsī ieskanējās kvēls naids.

— Jūs parādījāties manā redzes aplokā kā zaglis un spīdzinātājs. Jūs man atņēmāt Marevu un cirtāt manai sirdij nedziedējamu brūci. Tukšas mīlestības dēkas, jūsu Don-žuana karjeras veltīga panākuma dēļ, jūs nodzēsāt gaismu un prieku manā dzīvē.

— Nē! Ja Mareva būtu jūs mīlējusi, tad viņa būtu man parādījusi durvis... Viņai pie jums bija garlaicīgi. Viņa bija pagurusi jūsu mīlestību ciešot. Es nācu taisni tai brīdī, kad viņa gaidīja jaunu mīlestību, lai varētu no jums vaļā tikt... Ja es nebūtu gadījies viņas tuvumā, viņu būtu pavedis kāds cits.

— Vienalga... Jūs viņu man laupījāt, un gandarījumu es prasu no jums. Es tiesāju jūs.

— Jūsu atriebība nevar izdoties... Jūs pārspīlējat savus spēkus... Jūs laikam iedomājaties, ka varēsat mani noturēt veselu gadu šajā jachtā, kamēr pienāks diena, kad jūs man teiksat: „Mīļais draugs, tagad jums jālec pāri bordam."

— Man ne prātā nenāk jūs turēt ieslēgtu „Andromeda"... Vai tiešām jūs mani turat par tādu aplami? Ibrahim bej, jūsu iedomas jūs viļ... Jūs jau tēlot-t mīklainu romānu ar sensacioneliem nodaļu virsrakstiem: „Doktora N. noslēpumainā jachta" vai „Bosfora bēglis"... Jūs aizmirstat likumu, ka sacensonis nekad nedrīkst vērtēt pārāk zemu

pretnieka gara spējas... Jūs nevien at-stāsat manu jachtu, tiklīdz jums būs izdevība izkāpt krastā, es jums pat ļauju apmesties kur vien jums pašiem labāk tīk... Jūs mani vairs neredzēsat un nekas jums mani neatgādinās līdz tai dienai, kad pienāks jūsu solījuma termiņš un jums vajadzēs to izpildīt... Mans vienīgais prieks ir tas, ka zinu dienu, kad es jūs piespiedīšu doties ceļojumā uz citu pasauli... Ja jūs būtu pakārti vai nošauti Kon-stantinopolē, tad soda izpildījumu gaidot jūs būtu mocījušies tikai dažas stundas... Pateicoties mūsu līgumam jūsu nemiers augs ar katru dienu; kā vēža augonis, bailes un izmisums plētīsies un ārdīs jūsu smadzenes... Zinu, zinu!... Jūis esat drošsirdīgi... Līdz šim jums izdevās gainīt nāves bailes. Bet kad tuvosies pēdējā diena, pamazam izkusīs jūsu nicība pret nāvi. Jūs paši centīsaties sevi pārrunāt: „Viņa draudi ir smieklīgi un muļķīgi... Viņš man nekā nevar padarīt... Es nemiršu 5. jūnijā 1929. gadā." Un tomēr, Ibrahim bej. neaizmirstat to... šodien ir 1928. gada 5. jūnijs... Mēs esam vieni, neviens nedzird mūsu sarunu... Mās šie esam divi vien, un es jums apgalvoju, ka jūs mirsat tai dienā... Tai dienā jūs izpirksat savu noziegumu: Marevas aizvilināšanu. Savas dzīves pēdējā gadā jūs pārcietīsat neizteicamas mokas nāves tuvumu zinādami.

Iestājās klusums. Ēģiptietis domāja:

„Tava atriebība neizdosies... Tu pārvērtē sava pareģojuma varu..."

Tai pašā brīdī šombergs domāja:

„Pēc gada šis cilvēks man samaksās savu parādu. Viņa mokas man būs atmaksa par manas plosītās sirds ciešanām..."

Ja šombergs un Ibrahims hejs būtu bijuši mežoņi, viņi būtu žņauguši viens otru kā mātītes smakas uzbudināti tēviņi. Civilizēti cilvēki būdami, viņi nelietoja dūres, bet cīnījās ar smadzeņu palīdzību.

Tad pēkšņi šombergs piecēlās no vietas un smaidīdams teica:

— Tagad mēs esam izteikuši viens otram visu, kas bija sakāms, un pie šī temata vairs neatgriezīsimies. Lai atkal valda sabiedrības smalkā toņa likumi. Es tūlīt jūs iepazīstināšu ar saviem draugiem. Jūsu vārds būs ža-mils el Kazene. No šī brīža jūs esat mans draugs, kuru Konstantinopolē pārsteigusi revolūcija. Esmu ielūdzis jūs savā jachtā, lai aizvestu jūs uz Sorrento. Kaprī vai BarseOonu... Vispirms mēs Firejā izlaidīsim malā cietuma direktoru, kas tagad gluži prātīgi slēpjas savā kajītē. Es viņam piedāvāju labu vietu kuģniecības sabiedrībā, kur es esmu akcionārs. Tad mēs aizvedīsim jūs kurp vien jūs gribēsat. Gribu jums aizrādīt, ka jachtā ir divas dāmās: Dafne Kostello un madame de Montršan. Pēc nesenām sarunām ar cietumsargiem jums šī sabiedrība droši vien patiks. Atkārtoju vēlreiz: jūs esat gluži brīvi. Ja jums še nepatīk, jūs varat aiziet no manas jachtas kad vien jums tīk... Bet prātīgāk būtu. ja jūs nesteigtos jachtu atstāt... Neaizmirstat, ka jūsu stāvoklis ir diezgan īpatnējs, savāds. Jums taču būtu žēl, ja jūsu divpadsmit mēnešus ilgo „atvaļinājumu"

saīsinātu. Visai pasaulei zināms, ka Ibrahimam bejam bija šorīt jāmirst, bet kopš dažām stundām starptautiskās telegrāfā aģentūras visām valstīm ziņo, ka jūs esat izbēguši. Vairākas dienas jūsu vārds un ģīmetne pušķos visas pasaules avīžu un žurnālu slejas. Vēlāk sabiedrības ziņkārība atslābs un ļaudis Interesēsies par citām sensācijām, šo pārmainu gaidot jums jādzīvo cik iespējams vientuļi. To diktētu veselais saprāts katram cilvēkam un es jums ieteicu nopietni pārdomāt

Moriss Dekobra. „Nāves līgums* LI.

manus vārdus... Tagad jūis varat pārģērbties. Te būs kapteiņa Vuda baltais flaneļa uzvalks, ceru, ka tas jums būs laikā, — viņš ir jūsu augumā... Nešaubos, ka tādā nevainojami elegantā ietērpā jūs ļoti patiksat abām „Andro-medas“ najadām.

šombergs attaisij'a kajītes durvis un tās atkal pusē pievēris piebilda:

— Ak tā. ko es jums vēl gribēju teikt... Mūsu damas — de Montršana kundze un Dafne Kostello jaunkundze — abas ir gluži brīvas... Jūs drīz redzēsat, ka grafs de Montr-šans visu savu brīvo laiku ziedo heraldikas pētījumiem un bagātais Latvijas rūpnieks, Dafnes jaunkundzes oficiālais pielūdzējs Bērenca kungs garīgi ir tik pat vājš, cik miesīgi stiprs.

šombergs izgāja no kajītes. Ibrahims lēni atsēdās uz dīvānā. Viņam gribējās vēl vienatnē pārdomāt sarunu ar doktoru šombergu. Viņš centās kārtot domas, bet skatiens neviļus vērsās pret melnkoka skapi, kur karājās baltais flaneļa uzvalks. Kā no nezināmas tāles viņa ausīs skanēja noslēpumaina balss:

— žamiils el Kazens... žamils el Kazens...

Un klusā balsī Ibrahims noteica:

— Tas esmu es!

Tad viņš krampjaini piespieda roku pie acīm un strauji uzlēca no dīvānā, it kā gribētu klīdināt uzmācīgu halucināciju.

VI

Dafne Kostello bija no itāļiem cēlusies angliete. Kāds no tiem vīriešiem, kuri to labi pazina, viņas priekšpēdējais mīļākais, reiz teicis par viņu:

— Viņas skūpsti sākumā dedzina, bet vēlāk tiem ir saldskāba piegarša, kas it nebūt nav patīkama.

Dafne bija gluži brīva un neatkarīga jaunava: tik brīvas var būt tikai Londonas labākās sabiedrības damas. Viņa bija pavadījusi divus mēnešus Orlika pilī, kur dok-

tors šombergs centās rūdīt viņas sirdi pret kaislības vētrām. Dafnei bija florentinietes acis un gaiši, cirtaini, īsi griezti Selfridžas lelles mati. Kā jau bagāta, no aizspriedumiem brīva jaunava, viņa interesējās par visu, ko morāles likumi jaunām dāmām liedz, un eņģeļa balstiņā prata' izteikt visneticamākās nekautrības.

Taī rītā viņa bija tērpusies peldkostimā, kaut tai ne prātā nenāca nirt Vidusjūras viļņos. Peldkostīma uzdevums bija padarīt gluži taku latviešu rūpnieku, kas jau tā bija viņā līdz ausīm iemīlējies. Šajā kostimā bija redzamas visas Dafnes vingrā ķermeņa daiļās līnijas: viņa tajā atgādināja teiksmainās Nauzikaas laika Grieķijas dievieti.-

Dafne tērzēja ar Lisindu de Montršana kundzi, kuru tuvi paziņas sauca vienkārši Lulū. Viņas bija vienīgās sievietes „Andromedas" bordā un sarunājās pašapzinīgi un noslēpumaini kā sazvērnieces, kas nolēmušas noplūkt Erosu kā cepetim nolemtu balodi.

Ap pusdienu Dafne pēkšņi ievaicājās:

— Kur tad jūsu 'vīrs, Lulū?

— Bibliotēkā. Viņš tur atradis monogrāfiju par Habsburgu nama ģerboņiem. Heraldika ir viņa lielākā kaislība.

— Cik savāda gaume! Es zinu no heraldikas tikai tik daudz, kā atšķirt baroneta kroni no Anglijas pēra kroņa. Māksla šos divus kroņus pazīt man vajadzīga, lai zinātu, kādas zīmes man jāliek izšūt veļā tai dienā, kad es atdošu dižciltīgam laulātam draugam savu ķermeni lietošanā.

— Mīļā, cik varat, atliekat šo dienu uz vēlāku laiku.

— Dārgā Lulū, atklāti runājot, man šķiet, ka jūs neesat visai laimīga?

— Ko jums lai saku? Esmu sasniegusi, ko gribēju. Es gribēju būt grāfiene un mana vēlēšanās tagad ir piepildījusies. Grafu de Montršanu ciltskoks sniedzas līdz pat karalim Filipam Augustam... Tas nav peļami, vai nē?... Apprecējusies ar senas cilts pēcteci, es varēju rotaļāties ar vīriešiem pēc patikas.

— Nekad neesmu dzirdējusi burvīgāku viduslaiku cilts vārdu par

to, kas pieder jūsu laulātam draugam Amonijam...

— Var jau būt, mīļā... Par nožēlošanu, nakti sievai jāguļ pie vīra un ne pie viņa vārda... Mēs še esam vienas, neviens nedzird mūsu sarunu, un tādēļ man gribētos jums uzticēt mazu noslēpumu. Laulībā ar Amorijui es pievīlos jo vairāk tādēļ, ka mūsu pirmā mīlestības nakts bija stipri pārsālīta. Iedomājaties tikai, — Amorijs mani ieguva uz sava senča konnetabla de Montršana zilā karoga, ko viņš rūpīgi glabā savā bibliotēkā... Jā, Dafne... Amorijs mani mīlēja uz zila ar sidrabu cauraustā zīda kaujas karoga.

— Jums vajadzētu ceļojot šo karogu arvien vadāt līdzi.

— Nē, Amorijs[1] ir asprātīgs tikai heraldikas pētījumos... Iedomājaties: āži, atplestas lauvu rīkles un t. t., un t. t.!... Brrr!

— Mīļā, vai jums neliekas, ka vīrieši mums vispār sagādā neskaitāmas vilšanās?

— Tur mēs esam pašas vainīgas. Fantāzijā mēs tiem velti piešķiram tādas īpašības, kas var rasties tikai iemīlējušās sievietes iztēlē. Viņi nav ne kuiļi elegantos ģērbos, ne smokingos tērpušies mūki...

— Kāds ārsts, manas mātes draugs, man reiz teica: „Sievietes, jūs esat visu vīrieša ļauno īpašību cēlonis."

Grāfiene jau gribēja protestēt, bet klājā negaidot uznāca doktors šombergs.

— O. mīļais draugs! — viņa iesaucās, — sakāt man, lūdzu — kas sliktāks, vīrietis vai sieviete?

— Dārgā grāfiene! Kas ļaunāks — pulveris vai lode?

Patiesībā ne viens, ne otrs nav slikts... Nelaime sākas tikai tiem abiem saduroties... Gluži to pašu var teikt par vīrieti un sievieti. Bet, dārgās damas, atliksim pasaules problēmu izšķiršanu: labāk klausāties pārsteigumu, ko

esmu jums sagatavojis... Es jūs iepazīstināšu ar pasažieru, kas tikai kopš vakarnaktsi atrodas „Andromeda".

— Ko, vai tiešām?

— Kas viņš ir?

Grāfienē un Dafnē iedegās nevaldāma ziņkāre... Doktors šombergs jokoja:

— A-ā!... jūs interesējaties par jaunu zvēru jūsu zvērnīcā? Manas dārgās damas, es redzu, ka vīrieši laikam tik slikti nemaz nav, ja jauna pasažiera parādīšanās jūsu sirdīs saceļ tādu vētru... Mans jaunais viesis ir bagāts, asprātīgs un skaists sīrietis.

Dafoe saķēra šombergu aiz rokas.

— Mīļais dakterītl... Sakāt drīzāk viņa kajītes numuru... Es gribētu viņam palīdzēt uzsiet kravati...

— Dafnes jaunkundze... šī cilvēka sirds nav izīrēj ama.

— No kurienes viņš nāk?

.— No Konstantinopoles. Tur to bija pārsteigusi revolūcija, un es viņu gluži nejauši satiku Anglijas sūtniecībā... Tā kā viņš tur briesmīgi garlaikojās, es piedāvājos aizvest viņu savā jachtā uz dzimteni.

Grāfiene iztālim ieraudzīja vīru, kas bija iznācis no bibliotēkas klājā, lai ieelpotu svaigu gaisu. Grafs de Montršans bija vājš un kaulains kā svēts vientuļnieks. Viņam bija savāda, nevienāda un ļodzīga gaita. Monokls garajā, bālajā sejā atgādināja spožu tauku plankumu uz garenas pannas.

Lulū sauca:

— Amorij!... Klausāties, ko doktors šombergs mums stāsta! šonakt jachtā uzkāpis jauns pasažiere, viens no viņa draugiem, ko tas nejauši saticis Konstantinopolē.

— Kas iir šis kungs, mīļais doktor?

— žamils el Kazens... Viņš pieder vienai no visdiž-ciltīgākām Beirutas aristokrātu ģimenēm...

— Kāds viņa ģērbonis?

— Man šķiet, viņš cēlies no paša pravieša pēcnācējiem.

Amorijs pacēla galvu. Monokls izkrita no acs.

— 01... o!... — viņš norūca. •— Muhameda cilts atvase? Būs viņam jāpajautā, vai Muhamedam starp pleciem ti'ešām bijusi zīme, kuru musulmaņi dēvē par „pravieša zīmogu"...

Grāfiene pārtrauca vīra runu:

— Amorij, jūs nokaujat mūs ar savu enidiciju.

Kamēr Lulū teica vīram pārmetumus, Dafne noliecās

pde šomberga auss:

— Ai! Kādēļ jūs aicinājāt šurp šo Rīgas vientiesi, kas man neliek mieru no pat Kannes? Es viņu vairs nevaru ciest. Gribu būt brīva, lai sagatavotos jūsu jaunā Sirdjas skaistuļa uzbrukumam...

— Dārgā Dafnes jaunkundze, paklausāties, ko jums

teikšu: pirmkārt, jūtu pienākumu būt pieklājīgs pret

Valteru Bērencu — viņš aizstāv manas intereses Latvijā, kur man pieder vairāki uzņēmumi... Otrkārt, es nesaprotu, kā viņa klātbūtne jūs varētu traucēt... Es neatzīstu nekādas saistības savā jachtā. še jābūt pilnīgai brīvībai... Ja jums pirms piestāšanās Pirejas ostā iepatīkas iegūt sev citu vīru. tad nekas jūs nekavē to darīt. Man šķiet, aizbildnis jums vairs nebūs vajadzīgs?

—' Kopš septiņpadsmitā gada nepazīstu aizbildņus. Kaut gan viena manas mātes drud'zene, lēdija Opendeil, nesen bija iedomājusies sargāt mani no mīlestības vilinājumiem. Tavu postu!... Tiku no viņas vaļā tikai tad, kad -biju tai atradusi mīļāko... Ai, šomberg... sakāt taču... kad jūs iepazīstināsat mūs ar savu draugu?

— Tūlīt... Lūk, viņš jau patlaban kāpj Mājā!

Ibrahims bejs pienāca pie šomberga viesu grupas.

Šombergs viņu iepazīstināja ar pasažieriem un aizgāja līdzi[1]

grafam de Montršanam uz jachtas priekšgalu, kur kapteinis Vuds kaut ko skaidroja Valteram Bērencam.

Grāfiene de Montršan un viņas draudzene Dafne nekavējoties salta Ibrahimu nopratināt.

— Kad jūs pagājušo nakti uzkāpāt mūsu jachtā, vakarā vai rīta pusē?... Vai Konstantinopoles revolūcijas aina bija romantiska? Ko tas nozīmē, ka jūs devāties uz Konstantinopoli tieši tajā laikā, kad uz Galatas tilta cēla barikādes? Kas jums lika braukt turp? Vai esat bijis Londonā?? Kas jums Anglijā labāk patīk: Uersteras cepešu mērce vai skūpsti Haidparkā?.. Vai jūs runājat arabiski?... Cik skaista valoda! Arabiska vēstule apbur un reibina kā ambra!... Man šķiet, jums lieli panākumi pie sievietēm?... Jūsu skatiens glāsta ādu kā samta vīģes lapa, ko dejotājas valkā apģērba vietā... Vai jūs ilgi palik-sat pie mums?...

Ibrahims bejs jautri smējās klausoties jautājumu un piezīmju plūdus, un atbildot izstāstīja improvizētu dzī-vesgājumu, ko tai pašā laikā izdomāja:

— Klausāties, cienījamās damas. Redzams, vislabāk es apmierināšu jūsu ziņkāri trīs minūtēs un četrdesmit piecās sekundēs izstāstot savu dzīvesgājumu... Esmu si-rietis, mana dzimtene ir Beiruta... Mans vārds ir žamils, — arabiski tas nozīmē „skaistulis". Protu angļu, franču, arabu un turku valodas, visas vienlīdz vāji:. Tas nav tikdaudz aiz slinkuma, kā aiz viltības. Sešpadsmit gadus vecs es atstāju Beirutu, lai Parizē mācītos par aktieru. Skatuves māksla mani neizteicami valdzināja. Gribēju būt aktiers, bet tapu par tirgotāju un kuģniecības uzņēmēju. Man patīk azartspēles: totalizators, pokers un mīlestība. Dārgās damas, jūs zināt labāk par mani, ka ar mīlestību nav līdzināma neviena cita azartspēle, pat „trīsdesmit un četrdesmit" vai rulete... Bet mīlestība ir ļoti riskanta rotaļa, un prā/tīgi cilvēki vairās no tās...

Dafne pagriezās pret savu draudzeni:

— Lulū, zināt ko es pēdējā laikā esmu novērojusi? Visi skaisti vīrieši izliekas, it kā tie būtu paguruši mīlēt.

— Kur jūs to novērojāt, mīļā?

— Londonas taksometros.

Ibrahims bejs pasmaidīja:

— Nezinu, ko lai atbildu jums, jo neesmu ne skaistulis ne kaislīgs mīlētājs.

— Kas jūs padarījis par tādu pesimistu?

— O-o, varu derēt, ka el Kazena kungam sirdī ir ne-sadzijusi rēta, kas tam vēl tagad dara sāpes.

Dafne ziņkārīgi sakustējās. ĪSaķērusi Ibrahima roku, viņa sauca:

— Ai, pastāstāt mums, stāstāt ātrāk, es jūsmoju par savu paziņu siržu mokām... Viņas man atstāj tādu iespaidu kā pretalkohola ligu

propagandas reklāmās, kur tēlotas pudiņā pārvērstas smadzenes un piepēm apaugušas aknas... Sakāt, el Kazena kungs, kas jums dara gauži?

— Kostello jaunkundze, ko jūs domātu par mani, ja es stāstītu svešiem ļaudīm savus mīlestības piedzīvojumus ar... nu. piemēram, ar jums?

— Es domātu, ka jūs gribat mani reklamēt un būtu jums ļoti pateicīga.

Grāfiene de Montršan pasmējās un sacīja Ibrahimam:

— Iedomājaties, cik ciniska meitene var būt mūsu mazā DafneL.

— Nu, un kas par to, Lulū?... Es lepojos ar to, ka Mišels Arlēns mani Londonā nosauca par „apelsinu ziedu piparu mērcē."

Pienāca doktors šombergs ar grafu de Montršanu un Valteru Bērencu; Ibrahims bejs iepazinās ar abiem šom-berga draugiem. Bārenes apsēdās Dafnei līdzās un lepni teica:

— Dafne!... Es iemācījos noteikt kuģa atrašanās vietu un ceļa virzienu... Vai jūs zināt, ka mēs patlaban esam uz četrdesmitā ziemeļu garuma grada un divdesmittrešā au-strumu puslodes platuma grāda?

— Nē, mīļais draugs, uz jums skatoties var domāt tikai par jūsu kakla platumu un bārdas garumu.

Bārenes sajūsmā zviedzoši iesmējās.

— Ak, šī nerātne!... Cik viņa jautra... Un tik atklāta!

— Es jums gribēju teikt vēl vienu padomu, dārgais draugs... Nakti mēs pāri koridoram dzirdējām kā jūs krācat un pa miegam kliedzat. Vai jūs nevarētu guļot pabāzt galvu zem spilvena?

— Tas man atgādina kādu klienti, — doktors šombergs ieminējās; — viņa atnāca pie manis darba kabinetā pēc padoma, ko darīt ar savu vīru, kas fle nakti miegā muldot nesaprotamus vārdus. Kad es viņai aizrādīju, ka cilvēku ļoti grūti atradināt no murgošanas, viņa iesaucās: „.Ak, doktor, es jūs nemaz nelūdzu viņu izārstēt, es tikai[1] gribētu, ka jūs viņam dotu kādas zāles, lai viņš runā skaļāk un saprotamāk."

Sulainis ziņoja, ka azaida galds klāts. Jachtas pasažieri sagāja ēdamistabā. Pa kāpēm lejup kāpjot Dafne čukstēja šombergam ausī:

— Mīļais draugs, vai jūs mani nenosēdinātu el Raženam blakus?

Ķinas kaolina tasēs ielietā turku kafeja mirdzēja tumši brūna kā bronzas kausējums. Grafs de Montršans atcerējās savu ceļojumu uz Mekku un apbēra Ibrahimu dažādiom jautājumiem.

Dafne piedāvāja Ibrahimam pusi no sava firziķa. Un tūlīt viņam bija jāpieņem pacienājums arī no grāfienes. Bārenes saldskābā balsī noteica:

— El Ražena kungs, labi, ka pie galda sēd tikai divas damas un ne divpadsmit. Citādi jums būtu jāatver augļu tirgotava.

Mūžīgā apspiesto un nievāto aizstāve Dafne nevilcinādamās pieņēma izaicinājumu.

— Hm... Totiesu jūs nesaņemsat no manis tik daudz mīlestības vēstuļu, ka jums būtu jāatver maklaturas tirgotava.

šim uzbrukumam nebija cerēto panākumu, jo doktors šombergs ar brīnišķu diplomātā takta sajūtu pasteidzās izstāstīt jocīgu anekdoti un aicināja viesus smēķējamā istabā. kur grāfiene Ibrahimam tūlīt piedāvāja Ēģiptes cigāru.

— Lai nu kā viņa teica, papirosu aizkūpinājusi, — tā ir jūsu laime, ka jūsu draugs šombergs taisni tagad gadījās Ronstantinopolē. Domājams, jums nebija diezin cik omulīgi tai viesnīcā, kur jums vajadzēja sēdēt pa dumpja laiku.

— Jums taisnība, kundze... Kas gan būtu noticis ar mani, ja nebūtu gadījies mūsu lieliskais doktors!

— Man liekas, jūs abi esat lieli[1] draugi.

Šombergs nokratīja papirosa pelnus.

— Gluži pareizi, kundze, — viņš noteica, — grūti būtu atrast vēl divus tādus draugus kā mūs.

Ibrahims bejs pamāja ar galvu un sacīja mierīgā, pārliecinātā balsī:

— Jūs taču zināt, šomberg, ka jums tikai jāpamāj ar roku un es ielēkšu jūrā.

Grāfiene nopūtās:

— Ai, cik jauki... Vīriešu draudzība! Tikai jūs. Austrumu ļaudis, protat kopt šo reto stādu... Pie mums draudzība ir tirgus prece.

— Bet mēs, šomberg, — mēs esam slēguši draudzību uz dzīvību un nāvi', vai nē? — Ibrahims bejs jautāja.

Grafs de Montršans sauca Ibrahimu pie sevis: viņš nupat bija atradis jachtas bibliotēkā vecu grāmatu par kādu speciālu heraldikas jautājumu. Dafne, tikai sarunas beigas dzirdējusi, jautāja šombergam:

— Sakāt, šomberg, cik ilgi el Kazena kungs jau ir jūsu draugs?

— Divus gadus.

— Tik vien?

— Tādās lietās laikam nav liela nozīme.

Un gluži klusi šombergs piemetināja:

— Diemžēl, viņš, naibadziņš, vairs iligi nedzīvos...

— Ko jūs runājat! Kāpēc tā? Kas tad viņam kait?

Atbildes vietā doktors čukstēja tikai vienu vārdu:

— Vēzis...

Dafne saskatījās ar grāfieni. Viņas izskatījās izbiedētas.

— Ai, cik šausmīgi!... Vai jūs domājat, ka viņš nav vairs glābjams?

Doktors skumji pakratīja galvu.

— Diemžēl, viņam neviens vairs nevar palīdzēt... Bez tam, viņš nav mans pacients, un vispārīgi profesionālus noslēpumus nedrīkst izpaust... Protams, viņš pats gluži labi zina savu likteni.

— Viņš zina, ka viņam jāmirst ar šo šausmīgo slimību?

— Kāds slavens specialists viņam teicis, ka viņš ilgāk par vienu gadu nenodzīvošot. 0, nē. viņš šai ziņā nelolo veltīgas ilūzijas.

Abas sievietes izteica sirsnīgu līdzjūtību par nelaimīgā cilvēka likteni. Dafne skumji atmeta galvu atpakaļ un iedzēra turku kafejas malku.

— Tik skaists vīrietis un tomēr neizbēgamai nāvei lemts!... Ai, cik briesmīgi! Un ievērojat, Lulū, cik nebēdīgi viņš tērzē, cik vienkārši un sirsnīgi viņš izturas!... Viņš laikam jau apmierinājies ar savu likteni!

šombergs lēni nodzēsa papirosu, iespiezdams to pelnu trauka stūrī un čukstēja:

— Tas ir viņa senču fatalisms, Dafne jaunkundze!

VII.

Bija silts. Jūra vizmoja zeltaina saulrieta blāzmā.

Jachtā patlaban bija klāts pusdienu galds. Sevras porcelāns, mirdzošs sidrabs, malvju krāsas abažuri...

Kādu brīdi par turku revolūciju runājuši, šombergs un grafs de Montršans sāka apspriest pēdējo Rabindranata Tagores runu, kur viņš atkal nebija aizmirsis uzsvērt savu nicību pret Rietumu civilizāciju. Doktors sacīja:

— Vai gribat īsumā dzirdēt Tagores mācības satvaru ? Prāts, zināšanas ir liekas un nevajadzīgas... Lai cilvēks varētu būt laimīgs, viņam pietiek ar mīlestību un sirdsapziņu... šādi dzīves uzskati varbūt der Santikatamā, kur Tagore dzīvo un sludina mīlestības evaņģēliju, aiz kura slēpjas apspiests naids pret kakla kungiem angļiem un kaislīga vēlēšanās redzēt Eiropas tautas iedegamies asiņainā brāļu karā, kura sekas būtu pašiznīcināšanās... šī lielā indiešu dzejnieka personīgā burvība valdzina klausītājus daudz vairāk, nekā viņa domu dziļums.

— Tagore eiropiešiem pārmet nacionālismu. Viņam taisnība.

— Bet kādēļ tad viņš cenšas modināt savu tautasbrāļu nacionālo pašapziņu? Nē, nē, mums diezgan šo vienojamo formulu, kas tā patīk Austrumu burvības saindētiem Eiropas estetiem. Visu Buddam ziedot!... šis jaunais sno-bisms ir vēl smieklīgāks, nekā līdzšinējie. Nost dzelzs-ceļus, fabrikas, progresu! Rietumi esot mašina, Austrumi — gars. Ak Dievs, kāds absurds! Cik smieklīgs ir Romēns Rolāns, rakstīdams par Mahatmu Gandī un iztēlodams šo nikno nacionālistu un neciešamo aziatu kā Asizes Francisku, kā jaunu Mesiju... Tā pati mūsu zinātne, kuru visi šie Rabindranati Tagores tā nīst, viņus atpestīja no mēra un koleras. Pateicības vietā viņi mūs saindē ar dīvaina mistiska kolektivisma baciļiem un klaji rāda naidu pret mūsu civilizāciju, kuru viņi šķiet velnišķu un izvirtušu.

Ibrahims bejs ziņkārīgi klausījās šomberga un grafa de Montršana sarunu. Kaut viņš nekad nopietni nebija domājis par nākotnes jautājumiem, austrumnieka asinis viņā cēlās pret šomberga kategoriskajiem spriedumiem. Viņš iebilda:

— Piedodat... Tiesa, ka Rietumi un viņu zinātne iemācījusi austrumniekus cīnīties ar slimībām. Bet Rietumi sūta uz Austrumiem nevien koleras un mēra pretpotes — tie sūta turp arī ložmetējus.

— Gluži pareizi, — teica grafs de Montršans, — bet Āzija par to atriebjas eksportēdama opiju, kurš rietumos arī prasa ne mazumu upuru.

— Nemaz nerunājot par Kama-sutru, kas padara jaunas meitenes

trakas, — Dafne piebilda, nokozdama ar sarkaniem pipariem apputinātas mandeles gabaliņu.

Ibrahims bejs turpināja:

— Jūs cildināt Vakareiropas civilizāciju, bet es jums teikšu — es taču esmu dzīvojis kā viņpus, tā šaipus Suecas kanala — ka reiz šīs civilizācijās milzu mechanisms noslāpēs zem sava svara pašus mechaniķus, kas to būvējuši. Eiropieši iet bojā un mirst, lai uzturētu šī meehanisma darbību... Rietumeiropas brīvība? Ai, tā gan ir visai apšaubāma... Eiropieši ir piekalti pie savas galeras, kas dzenas pēc zelta aunādas... Dividendes un augsti procenti... vai tas nav materiālistiskās kultūras triumfs?...

Grāfieni valdzināja viņa balss tembrs.

Tā tad pēc jūsu domām, el Kazena kungs, mums jānodedzina elektriskās fabrikas un pēc jūsu Gandī receptes jāatgriežas pirmatnējā stāvoklī?... Dafne, ko jūs par to sakāt?

— Mērci, es jau diezgan ilgi esmu dzīvojusi ,,pie dabas krūts" — pērnvasar Skotijā... Mēs bijām seši cilvēki... Es briesmīgi noskaitos uz veco skotu pulkvedi: viņš pret mani izturējās kā mežonis. Es apdedzināju rokas tēju vārot, un mutautiņu Loč-Ketrainā mazgājot pazaudēju visskaistāko pērli, kāda man bijusi... Ja Tagore, Gandī un kompānijā man nevar piedāvāt nekā labāka, tad es tomēr palieku pie mūsu materiālistiskās civilizācijās... Es nevilcinos, kad man jāizvēlas viens no diviem: Coty vai

Shiva.

Latvijas rūpnieks aiz sajūsmas sasita rokas:

— Bravo, Dafne... jums taisnība... Es piederu pie slāvu ciltskoka, tā tad esmu indiešiem tuvāks kaimiņš, un man gribas apgalvot, ka Rietumi vēl sadursies ar Austrumiem...

Sarunu pārtrauca sulainis; viņš atnesa paplāksni ar pēdējo radiogramu lapa kur telegrāfists bija atzīmējis patlaban pa bezdrāts telegrāfu saņemtās ziņas. Doktors Šombergs atlocīja radiogramu lapiņu.

Nu, kas jauns dzirdāms civilizētā pasaulē ?

Grāfiene jokoja:

— Mīļais doktor, mēs dzīvojam jūsu jachtā kā paradīzē, zemes rūpes un pasaules juceklis mūs gandrīz nemaz neinteresē.

— Tomēr, izlasāt gan, — Bērencs uzstāja, — varbūt būs kādas ziņas no Konstantinopoles.

— Nu tad klausāties... Kokvilnas- kurss Liverpūles biržā...

— Tfu!... Mani vairāk interesē briljantu kurss rue de la Pair veikalos.

— Dafne. jūs paliekat neciešama... Es turpinu: Gaidāmais laiks rītdienai: „Skaidrs, mēreni ziemeļrietumu vēji... Spiediena maksimums uz Sandviču salām.

— Tad jau droši vien celsies sinepju cenas.

— Dafne, lūdzu klusāk!... Citādi kapteinis Vuds jūs izliks malā. Klausāties tāUtk: „Parize. Deputātu pa-lata nolēma pavairot savu locekļu skaitu līdz 995 un paaugstināt algas līdz 90.000 frankiem. Ziņa par šo lēmumu ātri izplatās Parizē un izsauc vispārēju sajūsmu. Pie Burboņu nama notiek masu demonstrācijās. Deputātiem rīko ovācijās..." — „Londona. — Uelsas princis šodien 174. reizi nokrita no zirga. Sakarā ar to žokeju kluba locekļi tērpjas- sērās." — ,,Ņujorka. — Bostonas cenzūra aizliedza turpmāk izrādīt drāmu „Makbets", kā kaitīgu pilsoņu tikumībai un sabiedriskai morālei. Pret šo lēmumu protestēdami, aktieri izsludinājuši streiku..." — „Konstantino-pole. — „Pateicoties valdības karaspēkam. „Spēka un Vienības" komitejas saceltais dumpis galīgi apspiests. Dumpinieki gandrīz visi sagūstīti un ieslodzīti cietumā. Pilsētā izplātās baumas, ka Ibrahims bejs, kuram karatiesa nesen piesprieda nāves sodu par līdzdalību Džemila Ali noslepkavošanā, izbēdzis no cietuma un automobilī ticis pāri Bulgārijas robežai. Visa policija mobilizēta bēgļa gūstīšanai un visiem robežsargu posteņiem doti attiecīgi, rīkojumi."

Doktors šombergs nolika radiogramu lapu blakus savam šķīvim uz galda. Grafs de Montršans jautāja:

— Ibrahims bejs?... bet es taču viņu pazīstu... Vai tas nav tas pats bagātais ēģiptietis, kas nesen sacēla tādu troksni Doviļā un Biarricā?

Grāfiene pārtrauca vīra jautājienu:

— Protams, Amor.ij, tas būs viņš... Kad mēs pērngad dzīvojām Sen-žanā de Lisā, mūsu draugi kaislīgie spēlmaņi Verdjē bieži stāstīja par viņa neprātīgo azartu... Doktor, vai jūs viņu pazīstat?

— Redzējis viņu neesmu, bet tāpat kā jūs esmu dzirdējis par viņa panākumiem sporta sacīkstēs... Tikai es ne par ko negribu ticēt, ka šis cilvēks būtu braucis uz Kon-stantinopoli piedalīties komunistu dumpī.

Ibrahims klausījās šo sarunu ar savādu jūtoņu; šai brīdī viņam likās, ka draugi nerunā par viņu, bet par kādu viņam gluži svešu cilvēku. Vai arī — viņam likās, ka ļaudis sastājušies ap viņa zārku un runā par viņa reiz bijušo dzīvi, un ka viņš, miris būdams, tomēr brīnišķīgā kārtā vēl var dzirdēt un saprast valodu, it kā būtu dzīvs. Tikai šomberga jautājiens pievērsa viņa domas īstenībai.

— Nu, un jūs, mans draugs? — viņš gluži nopietnā balsī jautāja. — Droši vien arī jūs būsat ko dzirdējuši par so Ibrahimu beju, kura vārdu radiostacijas tagad paziņo visai pasaulei?

— Protams... Es viņu labi pazīstu.

šī atbilde ārkārtīgi ieinteresēja grāfieni de Montršan:

— Ai!... Pastāstāt mums kaut ko par viņu... Kādēļ viņam, naibad'ziņam, piesprieda nāves sodu?

— Man liekas, ka revolucionāru rindās viņu ievilināja mīlestība.

— Mīlestība pret „Spēka un Vienības" partiju?

— Nē, mīlestība pret sievieti.

Dafne tūdaļ sāka ausīties. Divdesmitā mandele acumirkli palika viņas zobos nesakosta.

— Šis sportsmenis liekas ļoti simpātisks cilvēks. E1 Kazena kungs, vai jūs pazīstat sievieti, kuras dēļ viņš riskējis ar ,savu dzīvību?

— Jā... Ibrahims bejs man ir tuvs draugs. Viņš zina visas manas dēkas tāpat, kā es zinu visus viņa piedzīvojumus. Viņš mīlē cita vīra sievu.

-— Kā viņu sauc?

— Kostellas jaunkundze, nekad nedrīkst teikt precētas sievietes vārdu, — pat pie tiesas to nedrīkst darīt. Vie-

nīgais, ko varu jums teikt, ir tas, ka šī burvīgā radījuma laulātais draugs bija gluži neciešams vīrietis.

— Tiešām?!... Cik interesanti!

— Ak, Dafne, — grāfiene nevērīgi piemetināja. — it kā pasaulē būtu arī„ciešami" vīri.

Monokls nokrita lejup pār grafa de Montršana bālo seju. Viņš protestēja.

— Pateicos par komplimentu, Lisinda... Ceru tomēr, ka tu nerunā par klātesošiem ?

— Protams, Amorij, protams... Es tevi nepieskaitu pie „neciešamiem" vīriem.

Dafne pastūma tālāk sidraba trauciņu ar kaltētām mandelēm, un jautāja:

— E1 Kazena kungs, kāds pēc jūsu domām ir „neciešams vīrs" ? Tāds, kas nelietīgi lieto savas fiziskās priekšrocības, vai tāds, kas nodzer savas sievas drēbes ?

Ibrahims bejs ar triumfa žestu norādīja jachtas .saimnieku :

— To pajautājat doktoram šombergam... Man liekas, viņš nesen ārstēja šīs damas vīru. Viņš varēs jums pastāstīt vairāk nekā es.

šombergs bija gaidījis šo izaicinājumu. Viņš iedzēra malku no sava Bohemijas vīna kausa un sacīja:

— Gluži pareizi, es pazīstu tās sievietes vīru, kura ievilinājusi Ibrahimu beju liktenīgajā dēkā — ja mūsu draugs el Kazens nemaldās. Kā psichiatram man bija izdevība novērot dziļo satricinājumu, ko viņa d'vēselē bija izsaukusi nelaimīgā laulība. Pie šī pacienta es pārliecinājos, ka ir vīri[1], kam sievu neuzticība dara neizteicamas sāpes.

Grafs de Montršans atkal ielika monokli acī.

— Lisinda, vai jūs saprotat, ko doktors saka? Ir vīri, kas cieš, kad sievas paliek tiem neuzticīgas.

— Amorij, tur jūs nekā nesaprotat. Laulība pēc mīlestības ir tas pats, kas lietusgāze pēc zibeņa.

— Grāfiene, atļaujat jums pateikt, ka šim nelaimīgajam vīram bija

sirds. Es redzēju kā viņš man klātesot raudāja uzlūkodams tās sievietes ģīmetni, kas viņu bija

atstājusi. Man liekas, ja es viņu nebūtu atrunājis, viņš nekavēdamies būtu atriebies...

Ibrahims bejs iejaucās sarunā un teica ar ironiju, kuru neviens no klātesošiem nevarēja pilnīgi novērtēt.

— Atvainojat, draugs... Atvainojat. Es savukārt visu šo stāstu dzirdēju no Ibrahima beja, bet gluži citādā apgaismojumā... Jums kā ārstam ir tieksme visu piedot, būt saudzīgam pret visiem jūsu pacientu trūkumiem, lai kādi tie nebūtu. Spriežot pēc tā, ko man stāstīja mans draugs, viņa mīļākās laulātais draugs it nebūt nebijis tāds jūtīgs džentlmenis, kādu jūs viņu tēlojat, bet gan sevī slēdzies, patvarīgs un atriebties kārs vīrs, tirāns. Acīmredzot, ja šī sieviete atstājusi savu vīru, tad tas noticis tādēļ, ka viņa vairs nevarēja ciest kopdzīvi ar viņu.

— Ja tas taisnība, — Dafne iesaucās, — tad viņas vīrs man nemaz tik simpātisks neliekas!... Doktor, jūs esat partejisks, jūs cenšaties aizkustināt mūsu jūtas viņa labā.

— Ja Ibrahims bejs. uzlicis viņam ragus, tad viņš neko citu labāku arī nav pelnījis, — rezimēja grāfiene.

Ibrahims bejs pavērās šombergā.

— Vai dzirdat, draugs?... Tā spriež nepartejiski vērotāji.

— Pagaidāt, — ieminējās Bērencs, — šombergs teica, ka viņš savā kabinetā apmierinājis greizsirdīgo vīru, kurš gribējis atriebties par savām ciešanām... Bet kam viņš gribēja atriebties? Sievai vai viņas mīlulim?

— Jā, jā! Doktor, šis jautājiens ir ļoti interesants. Kam viņš gribēja atriebties?

Doktors Šombergs pāris mirkļus vilcinājās.

— Nu... nu, protams, mīļākam.

— Kādēļ tā? — Dafne sauca. — Kādēļ viņš nevarēja nošaut savu sievu? Amorij. ko jūs par to domājat?

— Ak, Dafnes jaunkundze! Ja es savu sievu pārsteigtu nozieguma vietā, es viņu nenonāvētu; ir vārdi, kas var būt ļaunāki par revolvera lodi.

— Ko jūs viņai teiktu?

Morlse Dekobra. „Nāves līgums" U.

— Es teiktu viņai: „Kundze, mēs saķildosimies, ja jūs vēlreiz tā darīsat."

— Un jūs, el Kazena kungs ?

— Piedodat, Kostellas jaunkundze, es nekad neesmu bijis precējies. Varu teikt tikai to, ka sievietes bieži ir neizprotamas. Vīrietis var saprast viņas jūtas tikai tad, kad viņai nav nekā ko darīt un kad viņas tuvumā tobrīd nav neviena ko viņa varētu mīlēt.

Šombergs turpināja stāstu:

— Visinteresantākais šai lietā ir tas, ka es nebūt neesmu pārliecināts vai pieviltais vīrs maniem padomiem klausīs... Ne jūs, mans draugs, ne es nevaram gluži nepartejiski spriest par abu laulāto draugu labām īpašībām un vājām pusēm. Jūs pazīstat sievas mīļāko, es viņas vīru. Mums katram savs viedoklis. Lai nu kā, es nebrīnītos, ja dabūtu zināt, ka pieviltais vīrs šai laikā aukstasinīgi pārdomā briesmīgas atriebības plānu.

— Vai tad atriebību var tik ilgi atlikt?

— Zināms, ir tūkstoš dažādi veidi kā var atriebties cilvēkam, kas atvīlis sievu. Par šiem veidiem stāsta visas pasaules avīzes.

— Ai, cik interesanti, — grāfiene iesaucās. — Uz vēlāku laiku atlikta atriebība... Nu, bet ko jūs darītu, ja jūs būtu pieviltā vīra vietā, Dafne?

— Es pielaistu savai sievai sifilisu, lai viņa apbalvo mīļāko ar šo mīlestības lāstu.

— Un jūs, Lulū?

— Es nonāvētu savu sievu, bet izdarītu to tā, lai visas aizdomas kristu uz viņas mīļāko... Bet tās visas ir bērnišķīgas muļķības, vai nē, doktor?... Neviens nevar zināt, vai jūsu klients atriebsies savas sievas mīļākam vai nē.

šombergs salocīja radiogramas lapu un iebāza to kabatā. Tad viņš gluži vienaldzīgā balsī teica:

— Jums taisnība, mīļā grāfiene, to neviens nevar zināt. Bet varbūt mēs kādi'eiz dzirdēsim, ka Ibrahims bejs samaksājis savu parādu pieviltajam vīram.

Sarunas apklusa. Jachta peldēja zilās nakts klusumā. Viens palicis, Ibrahims bejs apsēdās atzveltnes krēslā. Viņa atmiņā tēlojās pagātnes ainas. Jaunatne Kairā... Viņš — moderna pašā lolotais mīļais dēls, kuru neprātīgi lutina māte, eleganta un maiga franciete ar sirēnas balsi un laimīgas, ar savu likteni apmierinātas sievietes skatienu... Viņi abi jau miruši... Par laimi, viņi nekad nedabūs zināt viņa savādo traģisko likteni. Cits pēc cita fantāzijā iznira pagātnes tēli. Dejoja nimfas, te nebūtībā grimdamas, te atkal no jauna uzpeldēdamas apziņas gaismā. Sievietes, kuras viņš bija mīlējis pēc vikontesas Talabaras, vaiņagoja viņa triumfa gājienu baudas kalngalā. Lēdija Bilsuerta ar daiļajiem gurniem, golfa kostimā ģērbtam Fragonāra tēlam līdzīga... Lielo starptautisko viesnīcu bezdelīga Nora šerman, apreibusi zilās Donavas krastos valša skaņās līgojot... Odeta Arno de Sent-Kruā, kairā dzejniece ar sfinksas acīm... Grāfiene Anelka Marnovska... Sniegainā Varšava, sermuliņa ādu paklājā izkaisītas tējrozes... Vēl citas nimfas, tālākas, neskaidrākas, it kā zilganā miglā tītas... Acumirklīgi sakari, nakts dēku burvība, kas nodziest līdzi zvaigznēm, rīta blāzmai atspīdot... Skūpsti bez nozēlām, glāsti, pēc pāris mirkļiem mirusi kaislība, kas naktī dzimst un nepazīst rītu...

Bezgalīgajā jūras plašumā lūkodamies Ibrahims bejs pēkšņi atcerējās cietumsarga seju... kameras smagās durvis... karātavas... virvi... Tad. viņš redzēja mazu, baltu rociņu, kas māja viņam... Mareva aizdzen citas nimfas... Negaidot viņa iznirst no jūras putām: gaišmate ar īsi apgrieztiem pelnu krāsas matiem, mazu, sārtu, reizē tik bur-vīģu un tik ļaunu muti, baltiem apaļiem pleciem un skaidru skatienu. Viņš nevarēja valdīties šo tēlu redzot un zaudēja saprātu. Protams, viņa dēka Konstantinopolē bija nepiedodama aplamība. Tagad viņš to skaidri saprata.

Kur tagad Mareva, kas ar viņu noticis? Vai viņš to vēl kādreiz satiksi? Vai viņa to vēl mīlē, viņa, kas nevilcinādamās lika viņa dzīvību uz spēli muļķīgas iedomas dēļ ? Par to domājot viņš aizvēra acis, it kā gribēdams ielūkoties sevī... Viņš jautāja sev, kas gan bija Marevas mīlestība. Viņu sakars nebija mūžīga lieglaime, kā skaidra debess. Viņu skūpsti reizēm līdzinājās kodieniem... Reizēm viņš slepus bija greizsirdīgs. Vai Mareva viņam arvienu bija uzticīga? Tiesa, viņa bija atstājusi vīru viņa dēļ... Bet vai лапа ibūs tam uzticīga savā neuzticībā? Vai putniņš neielidos citā sprostā, redzēdams sava būrīša durvtiņas vaļā?

Lai kā, liktenim patika, ka viņš nolaupa cita vīra likumīgu sievu. Un tas pats liktenis viņam par to bija lēmis nāves sodu. Brīnišķīgs gadījums viņu pēdējā mirklī izglāba no turku bendes rokām. Bet arī tagad liktenis vēl neglāb palaist savu upuri sveikā... Pieviltais vīrs turēja viņa dzīves pavedienus savās rokās. Viņš izglāba to no cilpas, lai pēc viena gada to vēl ciešāk savilktu ap viņa kaklu...

Gaiss palika vēsāks. Pulkstens jau bija viens pēc pusnakts. Ibrahims bejs cēlās no krēsla, kur bija sēdējis. Pēkšņi viņš atcerējās savu veco skolotāju Latiņu kvartālā, kas mēdza teikt: „pirms dzīvot, tad[1] filozofēt". Atcerējās arī latinisku ierakstu.uz veca pulksteņa: Vulnerant omnes, ultima necat.

„Visas ievaino, pēdējā nokauj..." Ja mūža dienas tik un tā škaistītas, kādēļ tad nespēlēt slēpšanos ar pēdējo stundu ?

Viņš tīksmīgi ieelpoja svaigo vēsmu, kas glāstīja iekaltušos vaigus. Tad viņš kāpa lejup. Koridorā vienas kajītes durvis vēl bija vaļā. Gaismas strēle acumirklī saistīja viņa vērību. Viņam garām ejot durvis atvērās līdz

galam. Dafne uzlūkoja viņu ar asu, gandrīz izaicinošu skatienu un čukstēja:

— Kajītē tik karsti... Vai jūs neatvērtu lodziņu? Es jau nolauzu nagu ar viņu mocīdamās...

Ibrahims iegāja viņas kajītē. Baltā, uzkrītoši dekoltētā tunikā ietinusies, Dafne sēdēja uz dīvānā un nevarīgi rādīja Ibrahimam lūku. Viņš nekavējās izpildīt viņas vēlēšanos. šai brīdī jachta salīgojās un Dafne izlikās līdzsvaru zaudējusi. Ibrahims aplika roku tai ap pleciem

un atbalstīja viņu. Dafne jūsmīgi čukstēja:

— Ai, cik jūs stiprs!... Kādi jums muskuļi!...

— Tad agrāk jūs mani turējāt par vārguli ?

Viņa pavērās Ihrahi'mā ar neizteicamām skumjām skatienā un dziļi nopūtusies teica:

— Mīļais... Vai tiešām jums arī tagad netrūkst drosmes nodoties sportam?

— Kādēļ jūs man to jautājat?

Viņa Mūsēja. Ibrahims ziņkārīgi paskatījās viņai acīs. Ko nozīmēja viņas jautā j rēns? Ko viņa ar to gribēja teikt? — Papiross sārtojās Dafnes lūpās. Viņas plakstiņos pamirdzēja divas asaras. Ieinteresējies par viņas savādo izturēšanos, Ibrahims nolēma katrā ziņā izdibināt patiesību. Viņš maigi noglāstīja viņas izstieptās rokas un sacīja:

— Kādēļ jūs tik bēdīga, Dafnes jaunkundze?... Kādēļ skumjas māc jūsu skatienu? Par ko, vai par kuru cilvēku jūs tā uztraucaties, un kas varētu būt jūsu asaru iemesls? Es tiešām nesaprotu...

Galvu pie viņa pleca pieglaudusi, viņa čukstēja:

— Es bēdājos par jums... Šombergs mums teica... Viņš teica savas domas par jūsu slimību...

Un pēkšņi viņa iesaucās kaislīgā, skaļā balsī:

— Bet kas var apgalvot, ka tā nav dziedināma? Viens mans radinieks mira ar vēzi septiņdesmit gadu vecumā... Nezaudējat dūšu.

Ibrahims saprata. Viņš vēl maigāk noglāstīja viņas rokas un atbildēja:

— Dafnes jaunkundze, jūsu līdzjūtība mani aizkustina līdz sirds dziļumiem... Es... es taču esmu jums gluži svešs cilvēks...

— Nē, nē... Jūs man vairs neesat svešs...

— Tomēr... Jūs skumstat par mani tādēļ, ka šom-bergam bija jāpaziņo jums, ka manas dienas skaitītas... Un nu jūs domājat: „Nabadziņš. viņš vēl tik jauns, un tomēr viņam jau jāmirst..." Ai, Dafnes jaunkundze, ticat man, ja nāve lidotu ap mūsu jachtu un sauktu : „Vienam no jums jāmirst," es nekavētos viņai līdzi iet. Pret dāmām jābūt pieklājīgam.

— Cerat!... Nezaudējat drosmi!... Es to nevaru ne i edomāties... Ai —!

— Pateicos, Dafne... Bet kas tad galu galā ir cerība? Nesegts čeks, par kuru laimes banka nekā nemaksā!

— Jūsu padevība liktenim ir briesmīga, pārcilvēcīga!

Ibrahims smaidīdams atbildēja:

— Es nebūt neesmu liktenim padevies, Dafne! Es cīnīšos, varat būt droši... Ai, mana mīļā meitene!... Jūs esat pārāk jūtīga. Jūs seglojat savu romantisko Pegasu jau tādēļ vien, ka kāds ārsts man pareģo nenovēršamu nāvi,.. Dafne!...

— Es... es gribētu...

Pēkšņi viņa kļuva meitenīgi kautra un samulsusi apklusa.

— Ko jūs gribētu?

— Es... Ja tas jūs mierinātu... mīļais, ja mazliet baudas jums darītu prieku... es... es...

Viņa nolieca galVu zemu uz krūtīm un tikko dzirdami murmināja:

— Es jums ļauju visu, ko gribat...

Ibrahims bejs cieši apskāva viņas vingro, baltā zīdā tīto stāvu. Viņš satvēra viņu tā, kā glābējs tura viļņos grimstošu' peldētāju. Uzmanīgi noguldījis meiteni uz kušetes, viņš noliecās pār viņas galvu. Zīda tunika pavērās un viņš redzēja kailas viņas jaunavīgās krūtis. Lēni, it kā glāstīdams, Ibrahims sakārtoja tuniku un kamēr Dafne seju rokās ieslēpusi šņukstēja, klusā balsī teica viņai:

— Mazā, mīļā Dafne. paldies jums par jūsu cēlo nodomu... šaā brīdī jūs bijāt daudz, daudz skaistāka un labāka nekā nesen jachtas klājā, kad demonstratīvi zobojāt mīlestību un savus mīļākos un izsmējāt savu tautiešu liekulību. Bet neviens džentlmenis neizmantotu ar nodomu uztrauktas meitenes vājības brīžus. Necenšaties mierināt tos, kam liktenis nolēmis drīzu galu. Citādi jūsu jaunais un daiļais ķermenis drīz novītīs un jūs nokausat to ziņkārību, kas tik raksturīga jaunām emansipētām anglietēm.

Apvainotā meitene gaudās asaru nomāktā balsī:

— Es jums nepatīku... Jūs nicināt tādas muļķīgas, neinteresantas meitenes kā mani...

— Nē, Dafne, jūs man patīciet... bet es...

— Ko?... Varbūt jūs ienīstat visas anglietes?

— Nē, es tikai glābēju jums pateikt, ka nekad neesmu ieguvis sievieti, kas atdodas aiz līdzcietības... Labu nakti, Dafne!... Jūs gaida citi piedzīvojumi... Un atceraties, ka laime ir tikai dekorācijā, ko Ilūzija glezno kairā nakts tumsā un ko dienas gaismai austot sagrauj nepielūdzamā īstenība.

Ibrahims bejs gāja uz durvju pusi. Uz sliegšņa stāvot viņš paskatījās atpakaļ. Dafne konvulsīvi trīcēja nevaidamās raudās, galvu spilvenā paslēpusi. Vēl dažus mirkļus Ibrahims bejs noskatījās uz skaisto, samaitāto bērnu, kas raudāja par savu atraidīto labsirdību, tad pagriezās un ātri izgāja no kajītes.

Koridorā viņš satika doktoru šombergu, kas patlaban kāpa lejā no kapteiņa komandas tiltiņa. Jachtas īpašnieks līdzcietīgi pasmaidīja viņam garām ejot. Viltīgi acis piemiedzis, viņš uzsita Ibrahimam uz pleca un čukstēja:

— Jūs darāt pareizi. Baudāt dzīvi, tā ir tik īsa...

„Andromeda" tuvojās Aleksandrijai, — pilsētai, kas kā baudkāra kurtizāne guļ Āfrikas krasta smiltīs. Jau varēja redzēt zaļu dārzu apņemtās vasarnīcas. Ostā pasažieru kuģi gaidīja pēdējās turistu partijas, kas devās atpakaļ uz savu dzimteni — uz Angliju un Amerikas

Savienotām Valstīm.

Sešos vakarā pēc parasto formalitatu nokārtošanas „Andromeda" izmeta enlkuri ostā, Gabanā krastmalā, starp diviem kuģiem: „Messageries Maritimes" sabiedrības

grezno pasažieru tvaikoni „Teofilu Gotjē" un Holandes bu-renieku, kura platā vidusdaļa atgādināja resna mūka vēderu.

Dafne ar Lisindu klājā stāvot nolūkojās kā pa krastmalu skraidīja nesēji ar netīriem tarbušiem galvā un raibos tērpos ģērbušies viesnīcu šveicari. Neparastā ņudzekļa vidū svinīgi stāvēja lepnie „šauiši", ēģiptiešu policisti un kārtības sargi ostā.

Grafs de Montršans, Valters Bārenes, doktors šom-bergs un Ibrahims bejs uz komandas tiltiņa sarunājās ar kapteini Vudu. Cietuma direktors ar advokātu Karņecki bija izkāpuši jau Pirejā. Visi vienprātīgi nolēma divas dienas palikt Aleksandrijā. Šombergs piekāpās visnotaļ tāpēc, ka Dafne nevarēja vairs izturēt jachtā: jau desmit dienas viņa nebija dzirdējusi džezbendu.

— Lai atgūtu omulību, man vismaz divas reizes pēc pusdienas jāaiziet uz Kleridžas dansingu... Vai nē, Lulū?

Grāfiene de Montršan bija vienis prātis ar viņu:

— Katrā ziņāw doktor!... Panēm el charleston !... Jūs zināt, kas modernam cilvēkam vajadzīgs: maize un čarl-stons... Vai tiešām jūs neredzat, ka nabaga Dafne jau veselu dienu greznojas, lai savaldzinātu Aleksandrijas kokvilnas tirgotājus.

— Lulū. jūs atkal pārspīlējat...

— Nebūt nē, mīļā. Pie mums Francijā saka, ka no visiem dzīvniekiem kaķi, mušas un sievietes visvairāk laika ziedo savai tualetei.

Astoņos vakarā Dafne un Lisinda vakara tualetēs tērpušās ienāca salonā, kur viņas gaidīja grafs de Montršans un Valters Bērenes. Tai brīdī doktors šombergs klauvēja pie kajītes durvīm, aiz kurām Ibrahims bejis patlaban pārlūkoja jaunākos vietējo avīžu numurus.

— Ibrahim bej, piedodat, ka traucēju, bet man jums jāpaziņo, ka esmu uzaicinājis savus viesus vakariņās Mo-hameda Ali klubā. Man ļoti gribētos arī jūs redzēt mūsu jautrajā pulciņā, bet tā būtu lliela neuzmanība. Ko jūs par. to domājat?

— Jūsu .rūpes mani aizkustina, doktor... Man ari liekas, ka šajā klubā mani tūlīt pazītu vismaz desmit vai divdesmit cilvēki, un tāpēc es labāk gribētu palikt jachtā.

— Es teicu dāmām, ka jūs šodien nejūtaties gluži veseli un tāpēc negribat nākt mums līdzi... Vai lasījāt jaunākās ziņas?... Vēl ļoti bieži raksta par jūsu bēgšanu. Paliekat šeit, paēdat mierīgi vakariņas un, ja patīk, izspēlējat ar kapteini Vudu pāris piketa partijas... Lūdzu jās, jūtaties ,,Andromedā“ kā savās mājās... Bet atļaujat piebilst: ja jums nejauši iegribētos jachtas apstāšanos Aleksandri jā izlietot bēgšanai no

manis, tad zināt, ka jau ritu būšu spiests ziņot par to Turcijas konsulātam Kairā... Bez tam, jums pašiem tagad nav izdevīgi bēgt... Bez personas apliecības jūs varat drīz nokļūt visbīstamākā stāvoklī... Pēc kādām desmit vai piecpadsmit dienām viss būs citādi un es jūs nekavējoties atbrīvošu, ja jums nepatiks ilgāk viesoties manā jachtā...

— Doktor, jūs tiešām esat briesmīgi laipns.

— Nebūt nē... Gluži vienkārši: man būtu žēl, ja jūs nošautu kāds turku patriots pēc tam, kad ar tādām pūlēm esmu jūs izglābis no nāvessoda, lai darinātu jums veselu gadu dzīves.

Piena ceļš zaigoja debesīs kā viegls un caurvizošs elegantas daimas plīvurs. Kuģu ugunis atmirdzēja gludajā ūdens līmenī. Krastmalā pacēlās Napoleona forta drupas.

„Andromedas“ matrozis pīpi kūpinādams stāvēja pie nolaistās laipas par sargu. Pulkstens bija vienpadsmit vakarā. No pilsētas skanēja tramvaju zvani. Tālumā mirgoja Ramlechas neskaitāmās ugunis. Holandiešu burinieka klājā matrožu uzvilkts gramofons aizraudamies čirkstēja „Funikuli-Funikula" meldiju. „Teofils Gotjē” gatavojās rītā aizceļot.

Jachtas priekšgalā atzveltni sēdēdams, Ibrahims bejs domīgi vēroja Ēģiptes krastmalu, kura viņam šovakar bija nesasniedzama. Viņam bija skumji: viņš atkal redzēja Aleksandrijas fortu, no kurienes viņš tik daudzreiz bija ceļojis uz Eiropu, sākumā kā Kembridžas koledžas audzēknis, tad kā students, komersants un beidzot gluži vienkārši kā dīks, bagāts piedzīvojumu meklētājs. Un tagad viņš pat krastā izkāpt nedrīkst! Likteņa ironija!.. Kā viņam gribējās teikt to pašu, ko Roberts Brau-nings reiz bija teicis šai vietā:

„Vise sākas še un. beidzas citur..."

Karjeras sākums Ibrahimam bejam bija spožs. Viņam smaidīja laime. Visi dzīves prieki krita viņam klēpī, sievietes gulēja pie viņa kājām... Un pēkšņi nokrita kā smags aizkars, komēdija bija beigusies... Kādēļ? Vai tiešām tāpēc, ka viņš reiz bija uz Berlines-Potsdamas autoceļa saticis liktenīgo sievieti Marevu šomberg, komunista Heridzes meitu?

Ibrahims bejs nolika avīzes klēpī un domāja par Marevu... Ko gan viņa teica izlasījusi viņa'bēgšanas ziņu? Kā viņa varēja priecāties par sava mīļākā izglābšanos no turku bendes rokām, un cik pārsteigta viņa būtu, ja zinātu, ka viņš tagad pieder viņas vīram...

Mareva... Vai viņš to vēl kādreiz redzēs? Viņš bija ar mieru likt vēlreiz dzīvību uz spēli, ja varētu ar viņu satikties .

Nākotni minēdams viņš sāka zīlēt ar sava gredzena dārgakmeni — okera krāsas sardoniksu. Austrumnieciskais atavisms viņam iedvesa māņticīgu paļāvību dažu dārgakmeņu varai; viņš gandrīz ticēja jaspisa, dzelzsrūdas kristālā un oniksa burvju spēkam, šo, ar sardoniksu rotāto gredzenu viņš bija dabūjis kā mantojumu no tēva, kurš

nešaubīgi ticēja, ka gredzens nes laimi viņam tāpat, kā bija nesis viņa senčiem. Ibrahima be ja vectēvs ticēja to gredzenu burvju varai, kurus bija izgudrojis sešpadsmitā[1] gadsimtā dzīvojušais itālietis Lūkass Gauriko. Tas pats Lūkass Gauriko bija pagatavojis brīnumjostu, kuru nēsāja Katrina Mediči. Jau trīspadsmit gadus vecs Ibrahims zināja, ka talismanis jāizvēlas pēc zināmiem likumiem saskaņā ar zodiaka zīmēm un gada laikiem. Viņš zināja, ka rubins stiprina sirdi, smaragds — redzi, zināja, ka žads atvaira zibeni un jaunus murgus, bet sārts karneols ar gaišām dzīsliņām aptura asiņu plūšanu no brūces. Vai platinā iekalts sardonikss neiespaidos Marevas sirdi?

Talmudā starp citu teikts, ka Dievs pirms mūsu pasaules radīšanas aiz gara laika veidojis un sagrāvis neskaitāmas citas pasaules. Tā Ibrahims tagad atzveltnī sēdot veidoja un tūdaļ atmeta dažādus projektus. Lēni pagāja laiks.

Pēkšņi atskanēja sīki, aši soli. Kāds staigāja pa klāju. Ibrahims pagriezās un ieraudzīja Daini zaļā samta mētelī ar sidraba izšuvumiem.

— Es atkal nāku pie jums!

— Kāds pārsteigums, Dafnes jaunkundze! Jūs viena pati atnācāt šurp?

— Jā. Citi palika „Venēcijā". Viņi gaida mūs.

— Mūs?

— Tūlīt izstāstīšu jums visu, mīļais... Pēc vakariņām Mohameda Ali klubā Bērencs aicināja svinēt vakara noslēgumu „Venēcijas" dansingā. Es teicu šim idiotam: „Iešu tikai tad, ja mums līdzi nāks arī el Kazena kungs." Bērencam seja tūlīt izstiepās divreiz garāka. Tad es jautāju doktoram šombergam, vai viņam nav kāds iebildums. Viņš teica, jums sāpot galva... Tas nav nekāds svarīgs iemesls!... Es tūlīt sēdos taksometrā un tagad esmu šeit... Lūdzu, nākat drīzāk, draugs... Uzvelkat smokingu. Ļauju jums piecas minutes laika.

— Dafnes jaunkundze, jūs esat ļoti laipna, bet zem četrām acīm runājot varu jums teikt, ka man ļoti negribētos izkāpt krastā. Man kādreiz bija dažādi piedzīvojumi ar Aleksandrijas dāmām, un man ļoti nepatiktu satikt šai pilsētā kādu paziņu.

— Ak jā, jūsu mīlestības dēkas... Palaidnīgais' Donžuāns!...

— Pilnīgi piekrītu!

— Bet tādēļ vien jūs nevarat atteikties. „Vailenci-jā“ mums būs atsevišķa loža un neviens jūs tur neredzēs. Ātrāk, ātrāk, es jūs nolaupu.

Pēc divdesmit minūtēm Ibrahims bejs ar Dafni izkāpa no automobiļa pie „Parizes kafejnīcas" Valencijas spilgti apgaismotās ieejas.

Starp divpadsmitiem un diviem naktī visos pasaules dansingos var dzirdēt vienus un tos pašus džezbenda motīvus. Bez maskaviešu trešās

internacionāles ir vēl cita, ceturtā: džeza internacionāle.

Aleksandrijas „Venēcija" šai ziņā nebija nekāds izņēmums. Kā visur citur, tur varēja dabūt sliktu, bet ļoti dārgu šampanieti un negaršīgus biskvitus, kurus pasniedza uz balta šķīvja... Kā visur citur, arī tur bija viesmīļi ar drūmām sejām un melnos smokingos ģērbušies dejotāji... Grieķi, sirieši, itālieši un ēģiptieši centās būt jautri, šai grūtajā darbā viņiem palīdzēja pēc jaunākās Parizes modes ģērbušās damas. Viņas vēl līdz pat šai' dienai uzglabājušas brīnišķo kustību un manieru grāciju, kas bija slavena jau tai Ptolomeju laikā, kad sv. Atanasija pilsēta kļuva par austrumu pērli un hellaņu civilizācijās cēlo mantinieci.

Šombergs, laulātie draugi Montršani, Dafne, Bērencs un Ibrahims sēdēja kabinetā kā bruņinieki pie karaļa Artura apaļā galda. Dafne trīs reizes dejoja ar Bērencu. Kad nevisai veiklais kavaliere viņai beidzot apnika, viņa noliecās pie Ibrahima auss un teica:

— Vai jūs tiešām nedejosat?

— Nē, Dafnes jaunkundze... Es garlaikojos, bet...

— Bet jūs baidāties skumdināt savas agrākās mīļākās.

— Jūs uzminējāt... Man ir ļoti jūtīga sirds.

Dafnes nopūtu pārtrauca bungu rīboņa: tā vēstīja

jauna numura sākumu. Konferansjē paziņoja:

— Paprikas jaunkudze no „Concert MayoГa" ar savu repertuāru.

Dejotāji pazuda no mazā laukumiņa, kas tiem bija atstāts brīvs galdiņu rindu vidū. Džezdends sāka spēlēt modernu meldiju: „žozefines māsīca."

Un tūlīt zālē ielidoja Paprikas jaunkundze. Spožu lampu gaismā mirdzēja viņas vizuļi, kailās kājas, rokas un krūtis. Padusē viņai bija spieķis, acī — monokls un labā rokā — papiross... Tā bija maza tumšmate ar zilām šķelmīgām acīm, taisnstūrainām uzacīm un bieziem pār acīm krītošiem matiem. Viņas skatiens bija dzīvības pilns, smaids izaicinošs un mazliet nekautrīgs. Kā Vidusjūras viļņos peldoša nimfa Paprikas jaunkundze metās no „Concert MayoГa" Aleksandrijas kafejnīcas drūzmā. Mazliet netīri skanošā balsī viņa nodziedāja dažas idiotiskas, „žozefines māsīcas" meldijai pielāgotas kuplejas, reizēm pieskārdamās ar spieķi kungu pleciem vai rādīdama pirkstiem viņu kailos pakaušus. Tad viņa iemeta papirosu šampanieša ledustraukā, pacēla kleitu līdz gurniem un dejoja. Viņas deja bija briesmīgs blekbotema pārspīlējums. Lēcieni sekoja piruetēm, kamēr beidzot paslīdēja kāja un jautrā dejotāja pakrita. Viņas niknumam nebija robežu. Celdamās, viņa sodījās skaļā balsī:

— Velns!... Cik te slidens!

Skatītāji smējās un applaudēja. Kā franču asprātības reprezentante šī „žozefines māsīca" gan nebija savu uzdevumu augstumā. Bet Paprikas jaunkundze bija neizteicami jocīgs radījumiņš. Viņas

izteiksmīgajā tēlojumā pat visnegaumīigākās kuplejas varēja klausīties ar patiku.

LLsinda pagriezās pret šombergu un teica:

— Interesanta meitene, vai nē?

— Jā, viņai ir temperaments.

Bērencs piebilda:

— Ko viņa tur dziedāja? Es nekā nesapratu.

Dafne nicīgi paskatījās viņam acis.

— Ak, kur nu jūs!...

— Vai jūs sapratāt, Dafne?

— Protams, arī es nekā nesapratu, bet es uzminēju visu, ko viņa teica: es neesmu no Rīgas, mīļais draugs... E1 Kazena kungs, kā jums patika mazā Paprika?

— Man viņas žēl... Nevērojat viņas ekzotisko vārdu: viņa ir nabaga pariziete, kuru vilina teiksmainie austrumi, vai, pareizāk sakot — kāda veikla impresario upuris. Viņa beigs savu dzīvi kādā Beirutas vai Saloniku netiklības namā.

— ...Ja viņu neizglābs kāds augstsirdīgs pašā.

Paprika dziedāja un dejoja. Tad viņa applausiem un „bravo" saucieniem pavadīta aizgāja. Prožektors nodzisa. Muziķi atsāka pārtraukto čarlstonu un svētki turpinājās parastā kārtībā. Stundu pēc pusnakts Dafne un Lisinda jau dejoja ar diviem aleksandriešiem, ar kuriem šombergs viņas iepazīstināja. Bērencs ar šombergu runāja par saviem veikaliem Latvijā. Ibrahims neviļus ļāvās mūzikas burvju varai, kas viņu neizteicami valdzināja pēc klusajām Turcijas cietumā pavadītām naktīm. Viņš iztālim vēroja šos iegribu vai noguruma nomāktos cilvēkus un atcerējās reiz dzirdētu asprātību: „Deja ir laikavārda „gribēt" vertikālā konjugācijā"... Ja daži domātāji dejas sauc par redzes muziķu, — tad kādiem optimistiem viņiem jābūt Argentinas tango ritmā savijušos stāvus vērojot!

īsta mūzika Ibrahimam bejam nebija vienaldzīga. Par to viņš varēja pateikties savai izglītībai Rietumeiropā un ne musulmaņu tradicijām, kādās viņu audzināja. Divdesmit gadus vecs, viņš sāka saprast lielos komponistus, sākot ar Rāmo un beidzot ar Vāgneru. Ari tagad viņš gribēja baudīt skaņas, bet banalās meldijas viņu traucēja.

Kamēr šombergs runāja ar Bērencu, viņš izdzirda blakus ložā sievietes kliedzienus. Skanīga balss sauca neatdarināmā Monmartra izloksnē:

— Nost!... Taisāties kā pazūdat! Jūs abi esat riebīgi !... Laižat mani vaļā.

Atbildes vietā atskanēja rupji smiekli, krēslu kritiena troksnis, it kā sitiens. Un kad aizkaitinātā sieviete atkal skaļi iesaucās, Ibrahims bejs pazina Paprikas balsi:

— Es jums teicu, lieciet man mieru. Jūs abi esat riebīgi... Nu, kas

būs? Vai gribat lai saucu direktoru palīgā?

Ibrahims piecēlās un izskrējis koridorā ielauzās blakus ložā. Aizkarus atrāvis, viņš ieraudzīja mazo dejotāju veltīgi cīnāmies ar diviem iereibušiem vīriešiem, kas viņu turēja gūstā, rupjās balsīs smiedamies par meitenes izmisumu. Zālē turpinājās dejas, saksofons gārdza ik brīdi skaļāk. Viens no neliešiem Papriku aiz rokas turēdams pagriezās uz durvju pusi un jautāja Ibrahimam:

— Ko jūs gribat?

— Lūdzu, ļaujat jaunkundzei aiziet, ja viņa negrib pie jums palikt.

— Oho!

Uzdzīvotājs uzacis savilcis piegāja Ibrahimam bejam klāt un uzaicināja viņu tūlīt aiziet. Taī pašā brīdī viņš to draudīgi pagrūda ar elkoni. Ibrahims bejs pakāpās divus soļus atpakaļ, tad deva spēju triecienu ar labās rokas dūri pa pretnieka žokli; tas pakrita. Paprika izbailēs skaļi iekliedzās. Otrs vīrietis paķēra tukšu pudeli un ar nepārprotamu nolūku pacēla to pret Ibrahima beja galvu. Bet Ibrahims ar labi trenēta sportista veiklību izvairījās no sitiena un metās pretniekam virsū. Mūzika vēl skanēja un dejotāji dejoja, bet daudzi no blakus ložām jau nāca noskatīties skandālā. Sievietes histēriski kliedza. Ibrahims vēl cīnījās ar savu spēcīgo pretnieku. Glāzes un pudeles plīzdamas krita uz grīdas, šombergs ar Bērencu ienāca ložā un izšķīra cīkstoņus. Atlētiskais latvietis ar vienu roku notrieca Ibrahima naidnieku zemē. šombergs uztraukts čukstēja Ibrahimam:

— Vai jūs prātu zaudējuši! Jūs tūlīt aizvedīs uz policijas iecirkni. Neaizmirstat, ka jums nav dokumentu un uzturēšanās atļaujas... Bēgat ātrāk, kamēr vēl laiks... Satiksimies jachtā. Steidzaties!

Ibrahims saprata. Kamēr iereibušie uzdzīvotāji piecēlās un sasauca ,,Venecijas“ direktoru, viņš jau bija pa.-spējis ielēkt taksometrā, lai brauktu uz ostu. Par laimi drūzmā un uztraukumā neviens viņu neievēroja, šom-bergs noteiktā, autoritativā balsī paskaidroja, ka ķildu sacēlis kāds svešnieks, kuru še neviens nepazīstot. Tas esot pazudis tik pat pēkšņi, kā parādījies. Direktors pazemīgi atvainojās pret klientiem, kas dzīrās likt slēgt viņa lokālu. Savas dusmas viņš izgāza uz nelaimīgo Papriku. Viņš dzina to prom un dzīrās citu rītu ar viņu galīgi, izrunāties. Pamazām visi apmierinājās. Viesmīlis salasīja sasisto trauku drumslas un uzslaucīja no parketa izkusušo saldējumu. Abi iereibušie uzdzīvotāji grīļodamies izgāja no kabareja. Džezbendis atkal sāka trakot, šampanieša pudeļu korķi sprāga gaisā. Skanēja smiekli. Visi aizmirsa incidentu un jautra uzdzīve ilga līdz pat rītam.

Daži viesi zālē notikušo pat nebija pamanījuši. Starp tiem bija arī Dafne un Lisinda. kas pēc pāris dejām bija iegājušas līdzi saviem kavalieriem bufetē’ džert šeri-kobleru. Ložā atgriezušās viņas bija ļoti pārsteigtas, redzēdamas, ka 61 Kazena kungs jau aizgājis, šombergs

pastāstīja viņa aiziešanas iemeslu.

— Manam draugam žamilam ir Don-Kichota dvēsele, kaut viņš nevalkā bruņas. Viņš gāja palīgā Paprikas jaunkundzei, kad divi viesi viņu blakus ložā apvainoja. Neliešus pārmācījis, viņš klausīja manu padomu un nekavējoties aizgāja, lai mums visiem nebūtu jāiet viņam līdzi uz policijas iecirkni.

Dafne .sasita rokas:

— Klausāties, tad jau viņš ir īsts paladins.

Grafs de Montršans nopietni piebilda:

— Kā visi dižciltīgie siriteši.

Pēc stundas, jachtā pārnākuši, viņi vēl pārrunāja el Kazena varoņdarbu; viņš pats papirosu smēķēdams gaidīja viņus Mājā. Dafne jautri apsveica viņu:

— Hallo cēlais bruņiniek... Apsveicu jūs mūsu visu vārdā!... Tad tā jūs steidzaties palīgā apdraudētai tikumībai !

Ibrahims bejsi pasmaidīja:

— Ai, Dafne!... Paprikas jaunkundzes tikumība?... Jūs gan meklējat magones špicbergenā!

— Ja tā, tad jūsu rīcība ir vēl augstsirdīgāka.

— Nebūt nē. Bet kas gan varētu vienaldzīgi noskatīties, kā divi piedzēruši tēviņi uzbrūk tik pat daiļai, cik nevarīgai parizietei ?

Pēc brīža, kad šomberga viesi izklīda pa kajītēm, Ibrahims māja jachtas saimniekam ar roku:

— Doktor... Vai drīkstu jums kaut ko lūgt?

— Jūs vienmēr varat man lūgt ko vien gribat. Es darīšu jūsu labā visu. ko varēšu.

— Tas nav nekas sevišķs... Redzat, tā kā es nu vairs Aleksandri jā nevaru rādīties, es gribēju jūs lūgt, vai jūs neuzaicinātu mazo Paprikas jaunkundzi pie mums? Lai viņa atnāk šurp parunāties ar mani, kamēr jūs ar viesiem būsat Aleksandri'jā.

— Kādēļ nē... man tur nav nekādu iebildumu.

— Lūdzu jūs izpildīt manu mazo iegribu tādēļ, ka tai brīdī, kad gāju viņai palīgā, es redzēju viņa® skatienā bezgalīgu pateicību... Ceru, ka jūs mani saprotat?... Šī meitene mani aizkustināja... Gribu viņai teikt, ka visi ēģiptieši nav tik rupji kā tie divi, kas tovakar viņai un mums izjauca prieku.

Doktors šombergs izklaidīgi paskatījās Ibrahimā. Varēja redzēt, ka viņš domā par ko citu. Tad viņš savādi iesmējās un atbildēja:

— Saprotu... šī meitene tiešām ir burvīga. Es pats rīt pēc azaida aiziešu pie viņas. Teikšu, ka vakarējais aizstāvis būtu laimīgs, ja varētu viņu pacienāt ar tēju ,,An-dromedas“ klājā un došu viņai padomu apciemot jūs un pateikties jums par augstsirdību. Bez jūsu palīdzības viņa tik viegli vis nebūtu no tiem neliešiem vaļā tikusi.

— Pateicos', doktor.

Šombergs jau kāpa augšup kapteiņa komandtiltiņā, bet Iibrahima beja pēdējos vārdus dzirdot, viņš uz kāpēm

lloriss Dckobra. „Nāves līgums" U.

stāvēdams pagriezās atpakaļ un ar divdomīgu smaidu noteica:

— Ne par ko!... Es tura par savu pienākumu izpildīt jūsu lūgumu...

IX

Doktors šombargs jautāja Venēcijas[11] šveicaram:

— Vai še nav Paprikas jaunkundze? Man ar viņu jārunā.

Šveicars, jauns un veikls cilvēks, ironiski paskatījās Šombargam sejā un atbildēja labā franču valodā:

— Kungs, jūs gribat runāt ar Paprikas jaunkundzi?... Tad jūs gan nākat īstā laikā. Saimnieks viņu nupat atlaida.

— Kādēļ?

— Par vakarējo škandalu... Vai jūs vakar bijāt dan-singā? Nē? Viņas dēļ vienā ložā iznāca īsta boksa sa-cīkste. Nevienu gan nopietni neievainoja, bet policija tomēr izteica Zafiresa kungam brīdinājumu. Jūs sapratī-sat, pēc visa tā viņš nekavējoties atlaida nabaga meiteni.

šī vēsts šomlbergu nepatīkami pārsteidza.

— Bet vai tādēļ es viņu .nevarētu satikt? Kur viņa dzīvo? — viņš jautāja.

— Viņa dzīvo netālu no biržas. „Smirnas" viesnīcā. Tur jūs viņu droši vien atradīsat.

Šombergs iedeva šveicaram desmit piastrus un gāja meklēt „Smirnas[11] viesnīcu. Tas nebija ne grezns starptautisks hotelis, ne otrās šķiras restorāns, bet vienkāršs mēbelētu istabu nams šaurā šķērsieliņā. līdzās augļu tirgotavām un stikla precu noliktavai, netālu no biržas. Ieliņā oda pēc gataviem ibananiem, austrumnieku saldumiem un piedegušas kafejas. šombergam pateica, ka Paprika dzīvojot otrā stāvā, četrpadsmitā istabā. Viņš divreiz pieklauvēja pie četrpadsmitā numura durvīm, bet neviens neatbildēja. Tad viņš uzmanīgi pavēra durvis un klusi iegāja istabā. Restotie slēģi nebija atvērti. Gaiss bija papirosu dūmiem piesūcies. Gultā šombergs ieraudzīja Papriku. Viņa gulēja nekustēdamās, seju spilvenā ieslēpusi. Ja neskaitīja kreklu un kombinē, viņa bija gluži, kaila. Kurpes bija noautas, zeķes pašas slīdēja no kājām nost. Viņa neprātīgi raudāja un kodffja tangakrāsas mutautiņu, kurš ■bija gluži slapjš no viņas asarām. Durvīm iečīkstoties, viņa jautāja trīcošā balsī:

— Kas tur ir?... Vai nevarat manu istabu uztīrīt vēlāk?

Šombergs piegāja pie gultas, uzlika roku uz Paprikas kailā pleca un laipnā balsī teica viņai:

— Kas jums kait, Paprikas jaunkundze? Par ko tad mēs nu tā raudam ?

Tumšmatainā galviņa pagriezās pret viņu. Paprika šņukstēdama teica:

— Ko jūs gribat .no manis? Kas jūs esat?

Viesim, bija sirsnīga balss un laipns skatiens. Paprika brūnēdamās

skatījās viņam acīs.

— Jaunkundze, es jums vēlu tikai labu.

— Vai tiešām jūs man vēlat labu? Tad jūs esat pirmais, kas še pret mani izturas daudz maz cilvēcīgi. Man jums jāsaka, ka man Ēģiptē no pat pirmās dienas klājas ļoti slikti. Ak, šie austrumi! Ai, ai!

Un viņa atkal sāka šņukstēt.

— Paprikas jaunkundze, paklausāties, vispirms, iepazīsimies. Es esmu doktors šombergs. Vakar es biju „Venēcijā" taisni tai laikā, kad nepatīkamais incidents' gandrīz visiem viesiem sabojāja labo omu. Varbūt jūs mani jau pazīstat? Es ar savu draugu iegāju, jūsu ložā, kad tur sākās troksnis.; gāju izšķirt jūsu iekarsušos kavalierus. Tai brīdī viens no maniem biedriem pārmācīja nekaunīgos subjektus; kas jūs gribēja aizskart.

Paprika vērīgi paskatījās šomberga sejā. Beidzot viņa atcerējās:

— Jā, jā, tagad es jūs atceros... Nu, ko jūs pateiksat? Vai jūs arī nācāt mani rāt?

— Nebūt nē, mīļā jaunkundze... Es nupat biju „Va-n-ecijā"; šveicars man stāstīja par jūsu neveiksmi. (Sakāt man, kas tad īsti noticis?

— Kas notici®?... Šis briesmonis Zafiress lauza līgumu, ,ko biju noslēgusi ar viņu... Iedomājaties, tāds nelietis! Kungs, jūs paši varat liecināt, ka es nemaz nebiju vainīga... Nodziedājusi savu numuru, es iegāju viesu ložā izdzert tasi kafejas, — tāpēc, ka tā līgumā noteikts. Tad jūsu kaimiņi man piedāvāja šampanieti. Es dzēru. Bet pēc pusstundas viņi sāka mani aizskart... Jūs sapratīsat, kungs, ka es nevaru būt pārāk iedomīga... es taču esmu vienkārša restorānā artiste. Es zinu, ka drīkst pajokoties un par to neļaunojos. Bet tas vēl nenozīmē, ka piedzēruši viesi var darīt ar mani visu, ko grib... Galu galā es neizturēju un dzīros saukt direktoru... Tad viens no maniem kavalieriem uzklupa man kā ārprātīgs un iekoda man kaklā. Un taisni tai brīdī kāds skaists, elegants svešnieks ienāca ložā un pārmācīja nekaunīgos viesus... Zināt, man tagad nemaz nav jautri ap sirdi, bet man jāsmejas gribot negribot, kad iedomājos, kā mans mocītājs novēlās ložas kaktā zem galda... Jūs paši zināt, kas notika tālāk... šorīt pēc azaida Zafiress pasauca mani savā kabinetā un man redzot saplēsa līgumu, teikdams, ka es esot izturējusies nepiedodami muļķīgi un varot vēl priecāties, ja viņš no manis nepiedzenot atlīdzību par nodarītiem zaudējumiem... Kā jums tas patīk? Zinu, ka taisnība manā pusē, bet pamēģināt ar šo nelieti tiesāties! Viņš draudēja man, ja es sūdzēšot, viņš likšot policijai mani izraidīt no Aleksandsri-jas... Lūk, kāda mūsu tiesa un taisnība!... Visur, visā pasaulē vājiem un nabadzīgiem jāklusē un jācieš bagāto pārestības... Un tagad' es stāvu uz ielas ar 800 frankiem kabatā, bez līguma, bez nekā... Tādi ir tie Aleksandrijas zelta kalni, ko impresario man Parīzē solīja, aicinādams

šurp.. . Iedomājaties, viņš teica: „Tu pati redzēsi, Alek-sandrija un Kaira ir paradīze tādām skaistulēm kā tev... Tu tūlīt noķersi kādu bagātu pašā, un kad tu sezonas beigās atbrauksi Parizē, tev Nilā jau būs pašai sava jachta un grezna pils Dezirē salā..."

— Gezirē, ne Dezirē, — šombergs pārlaboja.

— Nu. jā, vai es zinu... Es atteicos no ļoti jaukas lomas Mariņjī rēvijā un braucu meklēt laimi šai briesmīgajā zemē... še Ēģiptē taču nav it nekā! Piramides? Sfinksas? AleksandMjā nav pat to. Te ir vēl sliktāk, nekā Tulonā... Ticat man!

šombergs smaidīdams klausījās Paprikas bēdu stāstu. Tad viņš draudzīgi ntoļgllāstīja viņas roku un teica:

— Bērns, jūs vēl nepazīstat Ēģipti. Aleksandri ja ir tikai vienkāršs priekšnams šai burvīgajā pilī... Bet nerunāsim tagad par to. Jūs tagad[1] sēdāt ,,Smirnas“ viesnīcā, istabā, kur jūs moca nepatīkamas atmiņas. Es nācu, lai palīdzētu jums klīdināt skumjās domas.

— Zināt ko, kungs... Par Ēģiptes sliktajiem iespaidiem runājot, man tomēr varbūt nav taisnība: droši vien te starp ērkšķiem ir arī rozes. Vismaz vienu es zinu,... Jā, to .skaisto jaunekli,, kas mani vakar izglāba no neliešu rokām. Tas bija brīnišķīgs žests!... Cik žēl, ka nepaspēju viņam pateikties... Pasaulē ir tik daudz neliešu, ka sirsnīgu cilvēku satiekot gribas tam darīt ko labu...

Paprikas seja atdzīvojās. Pamazām viņa atguva arī koķetērijas talantu. Izstiepusi roku, viņa paņēma no tualetes galdiņa lūpu krāsuli. Bet tūlīt atcerējusies savu apģērbu, kautri sakustējās un iesaucās:

— Esmu tā nobēdājusies, ka aizmirstu pat apģērbties... Dieva dēļ, piedodat! Jūs taču atļausat...

Viņa ietinās rīta kleitā, piie spoguļa nostājusies vienā mirklī sasukāja matus, uzlasīja pa istabu izsvaidītos apģērba gabalus un atkal apsēdās uz gultas malas.

— Paprikas jaunkundze, jūs nupat teicāt, ka neesot paspējusi pateikties tam' skaistajam jauneklim, kas jūs vakar atpestīja no neliešu uzbāzības... Es jums gādāšu izdevību nokavēto panākt: viņš jūs ielūdz pie sevis izdzert glāzi tējas un patērzēt. Jūs viņu varat satikt manā jachtā, kas patlaban stāv Aleksandrijas ostā.

Negaidītā vēsts Papriku galīgi samulsināja. Labu brīdi viņa klusēdama skatījās šombergā, tad atkārtoja viņa beidzamos vārdus:

— Jachtā?... Ostā?... Redzams, jums naudas pilinās kabatas!...

— Ak, Dievs!... Protams, es neesmu gluži nabadzīgs... Un drīz jūs redzēsat, ka es esmu labs, saimnieks saviem viesiem. Bet vispirms atbrīvošu jūsu galviņu no drūmām domām un rūpēm, kasi jūs droši vien nomāc: samaksāšu jūsu rēķinu ,,Smimā“ un bez tam ielikšu jūsu rokassomiņā dažas tūkstošfranku zīmes. Tās jūs kādu laiku nodrošinās.

— Mans kungs... Es nevaru pieņemt no jums naudu, — mēs' taču esam sveši ciļvēki...

— Lūdžu, nepretojaties. Esmu pārliecināts[1], ka jūs esat krietna meitene. Jums ir divas labas īpašības: lalba sirds un atklāta valoda.

— Tas tiesa... Bet kā jūs to zināt?

— Ārsti cilvēkus pa daļai pazīst arī no ārienes vien... Tā tādi, netērēsim veltīgi laiku, Paprikas jaunkundze. Tagad ģērbjaties; pēc stundas[1] es atnākšu pēc jums un aizvedīšu jūs uz savu jachtu.

— Nezinu, kū lai jums pateicos... es... es...

— Klusu, klusu... Labāk greznojaties, ka patīkat savam bruņnieciskam glābējam. Pagaidam — uz redzēšanos.

Šombergs aizgāja. Paprika atvēra logiem slēģus. Asaras bija nožuvušas, daiļajā sejiņā rotājās smaids. Pirms mazgāšanās viņa nometa drēbes un dejodama dziedāja kādu Casino de Paris meldiju... Labu brīdi viņa dejoja kaila. Tā bija reakcija pēc neveiksmes, kas nabaga meiteni bija dziļi satriekusi. Paprikas parastā jautrība atguva savas tiesības. Viņa nostājās pie spoguļa un iesaucās ar patiku aplūkodama savu ķermeni:

— Nu, ko jūs tagad teiksat par mani?!...

Brīnišķīgās, gaišās krepdešina drēbēs ģērbusies, Paprika līdzi doktoram šomibergam uzkāpa jachtas klājā. Viņa jūsmoja par grezno, balto kuģi, kas viņai atgādināja peldošu pili. Jachtas saimnieks viņu ieveda salonā un sacīja :

Tūlīt atvedīšu jūsu skaisto kavalieru. Pagaidāt še acumirkli, kamēr viņu sameklēšu.

Viņš iegāja Ibrahima beja kajītē un atrada viņu lasot grāmatu par Skandināvijas un Āzijas tautu mitoloģijas sakariem, kuru viņš nupat bija atradis jachtas bibliotēkā.

— Ibrahim bej. jūsu vēlēšanās ir piepildījusies... Es pateicu Paprikas jaunkundzei jūsu ielūgumu. Viņa priecājās, ka varēs jums pateikties par jūsu varoņdarbu. Viņa nevilcinājās un tūlīt nāca man līdzi. Piedāvājat viņai salonā tēju. Ja gribat viņu vēlreiz satikt, tad palūdzat, lai viņa ari rīt atnāk šurp. Bet ja šī dama jums tiešām patīk, tad sakāt man to. Es darīšu visu, lai jūs .būtu apmierināti.

Pēc piecām minūtēm šombergs salonā iepazīstināja Pāpriku ar Ibrahimu beju.

— Concert Mayol aktrisei, Paprikas jaunkundze... mans draugs žamils el Kazons no Beirutas.

Paprika mīļi sniedza Ibrahimam bejam roku un aizkustināta, teica:

— Es jūs pazinu tiklīdz jūs ienācāt salonā. Esmu laimīga, ka beidzot varu no sirds pateikties par jūsu augstsirdību.

-— Ak, Paprikas jaunkundze, tas nelietis bija pelnījis vēl krietnāku mācību.

No salona iziedams, šombergs viņiem teica:

— Nu, taigad es jūs atstāšu divatā... Stjuarts jums atnesīs tēju,

papirosus, liķieri, cepumus, augļus... Paprikas jaunkundze, jūtaties kā savās mājās... Uz redzēšanos rītā.

Ibrahims ibejs un Paprika izgāja jachtas klājā. Viņi nolika sev divus pītus krēslus bakbordā starp glābšanas laivu un karogu glabātuvi. Viņi nosēdās ostas pusē un ierīkojās tā, ka nekautru garāmgājēju skatieni nevarēja viņus aizsniegt. Aleksandrijas jomas zaļais ūdens glāstīja jachtas sānus. Baltas kaijas lidoja viņiem pāri, zīmēdamas neredzamus burtus dzidrajā gaisā.

Runādams Ibrahims bejs glāstīja Paprikas rokas:

— Jūs tiešām esat interesanta, Paprikas jaunkundze... Ticat man, ar jums nevienam nebūtu garlaicīgi. Mēs runājam jau veselu stundu, bet laiks pagājis gluži nemanot. Man liekas, jūsu nelaimīgais piedzīvojums vien jau ir to vērts, ka braucāt šurp uz Aleksandriju — galu galā tas taču ir brīnišķīgs sagaidi jums!... Bet sakāt man, kur jūs iemācījāties tik burvīgi tērzēt?

— Nu, protams, Monmartrā. Es taču esmu dzimusi pie Parīzes pilsētas dzelzceļa Barbē stacijas. Vai jūs zināt to vietu ?

— Zinu. Bet jūs man teicāt, ka jums esot divdesmit divi gadi. Ko jūs darījāt līdz šim?

— 0, — varat man ticēt, ka es bērnībā nestaigāju zīdā un samtā!... Mana māte bija apkalpotāja „liene-sansā.“ Liekas, viņa mani dabūja vienā Lisjena Gitri lugas pirmizrādē, kad šim rakstniekam bija sevišķi lieli panākumi. Māte viņa kostīmus tīrot tā sajūsminājās, ka nevarēja arī teātru elektrotechniķim liegt papriecāties... Tas bija lāga puisis, un vēlāk viņš manu māti apprecēja. Man tad jau bija divi gadi. Varat iedomāties, kā Parizes astoņpadsmitā rajonā dzīvo tādas meitenes kā es. Pilsētas skola, grāmatu soma plecos, tad mācības šuvēju skolā ar visām neveiksmēm, pirmās sabojātās biksiņas... meiistarienes un mātes rājieni,.. Bet man jums jāsaka, ka es nebiju dzimusi, 'lai pelnītu maizi ar adatu... Tagad pastāstīšu jums, kā debitēju teātrī... šuvēju skolā man bija draudzenes, kuras māsa bija angažēta ,,Mulen-Rūž'a“ lielajā rēvijā... Man toreiz bija taisni četrpadsmit gadu un sprīža augums... Gabija man teica: „Kāpēc tu neiestājies Mulen-Rūžā? — Tava māte vakaros aiziet uz ,,Renesansu“, no deviņiem līdz vienpadsmitiem tu varētu uzstāties statistes lomās ,,Multen-Rūžā“. Tev maksās piecpadsmit franku par vakaru. Tas nav slikti... Tikai tev jādabū kāda dama, kas tevi mātes vietā aizved uz direkciju un atļauj tev uzstāties teātrī." Varat iedomāties, kā Gabijas aicinājums mani vilināja. Bet vispirms bija jāatrod sieviete, kas varētu teatra direkcijā uzdoties par manu māti. Bet man nobijā nevienas pazīstamas, kas varētu šo lomu tēlot... Pēc divām dienām Gabija manii pagaidīja pie šuvēju skolas durvīm un teica: „Nini, es tev atradu māti. Tā ir Triples oma. kundze, tualetes istabu apkopēja „Pigalla" kafejnīcā... Bet tev par to jāmaksā 30 franki.v“ Es palēcos aiz prieka. Gabija mani iepazīstināja ar veceni;

tā manii tūlīt aizveda pie režisora. Man deva liliputu karalienes galma damas lomu... Es jutos kā septītās debesīis. Mani ieģērba īsā, zeltu cauraustā Meitiņā ar garu trēnu. Varat iedomāties, kāda es izskatījos... Pirmā dienā es sapinos pati savā trēnā un pakritu garšļaukus, uz grīdas. Otrreiz, kad man vajadzēja atbalstīties pie sienas, es ieskrēju liliputu karalim krūtīs. Beidzot es kaut kā apradu ar savu kostimu un pienāca debijas vakars... Man bija brīnišķīgi panākumi... No tā laika es ik vakaru -pusdesmitos slepus aizbēgu no dzīvokļa uz ,,Mulen-Rūžu“ un pelnīju savus piecpadsmit frankus... Biju laimīga — tagad taču es biju īsta aktrise, pie tam vēl ar dabu honorāru... Ko es varēju vēl vēlēties?... Tā tas gāja pāris nedēļas, kamēr kādu vakaru zālē neatskanēja man pazīstama balss: .,Bet tā taču ir mana meita!... mana Nini!... Ak. tavu kaunu!..Pusdzīva aizskrēju no skatuves un aizkulisēs satiku māti, kas mani tur jau gaidīja. Viņa sacēla briesmīgu skandālu: „Mana Nini tādā rēvijā!... Tā taču ir mazgadēju meiteņu pavešana, kauns! Es sūdzēšu policijai!... Kur režisors? Es gribu salauzt lietussargu uz viņa galvas!..." Tas tik bija jauks vakai's! Bet visbriesmīgākais brīdis pienāca, kad māte dabūja no Gabijas zināt, ka esmu uzdevusi „Pigalla" kafejnīcas apkopēju Triplašona kundzi par savu māti. Māte apvainota un saniknota kliedza: „Ko? Tu uzdod par savu māti šo nožēlojamo mazās kafejnīcas va-terklozetu tīrītāju?! Es tevi nolādu, nekrietnais bērns!"

Ibrahiimu boju pārsteidza sajūsma, ar kādu Paprika stāstīja savu dzīvesgājumu. Viņš pēkšņi juta. ap sevi Monmartra gaisu. Manmartru varēja just katrā Paprikas kustībā, katrā viņas skatienā vai smaidā. Viņas stāsts tam atgādināja paša piedzīvojumus iecirknī starp Teatra laukumu un Notre Dame de Lorelte dievnamu. Kā visi jauni un bagāti ārzemnieki, viņš kādreiz interesējās par Mommartra bāru naktstauriņiem.

Paprikai! cigareti piedāvājis, viņš jautāja:

— Nu, un ko jūs darījāt pēc tam?

— Vēlāk? Divu gadu laikā nomira mani vecāki, pirms tēvsi, tad arī māte. Man bija ļoti grūti vienai dzīvot un Gabija kādu dienu man teica:

,,— Mīļā, tava debija bija ļotii laba. Ja nebūtu iejaukusies tava nelaiķe, māte, tu tagad! varbūt jau būtu Franču Komēdijā. Tev vajadzētu mācīties dziedāt pie mana paziņas, sirmā baritona."

Kādu laiku mācījos pie Framkasola kunga operetu partijas, tad dabūju „Gailē Lyrique“ teātrī mazu lomiņu „Maskottā". Bet izrādījās, ka tas nav mans žanrs. Gabija tai pašā vakantā man teica:

„— Es .runāju ar Frankasolu par tevi. Tu esi pālāk glīta, lai uzstātos tik vecās lugās.. Es tavā vietā strādātu pde Lizetes Sožak ,,Eiropas Koncertu" teātrī. Viņai sava specialitāte — kuplejas par jaunākiem notikumiem... Ja tu viņai patiksi, tad dabūsi, labu lomu

tādās lugās kā ,,Ārlaulība® bērna sirds" un „Pilsoņi, dejojat". Un tad tu drīz būsi tikpat slavena kā Lizete Sožak."

Es paklausīju Gabijas padomam, devos pie Lizetes Sožak un kļuvu par Papriku. —

— Bet jūsu intimā dzīve? Kā jums Mājās ar sirdslietām?

— Zināt, es: neesmu tik muļķīga kā izskatos... Tā ir tikai! mana skatuves loma. Lizete 'Sožak man vienmēr teica, ka sievietei jaizliekas stullbai kā govij, ja tā grib vīrietim patikt... Un viņai savā ziņā taisnība. Vīrieši grib, lai dara visu pēc viņu prāta; ja sieviete to prot, tad viņi to teic gudtu... Pamazām es piesavinājos šo mākslu, neaizmirsdama savas intereses. Tikai jums es saku. ka neesmu tāda, kāda izskatos... Tā ir maska.

— Paprikas jaunkundze, jūs velti cenšaties slēpt savu jūtību. Cik jauki, ka. sirds jūt dziļus pārdzīvojumus un prot uz tiem reaģēt.

— Lizete Sožak saka, ka ,.īstā mīlestība sievieti var novest tikai slimnīcā". Pati viņa apprecējās ar savu bijušo mīļāko, bagātu Elbefas tekstiilrūpnieku... Ai, ja jūs viņu> redzētu! Kā lietū samircis ūpis!... Es to nevarētu izdarīt.

—- Tas jums tikai dara godu.

— Pirmo reizi es iemīlējos, kad biju deviņpadsmit gadus veca. Sākumā biju ļoti laimīga, vēlāk ļoti, nelaimīga... Tā mēdz būt, vai nē? Ja vienā svaru kausā desmit grami laimes, tad otrā katrā ziņā ir desmit grami nelaimes. Par laimi agri vai vēlu jāsamaksā ar ciešanām.

— Kādēļ? Nerunājat tā, jūs vēl esat pārāk jauna, Paprikas jaunkundze. Atstājat pesimismu vecuma dienām.

— Jūs redzot es sāku domāt citādi.

Ibrahims bejs paskatījās savā kaimiņienē. Viņas naivā balss skaņa un nopietnā sejiņa viņam likās brīnišķīga un tīkama.

— Tā tad jūs jūtat pret mani simpātiju?

— O, jā... Protams.... Pirmkārt, katra sieviete ir aizkustināta, ja to aizstāv... Bez tam, jum® piemīt vēl sevišķa burvība, ko nevar vārdos izteikt... Pati nezinu, kā to lai nosaucu... Bet laji nu kā, esmu pārliecināta, ka jūs esat salauzuši daudzām sievietēm sirdis... Neizliekaties. Tas jau pa gabalu redzams.

— Ko lai dara, Paprikas 'jaunkundze... ja jau jums nekā nevar noslēpt... Bet tā kā jūs zināt visu. tad droši vienbūsat uzminējuši arī to, ka es gribu jūs šovakar ielūgt vakariņās.

— Lieliski!... Kur mēs iesim? Pilsētā?

— Nē. Ir daži iemesli, kuru dēļ es nevaru atstāt jach-tu; varētu jums to pateikt, bet tas nav tik ātri izdarāms. Ja jums nebūtu iebildumu, tad mēs varētu paēst vakariņas tepat jachtā. Mani draugi visi aizgājuši, es še esmu viens pats.

— Ai, tas būs jauki... Es jūsmoju par kuģiem. Maza meitene būdama es bieži rotāļājos ar vārtnieces dēlēnu. Reiz mēs uzbūvējām

lielisku buru jachtu.

— Kur tad?

— Tiljeriju dārza dffiķl.

X

Savā istabā pie spoguļa, ģērbdamās, Paprika domāja par „Andiramedā" pavadīto dienu, — par sarumu jachtas Mājā, par vakariņām ar valdzinošo vīrieti, kas prata būt reizē tik sirsnīgs un tik laipns, un par to, kā viņi vienpadsmitos bija atvadījušies... Cik jaukas bija šās atmiņas! Kāds pārsteigums pēc rūgtās vilšanās, ko viņa bija piedzīvojusi Ēģiptē!

Sulainis pieklauvēja pie durvīm un nodeva viņai vēstuli. Paprika steigšus atplēsa aploksni un lasīja:

„Mīlā jaunkundze,

pirms jachtas aizbraukšanas man vēl gribētos ar jums patērzēt. Paredzams, ka mēs aizbrauksim šovakar astoņos. Gaidīšu jūs pusvienā uz pusdienu „Kleri-džas" viesnīcā.

Jūsu

Dr. Hugo šombergs."

Pēc stundas Paprika nepacietībā degdama gāja satikties ar noslēpumaino mierinātāju, kas viņu jau gaidīja greznajā viesnīcas zālē. Viņi sēdās pie. pusdienu galda.

— Tā tad jūs tagad esat miesīgi un garīgi gluži brīva ?

Paprika nevilcinādamās atbildēja:

— Jā, kungs... esmu[1] brīva, kā putns gaisā... Garīgi un miesīgi, kā jūs sakāt... Jaiu trīs mēnešus dzīvoju gluži nevainīgi...

— Kas bija- jūsu agrākais mīļākais?

— Mans kolēģis „Concert Maydl'ā". Viņš man patika un mēs nolēmām visu mūžu dzīvot kopā... Bet šī kopdzīve ilga tikai sešas nedēļas... Zināt, tai laikā ,,Foli-Beržērā" parādījās kāda miss Anderson, peldētāja, kas akvārijā skūpstīja roņiem lūpas... Nu, un manam mīļākam iegribējās būt šo roņu vietā. Es atbraucu uz Ēģipti. Viņš apmetās Beržēras ielā. Tas bija viss. Aizkars nokrita un mūsu mīlestības komēdija beidzās...

— Lieliski... Tagad runāsim atklāti, kā labi draugi. Ceru, jūs nedusmojaties uiz mani par to, ka es jūs[1] vakar aizvedu no viesnīcas un iepazīstināju ar savu draugu?

— Esmu jums daudz pateicības parādā par visu, ko esat manis labā darījuši... Man tā vien liekas, ka jūs esat mans labais ģēnijs...

— Nē, tagad runāsim nopietni: vai jūs katrā ziņā gribat palikt Aleksandrijā un meklēt laimi kādā citā ,,Vene-ciļjai" līdlzīiglā kafejnīcā?

— Nē... Bet .kādēļ jūs man to jautājat?

— Tādēļ, ka gribu jūs lūgt braukt mums līdzi, kad „Andromeda" atstās Aleksandri ju.

— Ai!... Bet...

— Nu, ko jūs teiksat?

— Bet jūsu viesi ir aristokrāti... izglītoti vīrieši, elegantas damas... Jūsu draugs man stāstīja par kādu grāfieni un ļoti bagātu anglieti... Vai jums neliekas, ka es neiederu jūsu viesu vidū? Un kā viņi pret mani izturēsies?...

— Nebaidāties... Visi par jums jūsmos. Jūras ceļojumos arviian ir mazliet garlaicīgi. Jūs mūs lieliski izklāi-dēsat ar savu klātbūtni. Jūs tik burvīgi dziedat... Nē, tas būs jauki! Un bez tam, mans draugs el Kazens taču brauks līdzi... Man šķiet, jūs neesat viņam gluži vienaldzīga... Teikšu atklāti: es zinu, ka jūs viņam patīciet... Un ko jūsi par viņu domājat?

— Es?... Es domāju, ka jūs abi — viņš un jūs — esat viens otra vērts. Es piederēšu šim cilvēkam, tiklīdz viņš to vēlēsies.

— Nu tad klausāties, Paprikas jaunkundze... Man jums jāuztic kāds 'lieks noslēpums... Jums jāapsoiās, ka nevienam to nei'zpaudlīsat.

— Zvēru pie savas mātes dzīvības.

— Mans draugs efl Kazens, diemžēl, nepiedzīvos ilgu mūžu... Viņa aorta ir pānkalķoj.usies... vai ‘zināt, ko tas nozīmē?... Tas nozīmē, ka viņam drīz jāmirst... Speciālisti domā, ka viņš nenodzīvos ilgāk par vienu gadu.

Paprika nrtflika zeltīto nazi uz galdauta un sārtās lūj>a$_t$s pavērusi neizteicami pārsteigta skatījās šombergā.

— Viņam drīz. jāmiirst? — viņa jautāja elpu aizturēdama.

— Mums vairs nav nekādu iluziju par viņa veselības stāvokli, bet, protams, ir ļoti no svara, lai viņš pats to nedabū zināt. Ja mums ir kaut drusku līdzjūtības sirdī, tad mums jāeenšas cik vien iespējams saldināt viņa' pēdējos mirkļus. Tā kā jūs manam draugam patīciet, tad es gribētu, lai jūsu mīlestība viņam liktu aizmirst nenovēršamo katastrofu. Kā ārsts, es jums šai ziņā arvien palīdzēšu, cik vien varēšu. ī,si sakot, es jūs gribētu pieņemt par viņa pavadoni un uzraudzītāju. Un ceru. ka jūs viņu. mīlē-sat no visas sirds.

Kamēr šombergs ruināja, Paprika lūkojās viņa sejā ar augošu ziņkārību.

— Tā tādi jūs mani parakstāt savam draugam kā zāles ?

— Nē, mīļā jaunkundze, ne kā zāles, bet kā saldu dzērienu.

Kompliments viņu. aizkustināja. Nazi paņēmusi, viņa sāka mizot firziķi.

— Tomēr, Ēģipte ir dīvaina zeme... šodien tu vēl kāmē nabadzīgā mēbelētā istabā, bet rītā jau ceļo pa Vidusjūru greznā jachtā.

— Jūs redzat, ka jūsu impresario ir nopietns cilvēks, kas nestāsta niekus, — šombergs noteica. — Vai viņš jums neteica, ka skaistas meitenes faraonu zemē viegli var atrast laimi ?!

„Andromeda" Lēni izpeldēja Mājā jūrā. Visi doktora šombergā

viesi .sēdēja ēdamistabā. Pusdienasi nupat bija paēstas un grafs de Montršans runāja ar Valteru Bērencu par Augšeģiptes cukurniedru lauku mākslīgu apūdeņošanu un pēdējo gadu neražu. Dafne, Lisi'nda un šombergs pārrunāja jaunāko pilsētas skandālu, kuru viņiem jacht-Mubā pastāstīja Maflsss Agions, lielākais ,,parizietis“ starp Aleksandri jas pilsoņiem.

llbrahims bejs Mūsēja. Viņam 'bija žēl šķirties no Paprikas. Viņas jautrībai, dzīvās kustības un sirsnīgā aizrautāka viņu apbūra. Viņam bija žēl nabaga mazās aktrises, kurai Ēģiptē draudēja briesmas.

Pēkšņi Lisinda jautāja doktoram šomīborgam:

— Doktor, sakāt, kas jauns dzirdams Turcijā? Vai Ibrahims bejs atrasts? Vai dumpinieki galīgi sakauti ?

— Par Ibrahima beja likteni nekas nav zināms, bet ddimpis jau pilnīgi likvidēts. „Spēka un Vienības" komitejai pienācis gals; neatkarības tribunals nogalinājis Ler-nas hidru.

— Tā tad Mustafs Kemals triumfē?

— Jā. Un Turcijai tas nāk par svētību.

Dafne iesaucās:

— Es dievinu skaistus diktatorus!

— Mīļā Dafne, tautu vadoņiem nav jābūt skaistiem, bet gan ⁝— tālredzīgiem. Un Gazijs. šai ziņā nav peļams... Es tagad' ļoti labi saprotu, kāpēc jūsu tautietis Dloids Džordžs par viņu tā jūsmo...

Grafs de Montršans pretojās:

— Kemalam pārmiet, ka viņš pārtieku mīlējot vīnu un ©kaisto dzimumu.

— Var jau būt... Bet viņš prot iekarot sirdis... Kurš cits varēta izvest Turcijā tik radikālās reformas kā dievi-

l

nātais grieķu uzvarētājs un turku tautas atsvabinātājs? Varbūt viņš labprāt dzer ,,duziko“, bet totiesu viņš ari strādā piecpadsmit stundas dienā. Varbūt ir tiesa, ka viņš ml sievietea bet par to viņš deviņus mēnešu® dzīvo Angorā — un tas ari kaut ko nozīmē. Kemals nepadodas Bosfora burvībai. Viņš ir cēls paraugs visai tautai. Cik ļoti viņš atšķiras no citiem austrumnieku politiķiem, kas sabiedriskā darbā meklē tikai savas godkārības apmierinājumu un material'll® ieguvumus! Kemals tiešām ir savas zemes saimnieks. Vatu viņam deva izdevīgi apstākļi, bet mēs nedrīkstam aizmirst, ka turki nebūtu varējuši atrast sev labāku vadoni, kas tos vestu augšup pa progresa ceļu, pie tam vēl tādu, ka® patiesi ziedo visus spēkus valsts labā un ir pārliecināts patriots. Godīgam cilvēkam pienākums nozīmē atteikšanos no visām patmīlīgām tieksmēm.

Zālē ienāca stjuarts, šombergs māja viņam ar roku un pačukstēja kādu slepenu pavēli. Tad viņš jautri sauca:

— Godājamie viesi, esmu jums sagatavojis pēc sald-ēdiena

patīkamu pārsteigumu.

— Pārsteigumu?... Kas tas par pārsteigumu?

— Tūlīt jūs paši to redzēsāt.

Zālē kā tauriņš ielidoja Paprikai, gluži kā nesen ,,Ve-necijas“ dansingā. Viņu saņēma ar vienbalsīgiem izbrīna saucieniem, jūsmīgiem ,,bravo!“ un skaļiem applausiem. Viņa tūdaļ sēdās pie klavierēm, dziedāja un vienā mirklī uzjautrināja visu sabiedrību. Tad šombergs viņu lūdza sēsties starp Lisindiu un Ibrahimu beju.

— šomberg, paldies jums par šo pārsteigumu, — Li-sinda teica. — Paprikas jaunkundze ir burvīga. Viņa tagad būs visas jachtas prieks.

— Ai, kundze!

Datnei nevarēja noliegt novērotājas dāvanas. Viņa tūlīt teica:

— Paprikas jaunkundze, jūsu Don-Kic.hots garlaikojās bez jums... Bet paskatāties uz viņu tagad: vai redzat, kā viņš smaida un kā viņam mirdz acis? Jūs esat drūmo bruņinieku padarījuši jautru.

Pēc pusdienas viesi nolūkojās iluminācijā. ‘ Paprikas seja staroja sajūsmā. Tad viņa stāstīja savas atmiņas no teatra dzīves. Visi uzmanīgi klausījās.

— Viņa ir burvīga .stāstītāja. Kā viņa prot tērzēt!

— Nemaz nē... Bet dzīve reizēm ir tik jocīga... Man liekas, es jums jau stāstīju, ka mans tēvsi'bija elektroteeh-niķis „Renesamsa" teātrī... Bez tam viņš bija pastāvīgs viesis „Strēlnieku kafdjnīcā“ pie Sen-Martēma vārtiem. Reiz četros pēc pusdienas savā kafejnīcā «ēdot viņš novēroja, ka karšu spēlētāji nekā nepasūta, tikai dzer ūdeni no karafēm un lieto viesnīcas sērkociņus; piecos viņš piecēlās, pasauca viesmīli un teica viņam: „Klausāties, Artur... Neļauijat nevienam sēsties pie mana galdiņa. Tūlīt nākšu atpakaļ... Es tikai aiziešu mājā iedzert tasi kafejas."— Mans tēvs[1] bija jocīgs tips, jūs to nevarat ne iedomāties!... Kādreiz viņš tai pašā kafejnīcā visiem redzot zāles vidū nospļāvās ив grīdas... Pienāca saimnieks un teica: „Mēriņa kungs, jūs uzvedaties ļoti nepieklājīgi. Ko jums teiktu „Zuavu kafejnīcā", ja jūs tur nospļautos zāles vidū!"... Tēvs mierīgi! atbildēja: — To es esmu. Vakar es to pašb izdarīju „Zuavu kafejnīcā". Saimnieks pienāca man klāt un teica: „Kungs, jūs laikam domājat, ka esat „Strēlnieku kafejnīcā?"...

— Nui, vai es jums neteicu, ka Paprikas jaunkundze ir apbrīnojama humoriste.

Viesi spēlēja bridžu smēķējamā istabā. Ibrahims bejs ar Papriku sēdēja jachtas klājā un raudizījās jūras zilajā tālē. Jachta lēni slīdēja pa gludo ūdens virsmu. Paprika saņēma Iibrahima roku un teica:

— Es jūs pārsteidzu, vai nē, mans skaistais bruņiniek ?

— Vai jūs 'redzējāt, kā es priecājos[1] par šo pārsteigumu? Esmu pilnīgi pārvērties — pats sevi vairs nepazīstu.

— Jā), jā... bet zināt ko, man liekas, 'ka jūs ļoti patīkat tai

jaunajai langlietei... Un tur jau nav ko strīdē-

Moriss Dekobra. „Nāves līgums" ЬІ.

ties: kad ceļojumā nav nekā labāka, glīta anālie te ir patīkamāks laika kavēklis nekā konjaka pudele.

— Nieki, Paprika... Man ar viņu; bija mazs flirts un vairāk nekas.

— Vai viņa jūs necenšas savaldzināt? Es šīs „godīgās" aušas labi pāzīstu!...

— Nē, nē... Nedomājat par Dafni tik ļauni. Viņa manī nekad nav modinājusi vēlēšanās, bet tagad, kad- jūs atkal esat pie mlanis, viņai vairs nav ne mazākās izredzes .

— Vai tas būtu tiesa?

— To jūs pati labi zināt, mazā viltniece... Jūtu jūsu rociņu savā rokā un vēsais jūras gaiss man nes jūsu matu smaršu, kas mani reibina vairāk, nekā Arābij as parfīmi, par kuriem tā jūsmoja lēdija Makbet.

— Kas tā tāda? Dansingu zvaigzne?

— Nē, vienkārši — pustraka angliete...

— Nu labi, lai tas paliek... Bet zināt, jūs mani apbūrāt jau tādi, kad pirmo reizi redzējāmies. Kad doktors šomlbergs atnāca mani lūgt pie jums viesos, es viņam teicu, ka anan paliks tikai viena patīkama atmiņa no piedzīvojumiem Ēģiptē: par jums, manu glābēju.

— Pateicos par komplimentu, Paprika, mazā Pigalla laukuma lotosa puķe!

— Bet es ilgi sprediķoju pati sev: „Mans bērns, tu neesi radīta, lai patiktu ārzemniekiem, kas ceļo greznās jachtās."

— Kādēļ tā?

— Tādēļ, ka jūs esat pieraduši būt hercogieņu un mondēnu dāmu sabiedrībā. Tās taču tik -saprotami... Ar tādām mazām aktrisitēm kā mani neviens nerunā nopietni. Viņas kož kā riekstus, par citām dbm'ājot. Paiet laiciņš un ja viņas[1] nav pašas diezgan apķērīgas, tad tām liek saprast, ka komēdijai beigas...

Paprika nepaspēja pateikt visu, ko domāja: Ibrahims bejs viņu pēkšņi apskāva un noskūpstīja viņas lūpas. Paprika baudīja šo skūpstu līgodama vakara burvībā starp šalcošo jūru un zvaigžņu miljoniem-nosētām debesīm. Vi-

y

ņa bija laimīga un lepojās ar savu laimi. Viņu reibināja daiļā bruņinieka mīlestība, par kuru viņa agrāk ne sapņot nebija iedrošinājusies.

Pēkšņi no tumsas izmira šambeņga un kapteiņa Vuda silueti.

— Nu, kā klājias, Paprikas jaunkundze?... Vai neesat saslimuši ar jūras slimību? Sirsniņa pukst?

— Ak, doktor, tas tikai trūka, ka viņa nepukstētu!

šemlbergs pagriezās pret Ibrahimu beju un piebilda:

— Draugs, os ceru; ka jūs pratlsat pakavēt mūsu brīnišķīgajai

artistei laiku. Viņa nedrīkst „Andromeda" garlaikoties.

Tad šombergS' ar kapteini Vudu pastaigādamies aizgāja tālāk. Viņu ēnas paauda tumsā. No salona skanēja mūzika — Indijas viesa dziesma no operas ,,Sadko“. Sērā meldija, kas liek aizmirst dzīves buramu un māca baudīt austrunm mieru.

— Visi šie negaidītie notikumi mani nogurdina, — Paprika teica». — Liekas; būs laiks iet pie miana.

— Pavadīšu jūs līdlz kajītes durvīm.

Viņi reizē nokāpa fejā galvenajā koridorā. Rimska-Korsakova skaņas apklusa. Uz Paprikas kajītes sliegšņa Ibrahims apstājās. Paprika sniedza viņam roku un šķelmīgi čukstēja :

— NefMrtējat pārāk dedzīgi tar daiļo anglieti, kad atgriežaties salonā pie citiem viesiem: viņa jau tā jūs neizlaiž no acīm.

— Jūs jokojat. Daiļā angliete man tagad ir gluži vienaldzīga.

— Vai viarat zvērēt, ka tas tiesa?

— Zvēru... pie jūsu lūpām.

Otrs skūpsts bija vēl ilgāks par pirmo: tas ilga kamēr Paprikas sārtie pirkstiņi maigi neatstūma Ibrahim a lūpas no savām.

Durvis lēni aizvērās, bet vel pēdējā mirklī Ibrahims uztvēra Paprikas mīļo acu skatienu. Tad pazuda viss, izņemot melmkoka durvis, aiz kurām Monmartra meitene šonakt sapņoja burvīgu sapni par 'laimi.

Kaid jachta tuvojās Neapolei, šombergs iegāja Ibra-hima be ja kajītē.

— Piedodat, ka jūs traucēju... Bet rītā deviņos mēs būsim Neapolē un tad jūs atvadīsaties no maniem viesiem — jūs taču teicāt, ka ilgāk manā jachtā nepalikšot. Negribu jūs aizturēt. Es jums apsolīju pasi, un tiešām man izdevās Aleksandrijā dabūt Sirijas pasi uz žamila el Ražena vārda... Saņemat to... Protams, to visu es panācu ar naudu. Jūs zināt tik pat labi kā es, ka austrumos ar naudu var panākt visu.

— Godīgu cilvēku sirdsapziņu arī austrumos nevar nopirkt par (naudu.

— Jums taisnība. Bet šie godīgie cilvēki nemaz nav jākrāpj —viņi iir pieļāvīgāki par ļaunajiem' un mantraušiem. Viņu piekrišanu var iegūt citādā veidā, zelts tur nemaz nav j ālieto.

— Kas tad' jāckara?

— Jāaizkustina viņu jūtās... Bet lai tiu kā, esnvu jums pagādājis dokumentu, ar kupu jūs varat legāli dzīvot visās Eiropas valstīs. Jums vairs nav jābaidās no turku atriebības. Es īsavu solījumu pildīšu, par to varat būt droši. Starp citu es apsolīju, ka ļaušu jums atstāt jachtu, tiklīdz jūs paši to gribēsat. Tagad es šo solījumu izpildu. Jau kopš divām nedēļām avīzes vairs nekā neraksta par Konstantinopoles notikumiem: tagad kārtējā sensācijā ir krievu-japaņu konflikts Charbinsā... Nu jūs ar Paprikas jaunkud'zi varat ceļot kurp vien jums

tīk. Bez šaubām viņa gribēs līdz ar jums izkāpt krastā šepat Neapolē. Esat laimīgi ar viņu. Izmantojat tos nedaudzos mēnešus, kas jums vēl atliek līdz mūsu līguma termiņam. Varat dzīvot plaši, jums nekas nav sev jāliediz, bet tomēr neaizmirstat parakstīto solījumu... Kamēr noliktais termiņš vēl mav pienācis, nedomājat daudks par to, lai šīs domas jums nesarūgtina dzīvi. Baudat laimi. Mana sieva jūs bez apdoma veda nāvē. Es neesmu tik ļauns kā viņa, tādēļ devu jums veselu gadu laika. Un tomēr jūs droši vien vēl mī-

lejat viņu un ienīstat mani — pievilto vīru... Bet kādēļ? Vai tad mana atriebība nav saprotama un cilvēcīga ? Eiropas tiesneši bieži attaisno pieviltusi vīrus, kas nogalinājuši savu sievu mīļākos. Es jūs nenonāvēju, es tikai prasītu, lai jūs izpildāt doto solījumu pazust no skatuves pēc vienpadsmit mēnešiem un četrpadsmit dienām. Jūs paši sodffsat sevi par to, ko esat man darij uši. Jūs'būsat bende paši sev... Vai šis pēc imanām domām vislabākais sarežģītā jautājuma atrisinājums nav daudz elegantāks par parastiem laulības traģēdiju fināliem?

Ibrahims nepacietīgi klausījās šomberga vārdus* bet līdzi dziļai nicībai un naidam viņš juta savādas bailes no šī cilvēka. Viņu uztrauca šomberga drošā, pārliecinātā balss. Viņa cietsirdības makkiavelisms I'brahimam iedvesa tās nenoteicamās bailes, kuras modina negaidīti sveša cilvēka fantāzijas izpaudumi. Viņam vajadzēja pretoties Marevas vīram jiau taī brīdī, kad viņš ar to pirmo reiz runāja. Ironijai vajadzēja nostādīt pretim brutālu spēku. Bet negaidītās brīvības apreibināts, līgodams dzīvnieciskā priekā par atgūto dzīvi, viņš nespēja izdarīt slepkavību: šis cilvēks taču bija viņa glābējs. Viņš to gan glāba, lai pats pazudinātu izglābto. Bet tomēr... tomēr — viņš to bija glābis no drošas nāves...

Tagad par šo dīvaino cilvēku domājot Ibrahimam domas juka chaotiskā jūklī. Kas gan īsti bija šis teiksmainais psichiatrs, kas tagad izbaudīja savas velnišķās atriebības prieku, kuru tas sev bija nodrošinājis diezgan ilgam laikam? Vai tā bija filozofa atriebība? Bet filozofi neatriebjas. Bez tam, šombergs it nebūt neatgādināja mierīgu domātāju ar filozofiskiem dzīves uzskatiem. Varbūt cilvēka dvēseles gausā mocīšana viņu reibina kā stiprs liķieris? Vai viņš bija sev izgudrojis augstāko baudījumu lēnu cilvēka 'nāvi vērojot? Ko nozīmēja viss viņa dēmoniskais plans?...

Jachtas saimnieka norūpējušos seju vērodams, Ibrahims bejs centās uzminēt šīs mīklas.

— Doktor šomberg, jūs mani apskaujat, lai nožņaugtu savos skāvienos?

— Es domāju., ka jūs esat goda virs, t. L ka jūs turat savus sodā jumus... Vairāk man nav ko teikt. Kareivi, kas ienaidnieku redlzot bēg, sauc par gļēvudi un nelieti, kurš peL-rūjis nicināšanu. Ja jūs

neļgribēsat pildīt doto solījumu, tad jūs 'būsat tāds pats deaertiers, kā kapei vis, kas bēg no kaujas Jauka.

— Un jūs man dāvināt Paprikas jaunkundzi?

— Es viņu jums nedāvinu. Jūs paši iekarojāt viņas sirdi. Viņa grib junrs pakavēt laiku, man šķiet pat, ka viņa jūs mīlē... šai mazajai burvīgajai sievietei ir putna smadzenes, bet viņas sirds ir jūtīgāka un labāka par visslavenākā filantropa sirdi. Jūs redlzēsat, viņa jūs atradinās no acumirklējām „kosmopolīti skām“ Don-žuana dēkām.

— Doktor šomīberg, vai mēs nekad vairs nesatiksimies?

— Līdz 19219. gada 5. jūnijam — nē.

— Jūs gribat teikt — līdlz .manas pašnāvības dienai ?

— Jā; tad es būšu jūsu tuvumā, lai pārliecinātos, vai jūs izpildāt solījumu.

— Bet ja nui dziīve man tā iepatiksies, ka es tai dienā nevarēšu šo apsolīto pašnāvību izdarīt? Ja nu man arī pēc gada nepatiks mirt? Laimīgs mīlētājs ir ar mieru mirt tikai savas mīļākās skāvienos.

— Es taisni to vien ceru, ka jūs ar katru dienu vairāk iemīlēsat dzīvi, katru dienu atradīsat kādu nepazītu jau-kurnu, ko <fcīve mums dāvina. Citādi visas manas cerības būtu veltīgas. Tikai nelaimīgiem cilvēkiem pašnāvība ir atvieglojums. Es negribu, lai jūs esat nelaimīgs. Visļaunākā gadījumā, ja jūs ciešat sāpes, tad lai jūsu ciešanas nav lielākas kā tam austrumu princim teikā, kas sūdzējies, ka tam spiežot zem viņa gultas vienpadsmit pēļiem palikts ķieģelis.

— Bet varbūt jūs mani neatradīsat ?

— Tad jūs visiu mūžu cietāsat sirdsapziņas pārmetumus par lauzto goda vārdu.

— Ir tādi nemoraliski pienākumi, kas patiesībā nemaz nav jāpilda.

— Jūs rīkojāties nemoraliski tad, kad nolaupījāt man manas sievas mīlestību.

— Bet ja nu es jūs izaicinātu divkaujā, kur mums abiem būtu līdzīgas tiesības ?

— Tāds atrisinājums būtu pārāk labvēlīgs jums un netaisns man. Man nav jādod jiums gandarījums. To es prasu no jums. Es jums ļauju mirt samērā godīgā nāvē, salīdzinot ar karātavām vai šautenes lodi Turcijas cietuma pagalmā. Atzīstaties, ka es esmu. daudz pieticīgāks, nekā mana sieva... Bet nu pietiks... Mēs esam izteikuši viens otram visu, kas bija sakāms. Ja jūs atmaksas dienā nespēsat paši izpildīt savu pienākumu, tad: jums palīdzēs... Ticat man, ka Konstantinopolē parakstītai,s solījums nepaliks uz papīra vien... Tagad jūs ar Paprikas' jaunkundzi varat izkāpt krastā, tiklīdz būsim Neapolē. Braucat kurp gribat, bet nelolojat ilūzijas, ka jūsu inkognito absolūti nodrošināts uz visiem laikiem... Es jūs atradīšu visur, lai kuir jūs nebūtu.

Doktors šomlbergs izgāja no Ibrahima kajītes. Blakus kajītē kāda sieviete ģērbdamās dziedāja. Tā bija Paprikas melodiskā balss:

— Nous avons fait un beau voyage...[2])

Saulē mirdzošais Neapoles jūras'līcis plētās abu mīlētāju priekšā, kad: tie roku rokā iznāca ,,Ekscelziora“ viesnīcas terasē. Neapole atgādināja skaistu sievieti ar pieputējušām matu ciirtām. Virves ar izžautu veļu stiepās pāri šaurajām ieliņām no viena nama uz otru.

Ibrahims ibejs un Paprika 'bija pavadījuši savu pirmo mīlestības nakti. It kā padodamies pilsoņu tradīcijām', kas prasa, lai jaunlaulātie savu mīlestību' iesvētī zem Itālijas debesīm, viņi ibija atlikuši savu siržu vienošanos līdz tam brīdim, kad tie būs Neapolē.

No terases atklājās brīnišķīgs skats uz Neapoles līci,

Kapri salu un Vezuvui, kas šodien kūpēja ļoti vāji. it kā negribēdams ar saviem dūmiem mirdzošās, skaidrās jūnija dienas debesis piekvēpināt — kā godīgam vulkānam pieklājas.

Paprika pēkšņi satvēra sava mīļākā pidžamas piedurkni un iesaucās:

— Skaties tur, vai redzi?... Nē, es nemaldos... Tā ir ,,Andromeda"!...

— Protams, mīlā.

— Kad viņa aizbrauks no Neapoles?

— Kad aizbrauks? Vai tas mums nav vienalga?... Lai šis fantastiskais kuģis peld savu ceļu uz tālām zemēm... Vai tu esi kādreiz domājusi par to, kurp dodas kuģi, ku-fus satiekam naktī?...

— Viņi dodas uz tālām ostām.

— Nē, viņi peld tunp, kurp viņus sūta tava fan-tazijia.

— Tas nevar būt, mīļais draugs.

— Un tomēr tas ir tiesa. Kuģis, kuru tu redzi, nemaz nepeld jūras viļņos, bet tavā fantāzijā, jo patiesībā ir divi kuģi — viens, kas tiešām aizpeld un kas varbūt tiešām eksistē kā „lieta par sevi“..., bet otrs dzīvo tikai tavā fantāzijā, un par to tu it nekā noteikta nevari zināt. Kuģis, ko tu redzi, eksistē neapšaubāmi un patiesi, bet tikai tevī pašā — kā tavas redzes priekšstats, kā tava sajūta. Un šajā kuģī tu esi īstais kapteinis, tu vadi viņu turp, kur tavas ilgas un tava fantazija viņu sūta... Saproti?...

— Mīļais, es ļoti labi saprotu: tu mani zobo... Tā tad īstais kuģis ir tas, kura nemaz nav? Nē, te es netieku gudra... Draugs, tu laikam šorīt esi apģērbis savu pidžamu ar iekšpusi uz āru.

— Nestrīdēsimies, Paprika... Tādai mīļai un skaistai meitenei kā tev, nebūt nav līdzi rīta kafejas tasei jābauda subjektivisma porcija.

— Mīļais, man paliek bail, vai tu esi vesels.

— Vai tu nekad neesi domājusi par to, ka īstenība varbūt galu galā nav nekas cits, kā mūsu jutekļu radīta ilūzija?

— Tā tad tas, ka tu „Venēcijā" ar savām dūrēm notrieci uzbāzīgo dzērāju zem galda, — nebija īstenība? Ai, mīļais draugs[1]!... Es domāju, viņš vēl[1] tagad nav aizmirsis šo ,,ilūziju"!

— Paprika. — par šo jautājumu lieli filozofi gadu simteņiem lauzījuši galvas. Iedomājies, ka ārpasaules iespaidu uztverei mums ir tikai pieci jūtekļu orgāni — tik nepilnīgi, tik aprobežoti salīdzinot ar pasaules: bezgalību... Tas nav vairāk kā pieci šauri lodziņi bezgalīgi liela nama sienā.

Paprika apvija ar savām rokām mīļākā kaklu. Viņas acis šķelmīgi iezibējās.

— Nepateicīgai®!... Vai tev nepietiek ar to, ka vari baudīt, ko tev sniedz šie pieci jutekļi. Vai jau esi aizmirsis sajūtu gammas, kurās vēl nesen līgoji?... Es domāju, ka mani skūpsti tevi apmierina. Tu laikam esi nelabā omā, tāpēc tev patīk tādas sarunas.

— Nē, mīļā... Man liekas, šī® domas, kas tev šķiet tik aplamas, manī modās tai brīdī, kad ieraudzīju līcī šom-berga jachtu.

— Tas nu gan tiesa, šīs jachtas saimnieks ir neparasts cilvēks... Vai tu viņu jau sen pazīsti?

— 0, jā... labu laiku... Viņš ir nervu ārsts — varbūt tādēļ arī viņa paša galvā reizēm rodas dīvainas iedomas.

— Bet lai nu kā, es par viņu nevaru runāt ļaunu... Ja viņš mani toreiz nebūtu aizvedis no „Smirnas" viesnīcas, diezin kas tad ar mani būtu noticis. Bail iedomāties, kas var notikt ar sievieti, kad tai neviļus gadās tāda nelaime kā man... Bet man liekas, ka dzīvē pastāvīgi mainās laimes un nelaimes paisums un bēgums. Cilvēks nevar būt laimīgs visu mūžu no dzimšanas līdz kapam, un tāpat arī nelaime nevar būt mūžīga... Cilvēks tikai ceļas un grimst — tāda ir dzīve.

— Mīļais bērns, es redzu, ka arī tev filozofija nav sveša...

— Ak, ko... Mana māte bija teatra apkopēja.. Tas nav nekāds ienesīgs amats. Mana nabaga māmiņa pastāvīgi satikās ar dažādiem aktieriem, gan devīgiem, gan skopiem. ISevišķi sievietes viņai nebija diezin cik vēlīgas,.. No viņām varēja kaut ko sagaidāt tikai tajos retos gadījumos, kad kāda avīze par tām rakstīja labu recenziju, vai kādi kāds pielMzējs atsūtīja dārgu dāvanu-. Man liekas, ka daudzas aktrises ir skopākas pat par vecām[1] zemniecēm. Droši vien būsi dzirdējis „Kazino de Pārī" rēviju zvaigznes Almas Vivianas vārdu?

— Protams. Varui tev pateikt, ka pirms dažiem gadiem esmu pat vakariņas ēdis ar viņu pie viena gailda.

— Nu, ilūk... Mana māte bija arī viņas apkalpotāja... Viņa man stāstīja, ka Viviana ibieži ēdot pusdienas savā ģērbistabā. Un kādas pusdienas: tikai pāris vārītās desiņas ar olu — arī tās viņa nepasūtot restorānā, bet liekot sētniecei izvārīt... Vai saproti, ko tas nozīmē? Viņas dārgflietas ir vismaz veselu miljonu vērts; nesen viņa izputināja mazo Maksi Manheimu — izspieda no viņa greznu savrūpnamu Malachova avēnijā... Bet tas vēl nav viss: viņa noslēgusi līgumu ar Kliši; ielas puķu tirgotavu, kura viņai maksā piecdesmit procentus no to puķu kurvju vērtības, kurus pielūdzēji šai veikalā pasūta priekš

viņas... Tai vakarā, kad viņa sagrāba savās rokās barona Himmfelveisa bagātības, viņa iedeva manai mātei drusku sīknaudas un teica: „Mīļā Šarlote, ņemat šos divus frankus un pasūtat sev tasi ikafejas mazajā kafejnīcā otrpus ielas..." Ai, ja tu zinātu, kā es ienīstu tādas sievietes kā šī Viviana! Viņas nespēj mīlēt. Pat vīrieša skāvienos viņas tikai cenšas sataustīt čeku grāmatiņu viņa kafciatā.

— Tu neesi tāda, kā Viviana?

— Ai, nē!... Man liekas, to es tev jau teicu. Es nevaru iedomāties lielāku laimi, kā (atdot mīļotam' vīrietim visu, kas man ir: savu sirdi, domas, ķermeni, visu, visu... Tēvs šai ziņā bija lietpratējs un viņš vienmēr teica: „Kad sieviete patiesi mīlē, tad viņa ne par ko citu nedomā".

— Tavam tēvam taisnība. Mīla nav jaucama ar aprēķinu tāpat kā eļļu nevar sajaukt ar ūdeni.

It kā Ibnahima be ja vārdus apstiprinādama, Paprika īoe

apskāva viņa kaklu un noskūpstīja viņu uz lūpām. Tad viņa smiedamās teica:

— Bet neaizmirsti, mīļais, ka mēs skūpstāmies Ve-zuva priekšā. Ja mēs viņu iekairināsim!, tad) nakti[1] droši vien toūs izvirdums... Un tomēr esmu laimīga Neapoles līci redzot: cik reiz neesmu par viņu domājusi, cik reizes neesmu veltīgi gatavojusies braukt šurp, bet tas nebija iespējams... Zini ko, aktrises ģērbi stabās bieži runā par to, kas kurai visvairāk patīk... Daudzas jūsmo par ceļojumiem... Citas sapņo tikai par briljantu rotām... Ir arī tādas, kas vecuma dienās grib apmesties uz laukiem un kopt trušu$. Bet es arvien teicu: „Es gribu redzēt pasauli... Man apnikuši šie Difaefla veikali, šīs baznīcas, kas visas uz mata līdzinās Svētās Sirds dievnamam... Es gribētu ceļot kuģi, redzēt austrumus, Āfrikas nēģerus, meklēt ēnainas oāzes Sabaras tuksnesī[41]... Protams, es nevarēju izvest visus savus nodomus. Nevarēju sasniegt, ko gribēju. Bet totiesu esmu atradusi kaut ko vēl vērtīgāku — es esmu atradusi tevi. Es, mazā muļķīgā Paprika, es esmu ceļojusi greznā jachtā pa Vidusjūru, esmu ieguvusi tādu dievišķu mīļāko — to pašu baltā zīda pidžamā ģērbto kungu, kam es piederēju šonakt un kam[1] piederēšu kamēr vien viņam patikšu.

— Bet zini ko, Paprika, — man jāpateicas tai anglie-tei, kas palika jachtā par to, ka mēs iepazināmies.

— Kātā?

— Tovakar es gribēju palikt jachtā. Viņa atnāca man pakaļ un gandrīz ar varu aizveda mani uz „Venēciju". Es pretojos, bet viņa neatlaidās. Mans dārgumiņ, ja es tovakar būtu palicis jachtāl, tad droši vien es nekad nebūtu ar tevi iepazinies.

— Tad es vairs nedusmojos uz šo aušīgo anglieti — aizsūtīšu viņai no Neapoles pastkarti. God save the King![3]) Dod[1] man savas lūpas!

Kad pienāca nakts, mīlētāji aizmirsa Dafni, tālumā aizpeldošo

jachtu un tās saimnieku doktoru šombergu. Pulkstems nosita deviņi. Lāča viļņos šūpojās laiviņa un kāds vīrietis dainoja mandolini spēlēdams. Maigā meldija ilgi atbalsojās nakts klusumā. Paprika dusēja Ibra-hima skāvienos kā droša gacele lauvas ķetnās. Viņa čukstēja:

— Mīļais, es gribētu mirt: tik laimīga es esmu.

OTRĀ DAĻA.

I

Ibrahims ibejs jau vienpadsmit mēnešus baudīja laimi un Paprikas mīlestību. No Neapoles viņi brauca uz Kapri, no turienes uz San-Remo.. Paprikas tuvumā Ibrahims tiešām aizmirsa draudošais briesmas. Viņas mīlestība gandrīz izdzēsa no viņa atmiņas pat Marevas mīlestību. Viņš aizmirsa šo sievieti, kuru agrāk bija tik ļoti mīlējis un kuras dēļ viņš bija tik daudz cietis.

Pirmās vēstules, kuras Ibrahimis bejs Marevai rakstīja uz Berlines adresi, visas palika neatbildētas. Daiļā gruzim etˆ, likās, vairs nedomāja par sava mīļākā likteni: viņa bija aizmirsusi vīrieti, kuru viņas pašas iedomas bija novedušas līdz karātavām.

Arī no šom'berga pa šiem vienpadsmit mēnešiem nebija ne vēsts. Ibrahims nekā nezināja par viņu: neviens no viņa jaunajiem paziņām par dīvaino psichiatru nerunāja.

Tikai Paprika turēja savu solījumu un paziņoja šom-bergam katru adreses maiņu, Katra mēneša sākumā tā saņēma no viņa laipnu, vēstuli, kur ārsts tai izteica godbijīgus komplimentus un apjautājās pax slimnieka veselību. Viņš cerot, ka Paprika esot laimīga pie Ibrahima beja, un ka viņa neesot aizmirsusi solījumu neteikt slimniekam rūgto patiesību par viņa slimību un bezcerību stāvokli, šombergs neaizmirsa Paprikai piekodināt, lai tā nejauši neatklāj šo noslēpumu savam mīļākam un lūdza viņu darīt lbrahimam dzīvi cik vien iespējams patīkamu: kuru katru dienu varot piemākt viņa pēdējā stunda. Un Paprika, akli ticēdama ārstam, izpildīja katru viņa vēlēšanos: viņš taču bija cilvēks,, kuram tā varēja pateikties par savu laimi. Nekad viņa neteica mīļākam ne pušplēsta vārda par viņam draudošām briesmām.

Reižu reizēm rūgtās patiesības apziņa apēnoja viņas laimi. Bet drīz viņa atkal aizmirsa šomberga pareģojumu. Kā lielākā daļa sirsnīgu un jūtīgu sieviešu, Paprika bija dzimusi žēlsirdīgā māsa, un viņa prata sava mīļākā sirdsmiera dēļ apspiest baiļu lēkmes, kas viņu reizēm pārņēma.

Nabaga mazā Paprika! Viņa bija pavisam, aizmirsusi savus senālkos sapņus, skatuves grimu, koncertceļojumu pa Eiropas valstām un applausu burvību. Pirmo reiz burvīgā fantaste spēlēja savu lomu patiesi. Tagad' vairs, nebija runa par provinces muzikhola direktora uzslavu vai paļām, labu recenziju „Komēdijā" vai par ārzemju turnejas līgumu ar impresario. Vajadzēja saldināt kādam cilvēkam[1] pēdējās dienas pirms nāves; cilvēkam, kurš slimoja ar neārstējamu sirds slimību un kuram, ārsti pareģoja drīzu nāvi. — Un šis cilvēks bija tas pats, kuru viņa mīlēja vairālk par visu pasaulē.

Trīs mēnešus Ibrahims baudīja laimi un Paprikas mīlestību ne par ko nedomādams. Visās starptautiskās viesnīcās viņš uzdeva savu neīsto vārdu, pat neatcerēdamies, ka tas izdomāts.

Kādreiz vakarā — tas bija septembra beigās, kādā viesnīcā uz Komo ezera krasta — kamēr Paprika apģērba vakara tualeti, viņš aiz gapa laika iegāja salonā. Pie galda apsēdies, viņš mechaniski sāka šķirstīt vecu žurnāla „Vogue" numuru; te pēkšņi viņa skatienu saistīja viņa paša ģīmetne, kas bija ievietota šai žurnālā. Zem ģīmetnes bija teikts, ka viņš uzvarējis Nicas hipodromā un Zviedrijas princese viņam pasniegusi goda balvu, šis negaidītais

I>:igātnes atgādinājums, pēkšņi sarāva visas saites* kas viņu saistīja ar tagadni. Ir tādi dvēseles saviļņojumi, kas cilvēkam var uz ilgu Haiku laupīt gara līdzsvaru. No pagātnes tumsas viņa priekšā nejauši iznira ēģiptiešu skaistulis, bagāts laimes luteklis, kas līdzinājās viņam kā ibrā-li'S 'brālim.

Vai žami'ls el Kazens nebija Ibrahima beja pārveidojums? Kā visi izglītoti ēģiptieši, arī viņš interesējās par dvēseļu pārvietošanās teoriju. Kādreiz viņš bieži bija domājis par šurpanageja četri simti piecdesmit pārveidojumiem. Kā četrpadsmit gadus vecs zēns viņš ar sajūsmu klausījās teiku par Indijas karali Vīromarkenu, kura ķermenī iezagusies neuzticīga galma kunga dvēsele, kamēr viņa paša gars, atrazdams savu vietu aizņemtu, iegājis papagaili. Vēlāk, reliģiskus jautājumus studējot, viņš salī-dlzināja Pitagora metempsichozi ar Erigena metensoma-tozi. Tagad šie prātojumi viņam likās veltīgi. Un tomēr, vai viņš pats tagad, ja arī ne pilnīgi, tad[1] vismaz pa daļai nepārdzīvoja šādu metempsichozi, ja tāds uzskats mūsu civilizācijās laikos pielaižams? Viņš nepārvērtās ne ša-kallī, ne krokodili, kā paredzēts Anubisa un Hora kultos, bet viņš bija (kļuvis par žamilu el Kazeņu un pārvēršoties ibija zaudējis savu pagātni., žamils el Kazens bija Ibrahima beja 'līdzinieks, kas gluži mierīgi rakstīja savu vārdu viesnīcu reģistrācijās grāmatās, it kā viņam tiešām nebūtu nekā kopēja ar agrāko Ibrahimu beju.

Tagad salonā sēdot un aplūkojot savu ģīmetni, kura bija uzņemta pirms diviem gadiem, viņš jutās kā cilvēks, kuņu citi aiz pārpratuma noturējuši par mirušu, oin kas pēkšņi pamodies redz, ka to grib guldīt zārkā, un dzird savu sievu saucam:

,,— Iedomājaties, viņš vēl dzīvs! Uin es jau visas drēbes liku pārkrāsot melnas!..."

Ibrahims pārdzīvoja pats savu nāvi. Ja kāds viņam ■ko teica par Ibrahimu bejm, viņš vienaldzīgi paklausījās un nedomādams aizgāja stāstītājam garām. Ja kāda skai-lll stule viņu pazīdama slepus eukstējia mīļus vārdus, atgādinādama tam senu mīlestības dēku, viņš klusēdams pasteidzās iebēgt ļaužu pūli.

Citu ritu viesnīcas šveicars viņam nodeva ierakstītu vēstuli.

Aploksnē bija čeks, ko vecais intendants viņam sūtīja no Kairas, un kas bija izrakstīts uz žamilia ai Ka-zena vārda, šis uzticīgais musulmanis bija vienīgais cilvēks pasaulē, kas zināja, ka viņa agrākais principals Ibra-hima pašā dēls vēl ir dzīvs. Viņš kārtīgi sūtīja viņam uz žamila el Kazena adresi čekus ar Ibrahima beja ienākumiem un ar fatalu mieru gaidīja to dienui, kad Ibrahims bejs atkal būs tas, .kam viņam jābūt. Protams, viņš zināja tikai to. ko Ibrahims bejs tam bija ziņojis; vecajam vīram nebija ne jausmas par doktora šorniberga nodomu un Ibrahima parakstīto līgumu. Vēstulē intendants starp citu rakstīja:

„Esmu loti laimīgs, ka varu Jums paziņot sekošo: tās 850,000 mārciņas, kuras Jūsu nelaiķis tēvs ieguldīja Tanta rafinades kompānijā» uzņēmumos, sākot ar 1029. gadu jums dos 18 procentus peļņas..."

Terasē, lauru koka ēnā sēdot» Ibrahims bejs vēstuli lasīdams pēkšņi nodrebēja: viņam bija salti kā pagrabā. Tad viņš atlaidās ievas koka atzveltnī un izklaidīgi lūkojās ciprešu galotnēs, kas pieslējās kalna kraujai.

„— Sākot ar 1929. gadu..."

Kur gan viņš būs 1929. gadā? Viņa fantāzijā ar baigu noteiktību iezīmējās līguma termiņš — liktenīgais 1929. gada 5. jūnijs. Lai 'kā viņš nepūlējās šīs domas gainīt, tās neatlaidīgi atgriezās viņa apziņā, ar‘katru reizi baigākas un nepielūdzamākas, šomberga jachtu atstājot Ibrahims bejs bija nolēmis neskaitīt ne mēnešus, ne dienas un vispārīgi nedomāt ne par ko citu, kā tikai par Papriku, par viņas jautrību, smaidiem un glāstiem. Bet tagad viņš vairs nespēja atvairīt baigās jausmas. Nemiers, kas viņu

i > iI:I mocījis „Andromedā", tagad atgriezās un guva viņu .11K.■! savā varā; bet tagad tas bija daudz dziļāks un baigāks. No tā laika bija pagājuši jau četri mēneši. Par pit t savam lēmumam, Ibrahimam bija jārēķina: divpad-.mit mēneši bez četriem — tā tad vairs tikai astoņi mēne-:4i... Tikai astoņus mēnešus viņš vēl dzīvos...

Ja nu viņš varētu izbēgt no šomberga atriebības ? bet kā to izdarīt? Bēgt no civilizētas pasaules, paslēpties kādā mežonīgā nomalē, kur šomberga aģenti viņu nevarētu sadzīt kā medību suņi muklājā paslēpušos zaķi?... Ibrahims bejs šādu atrisinājumu neatzina. Viņš nepiederēja pie tiem, kas briesmu brīdī grib slēpties. Bija vēl kāda izeja: nonāvēt šombergu, pirms tas paspēj viņam atriebties. Vai tā būtu likumīgi attaisnojama pašaizsardzība? Varbūt, bet tikai tai gadījumā, ja viņš paziņotu tiesnesim savu īsto vārdu un teiktu, ka šombergs draudējis viņu nonāvēt. Bet kā viņš pierādītu šomberga ļauno nolūku, ja viņam nebūtu līguma, ko tas 'bija parakstījis Turcijas cietumā, un kuru šombergs droši vien glabā drošā vietā? Kā viņš noslēptu savu īsto ,,es“, lai ziņa par viņa atrašanos nepievilktu turku atriebību? Viņš zināja, ka tam nav jābaidās no Francijas tiesnešiem,

kuri ar savu muļķīgo žēlsirdību tikai veicina noziegumus, sevišķi tādus, kam pamatā ir greizsirdība vai pašaizstāvēšanās. Viņš zināja, ka viņa advokāts pratīs mīkstināt likuma bardzību, romantiskās krāsās iztēlodams viņa un Marevas mīlestību. Bet tikpat labi viņš zināja, ka tiklīdz atklāsies viņa sensacio-nelās prāvas noslēpumi, „Spēka un Vienības" komitejas slepenie aģenti viņu atradīs un agri vai vēlu viņš kritīs par upuri viņui atriebībai. Tā tad ar šomberga nonāvēšanu viņš vēl nekā nebūtu panācis.

Protams, viņš negribēja padoties šomberga gribai un nonāvēties noliktā dienā, lai pieviltais vīrs varētu ar triumfa smaidu nolikt viņa līķim līdzās Turcijas cietumā parakstīto papīru. Un tomēr liktenīgā dilemma neatlaidīgi prasīja atrisinājumu: vai nu nonāvēties, vai nogalināt Šombergu!... Cenzdamies atrast citu izeju, viņš ikreiz at-

Moriss Uekobra. .Nāves Ilgums" U.

dūrās uz neapgāžamiem faktiem, ar kuriem viņam gribot negribot bija jārēķinās:

„— šombergam ir manas gaidāmās pašnāvības pierādījums. Līdz ar 5. juniju mana dzīvība ir viņa rokās: viņš var mani nonāvēt neriskējot ne ar ko — ja es viņu iepriekš nepārsteidzu ar pretuzbrukumu. Ja mani neglābj brīnums, tad man jāmirst nākošā gada 5*. jūnijā. Vai varu paļauties gadījumam? Kas gan ir gadījums? žongliera, kas mūsu dzīvi balansē uz deguna gala un var kuru katru bridi sasit visu, pat nejautājis mums: „Kādēļ?"...

Ibrahims bejs aizveda Papriku uz Lonidonu. Viņš apmetās nevis ,,Ricā", kur dzīvoja agrāk, kad tam gadījās apstāties Londonā, bet mazā vienkāršā viesnīcā iepretim Holandes parkam.

Kensingtonas parkā šogad jau aprīlī raisījās pumpuri. Bālās debesis ar vates gabaliem līdzīgiem mākoņiem atgādināja Konstebla gleznu un gaišmataino dāmu ērgļu profili lika atcerēties Alma Tadema zīmējumus.

Katrai pilsētai ir savas smaršas. Parize pavasaros smaršo pēc Rojalambras um ziedošām ievām, Londona — — pēc Virģinijas tabakas un rožu esences. Berlinē vasarai sākoties smaršo svaigu liliju ziedi ar cigāru dūmu piedevām. Mančestra tai pašā laikā smird kā slapjš suns, Al-žira ož pēc neļķēm, Angora — pēc sapelējušām melonēm.

Paprikai patika staigāt pa Grinparku, kaut viņa nezināja, ka Džons Mors to salīdzinājis ar Haidna simfoniju, kamēr Versaļa tam atgādināja Rasina traģēdiju. Viņai tikās maldīties londoniešu drūzmā, tīksmināties ar baltajiem polismeņu cimdiem, skaitīt Big-Bena torņa pulksteņa sitienus, lēkt ejošos autobusos, mocīties ar „kippersa" kauliem un saldēdiena vietā uzkost ceptas maizes riecienu ar sinepēs mērcētiem puķu kāpostiem.

Kādreiz pēc pusdienas, kad Paprika bija aizgājusi uz

kinematogrāfu, Ibrahims bejs līdzi citiem bulvapa slaistiem apsēdās uz ,,Imbenkmenta“ sola. Vilcieni joņoja pa dizelzs tiltiem un pazuda milzīgajā čering-Krosa peronu pārjumē. Pa Temzi svilpdami peldēja smagi piekrauti preču kuģi. Otrā krastā fabriku dūmvadi izvēma melnus dūmu mutuļus...

Ibrahimam līdzās uz sola sēdēja nabadzīgi ģērbies cilvēks bez apkaklītes, zaļganā lietus mētelī satinies, kareivja zābakiem kājās. Viņš lasīja vecu turku avīzes ,,Ak-cham“ numuru. Nejaušais sagadījums Ibrahimu beju ieinteresēja un viņš turciski uzrunāja savu kaimiņu. Bezdarbnieks pārsteigts un gandrīz izbijies salēcās. Tad viņš paņēma Ibrahima beja piedāvāto papirosu un teica savu vārdu:

— Izaks Nesims.

Viņi sāka runāt. Svešais nezin kādēļ domāja, ka Ibrahimam be jam var uzticēties un vaļsirdīgi izstāstīja savus piedzīvojumus:

— Jā, protams, es esmu „Spēka un Vienības[11] komitejas upuris... Cik muļķis es biju, kad tai pievienojos... Kāds absurds!... Kas var Gaziju uzvarēt?.. Kas var būt veltīgāks par bruņotu sacelšanos pret viņa valdību'... Man bija jānosēd seši mēneši cietumā tiesas spriedumu gaidot. Galu galā mani pierādījumu trūkuma dēļ attaisnoja. Drošības dēļ es teicu Konstantinopolei ardievas un iestājos par strādnieku grieķu kuģī, kas veda olives un olivu eļļu uz Londonu. Te es slepšus aizbēgu no kuģa un tagad meklēju darbu.

— Vai tur vēl daudzus notiesāja pēc 1928. gada jūnija?

— Nē! Galvenie dumpja vadoņi tad jau visi bija pakārti. Ak tā... būs jau drīz gads, kopš avīzes ziņoja par Abed-dina beja, Herzena un gruziņa Jusufa nāvi. šis Jusufs bija īsts Herakls, divas reizes pārtrūka virve viņu karot. Bende sarka un bālēja, sākumā aiz noguruma, vēlāk aiz bailēm un uztraukuma... Ja virve būtu pārtrūkusi vēl trešo reizi, Jusufu droši vien būtu apžēlojuši... Bet, diemžēl, viņš nebija tik laimīgs kā tas ēģiptietis.

— Kāds ēģiptietis?

— Neatceros kā viņu sauca, -bet viņa bēgšana toreiz sacēla Turcijā lielu troksni. Un tomēr policija viņu neatrada.

— Vai tad viņš izbēga?

— Jā... Kāda veca turku pašā sieva, Mazazijas visskaistākā sieviete pierunāja cietuma direktoru palīdzēt viņam izbēgt. Viņa bija kaislīgi iemīlējusies' ēģiptietī.

— Vai jūs domājat, ka tas tiesa?

— Toreiz visā tā runāja. Laikam jau būs tiesa...

— Nu, bet kas notika ar dumpinieku vadoni — veco groziņi Heridzi ?.. Kur viņš palika ?

— Kurš? Taksimas laukuma grāmatvedis?

— Jā.’

— Viņš dabūja galu pavisam savādā kārtā.

Ibrahims bejs nodrebēja.

— Ko jūs sakāt, viņš dabūja galu...? — Ibrahims neviļus iesaucās skaļā balsī .

— Vai tad jūs nezināt, ka viņš miris?... Iedomājaties, kad dumpinieki bija sakauti, policija Heridzi meklēja pa visām malām— protams, sagūstītie viņu nodeva un valdība zināja viņa lomu apvērsuma mēģinājumā. Kādu nakti viņš laivā aizbēga uz Āziju un paslēpās Anatoli-Hi-sarā pie kāda zvejnieka. Kad viņu tur uzoda kāds ,,raija“, laikam valdības algots spiegs, — viņš pēdējā brīdī pārbēga 'uz Rumeli-Hisaru Eiropas Ierastā, un pastnieka drēbēs ģērbies, tika līdz Mustafa-pašā iecirknim pie Bulgārijas robežas. Diemžēl, patruļa viņu sagūstīja 300 metrus no robežas. Tā kā bija pavēlēts Heridzi nogādāt Stambulā dzīvu vai mirušu, policisti nolēma viņu nošaut uz vietas bez kādas tiesas un izmeklēšanas... Tai brīdī robežsargu iecirknī pēkšņi ieradās divi Bulgārijas delegāti, — vēlāk .izrādījās, ka tie bijuši slepeni kominterna aģenti. Viņi apvainoja Heridzi, ka revolūcija apspiesta viņa nemākulīgās rīcības dēļ. Lai apmierinātu arī viņus, turku policisti piesēja Heridzi pie koka uz Turcijas un Bulgārijas robežas stigas un vecais revolucionārs krita no Bulgārijas komunistu revolveru un turku robežsargu, patruļas šauteņu lodēm. Nabaga sirmgalvis ar savu neizdevušos dumpi bija saniknojis visus, kā draugus, tā naidniekus.

Stāsts Ibrahimam bejam atgādināja viņa paša traģiskos piedzīvojumus un turpmāko likteni.

— Bet kā jūs to dabūjāt zināt? Vai par to rakstīja Stambulas avīzes?

— Nē. To man izstāstīja cietumsargs īsi pirms manas attaisnošanas. Protams, pnese par to visu klusēja.

Ibrahims bejs piecēlās. Iedevis turku bēglim mārciņu sterliņu, viņš aizgāja uz Vestminstera pusi. Viņš bija aizmirsis pilsētu, kur atradās un neredzēja vairs, kas ap viņu notika. Viņa smadzenēs dega tikai' viena vienīga doma: Marevas tēvs miris. Varbūt tas bija Marevas klusēšanas iemesls... Kas varēja zināt, kas noticis ar viņu pēc visiem šiem traģiskajiem notikumiem?

Mareva... Ua Temzes krastmalas margām atspiedies viņš ar stingušu skatienu lūkojās pelēkajā ūdenī, kur viļņi laistīja metāliski spīdošus refleksus. Pēkšņi viņš atkal viss bija tālās mīļākās varā. Mareva... Kas šī sieviete viņam tagad bija? Kas bija atmiņas par viņu Ibrahima bejadēku herbārijā? Sakaltusi, izbālējusi puķe vai svaigs, skurbi smaršīgs zieds, kam laiks nevarēja laupīt ne krāsu, ne aromatu?... Viņš klusi atkārtoja viņas vārdu, kā dziedonis mezzo, voce skandina notis, kas tam jādzied... Viņš vēroja, kā šie trīs balsieni atskanēs viņa sirdī. Bet ko nozīmēja atbalss? Vēlēšanos viņu satikt vai gurdu vienaldzību?... Marevas vārda skaņa viņu mazliet sāpināja... Bet vai tāsi bija skaudras sāpes par neatsveramu zaudējumu, vai tikai

sāpīgu atmiņu uzplūdums?...

Kā ārsts, kas diagnozi noteicot domās salīdzina patreizējo gadījumu ar citiem agrākiem, Ibrahims, bejs domāja par mīlestības sāpēm, ko bija pārcietis pirms iepazīšanās ar Marevu. Ko viņš sajuta agrāk, kad satrūka romantiskas saites ar kādu sievieti? Ko izkvēlojusi mīlestība atstāja viņa dvēseflē? Pelnus vien, vai arī mazliet rūgtuma sasista kausa dibenā? Asiņu garšu uz lūpām vai neprātīga skūpsta rētu? Ir sakari, kas izbeidzoties neatstāj par sevi ne miņu, kas kaislību kapsētā gulstas zem kapu akmeņiem, uz kuriem sēru drēbēs tērpies Eross var rakstāt: „še guļ...“ Bet ir arī tādi sakari, pār kuru pēdām neredzamā roka nekādi nevar rakstāt šos vārdus — jo tie dvēselē dzīvo mūžīgi...

Ne ikreiz viskaislīgākā mīlestība atstāj visdziļākās pēdas. Ibrahims bejs bija neprātīgi mīlējis polieti Anelku Marnovsku. Dedzīgā poliete dzēra viņa kaislību kā vam-pirs dzer sava upura asinis, un tomēr viņas vārds Ibrahima be ja mīlestības pārdzīvojumu grāmatā nebija ierakstīts nedzēšamiem burtiem. Gluži otrādi: klusās, maigās Ode-tas Arno de Sen-Kruā piemiņa nekad nezuda no viņa atmiņas... Tā bija meitene, kas reiz kā liana bija vijusies ap viņa domām un gribu...

Domās pāršķirstīdams savu atmiņu grāmatu, viņš skaidri atcerējās, kā reiz bija automobilī sēdēdams pustumsā skūpstījis daiļas pavadones rokas un mašinai pilnā sparā gar Zooloģisko dārzu joņojot atklājis mīlestību...

„— Ienāciet pie manis izsmēķēt papirosu un iedzert tasi kafejas... Esmu viena pati mājās. Mans vīrs aizbrauca uz Sileziju..."

Ai, šis mednieka uztraukums, kad stirna redzama šāviena atstatumā!... — Lielajā solonā nodzēsta 'lampa... Smalko kājiņu ceļgali grimst mīkstā lāčādā... Viņa nepacietībā drudžaini trīc... Neizsmēķēts papiross lēni nodziest kristālā pelnu traukā... Kairas elsas... Ardievas... Ilgs skūpsts Lalo gleznas priekšā... Un pēkšņi atmiņu pavediens pārtrūkst... Nekad vairs viņš nesatiks šo daiļo •berlinieti... Citas atmiņas iznirst no pagātnes samtainās tumsas. Tās drūzmējas, steidzas, nozūd it kā citām vēl burvīgākām vietu dodamas...

Venēcija... Motorlaiva lēni peld garām San-Servolo salai... Maza veneciete ar Rafaela Madonnas profilu stāv uz sava pirmā kļūmā mīlestības piedzīvojuma sliegšņa... Kā viņu sabca?... Henrietta? žoržete?... Viņš atcerējās tikai to, ka vārds beidzās ar „—eta“... Un pēkšņi viņus pārsteidz viņas vīrs... Viņš vilcinās... Viņam trūkst drosmes saukt lieciniekus un ievadīt šķiršanās prāvu... Pēc sešām nedēļām viņi atkal satiekas Parīzē... Klavesina soneta skan tālāk... Kā taču viņu sauca? Lizete? Annete?... Marietta?... Nākošais rudenis — Jaun-Orieanā... Burvīgā miss Gvendolina Parker, trīs reizes šķīrusies un tomēr nevainīga... Sieviete, kas gadiem klīdusi gar Rubikonu, nedrīkstēdama peldēt tam pāri un pagriezdamās atpakaļ, kad straumes

vidus jau sasniegts... Dekorāciju maiņa. Luizi-anas vietā parādās Normandija.. Doviļa. Sentimentālā idile, kas ilgst līdz septembrim... Atraitne... Kvēla kaislība, intelektuālā izsmalcinātība, estētiskas fiorituras... Tad pienāk šķiršanās brīdis... Pilnīga atdošanās un — fūgta vilšanās... Smalkjūtīga atvadīšanās telegrama un slepena bēgšana uz tāllām zemēm...

Un Mareva? Vai viņas mīlestība mirusi, vai tikai iesnaudusies letarģijas miegā? šai mirklī Ibrahims garā redzēja, kā gruzinietes un Paprikas ēnas spēlēja slēpšanos. Kā gan izkvēlo atmiņas par bijušām kaislībām? Vai tās krīt kā aritmētiska progresija, kārtīgi, lēni, kamēr nepazūd nebūtības tumsā, jeb strauji kā ģeometriska progresija, milzu lēcieniem traukdamās cauri mūsu kvēlošām smadzenēm uz bezdibeņa malu? Galu galā atmiņas varbūt ir kā pulksteņu kolekcija. Liktenis atstājis visdažādākā veida un lieluma kabatas pulksteņu, rokas, galda un torņa pulksteņu krājumu, visus rūpīgi uzvilktus mūsu pārdzīvojumu nama bēniņos. Katram pulkstenim ir savs galvenās atsperes spraigums. Tur ir tādi, kas iet nepārtraukti trīspadsmit gadus. Citi apstājas pēc četrdesmit astoņām stundām. Un smilšu pulkstens ir tukšs jau pēc dažām minūtēm, jo nav neviena, kas to apgrieztu... Pēc kāda laika mēs uzkāpjam bēniņos un brīnāmies, ka lēnais, klusais Nimbergas pukstens mūs apsveic dzeguzes balsī stundu nokūkodams, bet greznā, briljantiem rotātā aproces pulksteņa sirds jau sen vairs nepukst...

Ibrahims bejs grima arvien dziļāk pārdomās. Laiks pagāja. Pulkstens drīz nāca septiņi un Vestminstera torņa siluets augsts un baigs iezīmējās tumšo nakts debesu fonā. Pēkšņi Ibrahims atcerējās Papriku. Viņš bijā aizmirsis to sagaidīt pie kinematogrāfa durvīm. Izgājis cauri

llfi

Holandes parkam, viņš atrada mīļāko ļoti noraizējušos. Viņa veltīgi centās kavēt laiku jaunāko „Ievas" numuru lasot.

— Mīļais, vai tu mani aizmirsi?

— Piedod man... es visu laiku staigāju pa Temzes krastu.

— Ar ko?

— Ar tevi... vai pareizāk sakot — ar domām par tevi; tu zini, šis domas manai sirdij un prātam nekad neliek mieru.

— Tādēļ, ka viņas nav vienas tavā sirdī...

Viņa apskāva mīļākā kaklu un 'lika roku pie viņa sirds.

— Jā, jā, — tur ir vēl kāda! — viņa pa pusei jokodamās, pa pusei nopietni teica.

— Nē, mīļā, tikai tu viena pati.

— Varbūt, bet tur ir citu sieviešu pēdas... Nestāsti man, mīļais, es zinu, ka tev piederējušas visas sievietes, ka tev kādreiz patikušas. Klusi, es zinu, ko tu gribi teikt... Tavas melnās, samtainās acis apbur

visas sievietes... Man negribētos to zināt, bet ko lai daru — tā ir patiesība! Un to neviens nevar grozīt, ne tu pats, ne Romas pāvests... Tu esi dizimis, lai iegūtu sievietes, ko tu satieci slavā ceļā.

— Mīļā, mazā Paprika, tev laikam patiktu, ja es būtu riebīgs un kropls? Tad tu būtu apmierināta?

— Nē, nemaz nē... Bet tas ir burvju loks, no kā mēs netiekam laukā... Kad sieviete mīlē nožēlojamu, neglītu vīirieti, tad nevienai citai nonāk prātā to atvilt, bet viņai tad jāapmierinājais ar tādu pusvīrieti... Bet tiklīdz mēs iemīlējām tādus vīriešus kā tevi, mums pastāvīgi jāmocas ar domām: „Tūlīt kāda skaistule man viņu atņems.'-

— Ko tad lai dara ?

— Ko lai dara? Lūk — tā!... Es skūpstu tevi, jo zinu, ka pēc stundas varēšu raudāt tevi gaidot....

Paprikas skūpsts IbUahimu mierināja, šīs mazās, augstsirdīgās Monmartra meitenes kvēlais maigums un brīnišķīgā padevība izklaidēja viņa sirdēstus un drūmās domas. Skūpstīdams /sievieti, kas bija pametusi visu, lai atvieglotu viņa mokpilno ceļu, viņš aizmirsa pulksteni, kas skaitīja stundas IMz liktenīgajam brīdim...

II

Maza vāveri te lēkāja pa Haidparka zāli. Bērns, koka zirdziņam' mugurā sēdēdams,, ar nākošā Lielbritānijas sportista pašapziņu nekautrēdamies rādīja garāmgājējiem savu sārto dibenpusi. Tālāk garspalvains auns plūca un gremoja zāli, nopietns kā Oksfordas students, kas patlaban sagremo auditorijā dzirdēto atziņu porciju.

Paprika sēdēja dzelzs solā netālu no Marmora Vārtiem un pārlasīja vēstuli ar čechoslovakijas pasta zīmēm, ko nupat bija saņēmusi pasta kantorī. Vēstulei bija šāds saturs:

Orlika pilī, čechoslovakijā,

5. \aprilī 1929. g.

„Dārgā Paprikas jaunkundze!

Esmu jau pieradis Jums rakstīt katra mēneša pirmajā dienā. Arī šoreiz rakstu Jums. tikai tādēļ mazliet vēlāk, ka līdz šim nezināju Jūsu adresi Londonā. Ceru, ka jūs saņemsat manu vēstuli, kamēr Jūsu draugs vēl nebūs aizvedis Jūs uz kādu citu pilsētu.

Vēroju, ka pēdējā laikā jūs arvienu biežāk ceļojat no vienas vietas uz otru. Ja Jūs man kārtīgi nepaziņotu adreses maiņas, tad man būtu ļoti grūti dabūt zināt, kur mans pacients patlaban uzturās. — Gribēju Jums rakstīt, ka savā pēdējā vēstulē Jūs esat aizmirsusi atzīmēt dažus /sīkumus, kias mani interesē pirmkārt kā žamila efl! Kazena draugu un otrkārt — kā viņa ārstu.

Pirms atgādinu Jums šos jautājumus, gribu Jums pateikties par to, ka tiešām neesat līdz šim izpaudusi

mūsu draugam noslēpumu, kuru Jums uzticēju. Jūsu gados reti sastopamas tādas sievietesi, kas tik ilgi varētu savam mīļākam kaut ko slēpt. Tas dara godu jūsu prātam un pierāda, ka Jūs esat sapratusi, cik saudzīgiem mums jābūt pret mūsu nedziedināmi slimo draugu.

Bet tagad atļaujat teikt Jums tos jautājamus, kas mani visvairāk interesē.

Vai Jūs pēdējā laikā neesat novērojusi kādu pārmaiņu Jūsu drauga gara stāvoklī? Vai šī pārmaiņa nepieaug speciālistu noteiktam terminam tuvojoties? Ja viņš vēl necieš fiziskas sāpes, — vai viņu nemoca gaidāmo ciešanu nojautas? Vai naktīs viņš var mierīgi gulēt? Vai neesat novērojusi .nemieru un raizes? Jūs esat tik smalka un jūtīga sieviete, ka droši vien būsat novērojuši sava drauga dvēseles ciešanas, kaut arī viņš pūlētos Jums savu nemieru slēpt.

Gribētu dzirdēt no Jums paskaidrojumus visos šajos sāpīgos jautājumos. Kādēļ jūs tik pēkšņi braucāt uz Londonu? Itālijā jūs vēl nodzīvojāt trīs mēnešus, bet pēdējā laikā jūsu ceļojumu temps top arvienu straujāks... Vispirms Arkašona... Tad Maroka... Madeira...

Versaļa— Nesaprotu arī to, kādēļ jūs tur uz veselu mēnesi noīrējāt lielu, vecu namu tādā klusā bulvārī?

Vai Jūs pamudināt savu draugu tik bieži mainīt dzīvesvietu, jeb varbūt viņš pats nevar ilgi nodzīvot vienā vietā?

Es Jūs ļoti lūdzu, rakstāt man ar pirmo pastu. Ja dabūjat zināt, ka Jūsu draugs slepeni iet pie citiem ārstiem runāt par savu slimību, neaizmirstat man to paziņot. Tad es katrā ziņā pats aizbraukšu pie jums; Jūs zināt, cik ļoti man rūp viņa liktenis.

Šo vēstuli beidzot lūdzu Jūs, dārgā Paprikas jaunkundze, pieņemat manas neliekuļotās padevības apliecinājumu.

Dr. Hugo šombergsf“

Paprika izņēma no rokassomiņas vēstuļu papīra loksni, ko bija mājās paņēmusi Ibrahimam bejam nezinot, un turpat sāka rakstīt atbildi. Viņa pateicās doktoram par slimniekam parādīto uzmanību un atvainojās, ka nebija agrāk rakstījusi par jautājumiem, kas bija minēti šomberga vēstulē. Viņa rakstīja, ka iemīlējusies sieviete arvien grib 'būt siava mīļākā tuvumā un tādēļ reti ir tie brīži, kurus varētu izlietot slepenu vēstuli rakstot.

Tad viņa turpināja vēstuli:

„Pirmkārt man Jums jāpaziņo, ka slimība, par kuru Jūs man stāstījāt, žamilam līdz šim vēl nav likusi ciest fiziskas sāpes. Varu Jums apgalvot, ka arī tagad viņš jūtas kā vesels. Morāliskās ciešanas viņš man, protams, slēpj — droši vien tādēļ, lai mani neuztrauktu. Mans nabaga draugs nenojauš, ka es zinu viņa bēdīgo likteni vēl labāk, nekā viņš pats. Vienīgais», kas mani uztrauc, ir viņa mūžīgā steigšanās no vienas vietas uz otru. Ne es, bet viņš rosina šo trako steigu, kādā mēs ceļojam pa visu pasauli. Mēs esam Londonā tikai sešas dienas, bet šorīt viņš man jau teica, ka griibot atgriezties Rivjerā..."

Vēstuli beidzot Paprika jautāja, vai tiešām pasaulē neesot tāda ārsta, kas varētu viņas mīļāko glābt no nāves un apsolījās paziņot šombergam jauno adresi, tiklīdz viņa ar žamilu el Kazeņu būšot Rivjerā. Tad viņa aizlipināja aploksni, iemeta to vēstuļu kastītē un kājām' gāja atpakaļ uz viesnīcu.

Mazajā salonā iegājusi, viņa brīnējās. ka neatrada tur savu draugu. Viņa balsi varēja dzirdēt guļamistabā. Viņa jau gribēja klauvēt pie durvīm, bet tai mirklī guļamistabā atskanēja cita, viņai gluži sveša balss:

— Es uzņemtos briesmīgu atbildību, ja izpildītu jūsu lūgumu, mīļais draugs... Kam jums to vajaga? Kojūsda-rīsat ar šo ģifti ?

Paprika pārsteigta apstājās pie durvīm. Sākumā viņa domāja, ka būs pārklausījusies vai pārpratusi pēdējo vārdu nozīmi. Bet tad viņa dzirdēja sava mīļākā atbildi :

— Bet klausāties, Fizij, vai tad mēs vairs neesam labi draugi?...

Mēs taču labi pazīstam viens otru jau no tā laika, kad dzīvojām Kairā,, un man liekas, ka mēs varam viens otram uzticēties. Jūs brīnāties par to, ka lūdzu no jums dažus kubikcentimetrus kvanoras, bet dzīvē ir tādi mirkļi, kad cilvēks jūt lielu apmierinājumu, nēsādams kabatā ģifti, kas nonāvē ātri un droši.

— Vai tik jūs nedomājat par pašnāvību?

— Kādēļ nē?

— Jūs?!... Dieviešu mīlulis!... Jūs esat prātu zaudējuši! Nevienam laime tā nesmaida, kā jums... Jums ir gods, bagātība, sievietes jūs mālē...

Pēkšņi balsis apklusa. Ibrahims bejs runāja tik klusi, ka viņa balsi vairs nevarēja dzirdēt. Varēja noprast, ka abi vīrieši tagad pārrunā kādu noslēpumainu jautājumu. Paprika atkāpās no durvīm. Viņas pirksti krampjaini žņaudza mazo rokassomiņu. Viņa kavēdamās stāvēja istabas vidū, briesmīgi uztraukta gribēja ielauzties Ibrahima ■beja istabā un tai pašā brīdī baidījās viņu sadusmot. Bailes viņu it kā paralizēja... Beidzot viņa uz pirkstu galiem iegāja savā buduārā.

Trīcošām rokām un aizžņaugtu kaklu viņa apsēdās uz gultas malas... Ibrahima beja nolūka viņai bija tik neizprotams, ka viss dzirdētais viņai vairāk atgādināja nelāgu saimi, nekā īstenību... Un tomēr viņa labi atcerējās, ka Ibrahims bejs bija teicis srvešajam gifts nosaukumu. Tā nevarēja būt halucinācija.

Tad viņa strauji pietrūkās un izgāja no buduārā. Bija jāzina patiesība. Mīlestība viņai deva tiesības iejaukties Ibrahima beja darīšanās, ja bija runa par viņa dzīvību. Salonā iegājusi, viņa dievās uz guļamistabu. Bet tai brīdī atvērās guļamistabas durvis un pa tām iznāca svešs vīrietis ar bronzas krāsas seju, melnām acīm un biezām lūpām. Kamēr viņš uzvilka mēteli, arī Ibrahims bejs iznāca no guļamistabas, laikam viņu pavadīt. Papriku pēkšņi ieraugot viņš 'bija pārsteigts. Tad viņš teica māksloti mierīgā balsī:

— Mīļā... atļauj, ka tevi iepazīstinu ar vienu no saviem labākiem draugiem... Doktors Fizijs no Bombejas.

Ārsts smalkjūtīgi paklanījās Paprikai. Tad Ibrahims bejs viņu pavadīja līdz āra durvīm,.

— Vēlreiz pateicos, draugs... Aiziešu pie jums, kamēr vēl būsat Londonā.

Doktors Fizijs teica dažus vārdus klusā, nesaprotamā balsā un izgāja pa durvīm. Ibrahims pagriezās atpakaļ un ieraudzīja Papriku asarām acīs salona vidū stāvot. Neievērojis viņas mulso skatienu, viņš steidzās to apkampt.

— Mīļā, kas tev kait?

Viņa neatbildējusi spieda galvu pie Ibrahima pleca un klusi raudāja. Ibrahims centās izprast viņas pēkšņo skumju iemeslu. Tad viņš smiedamies iesaucās:

— Ak tu, mazā muļķīte! Tu laikam uztraucies par doktora Fizija viziti? Tici man, tev nav iemesla bēdāties... Es viņu lūdzu atnākt tev nezinot tādēļ, ka gribēju, lai viņš mani izmeklˆ. Tu zini, ka man ir sirds slimība. Gribēju tevi apmierināt... Vai tagad' saproti?

— Mani apmierināt?

Paprikas izmisušais skatiens Ibrahimu beju uztrauca arvienu vairāk. Vai viņa ko zināja? Par ko viņa tagad domāja? Varbūt šombergs —?

— Tu lūdzi no ārsta šo ģifti, lai mani apmierinātu?

— Mīļā, ko tu runā?

— Es salonā dzirdēju daļu no jūsu sarunas. Indietis tev vaicāja, vai tu nedomājot par pašnāvību un tu atbildēji: „Kādēļ nē?“... Mīļais lūdzu tevi, nespēlē ar mani veltīgu komēdiju... Labāk neslēp man nekā. Ja tava slimība tev dara raizes, tad nekavēsimies un iesim pie ārstiem... Eˆ tev palīdzēšu cik varēšu... Es kopšu tevi kā bērnu... Bet zvēri man, ka tu paliksi pie manis un neiedzersi to briesmīgo ģifti, ko tavs draugs Fizijs tev piedāvāja... Mīļais, neprātīgais bērns, es tev to ailzliedzu, vai dzirdi?...

Ibrahims bejs dziļi aizkustināts uzlūkoja meiteni, kas raudāja pie viņa krūtīm un kas maigi uzrunāja viņu:

— Mans mīļais bērns!...

Mūžīgais un lielais mātes instinkts izpaužas sievietes mīlestībā un apvij to ar līdzjūtības oreoliņ Paprika raudāja tādēļ, ka tikai tagad viņa skaidri redzēja Ibrahimam draudošās briesmas, par kurām runāja šombergs. Nu viņa vairs nevarēja šaubīties. — Un Ibrahims, gribēdams viņu mierināt, teica viņai, ka slimība drīz būšot izārstēta un viņš izveseļošoties.

Viņš izveseļosies?... Nožēlojamais farss!... Vai viņa nāves līgums nav doktora Šomberga rokās? Vai viņš atteiksies no atriebības pēc četrdesmit dienām, kad pienāks solījuma termiņš?...

Viņi ēda vakariņas viesnīcas zālē. Iepretim sēdēja drums un nopietns birmiinghemiešu laulāts pāris ar seš-padsmitgadēju meiteni sārtā zīda apģērbā. Viņi runāja klusā balsī. Un Paprikai likās, ka viņa traucētu viesnīcas mieru un kārtību, ja runātu skaļāk, nekā godājamie Bir-minghemas pilsoņi. Pat viesmīlis, pasūtījumu noklausījies, jautāja čukstā:

— Tumšo vai gaišo ?

Pēc saldēdiena, tikko pieskārusies sārtajam saldējumam, kas kupolveādīgi pacēlās uz balta rīsu pjedestālā, Paprika aicināja Ibrahimu beju atpakaļ savās istabās.

— Vai neiesim gulēt, mīļais?

— Iesim... Bet man acumirkli tevi jāatstāj vienu. Gribu nosūtīt telegramu uz Ageju. Gribu tur noīrēt veselu vasarnīcu, brīnišķīgi skaistu ,,bengalou“, kur mēs varbūt nodzīvosim pāris mēnešus.

Vasarnīca atrodas uz jūras krasta, priežu un tamarindu birzē, neparasti jaukā vieta. Nesen dabūju zināt, ka šī vasarnīca izīrējama. Uz drīzu redzēšanos, darling!

Pēc stundas Paprika nervozi valstījās zem zīda segas. Ibrahima prombūtne viņu biedēja. Nevarēdama mīļāko sagaidīt, viņa paņēma telefona trūbiņu tin jautāja šveicaram:

— Vai el Kazena kungs vēl ir lejā?

— Nē, kundze... Viņš aizgāja.

— Vai viņš jums nenodeva telegramu?

— Jā, kundze, pat divaa... Es liku zēnam tās aiznest uz telegrāfu.

— Pateicos.

Paprika tikko nocietās neiesaukusies:

„— Kādēļ divas tedegramas un ne vienu vien?"

Bet viņa negribēja celt aizdomas it kā viņa kontrolētu Ibrahima be ja korespondenci. Pagāja vēl pusstunda. Beidzot Paprika izdizirda salonā vīrieša soļu troksni.. Tur laikam nāca Ibrahimsļ bejs. Pie viņas istabas) durvīm klauvēja.

Paprika maldījās — tas nebija viņš. Vīlusies, viņa redzēja uz sliegšņa viesnīcas zēnu, kas nesa paplāksni ar telegrāfā kvītēm. Paprika paņēma tās un ļāva sārtvaidzim zēnam iet. Kaut viņa angliski prata tikai dažus vārdus,, no kvītēm bija redzams, ka tiešām nosūtītas divas telegramas. Neizteicami pārsteigta, viņa lasīja vienas te-legramas adresi:

„Marevai šomberga kundzei, c-o Berlines Kredītbankā, Berlīnē."

Pirmo reizi savā mūžā Paprika dabūja zināt, ka pasaulē ir sieviete, kurai viens uzvārds ar ārstu, Orlika pils īpašnieku... Kas, bija šī sieviete?... Viņa meita? Viņa sieva? Vai radiniece?... Un kādēļ Ibrahims viņai sūta telegramu? Paprika trīcēja bailēs un neskaidrās nojautās. Viņa baidījās no jauniem noslēpumiem... Gadījums viņai pēkšņi atklāja nesaprotamus, mīklainus faktus viņas mīļākā dzīvē... Doktors Fizijs... Drausmīgā, vēl galīgi nenoskaidrotā saruna... Mareva šomberga kundze... Garā te-legrama, par kuru samaksātas trīs mārciņas un desmit šiliņi... Ibrahims ar nolūku viņai kaut ko slēpa. Pēkšņi viņa jutās briesmīgi vientuļa, visu atstāta šai mazajā Londonas viesnīcā. Viņai nebija draudzīga atbalsta, nebija nevienas mīļas, uzticamas sirds. Vientulības jutoņa auga

ar katru brīdi, bet Ibrahims vēl arvien nepārnāca.

Paprika piecēlās, piegāja pie loga un atvilka aizkarus.

Fulkstens bija vienpadsmit. Elektriskās laternas nevienādiem spēkiem cīnījās ar nakts tumsu. Skvēra galā sākās iela ar divām gluži vienādu namu rindām — ik namam bija divi stāvi, dizeffizs balkons un sarkanu ķieģeļu siena®. Katrā ielas pusē varēja saskatīt desmit, divdesmit, simts tādus namus... Cik Londonas ielas skumjas am drausmīgas!... Reizēm tās redzot jābrīnās, kā Londonas pilsoņi var

izturēt neatvēruši logus un neklieguši:

„— Vairāk fantāzijas, vairāk daiļuma, citādi mēs noslāpsim !“

Nakts tumsa un drūmais ielas skats vairoja Paprikas nemieru un dvēseles mokas. Tad viņa pēkšņi izdzirda balsi (sev aiz muguras:

— Ko tu tur dari, mīļā?

Ibrahims bejs bija pārnācis. Paprika ar savādu, neparasti svešu skatienu pavērās viņā.

— žamiil, no kurienes tu nāc? Kur tu biji?

— Mazliet pastaigājos. Man gribējās ieelpot svaigu gaisu.

— Atkal par mani domājot?

— Protams... Ak, jā, es nosūtīju uz Ageju telegrammu. Tev taču Londona jau apnikusi, vai nē? Laiks mainīt dekorācijās.

— Jā... Zēns atnesa telegrāfā kvīti par tavu telegra-mu. Redzi, tur uz galda...

— Vari to saplēst.

— Vispirms paskaties.

— Kas tur ko redzēt?

Paprikas balss skaņa Ibrahimu beju pamudināja ielūkoties telegramas kvītē. Viņš sarāvās un saprata.

— Žamil, kas tā par šomberga kundzi?

— Tā ir doktora šomberga sieva.

— Kāpēc viņa nebija jachtā?

— Viņi dzīvo šķirti.

— Vai tu viņu pazīsti ?

— Protam®... Kad es ar šombergiem iepazinos, viņi vēl dzīvoja kopā. Tatgad tie jau laba sen šķīrušies. Vai tas tev liekas neticami?

— Bet kāpēc tu viņai sūtīji telegramu, žamil?

— Gribēju izteikt viņai līdzjūtību. Iedomājies, aizvakar, kamēr tu biji kinematogrāfā, es satiku kādu turku emigrantu, un tas man pastāstīja, ka šomberga kundzes tēvs Heridze nemieru laikā nošauts. To es vēl nezināju. Steidzos viņai ar telegramu izteikt savu līdzjūtību. Tu redzi, man nav nekā, ko es gribētu slēpt.

— Jā... jā...

Paprika mazliet nomierinājās. Viņa saņēma Ibrahima roku savējās un maigi glāstīja to.

— Šomberga kundlze ir dizimusi Heridze? Kur viņas dlzimtene ?

— Gruzi jā...

— Tas ir Polijā, vai nē, mīļais?

— Nē, mīlulīt... Gruzija ir Dienvidkaukazijā.

— Ak jā, pie Somijas robežas?

— Nē, nē... Vidū starp Melno un Kaspijas jūru.

— Saprotu.

Paprika nebūtu varējusi šo zemi atrast kartē. Bet Gruzijas ģeogrāfiskais stāvoklis viņu daudz mazāk interesēja, nekā pati

šomberga kundze, kas bija dzimusi šai tālajā zemē. Viņa jautāja Ibnahimam:

— Vai viņa ir skaista?

— Gruzija?

— Nē, šī sieviete.

Ibrahims izvairījās no tiešas atbildes:

— Hm... jā... puslīdz glīta... Var teikt pat — skaista... Bet tici man, tev nav ne mazākā iemesla domāt par šo sievieti. Es viņai izteicu līdzjūtību nelaimes gadījumā tikai pieklājības dēļ. Nerunāsim vairs par viņu.

Ibrahims piecēlās. Izvilkdams kakla saites adatu, viņš domīgi piebilda:

— Nezinu, vai viņa manu telegramu saņems... Viņa bieži ceļo un tagad varbūt nemaz nav Berlīnē.

— Nu, ķas par to?... Līdzjūtības telegramām nav liela nozīme.

Moris* Dckobra. „Nāves līgums" M.

— Tev taisnība... Liela nozīme viņām nav.

Pie spoguļa stāvēdams, Ibrahims lēni raisīja kakla saiti. Paprika apmierinājusies atkal apgulās gultā. Viņas tumšās, uz baltā spilvena izklīdušās matu cirtas redzēdams, viņš jokoja:

— Tu esi kā lācēns, sniega kupenā apgulies.

Bet šovakar saruna viņiem neraisījās tik brīvi, kā citreiz. Abus viņus nomāca rūpes.

III

Silts jūpas vējš šūpoja priežu zarus. Jūra šalca un vizanoja sidrabotos rīta saules staros. Pēc kaislīgas nakts Ibrahims bejs gaismai austot bija aizmidzis. Paprika puskaila sēdēja pie loga un spodrināja nagus. Viņu atkal māca grūtsirdība. Reizēm viņa pagrieza galvu, lai paskatītos uz savu aizmigušo mīļāko. Cik nemierīgs viņa miegs!

Maija dienas burvība viņu nemierināja, drīzāk uztrauca vēl' vairāk; viņa nemiers auga. Viņš centās valdīt savas jūtas un būt tik pat jautrs kā agrāk. Bet viņa balss skaņā varēja just bezrūpības mākslo jumu. Nejaušas kustības, iedomas, savādi skanoši vārdi izpauda uztraukumu, ko viņš gribēja noslēpt. Saka, ka dzīve esot slimība, no kuras miegs mūs uz īsu bridi atsvabinot. Bet Ibrahimam pēdējā laikā pat miegā nebija miera.

Ar ādas spilventiņu naigus spodrinādama, Paprika atcerējās Londonas notikumus. Mīļākais viņai reizēm likās pavisam cits, svešs cilvēks. Bieži viņa jutās bezgala vientuļa un atstāta. Un šai vientulības jutoņai vēl pievienojās briesmu tuvuima nojauta. Cik daudz kas viņai vēl bija nesaprotams un mīklains! Viņa brīnējās, kādēļ Ibrahims negrib viņai teikt sava nemiera iemeslu, kāpēc tas neatklāj viņai savas domas — vai viņš tai neuztiicās, vai varbūt baidās viņu sāpināt?

Slimība, par kuru rakstīja doktors šombergs, neizskaidroja visas Ibrahima izturēšanās savādības. Ilgi viņa nevarēja saprast, kādēļ aristokrāts, kāds bija viņas mīļākais, arvien vairījās no savas kāirtas sabiedrības, kura viņu labprāt uzņemtu savā vidū. Ilgi viņa domāja, ka Ibrahims negrib kopā ar viņu rādīties augstāko aprindu ļaudīs; un galu galā viņa nolēma, ka viņam taisnība. Bet visnesaprotamākais bija tas, ka viņš kategoriski atteicās braukt uz Parizi; pat klusi, nomaļus turoties, dansingus un teātrus neapmeklējot viņš negribēja tur dzīvot.

Izkāpuši no „Andromedas", viņi pavadīja dažas dienas Neapolē un Kapri salā, bet pēc tam pastāvīgi slēpās visvientuļākās Komo eziera piekrastes vietās un Tiroles kalnos. Pēkšņi Ibrahims iedomājās braukt ar lidmašinu uz Maroku... Pēc astoņām Fecā pavadītām[1] dienām viņi devās uz Oporto un nodzīvoja tur divas nedēļas... Tad — Madeira ar pasakaino Reida pili uz kraujas klints. Vēlāk — trīs mēneši Arkašonā, kur viņi dzīvo pilnīgā vientulībā... Pēc tam, tiik pat pēkšņi, bez kāda iemesla viņi atkal a/izceļo un vienu mēnesi apmetas Versaļā, oranžērijas tuvumā, kur ik dienu var redzēt skaisto karaļu pils parku... Beidzot — Londona un tagad vientuļš „-bengalou“ uz iesarkanas klints. Ap vasarnīcu aug lauru koki, puķes...

Ja neskaitīja nejaušais sarunas ceļojumos ar tūristiem un gadījuma paziņām viesnīcās, viņš pat nerunāja ne ar vienu. Divas

reizes viņš ar nolūku bija izvairījies no tikšanās ar pretimnācējiem, laikam — agrākiem paziņām.

— Tie ir nelieši, es ar viņiem negribu runāt, — viņš teica Paprikai.

Citu reizi, piie Bonds trīta dārglietu veikala vitrīnas stāvot, jauna skaista sieviete pēkšņi pagriezās atpakaļ un iesaucās:

— Sveiki, Ibrahim bej!... Kā jums klājas?

Ibrahims gluži vienaldzīgi palocījās un vēsi teica:

— Atvainojat, kundze... Man liekas, jūs maldāties.

— Ko?... Jūs neesat Ibrahims bejs?... Tā?... Un es domāju... J nm sorry[4]).

Skaistule samulsusi aizgāja. Ibrahims smiedamies teica Paiprikai:

— Redzi, mīļā, cik komiskas scēnas jāpiedzīvo pateicoties nejaušai līdzībai... Acīmredzot, šī dama mani noturēja par ikādu citu.

Paprika to visu labi atcerējās. Un atmiņas par šiem gadījumiem vēl palielināja viņas nemieru. Bieži viņa domāja arī par telegramu, ko Ibrahims nosūtīja Marevai Šomberga kundzei... Ibrahima paskaidrojums, kaut tas Paprikai likās ticams, tomēr nedzēsa šo notikumu no viņas atmiņas. Viņš pazina šo sievieti... Dievs dāvinājis Ievas meitām sesto prātu: intuīciju, um Paprika .intuitīvi nojauta neskaidras, bet ļoti reālās 'briesmas. Viņa džirdēja tālumā dobjus grāvienus un sagaidīja vulkānā izvirdumu.

Ibrahims bejs sakustējās zem segas un pagriezās uz otriem sāniem. Paprikai izlikās, ka viņš cieš sāpes. Viņa piegāja pie gultas un redzēja, ka Ibrahims vēl nav pamodies. Viņš to mālēja ar neprātīgu kaislību, kā cilvēks, kam drīz jāmirst. Viņa gandrīz baidījās no viņa skūpstiem. Tagad, apmierinājusies), viņa drudžaini meklēja kaislīgā neprāta cēloņus. Beidzot viņai ienāca prātā kāda doma.

Doktors Fizijs?... Indiešu ārsts?... Varbūt viņš galu galā iedevis ģifti aiz žēluma, aiz līdzcietības, zinādams., ka Ibrahimam bejam tā kā tā drīz jāmirst? Paprika nevarēja gainīt uzmācīgās domas par šo varbūtību[1] un nolēma pārmeklēt Ibrahima drēbes tūlīt, kamēr viņš vēl gulēja.

Viņa uz pirkstgaliem izgāja blakus istabā, kur bija noliktas abas lielās Ibrahima beja ceļasomas. Uzmanīgi pārmeklējusi viņu saturu, Paprika tomēr neatrada nekā, kas līdzinātos ģifts pulverim vai nāvīgam šķidrumam. Mazgājamā istabā vēl bija viņa somiņa ar tualetes piederumiem. Viņa attaisīja ari to un aplūkoja visus priekšmetus, kas tajā glabājās. Nekā aizdomīga nebija... Atlika vēl Ibrahima uzvalks... Viņa klusi iegāja atpakaļ guļamistabā un ieraudzīja uz krēsla atzveltnes Ibrahima vesti un žaketi. Viņa nekavējoties pārmeklēja kabatas un

aptaustīja drēbju šuves. Tai brīdī, kad viņa patlaban pārmeklēja žaketes krūšu kaJbatu, ironiski atskanēja Ibrahima baiss:

— Mīlā... ja tu ko gribi, tad saki man — es tev pats iedošu. Tā būs daudz labāk.

Paprika nobālēja, nometa žaketi um atraidoši papurināja galvu. Bet Ibrahims neatlaidīgi turpināja maigā balsī:

— Paprika, vai es tev kādreiz ko esmu liedzis?

Sapratusi pārmetumu, kas slēpās aiz Ibrahima maigajiem vārdiem, viņa sāka raudāt:

— Ko tu iedomājies!... Vai zini, ko es meklēju tavās kabatās?

— Es?... Nē, to es nezinu.

— Es meklēju doktora Fizija ģifti... To es meklēju, vai tagad tu saproti? Man nav miera no tā laika, kad tu runājli ar indieti un lūdza no viņa fcifti...

Ibrahims viņu smiedamies pārtrauca:

— Ai', Paprika!... Tu vēl domā par to muļķīgo joku ? Bet Fizijs taču man nedeva ne piliena ģifts.

— Ja tas taisnība, ja ārsts atteicās tev ģifti dot, tad saki man. kam tev viņa bija vajadzīga?

Ibrahims neatbildēja, tikai paskatījos Paprikas saraudātā sejiņā. Mazās nabaga draudzenes raizes viņu dziļi aizkustināja: viņai tiešām bija daudz labāka sirds, nekā viņš bija domājis. Un viņš tai sniedza abas rokais.

Paprika piesteidzās viņam klāt tin glauda galvu pie viņa krūtīm.

— Klausies, žamil... Ir pienācis brīdis, kad mlums jārunā atklāti. Jau sen mēs spēlējam slēpšanos ar patiesību...

— Ai, mīļais bērns!... Tas viss ir tikai tavas iedomas... Mīļā, valdi savu fantāziju.

— Nēi, žamil, nē!... Lūdzu, nejokojies, vai arī saki atklāti, ka es neesmu tavas uzticības cienīga. Ja tu tiešām manr turi par zostiņu, kas der tikai mīlestības rotaļām, ja es neesmu tavas īstās mīlestības cienīga — tad saki man to atklāti. Es tevi' arī tad mīlēš'u tāpat kā līdz šim, tu taču zini, ika es visa piederu tev. Bet tad es tev slēpšu rūpes par tevi un nemieru, kas mani moca jau veselu mēnesi, un kas man dara tādas sāpes.

— Tu saki — nemieru ?

— Jā. Es nevaru vienaldzīgi noskatīties tavās raizēs.

— Ko tu runā? Manās raizēs? Kas tāls par raizēm? Ak Dievs, dizīve taču ir tik jauka, nākotne mums sola vēl vairāk...

— Diezgan, mīļais žamil!... Lai paliek šī komēdija... Tevi kaut kas moca un ar mākslotu bezrūpību tu mani nepiemānīsi.

Viņa vārda tiešā nozīmē purināja mīļāko, gribēdama izdabūt atzīšanos. Uztraukumā aizelsusies, viņa turpināja:

— Visus var piekrāpt, tikai ne mīlošu sievieti... Iedomājies pats, vai tā ir normālā dzīve, kādu mēs jau gandrīz gadu dzīvojam ? Es zinu, tu kaut ko slēp no manis... Tu bēdz no vietām, kur agrāk esi

dzīvojis. Tu vairies no ļaudīm, kas tevi asrrāk pazina... Tu atgādini policijas meklējamu noziedznieku, kas pastāvīgi maina dzīvesvietu, lai jauktu ķērājiem pēdas... Mans sirdsmīļais», mans vienīgais!... Kādēļ tu neuzticies savai[1] mīļajai mazajai Paprikai?... Tiesa, es jau neesmu diezin kas, bet vai tad tikai hercogienēm um princesēm var būt laba sirds ?... Klausies, žamil... Zvēru tev pie savas mātes kapa, ka es tevi mīlētu tāpat kā tagad arī tad, ja tu būtu Frehas vai' Puasī katorgas bēglis... Varbūt tad es tevi milētu vēl vairāk, nekā tagad... Es mīlēju tevi, kad tu biji laimīgs... Bet es dievinātu tevi, ja tu būtu nelaimīgs. Un ja vājas Mon-martra meitenes rokas var kaut kā palīdzēt tevi glābt, tad saki tikai' man to... Mans mīļākais, esi atklāts, neslēp man neko... Tagad es tev esmu mātes vietā. Tu zini, ka neviena no tām. sievietēm, kas tev agrāk piederējušas, nav tevi tā mdējusi, kā es... Tu to zini. Vai nē?... Tu zini, ka tevis dēļ esmu ar mieru darīt visu. Ja tev nebūtu naudas, es strādātu vai ubagotu, lai tevi uzturētu. Ja tu būtu akls, es vadātu tevi aiz rokas un kad briljantiem rotājušās skaistules novērstosi, negribēdamas tevi pazīt, es paliktu pie tevis un uzsauktu viņām: ,,Jūs viņu vairs negribat? Labi... Tad viņš piederēs man vienai pašai[1]!...“

Ibrahims neatbildēja. Viņa kakls aizžņaudzās, šai zelta sirdij bija taisnība! Nabaga mazā Paprika! Viņas mīlestība bija dziļa, skaista, kaislīga un daudzreiz augstāka, nekā to krāšņo radījumu mīlestība, kas viņa skāvienos uz mirkli centās aizmirst splīnu. Bet arī tagad, viņas trīcošo ķermeni apskaudams, viņš domāja par neskaitāmām citām...

Kaislas trīsas un maldīgi glāsti... Padošanās, aiz kuras slēpjas klusa ironija, maigā Aini she sweet skaņu ritmā čukstēti solījumi... Kaili pleci un vienotrai pārliktas kājas, lai palīdzētu īsajai kleitai saistīt vīrieša skatienu.... „Mīļais, Parize man apnikusi... Rītā vilciens iet uz Zilgmes krastu..." Mīlestības nakts Negresko viesnīcā... Or-chidejas novīst kristālā vāzē uz naktsgaldiņa starp briljanta gredzenu 'bez pirksta un adatu bez kravates, kurā tā bijusi iespraustа... Pie durvīm divi kurpju pāri: vienas zemes vīrieša kurpes, otras damas kurpītes ar smailiem papēžiem... Sapņi un ilgas saulainā krastmalā... Sporta klubs... „Es vinnēju pie bakarā galda 5000 frankus, un jūs?... Mīļais, redzi, kā lēdija Dorotija Vest tevi uzlūko? Tu viņu ņemsi, vai' nē?...“ Divdomīgas kuplejas mazos rēviju teātros... šķiršanās... Divas asaras kā adatu galvas šopenhauera lelles platajās acīs. Izprieca sākas no jauna... Un commedia dell’arte turpinās dzīves teātrī, kur liktenis sadala lomas...

Ibrahims maigi noskūpstīja Paprikas vaigu un beidzot teica:

— Mazā, skaidrā sirsniņa!... Tu, mana maigā un dedzīgā draudzene!... Tava mīlestība mani mierina, kad tu esi man tik padevīga... Tu pati vēl nezini, kas tu man esi!... Ai, cik ļoti tu maldies domādama, ka tava mīlestība man ir tikai tukšs laika kavēklis! Kas

būtu mana dzīve bez tevis?... Tuksnesis!

— Bet ja tu mani tā mīlā, kādēļ t!u man slēp savas ciešanas? Mīļaisˆ esi vaļsirdīgs, es drīkstu visu zināt... Vai slimība tev dara raizes? Vai tu ciet sāpes un negribi man to teikt?

— Nē, mīļā?

— Tā tad starp mums ir kādas citas sievietes ēna?... Vai tā nav Mareva šomberga kundze?

Ibrahims nepacietīgi sakustējās.

— Mīļā, kādēļ tu atkal piemini šo vārdu?... Es taču Londonā tev izteicu patiesību par šo sievieti... Ja tu man jautā par viņu, tad jalu es ari tev varētu pārmest, ka tu pazīsti viņas vīru.

— Tomēr — tādām sievietēm, kas tikai paviršī pazīstamas, neviens nesūta līdzjūtības telegrammas... Manis instinkts mani neviļ...

— Tu maldies, Paprika... Doktora Fizija gifts un Šomberga sieva... Tie ir divi spolki, kas kairina tavu fantāziju un neliek tev mieru. Es nīstu viņus, jo tie sagraužtavu mīlestību.

— Kā es gribētu tev ticēt, mīļais žamil!... Bet sievietes sirdi nevar tik viegli pievilt.

— Mīļā, tici[1] man... Kādēļ tu veltīgi 'uztraucies?... Saule spīd... Jūra vizmo... Mūsiu māju pilda salda puķu smarža... Būsim laimīgi!

Paprika beidzot noticēja sava drauga mākslotam patosam un viņas lūpas atkal' rotāja smaids. Gultas galā apsēdusies. viņa jautri teica:

— Varbūt tas viss tiešām ir tikai manas iedomas. Tad es veltīgi mocos, mīļais draugs.

— Pirmo reizi dzirdu patiesību no skaistas sievietes lūpām! Bet tagad' lūdzu tevi, aiztaisi slēģus un atstāj mani vienu, — gribu vēl līdz divpadsmitiem gulēt.

— Nabadziņš!... Es tevi mocu... Piedod man. Bet tagad atpūties, es tevi netraucēšu!

— Es celšos ap pusdienu, un tad mēs pavizināsimies laivā, ja jūra būs rāma. Vai gribi?

— Ar prieku... Bet tagad guli, mīļais, dārgais žamil... Neviens tevi netraucēs.

Uz sliegšņa Paprika pagriezās atpakaļ un sūtīja viņam gaisa skūpstu. Ibrahims maigi pamāja viņai ar roku, un spilvenos atlaizdamies smaidot teica:

— Un nedomā par šomberga kundzi! Viņa man gluži vienaldzīga.

Ibrahims bejs aizmiga. Paprika, vēl zīda rīta Meitā, nostājās pie spoguļa 'un kārtoja matus. Tad viņa apsēdās pie vaļējā toga un cītīgi nokrāsoja uzacis. Sirds viņai bija mierīga, rokas vairs nedrebēja. Reižu reifzēm viņa klusi atkārtoja Iibrahima pēdējos vārdus:

,,— Nedomā vairs par šomberga kundzi. Viņa man gluži vienaldzīga!"

Nol ieku siles piie spoguļa, lai beidzamo reizi pieliktu uzacīm melno krāsuilii, viņa čukstēja:

— Tiešām, cik muļķīga paliek sieviete, kad tā iemīlas !

— Pfffl!.... Pffft! — ironiski šņāca gar logu braucoša automobiļa motors. Pēkšņi, mašīna palēnināja gaitu. Paprika piecēlās, lai paskatītos pa togu vai auto neapturēs pile vasarnīcas vārtiem. No krēsla ceļoties Paprikai paslīdēja kāja un viņa gandrīz pakrita. Atbalstoties viņa iegrūda pirkstus kosmētiskā krēma trauciņā. Notraipītos pirkstus redzot viņa sāka smieties un vienā mirMī atguva agrāko bezrūpīgo jautrību.

,,— Viņa man gluži vienaldzīga..." šie vārdi- vēl skanēja viņai ausīs.

Vai tas nebija galvenais? Vairs nav jābaidās ne no ģiffcs, ne no Marevas... Ko viņa vēl varēja vēlēties? Ibra-hima veselības uzlabošanos? Bet viņa nešaubījās, ka Ihra-himu rūpīgi kopjot drīz vien pierādīsies ārstu prognozes maldīgums.

Pa to laiku automobilis tiešām bija apstājies pie vasarnīcas vārtiem. No tā izkāpa grezni ģērbusies dama ar tievām, izmeMētos apavos autām kājām, šīs sievietes elegancē bija kaut kas sevišķs, kas jau piirmā mirklī krita acīs. Paprika domāja, kur viņa šo dāmu jia'u kādreiz agrāk redzējusi. Varbūt tā bija kāda no viņas paziņām aktrisēm, kas nejauši dabūjusi zināt viņas adresi un nāk viņu apciemot?

Atskanēja wans. Pēc mirkļa ienāca kalpone un teica Paprikai:

— Kundze, fcādia dama grib runāt ar el Kazena kungu.

— Kā viņu sauc?

— Viņa negrib savu vārdu teikt

— Tad. sakāt viņai, ka el Kazena kungs tik noslēpumainas viešņas nepieņem.

Istabmeita aizgāja, bet drbz tā atkal klauvēja pie durvīm. šoreiz viņa bija ļoti samulsusi.

— Nu, ko jūs vēl pateiksat?

— Es pateicu dāmai jūsu atbildi... Bet viņa man jautāja: ,,Kais jums lika man to teikt?... El Kazena kungs pats vai viņa sekretārs ?“

— Un ko jūs atbildējāt?

— Es nezināju, ko lai viņai saku. Beidzot es teicu: ,,EI1 Kazena kungs vēl guļ." Tad' diama sacīja: „Tā tad’ to teica viņa sekretārs...” Es paskaidroju, ka el Kazena kungam nemaz nav sekretāra... Dāma atkal prasīja man: „Bet kas tad atbildēja viņa vietā?..." Es atbildēju: „Paprikas jaunkundze”.

— Nu, un viņa —?

— Viņa man sacīja: „Tad es gribu runāt ar Paprikas jaunkundzi."

Paprika nezināja ko iesākt . Bet tad viņa atģidlās un teica drošā balsī:

— To vajadzēs noskaidrot... Sakāt viņai, ka es tūlīt noiešu lejā.

— Labi,, kundze... Kādas drēbes man jāatnes?

— Vai tiešām jūs domājat, ka es ģērbšos sevišķā tualetē, lai runātu ar svešu dāmu, kas negaidot ierodas agri no rīta un pat netura par vajadzīgu teikt savu vārdu ?...

Paprika ar nodomu lēni kāpa pa trepēm lejā, kaut pati vai dega ziņkārībā. Kad viņa iegāja salonā, svešniece stāvēja istabas vidū pie puķu vāzes. Papriku ieraugot viņa mazliet pagriezās pret viņu un ironiski vaicāja:

— Vai jūs esat tā jaunkundze, kas tik modri sargā el Kazena kunga miegu ?

Ja Paprika būtu padevusies pirmajam impulsarņ, tad viņa droši vien būtu viešņai atbildējusi' tai toni, kādā bija radusi „apsēdināt" nekautrīgais statistes Parīzes rēviju teātros. Beit viņa savaldījās un mierīgā balsī vaicāja:

— Ar ko man gods runāt?

Svešiniece mirkli vilcinājās, tad atbildēja:

— Jaunkundze, mans vārds jums šai gadīj'umā nav no svara; bet ja jūs tā gribat, varu j ums to pateik: es esmu Mareva šomberg... Droši vien jūs manu vārdu dzirdat pirmo reizi ?

Paprika ar pūlēm nomāca izbrīna saucienu.

— Jā, kundze... Jūsu vārdu es tiešām dzirdu pirmo reizi. Un vai. es drīkstu zināt jūsu apciemojama nolūku?

— Gribēju parunāties ar el Kazena kungu.

— Varbūt jūs esat viena no viņa draudzenēm?

— Es ar viņu iepazinos kādā ceļojumā. Tagad dažas dienas esmu Rivjerā un nejauši dabūju zināt, ka viņš dzīvo šai vasarnīcā. Atnācu parunāties[1] ar viņu, pirms braucu tālāk.

— El Kazena kungs ir mazliet noguris. Labāk būtu viņu tagad netraucēt.

— Jaunkundze, jūs laikam[1] esat viņa aukle?!...

— Nē, kundze.

— Tad varbūt jums uzdots apsargāt, viņa guļamistabas sliegsni?... Senos laikos sultāni nolika pie savu piļu durvīm zobeniem bruņotus janioarus... Bet el Kazena kungs jūs apbruņojis tikai ar rīta kleitai. Un jāatzīstas, tas ir diezgan bīstams ierocis.

Paprika ar augošu nepacietību vēroja viešņu. Tā bija ļoti skaista sieviete. Viņa runāja franču valodā ar savādu, grūti noteicamu akcentu. Viņas dzidrās acis un brīnišķīgās kustības, likās, varēja apburt visu pasauli. Paprikai ļoti gribējās parādīt durvis šai sievietei, kuras vārds viņu jau sen uztrauca. Bet no otras puses — viņa gribēja no tās dabūt zināt Iibrahinm mīklainās izturēšanās iemeslu. Viņa domāja, ka to visātrāk panāks ar viegli aizplīvurotu ironiju.

Paprika atbildēja ar mākslotu -smaidu, salkanā balsī:

m

— Ak, kundze... Kaпa es varētu būt bīstama?... No tīģera, ādā ieģērbta jēra neviens nebaidās.

— Vai) el Katzena kungs jiau sen še dzāvo?

— Es nezinu.

— Vai viņš te vēl ilgi paliks?

— Es nezinu.

Mareva paņēma no vaaes roczi un nervozi plūkāja tās ziedlapiņas. Mazais, rīta Mentē ģērbtās tumšmates' mākslotā sirsnība viņu kaitināja. Viņa burzīja rozes ziedu cimdotās rokās un beidzot atbildēja:

— Es saprotu.

— Nesaprotu,, ko jūs varējiāt saprast.

— Redzu, ka jūs nelaižat pie el Kazeīna kunga pat tās sievietes, kas pie viņa ierodas visnevainīgākā nolūkā. Nu, nestrīdēsimies par to. Ja es katrā ziņā gribētu satikt justu... hmi... nui, teiksim vienkārši — jūsu el Kazena kungu, tad[1] viņš jau pēc piecām minūtēm būtu šai salonā. Bet man vienalga... Lai viņš guļ mierīgi, ja tikai' viņš tiešām ir savā istabā... Gan es atradīšu citu ceļu, kā paziņot viņam, ka esmu Kamnē. Sveiki.

Mareva izgāja no salona. .Paprika dzirdējaˆ kā alejā apklusa viņas soļu troksnis. Tad ierūcās automobiļa motors... Pārsteigta un satraukta. Paprika nekustēdamās stāvēja tai pašā vietā, kur bija nostājusies salonā ienākot. Pie vāzes,, kur pirmis dažiem mirkļiem vēl stāvēja Mareva, uz grīdsegas kaisījās saplūkātais rozes[1] ziedlapiņas. Tikai tagad Paprika ievēroja, ka Mareva® saplosītais zieds bija ņemts no rožu pušķa, ko Ibrahims viņai nesen bija dāvinājis.

IV

— žamil, vai tev negribas ēst? Oerui ka tu nebūsi saslimis?

— Nē, mīļā... Gluži vienkārši — man vēl negribas ēst.

— Zini, šonakt tu gulēji ļoti nemierīgi.

— Tiešām?

žamils paņēma ananasa gabaliņu, bet tūlīt nolika to atpakaļ. Uz galda gulēja avīze, bet varēja redzēt, ka viņš nevar to lasīt, kaut bieži ielūkojās atšķirtās lapās. Lai viņš skatījās kur skatīdamies, viņš neredzēja nekā, izņemot datumu: 29. maijs. Tā tajd pēc nedēļas būsi pirmdiena, piektais jūnijs — līgtam terminš.

— žamiiļ, kāpēc tu tik savādi skaities avīzē?

— Es skatos datumu: 29. maijs...

Un pusbalsī viņš piebilda:

— Vēl septiņas dienas.

Paprika maigi uzsmaidīja un izlaboja drauga kļūdu:

— Cik jauki, ka tu to atceries... Bet tu maldies — vēl ir aistoņas dienas un nevis septiņas, kā tu teici.

Ibrahims .slarāvās, it kā Paprikas atbilde to būtu atsaukusi no sapņiem reālā pasaulē.

— Astoņas? — viņš pārsteigts iesaucās.

— Protams, mīļais draugs... Mani svētki ir 6. jūnijā tā tad taisni pēc astoņām dienām... Tu esi vājš rēķinātājs, draudziņ.

īstenība viņam atkali iedūrās smadzenēs kā neredzams zolbens. Viņš jautrā balsī iesaucās:

— Tev taisnība,, mīļā... es vairs neprotu rēķināt. Tavi svētki ir pēc astoņām dienām... Es nupat рад- tiem domāju; es gribu tev sagādāt pārsteigumu... Bet es zinu, ka vislabākais pārsteigums ir tas, ko mēs paši izvēlāmies. Tāpēc saki man, kāda dāvana tev vislabāk patiktu?

— Man nevajaga nekā tikai tavu mīlestību.

— Tā ir, tā sakot,, mūsu dienišķa maize... Bet ko tu gribētu saldumu vietā ?

— Ko es varu vēl vēlēties? — Lai piepildās tie jaukie projekti, par ko mēs runājām.

— Labi, mīļā lai: dzīvo projekti !... Bet vai tu zirni, kas ir projekts? Tasi mazliet līdzinās austral iešu bumerangam. Tu viņu aizsvied, bet nākotne to tādu pašu nomet atpakaļ pie tavām kājām.

— žam/ffl, tev šodien ļoti drūmi pasaules' uzskati... Vai tu esi tas patīs jautrais, bezrūpīgais jauneklis, ar kuru es Aleksandrijā iepazinos?... Manu cēlo ,,Veneciijas“ kafejnīcas bruņinieku apmainījuši un nolikuši; vietā drūmu pesimistu.

Ibrahdimam bija arvien grūtāk izvairīties no Paprikas

jautājumiem. Un tomēr viņš nekad nevarēja saņemties un izteikt viņai patiesību — viņš zināja, ka tā nabaga meiteni ļoti sāpinātu.

Glāzi pacēlis, viņš iesaucās:

— Sveiks,, bērniņ... Tu saki, es vairs neesot tāds kā toreiz, kad dzīvojām šomberga jachtā?... Tu laikam joko... Vai tad tu nezini, ka melancholijas brīžiem nav nekāda nozīme. Man dizīve tagad liekas jaukāka kā nekad. Neatceros 'laiku, kad būtu bijis vēl laimīgāks.

Paprika ielēca viņam klēpī.

— Lūk, tagad es atkal pazīstu savu ž&milu!... Saiki man, ko mēs darīsim manā svētku dienā?

— Tūlīt pateikšu. Ja negadīsies kāda nelaime...

— Kāda nelaime tad шитз van- gadīties?

— Kāpēc nē... viss var notikt. Mūsu autosadumsmju laikos neviens nevar būt drošs, ka piedzīvos rītdienu.

— Cik savādi tu rumā!...

Sarunu pārtraluca telefona zvans. Aparats bija uz maza galdiņa istabas kaktā. Paprika piecēlās.

— Laikam dārznieks zvana no Sen-Rafaelas... Es gribēju ar viņu šodien divos pēc pusdienas parunāties par puķēm, ko mēs dēstīsim dārza galvenā alejā.

Ibrahims spēlēja greizsirdīgu mīļāko:

— Ā — ā! — viņš smiedamies[1] iesaucās, — Paprikas jaunkundze jau norunā satikšanos ar Sen-Rafaelas kungiem!

— Ak tu, greizsirdīgais OtēlloL. Paņem otru trūhi-ņ'u un klausies, ko mēs runājam. Neaizmirsti paņemt arī deserta nazi, ar ko mani nodurt,, ja tavas aizdomas pierādītos.

Paprika paņēma trūbiņiu un atsaucās aparatā:

— Bail—o—o!... Klausos!

Sievietes baliss jautāja:

— Vai Paprikas jaunkundze pie aparata?

— Nē... Kas runā? Jūs, Gadlū .kundze ?

Trūbiiņu ar roku aizsegusi, viņa 'teica Ibrahimaim:

— Tā iir Gadlū kundze, dārznieka sieva.

Balss aparatā teica:

— Nē... Es tikai- gribēju zināt, vai jūs vēl tāpat kā agrāk sargājat el Ražena kunga māj'u?... Redzu, ka jūs uzraugāt pat telefonu. Bez šaubām, jūs kontrolējat arī korespondenci... Man vajadzēs izvēlēties citu ceļu., lai paziņotu viņam, ka esmu šeit... Sveiki, Paprikas jaunkundze.

Balss apklusa. Paprika pēkšņi nobālēja. Ibrahima caururbjošo .skatienlu sastapusi, viņa neviļus nolaida acis. Viņš nekā nesaprata un brūnējās par dīvaino sarunu. Kad 'Paprika nolika trūbiņu, Ibrahims domīgi atkārtoja svešinieces vārdus:

—„ Vai jūs vēl apsargājat el Ražena kunga māju?“... Paprika ko

nozīmē šie vārdi ?

— Neko sevišķu, mīļais.

— Vai vakar te bija kādia sieviete?

— Jā... Anna viņu pieņēma.

\ — Kais tā tāda varēja būt?

— Nezinu. Viņa neteica savu vārdui

— Kad viņa te bija?

— Kad tu gulēji. Pulkstens laikam bija tā ap vienpadsmitiem.

— Vai tu viņu redzēji ?

— Nē... Es vēl nebiju apģērbusies.

Paprika apsēdās pie galda un lika Ibrahimam sēsties sev līdzās.

— Žani®, nac pie galda... Paēdīsim saldēdienu, tad es pazvanīšu, lai atnes kafeju.

Ibrahims apsēdās pie galda, bet nekā neēda. Viņa klusēšana Papriku uztrauca.

— Klausies... Vai tev kādiais aizdomas[1]? Dievs, kādēļ tad —? Droši vien kāda no tavām senākām draudzenēm

! dabūjbsi zināt tavu adresi un iedomājusies starp diviem kokteiļiem parunāties ar tevi... Tas ir viss...

Ienāca Anna. Paprika lika atmest kafeju. Kamēr Ibrahims pārdomāja dzirdēto, Paprika turpināja:

— šim muļķīgajam gadījumam nav nekādas nozīmes. Vislabākais pierādījums ir tas, ka viņa neteica Annai savu vārdu.

Tai brīdī Anna ienesa kafejUs traukus un lai apstiprinātu īsavuis vārdus, Paprika viņai jautāja:

— Anna, jūs teicāt, ka tā dāma, kas vakarrīt meklēja el Kazeīna kungu,, neesot teikusi savu vārdu? Vai tā bija?

— Jā, jaunkundze.

— Nu redzi!

Bet Anna tūlīt papildināja atbildi:

— Nezinu, vai viņa jums, jaunkundze, to teica vad nē, bet man viņa neatbildēja, kad es viņai jautāju kā viņu pieteikt.

— Diezgan, Anna, variet iet.

Kalpone izgāja no istabas. Ibrahims atkal izbrīnējies paskatījās Paprikas sejā.

— Ko? Tad jau tu šo sievieti redzēji!

— Kas par muļķībām!

— Bet kāpēc kalpone teica, ka svešā dāma varbūt esot tev pateikusi savu vārdā ?

— Ha — ha! — Un tu klausies, ko tā muļķe pļāpā! Es jau teicu...

— Atvaino... Bet kā tad šī damia zina tavu vāa-du, kā viņa zina, ka tu še dzīvo un apsargā mani,, jā tu neesi ar viņu runājusi? To viņa telefonā ļoti skaidri pateica. Nav šaubu, jūs ar viņu vakair esat satikušās. Paprika, saki taisnību.

Paprika aizdedzināja kafejas kannas spirta lampiņu.

— Nu labi, — viņa atzinās. — Jā, mēs runājām... Galu galā man nav iemesla tev to slēpt... Vakar vienpadsmitos atnāca kāda dama un jautāja, vai' varot ar tevi runāt. Es liku, lai Anna viņai pasaka, ka tu guli. Viņa tomēr neatlaidās un katrā ziņā gribēja tevi satikt. Tad' es nokāpu lejā un pati pateicu viņai', ka tu guli un nevari viņu pie-» ņemt. Viņa atbildēja: „Tad es kādreiz piezvanīšu pa telefonu. “ Pēc tam- viņa atvadījās un aizgāja. Tas ir viss.

— Aizgāja — savu vārdu nepateikusi ?

— Jā.

— Un tev neienāca prātā pajautāt kā viņu .sauc?

— Kas man tur par- daļu? Es zinu. ka tu negribi satikties 'ar saviem agrākiem paziņām[1]... Tu līdz šim tik uzmanīgi vairījies no tiem,, ka es domāju — vislabāk būs[1], ja es aizraidīšu šo skaistuli, lai tev ar viņu nav jārunā. Vai tad tā nav?

— Vad šī dama varēja būt koķete ?

— Man tiekas gan.

— Vai vari man pateikt kāda viņa izskatījās?

— Viņa bija sdaida auguma, patukla, izkrāsotu seju... Sākumā man likās, ka tā būs kāda mana draudzene no Pārdzēs.

Ibrahims piecēlās un nostājās pie loga, pa kuru varēja redzēt jūru un tāliu, saulē vizošu krastmalu. Bet tad viņš pēkšņi pagriezās pret Papriku:

— Vai viņa ļoti gribēja mani satikt?

— Nē, ne visai.

— Bet šodien viņa jautāja, vai tu vēJ arvien sargājot manu māju?... Savādi. Iznāk, it kā viņai ļoti steidzami vajadzētu ar mani runāt... Paprika, tu man daudz ko slēp.

— Ai, nē...

— Galvenais pierādījums ir tas, ka viņa pati. teica — tu uzrāugot telefonu un droši vien kontrolējot arī manu korespondenci. Atceries pati: viņa mēģināšot citādā ceļā paziņot man, ka viņa esot šeit. Ļoti īsavādi...

— Bet žanri!, tici man...

— Ja tu man kaut ko isilēp aiz greizsirdības, tad tu ļoti

maldies... Iedomājies pati: kādēļ tev jābūt tik noslēpu

mainai,, ja šī sieviete tiešām ir koķete, kā tu teici?... Tu ļoti labi zd'nii, ka es par viņu nedomāšu ne sekundi. Bet ja viņa...

Ibrahims pēkšņi apklusa. Paprika nemierīgi paskatījās viņā.

— Nu?...

— Bet ja viņa ir augstāko aprindu dama, varbūt kāda no manām senākām tuvām draudzenēm, tad tev vajadzēja vismaz man to pateikt.

— Arī tad, ja viņa man nesaka savu vārdu?

— Pagaidi... Kā viņa teica... ko viņa gribot satikt — el Kazeņu vai...

Ibrahims vēl laikā atģidās un apklusa: vēl mirklis, un viņš būtu izteicās „vai Ibrahimu beju".

Paprika nicīgi iesmējās:

— Vai vienkārši: žamilu?... Tad tu gaidi damas, kas tevi[1] sauc vārdā ?

— Es negaidu nekādas damas. Gluži otrādi, es vairos no viņām cik vien varu. Taisni tādēļ gribu zināt šīs sievietes vārdu, ka baidos no tām, kuras es negribētu[1] satikt. Viņas vārds mani tikdaudz neinteresē, kā tas, kur viņa dabūjusi zināt manu adresi?

— Bet klausies, draugs,, mēs taču tomēr nedzīvojam kā mēra slimnieki. Katru dienu atnāk kādis cilvēks un kaimiņi zina, ka šo vasarnīcu noīrēj is el Kazena kungs.

— Varbūt, bet šīs damas neatlaidībai tomēr būs kāds iemesls. Viņa katrā ziņā grib man paziņot, ka atbraukusi šurp... Vai viņa neteica, kur viņa še apmetusies ?

— Nē.

— Vai viņa atnāca kājām ?

— Nē viņa atbrauca automobilī, kurn vadīja šofers... Vai tagad tev pietiks ?

— Jā.

— žaunai, kur tu iesi?

— Tepat dārzā... ieelpot svaigu gaisu.

Ibrahims izgāja ārā un aizklīda pa celiņu ēnainā priežu silā, kur koki slēja tumšās galotnes pret dzidri zilām debesīm. Vidusjūras krasta jaukais peizažs nevarēja nomierināt viņa saspīlētos nervus. Līdz šim viņš bija Paprikai pilnīgi uzticējies un togad viņu mocīja apziņa, ka viņa tam tomēr kaut ko slēpj.

Savāds dvēseles nemiers viņu bija mocījis visu nakti. Tuvojās stunda, kad Ibrahimam bija galīgi jānolemj, ko darīt: padoties liktenim jeb cīnīties ar to. Vēl varēja bēgt. Nekas viņu nespieda padevīgi gaidīt, lai šombergs izpilda savu nāves spriedumu. Vajadzēja tikai steigšu® sakravāt ceļasomas, līdz ar Papriku sēsties vilcienā, Marseļā pārkāpt kādā austrumu kuģniecības sabiedrības tvaikonī, vai arī braukt uz Bordo un no turienes uz Ameriku... šom-bergarn būtu grūti viņu atrast kaut kur čilē, Santiago apkārtnē, Santa Fē de Bogota, KamJbodžas mežos vai Filipīnu salās. Bet jo ilgāk viņš domāja par bēgšanu, jo necienīgāka tā viņam likās. Viņa lepnā pašapziņa nepielaida tādu gļēvulību. Kara laikā viņš nebija baidījies no naidnieka lid-mašinu ložmetējiem, — vai tiešām viņš tagad bēgs no pievilta vīra revolvera lodes? Visnotaļ tagad, kad Paprika tam bija izstāstījusi vakarējo notikumu, viņš nekādā ziņā negribēja atstāt vasarnīcu. Viņš nepacietīgi gaidīja brīdi, kad' dabūs zināt noslēpumainās damas vārdu.

Kādēļ viņa tik neatlaidīgi centās viņu satikt, nevērodama sāncensi, kas sargāja viņa alkovu ?

Gluži dabīgi viņa domās pazibēja vārds:

,.Mareva!“

Viņš reizē ilgojās pēe viņas, bet arī baidījās no tikšanās. Viņš bija tai telegrafējis no Londonas. Bet jau veselu gadu viņš veltīgi gaidīja atbildes tām piecām vai sešām vēstulēm, kuras viņš bija sūtījis uz to pašu adresi. Tiesa, vēstules nenāca atpakaļ ; bet ta© vēl neko nenozīmēja — varbūt viņas bija nosūtītas uz jaunu adresi. — Mareva bieži ceļoja. Varbūt Mareva bija tās saņēmusi, bet negribēja viņam atbildēt. Vai tiešām viņa pēkšņi būtu iedomājusies viņu uzmeklēt še. Rivjerā? Bet kādēļ viņa nekā neziņoja šurp braukdama? Kādēļ neuzaicināja Ibrahimu beju aiziet pie viņas? Un vai viņa tik viegli būtu padevusies Paprikas noraidījumam? Mareva tāda nebija.

Vai tiešām Mareva varētu būt še, viņa tuvumā? Nē, tas bija absurds... Droši vien tā būs bijtasi kāda cita no viņa agrākām draudzenēm, kas nejauši dabūjusi zināt viņa adresi... Bet pēkšņi viņš iedomājās, ka neviena no tām nezināja viņa pieņemto vārdu. Un kā vakarējā svešniece viņu bija saukusi?... Paprika to teica: par ed Kazeņu... Mareva bija vienīgā, kas zināja viņa tagadējo vārdu... Vienā mirklī Mareva® tēls aizklāja visus citus.

Paprika, izmāca verandā.

— žamil! — viņa sauca, viņu ieraudzījusi. — Vai tu vēl domā par vakarējo svešnieci ?

— Nē.

— Tad' es ģērbšos. Iesim pastaigāties.

— Jā. iesim.

Paprika iegāja atpakaļ istabās'. Ibrahims soļoja tālāk pa parka aleju. Viņa soļi sausi čirkstēja oļainās' smiltīs. Jūra gulēja viņa priekšā mierīga un plaša, bet viņa uztrauktās domas nevēroja apkārtējās dabas kluso skaistumu. Ik skatiens, ko viņš vērsa pret tālo apvārfcsni, vairoja viņa juceklīgo domu un dabas miera smeldlzoši aso kontrastu. Ko viņš varēja teikt saules[1] nekautrajam mirdzumam, ko atbildēt vienmuļai jūras šalkoņai ? Vai puķēm jāvīst, jāzaudē smarša, vai debesīm jāapmācas un jūrai jātinas miglā tādēļ, ka mīļākās vārda skaņa tā satraukusi viņa apziņas mikrokosmu?

Mareva dzīvoja Viņā, daudz dziļāk, daudz intensīvāk kā jebkad. Un lūkodamies tālajā apvārksnī, kur jūras ultramarina zilie viļņi īsakusa ar dzidro debesu zilgmi, arī viņš varēja teikt:

Ir zilgme, par ko sapņo mana sirds,

Tā viņas acu dzelmē mirdz--

V

Ibrahims bejs nāca atpakaļ no Agejas. Viņš gāja pa krasta ceļu, ko apskaloja jūras viļņi. Viņš soļoja lēni, kā domās grimis. Ceļā viņš bija .saticis bēru gājienu. Divi sa/ulē brūni nodeguši zemnieki nesa uz saviem platajiem pleciem zārku. Gājiena priekšgalā soļoja garīdznieks ar diviem, kora puisēniem. Pēc viņiem nāca zemnieki un zemnieces, visi melnās drēbēs ģērbušies. Nežēlīgi karsta .saule dedzināja šos cilvēkus, kas lēni tuvojās savam ceļa mērķim — mazai, kapsētai, kuras baltās sienas krasi atdalījās no piekrastes rūzganā klinšu blākmima.

Ibrahims domāja par nāvi. Domās viņš jautāja, vai pēc dažām dienām arī viņu neapraks šai mazajā, vienkār-

šajā .kapsētā, — viņu, kura pīšļiem bija sagatavota vieta greznajā IbrahimiU' ģimenes mauzolejā, Ēģiptē? Kā dzimis musulmanis, bet audzināts kristīgās ticības garā, viņš mūžīgi[1] šaubījās* kam galu galā piegriezties: kru

stam vai pusmēnesim. Kas pacelsies uz viņa kapa — musulmaņu stela ar korānu pantiņu un akmens turbānu vai kristīgo piemineklis ar trim latiņu vārdiem un neaiz-mirsteļu vainagu?

Pusnaktī pēc sešām[1] dienām beigsies viņa dzīve, ža-mite el Kazeīna kungs., šķietamais Sirijas franču republikas pilsonis nodos īsavus dokumentus pazemes kuģa kapteinim Charona kungam, kas vīķu aizvedīs uz balti nokaitētas dzelzs salonu elē, kur citu vīru likumīgo sievu pavedējiem jāizpērk grēki.

Pēc sešām dienām žamils el[1] Kazens mirs, ja nepasteigsies nogalināt savu pretinieku. Viņu. apraudās „Concert MayoГ aktrise Paprikas jaunkundze, varbūt viņa likteni mazliet nožēlos arī Mareva šomberga kundze, ja tā kādreiz dabūs zināt viņa nāvi. Dafne Kostello nopūtīsies un atcerēsies viņ'u satikšanos. Un vecai® intendant® Kairā noskaitīs lūgšanu par viņa dvēseli tai stundā, kad ticīgie musulmaņi vēre savus skatienus uz Mekkas pusi.

Kad viņš būs miris, saule spīdēs tāpat kā tagad. Jūra tāpat vels zilos viļņus krastā, puķe®' kā šodien kūpinās reibinošu «maršu gaisā. Dzīve un pasaules ritms negrozīsies : visa® viņa domas veda pie šī slēdziena. Aklais laika rats[1] šķobās, čīkst, bet mūžīgi griežas tālāk. Vienalga, vai nomirst svētais vai laupītājs, diktators vai vergs, zinātnieks vai lasī'tnepratējs[1] — dzīves straume neapstājas ne mirkli. Dzīves prieku un bēdu džezbends nerimst pasaules dansingā.

Ceļa līkumā viņš ieraudzīja Papriku: viņa skrēja tam pretim un māja ar rokām. Steigā aizelsusies, viņa pēc mirkļa metās Ibrahima rokās.

— Es jau uztraucosˆ mīļais... Kur tu tik ilgi paliki?

— Es nesteidzos... Nupat satiku ceļā bēru gājienu...

— Vai nestuves tev nepieskārās ?

— Nē, šoreiz zārks man vēfl pagāja garām.

,

— žamil, nerunā tā.

— Mīļā Paprika, gudrs cilvēks smejas par nāvi. Mums arvien jāsagatavojais raй — vienalga, pēc sešām dienām, sešām nedēļām vai sešiem gadiem.

— Par laimi tev par to vēl nav jādomā.

— Vai- redzi šo kukainīti ceļa smiltīs?... Tūlīt es viņu samīšu... Redzi... Tā, darīts... Kukainis nomira viegli un ātri, sāpes necietis zem mana ķermeņa kolosālā spiediena... Domājams, viņam nebija nekādti nākotnes projektu. Par ko gan kukaiņi var domāt?... Bet lai: kā, viņa dzīves pavediens pēkšņi pārtrūka. Šī kukainīša nāvi pasaulei nepaziņoja 100 lielgabala šāvieni un Notre Пате katedrālē nenoturēja aizlūgumu par viņa dvēseli... Bet vai tu domā, ka cilvēka nāvei daudz lielāka nozīme?

— žanriļ, ko tu runā!...

— Iedomājies, ka es miršu, piemēram, nākošā pirmdienā...

— Es tev aizliedzu...

— Nē, nē, paklausies... Ja es saku ,,nākošu pirmdien", tad tikpat labi es varētu teikt arī — 5. jūnijā 1974. gadā... Bet pieņemsim, ka es nomiršu pirmdien. Vai tādēļ saksofoni smacīgās dansingu zālēs apklusīs? Vai mīļākās vairs kaislības brīžos neglaudīsies pie savu draugu krūtīm ? Jjai saprastu, cik cilvēka nāvei maza nozīme, jāredz kā citi mirst. Daži draugi kādu laiciņu sarunās pieminēs tavu nāvi. Daži radnieki raudās pāris dienas: par tevi' un tas būs viss. Nāks aizmirstība, dzēsīs piemiņu par visu, kas reiz dzīvojis, jutis prieku un bēdas šai' pasaulē...!

Runājot Ibrahims lūkojās zilajā apvārksnī, kur jūra saplūda ar debesīm. Likās, šādi prātojumi viņam darīja sāpīgu prieku.

— Klausies tālāk, bērns:... Varbūt esi lasījusi Bossiē,

vismaz būsi par viņu ko dzirdējusi... Stāsta, ka klausītāji raudājuši par viņa runu pie Orloanas hercogienes Henriettas Annas kapa. Tā ir tā pati runa, kurai viņš pierakstījis epigrafu: VanUas vanUalumet omnia vaniļas... Bet

kā tu domā. vai klausītājus aizkustināja sprediķotajā domu dziļums, vai viņa daiļrunība? Ja mans līdzinieks' turētu man kapa runu Angļu promenādē un kliegtu ļaudīm: ,,Majns otrais*.es“ miris!... Klausāties, viņš ir miris !...”—es varbūt paklausītos piecas minutes. Tāpat kā galma ļaudis pēc Bossiē runas no katedrāles iznākot jau domāja par citām lietām, arī manu nāvi pēc 'kāda laiciņa neviens vairs neatcerētos.

Ibrahims paskatījās dnaudzemē un bija pārsteigt®', redzēdams

viņas acīs asaras. Viņš apskāva Paprikas plecus un iesaucās:

—Mīļā, piedod man!... Kā es varēju tev stāstīt tādas muļķības!... Cik smieklīgi... Tev taču tikai divdesmit gadi... Es laikam esmu prātu zaudējis...

— Nē. nē... Man tik skumji, žamil... Man skumji sevišķi tagad, kad mums smaida laime, kad tava veselība uzlabojas un mana mīlestība kļūst arvien dziļāka un skaidrāka...

— Tev taisnība!... Labāk dziedāsim un priecāsimies, mazā mīļā Paprika, mana zelta meitene... Nebēdāsimies, — un kad vecā hetera ar izkapti nāks pēc mums, apkampsim viņu un jautri dejojot iesim viņai līdzi.

Ibrahims gulēja. Paprika nekustēdamās elpoja svaigo gaisu un sargāja drauga miegu. Pār rāmo jūru ausa dienas, gaisma. Puķu smarža cēlās no dārza., plūda pa vaļējo logu istabā un tina Ibrahima uin Paprikas alkovu reibinošā dūmakā. Ibrahims miegā apskāva viņu Un pieglaudās tai kā bērns mātei, šī inistinktivā kustība viņai iedvesa neizprotamas bailes. Nabaga meiteni, atkal plosīja nemiers. Viņa klausījās drauga nevienādajos elpas vilcienos un domāja par šomberga drausmīgo pareģojumu. Nāves jausmas lidoja ap viņu kā neredzami putni. Viņa atcerējās ārsta vārdus:

„Jūsu draugs mirs pēkšņā nāvē... Neviens viņu nevar glābt... Tāds viņa liktenis."

Pēkšņi Ibrahims nodrebēja zem segas īm sakustējās kā no neredzamām žņaudzēja rokām vairīdamies. Pussē-dus pietrūcies, viņš iekliedzās:

— Mareva!.,.. Mareva!...

Tad viņš pamodās un plati ieplestām[1] acīm uzlūkoja Papriku. Likās, ka viņš brīnētos viņu sev līdzās redzēdams.

— Kas ir mīļā?... Vai tu mani modināji?...

Paprika instinktīvi rāvās atpakaļ, it kā baidīdamās

viņam pieskārties. Viņa atbildēja:

— Nē... Tu pats miegā kliedzi.

— Es imurgojui?... Nevaru nekā atcerēties.

— Tu kādu sauci.

— Ko es saucu?

— Marevu.

Ibrahims satrūkās. Viņš noprata no Paprikas balss skaņas, ka viņa nemelo. Paprika piegāja pie loga. Sārtā rīta blāzma viņas sejā atspīdot vērta viņas vaibstus vēl sāpīgākus, viņas acis drudžainākas. Ibrahimam likās, ka Paprika saslimusi. Svaigs rīta vējš plivināja viņa® matu cirtas. Gurdajos plakstiņos mirdzēja asarās. Viņa čukstēja ar neizteicamu[1] maigumu balsī:

— šī sieviete tev pat miegā neliek mieru. Cik briesmīgi!

Ibrahims pdcēlās un piegāja viņai klāt. Viņa rokas bija vēsas,

deniņi dega kā ugtmīs. Viņš nometās pie Paprikas kājām ceļos, ar pūlēm notvēra viņas rokas un sacīja:

— Klausies... Tas visļS ir meli... komēdija... Beigsim šīs muļķības, liktenīgais brīdis ir tuvu... Man jāsaka tev patiesība — tu biji tik augstsirdīga pret mani, tu dāvāji man savu cēlo mīlestību; es vairs nevaru tev melot... Zinu, ko šombergs: tev stāstījis... Droši vien viņš tev teica,, ka es slimoju ar vēzi vai artēriju sklerozi 'un ka man drīz jāmirst. Viņš rīkojās ļoti loģiski, jo gribēja panākt, lai tu jūti pret mani līdzcietību... To pašu viņš jau reiz „Andromeda" teica maniem draugiem... Bet tas viss ir meli... Man nav ne vēzis, ne artēriju skleroze. Manai veselībai nedraud briesmas. Nevis ārsti, bet doktors šombergs viens pats man nolēmis nāvi. Tā viņš man atriebjas par to, ka reiz nolaupīju viņam sievu. Lai izpirktu savu noziegumu, man jānomā vējas. Vai tagad saproti ?

Paprika bija neizteicami pārsteigta.

— Šombergs... tev nolēmis nlāvi?... — viņa čukstēja baiļu māktā baisi.

Ibrahims izstāstīja viņai visu. Un kad ārā bija gaiša diena, visi pakāpeniski izdomātie meli., ko viņš bija Paprikai stāstījis, izgaisa kā d'ūmi. Paprikas sirdī cīnījās izbrīns, sāpes, bailes no rītdienas un skumjas par pagājušām laimes dienām.

— Tagad tu mani saproti, mīļā, vai nē? Nākošā' pirmdienā, 5. jūnijā man jāizpilda dotais solījums,

— Nē, nē...

— Vai. arī jāvērš revolvera stobrs pret šombergu, tiklīdz viņš ieradīsies pie manis baudīt sengaidīto atriebības prieku. Drama ir neizbēgama.

— žamil!... Tava dzīvība vairāk vērts; nekā viss cits... Atņem viņam papīru, ko cietumā parakstīji.

— Citiem vārdiem sakot, man jāmogalina cilvēks., kas mani izglāba no turku bendes rokām ?

Ibrahims sausi iesmējās un piebilda:

— Tad es būtu nelietis.

No visiem atklājumiem viens Papriku mocīja visvairāk: pie kā arvienu atgriezās viņas mīļākā domas? Tās tiecās uz Marevu, visas nelaimes cēloni !... Pat tagad, uz traģiskā atrisinājuma sliegšņa stāvot, viņš vēl domāja par to. Viņu, šo sievieti, kas tik vieglprātīgi, rotaļājās ar viņa dzīvību un pēc tam nozuda, par viņa likteni vairs nedomādama, šo sievieti, kas tagad atkal lika tam pacelt ieroci pret sevi vai pret citu cilvēku, — viņš sauca miegā, ilgojās satikt nomodā!... Varbūt viņš vēl tagad sapņoja par viņas glāstiem? Un ja arī viņš neilgojās pēc viņas skūpstiem, tad viņas tuvums, viņas skatiens un mierinājums[1] tam bija vajadzīgs liktenīgajā brīdī... Paprika sagura nespēkā, to sapratusi.

Ibrahim's atgulās gultā. Ilgā saruna um atzīšanās viņu bija nogurdinājusi. Viņam bija žēl sāpināt sirdi, kas tam bija devusi saw maigumu un mīlestību; bet šai brīdī patiesību slēpt būtu bijis noziegums.

Marevas ēna lidoja ap viņiem. Jau kopš Londonas telegramas šī Gorgona ar pusaiavērtām acīm viņus mocīja, pati nerādīdamās. Viņa reizē modināja nemieru sievietes sirdī, un neprātīgu kaislību vīrieša miesā.

Pēkšņi Paprika piecēlās un teica:

— Tā tad tu gribi satikt savu Marevu?

Ibrahims protestēja:

— Kā tu vari tā runāt, mīļā!

— Es saku to, ko jutu... žarniT, nepūlies vairs sevi maldināt... Pat naktī, miegā tu nevari viņu aizmirst... Tu solījies man nekā neslēpt. Atzīsties!

Ibrahims klusēja. Paprika saprata, ka tā bija atzīšanās. Viņa pavēra durvis.

— Kur tu iesi? — Ibrahims jautāja.

— Savā istabā.

— Paprika!... Vai tu dusmojies'?... Tu negribi palikt pie manis?...

— Nē, es tikai gribu kādu brīdi būt viena. Mums vēkam bezizejas stāvoklī izspiests solījums... Pirmdiena... no visa tā, ko tu. man stāstīji, šomberga atriebība... Cilvēkam' bezizejas stāvoklī izspiests solījums... Pirmdiena... Nē, es tiešām nezinu, ko mēs lai darām. Klusi tagad,, paliec še un nesaki man nekā...

— Apsoli man, ka tu nedomāsi par viņu!

Paprika palaida durvju tvertni. Ar mokām savaldījusies. viņa piegāja pie gultas, un teica:

— žamii, es vairs nedomāšu ne par ko, — tikai par 5. jūniji!...

Viņš apskāva Paprikas plecus un skūpstīja viņas saraudāto seju.

— Tu, mana laime, mans prieks! — viņš iesaucās pēkšņā pateicības jūtu uzplūdumā. — Tu esi mans eņģelis! Cik tu cēla, cik uzticāiga!... Man kauns par sevi.

— Nē... nē... Nesauc mani par eņģeli.

— Paprika, es esmu liels grēcinieks... Ak, mēs nevaram uzminēt sirds tieksmes... Negribēju tevi sāpināt, — tu arvien esi bijusi tik laba pret mani... Un tomēr es tevi apvainoju... Ai, cik cilvēks nožēlojams!... Paprika, nepārproti mani. Es tevi mīlēju jau no tās dienas, kad tevi pirmo reizi redzēju... Mīlu tevi arī tagad. Un asaras tavās skaista jās acīs man ir vissāpīgākais pārmetums.

Paprika: varonīgi cīnījās ar raudām. Viņa lēni glāstīja Ibrahima seju un ar šiem glāstiem centās arī sevi mierināt. Viņa čukstēja:

— Jā, jā... mēs visi esam nožēlojami radījumi!... Mēs darām viens otram ļaunu pret savu gribu. Bet kas gan ir bēdas, ja tavai dzīvībai

draud briesmas[1]! Cik muļķīga es bij'u, kad runāju ar tevi par savu dzimšanas dienu 6. jūnijā!

— Neuztraucies, Paprika. Vēl piecas dienas — pa to •laiku daudz kas var grozīties. Pagaidām mēs zinām tikai to, ka svētdiena būs mana pēdējā diena — pirmdien man jāizpilda šombergam dotais solījums...

Paprika izgāja no Ibrahima istabas. Viņa ar šausmām' atcerējās, ka pirms divām nedēļām bija nosūtījusi šombergam vēstuli, kur bija uzdota Ibrahima adrese Agejā.

VI

Paprika iegāja „Karitona" viesnīcas vestibilā Kannē. Viesu sarakstā ielūkojusies, viņa redzēja tur tās sievietes vārdu, ko meklēja.

— Vai še dzīvo šomberga kimdlze? — viņa jautāja viesnīcas šveicaram.

— Kā lai jūs pieteicu? — šveicars vaicāja.

— Te būs vēstule šomberga kundzei... Es pagaidīšu atbildi.

Zēns aiznesa vēstuli. Paprika apsēdās krēslā un gaidīja. Viņas sirds sažņaudzās uztraukumā.

Viņa pārdomāja pēdējo dienu notikumus... Nesen viņa bija saņēmusi Agej as pasta kantori uz pieprasījumu adresētu telegramu:

.,JūsU drauda veselības stāvoklis man dara rūpes. Būšu Rivjerā svētdLen. 4. jūnijā. Pagaidām nesākāt el Kazena kungam nekā. Sveicinu.

l}r. šomibergs."

Viņa ielika telegramu rokas somiņā un sākumā tiešām negribēja to Ibrahimam rādīt, lai viņu veltīgi neuztrauktai. Bet tad[1] viņa iedomājās, ka šomberga ierašanās ir pārāk svarīgs notikums, lai to noklusētu. Ibrahims izlasīja tete-gramu un māksloti pasmaidīja:

— Ā—a, nu tu redzi, mīļā... Un es vēl šaubījos, vai vilks ieradīsies dzīrās.

Tad, pēc pilnīgā klusumā ieturēta azaida, viņa pēkšņi zināja, ko darīt: pateikusi Ibrahimam, ka brauc uz Kanni pie zobārsta, viņa devās meklēt šomberga kundzi. Elegantās ārzemnieces adrese Rivjerā nebija nekāds noslēpums un Paprika drīz to zināja. Viņa dzīvoja „Karltona" viesnīcā.

PluOkstens bija pusdesmit. Peldētāji nāca no jūrmalas viesnīcā tēju dzert. Sportsmenis golfa kostimā un ,,vērša asiņu" krāsas kurpēs, monokli acī, grozījās Paprikas tuvumā, censdamies tai ar zīmēm rādīt, ka viņš ar mieru tai izmaksāt glāzi džina, dāvināt rožu kurvi un pavizināt savā Rols-Roisā; vakarā viņi varētu aizbraukt uz Montē Karlo... Protams, pēc divām nedēļām Paprikai būtu nodrošināts čeks par 1000 dolāriem un mīļš .,ardievu" Pari-zes-Licnas piestātnē...

Paprika pat nepaskatījās uz bagāto sportsmeni. Tāpat viņa nevēroja burvīgu dejotāju, kas ar izteiksmīgiem skatieniem gribēja viņai iedvest, ka viņš katrā laikā būtu mierā par velti dejot ar viņu dažus tango, uz sava rēķina piedāvāt tai vakariņas, mīlestības nakti un kā bezmaksas piedevu — ārstēšanās kursu pie sieviešu ārsta.

Beidzot zēns atgriezās:

— šomberga kundze jūs gaida 27. istabā.

Paprika iekāpa zēnam līdzi liftā. Koridorā 27. istabas durvis

atradusi, viņa pieklauvēja,

— Lūdzu!...

Paprika saņēmās un iegāja istabā.

Mareva šomberga kundze patlaban gribēja iiziet. Baltu cepuri 'uzlikusi, viņa stāvēja pie spoguļa un apkaisīja seju ar pūderi. Ieraudzījusi Papriku, viņa norādīja tai krēslu.

— Apsēžaties, jaunkundze... Es izlasīju jūsu zīmīti. Tur jūs rakstāt, ka gribat ar mani runāt. Atzīstos, tas mani mazliet pārsteidza, bet es negribētu, ka jūsu brauciens uz Kauni būtu veltīgs... Tikai lūdzu jūs, runājat ātri — man nav daudz laika.

— Kundze, mana apciemojuma iemesls ir tik svarīgs, ka jūs varat arī dažas minūtes nokavēties. Jums jāzina tas, ko gribu jumts teikt.

— Vispirms, kas jūs sūtīja šurp? Ibrahims?

— Nē, kundlze... Ibrahims nezina, ka nālku pie jums... Atnācu,, lai runātu ar jums divatā, kā sieviete ar sievieti... Saprotat?

Mareva noliika pūdera pušķīti un paņēma no tualetes galdiņa lūpu krāsuli. Bet tad viņa pagriezās pret Papriku :

— A-ā! Jūs jau draudat?... Jaunkundze, ieteicu jums netērēt laiku ar veltīgiem ievadiem.

— Kāpēc jūs domājat, ka gribu jums draudēt?

— Jūsu tonis...

— Mūsu sarunas temats prasa nopietnību... Nenācu šurp ar jums ķildoties. Gribu lūgt,, lai jūs man palīdzat. Klausāties... Jūsu mīļākā... jūsu bijušā mīļākā dzīvība ir briesmās... Atkārtoju vēlreiz: šfis briesmas ir ļoti nopietnas...

Acīmredzot, viešņas mierīgā izturēšanās Marevu ieinteresēja. Viņa bija gaidījusi naida izvirdumu, asus vārdus, melodramatisku, scēnu. Tagad viņa brīnējā» par Paprikas mieru. Ar pēkšņu kustību viņa noņēma cepuri un iesvieda to gultā.

— Jūs sakāt, Ibrahima dzīvība ir briesmās?... Vai tad viņš vēl nav nokārtojis savus rēķinus ar manu vīru'?

— Nē, kundze... Droši vien jūs zināsat...

— Atvainojat! Es zinu, ka pirms gada mans vīrs palīdzēja Ibrahimam bejam izbēgt no KonstamtmopoJes cietuma... Ibrahims man par to rakstīja savās vēstulēs, kuras viņš bija adresējis uz Berlini, un kuras es saņēmu tikai nesen, kad. pārbraucu no Tālo Austrumu ceļojuma... Bet es biju pārliecināta, ka šī pašnāvības lieta jau sen aizmirsta kā neizdevies joks.

— Diemžēl, sarežģījums tagad tuvojas traģiskam atrisinājumam. Ibrahims solījies nonāvēties piektā jūnijā, bet ceturtā jūnijā jūsu vīra atbrauks šurp pārliecināties, vai viņš izpilda solījumu.

Mareva uzlēca kājās.

— Šombergs brauks šurp? Kā jūs to zināt?

— Viņš man telegrafēja.

Lai slēptu uztraukumu, Mareva aizkūpināja papirosu. Dažus miAlus viņa nekustīgi lūkojās savu mazo zelta šķiltavu liesmiņā. Tad sālka ātri staigāt pa istabu, kamēr beidzot neapstājās Paprikas priekšā:

— TJn jūs — Ibrahima jaluinā draudzene — jūs saņemat no šomberga telegramas? Kuru no viņiem abiem jūs krāpjat — Šombergu vai Ibrahimu?

— Ne vienu, ne otru! Esmu jūsu šomberga viltības upuris... Es visu laiku biju viņa ierocis... Kā muļķe, es visu šo gadu viņam rakstīju par Ibrahimu un paziņoju tam pat mūsu tagadējo adresi... Saprotat?... šis ārsts man teica, ka Ibrahims slimojot ar nedziedināmu sirds slimību...

Paprika īsumā atstāstīja notikumu Aleksandri jā. Mareva klausījās viņas stāstu ar neslēptu ziņkārību.

— Lūk, tā tas viss sākās, — Paprika nobeidza savu stāstu. — Bet netērēsim veltīgi laiku... Jūsu vīrs mani aizkustināja, stāstīdams, ka Ibrahimam drīz jāmirst. Es viņu tādēļ vēl vairāk iemīlēju, bet tagad man. nav miera, zinot, ka viņam tiešām draud briesmas.

— Saprotu* saprotu... šombergs ziņoja jums par savu braucienu šurp, domādams, ka Ibrahims jums vēl nav visiu izstāstījis... Bet šo tdlegramu sūtot, viņš ir izdarījis lielu kļūdu... Jūsu mīļākam vēl ir laiks aizbēgt.

— Ko jūs runājat? Viņš bēgtu — ? Redzams, jūs viņu nepazīstat, ja domājat, ka viņš bēgs no sava pretinieka.

— Jūs viņu labi reklamējat, Paprikas jaunkundze.

— Bet vai toreiz viņš 'bija gļēvs, kad jūs viņu. ievilinājāt šaa' nejēdzīgajā dēkā? Vai domājat, ka pasaulē ir daudz vīriešu, kas jūsu skaisto acu dēļ būtu ar mieru likt savu dzīvību uz spēli, tādā zemē, kuras politika tiem gluži vienaldzīga ?

— Mīļā, kad vīrietis mīlē sievieti, tad viņš nedrīkst ne no kā baidīties.

— Bet es jums .salku :, sieviete tik vieglprātīgi nespēlējas ar vīrieša dzīvību, ja viņa to tiešām mīlē...

— Lēnāk, lēnāk... Ceru, ka jūs nenācāt man. lasīt mīlestības morāles lekcijas.

— Jums taisnība... Tagad mums nav laika strīdēties... Kundze, runāsim vaļsirdīgi... Es mīlēju Ibrahimu... Pieņemsim, ka arii jūs viņu agrāk mīlējāt... Varbūt viņš jums vēl tagad nav gluži vienaldzīgs: aizvakar jūs viņu ļoti gribējāt satikt... Tad jums man jāpalīdz viņu glābt no nāves. Es nepiederu pie tām sievietēm, kas var rotaļāties ar savu mīļāko dzīvību. Es labāk esmu ar mieru viņa dēļ visu aizmirst un ziedot viņa labā visu, kas man pieder... Jā, Šomberga kundze... Esmu ar mieru atmest savu mīļākās 'lepnumu, neklausīt skaudrajai greizsirdībai, kas mani moca, ciest jebkuras mokas — esmu gatava darīt visu, lai viņu glābtu.

Mareva nodzēsa papirosu un tūlīt aizdedzināja citu. Tad viņa apsēdās Paprikai iepretim un vērīgi ielūkojās viņas sejā. Jūtas/, ko viņai iedvesa šī mazā tumšmate, jau līdzinājās cienībai.

— Paprikas jaunkundze, tā tad jūs tiešām mīlējāt manu draugu?...

— Jūsiu bijušo draugu?... Jā.

— Man ir tiesības saukt viņu vēl tagad par savu draugu, jo esmu ar viņu nodzīvojusi trīs gadus, kamēr jūs — tikai vienu... Domājat par mani ko gribat, bet es viņu pazīstu labāk, nekā jūs. Un ja es jums teicu, ka viņam vēl laiks bēgt, tad ar to es tikai gribēju jūs pārbaudīt. Es

augsti cienu Ibrahima drosmi un zinu, ka viņš nekad neļaus šombergam par sievi teikt: „Mans sāncensis baidās no manis."

— Ja jūs viņu cienāt, tad palīdzat man!... Palīdzat, es jūs' lūdzu!... Tikai tādēļ nācu pie jums...

Mareva pavilka krēslu un uz priekšu pieliekusies pusbalsī iesāka:

— Jūs nupat teicāt, ka Ibrahims man varbūt vēl tagad nav vienaldzīgs... Jaunkundize, varat man ticēt: es viņu vēl tikdaudz mīlu. ka nevaru būt mierīga[1], ja viņam draud briesmas... Nepārtraucat mani, ļaujat man izteikt visu... Mēs taču norunājām, ka būsim atklātas... Tiešām, pirms gada, kad ti;k traģiski atrisinājās Stambulas drama, es aizceļoju uz ilgu laiku. Kadi mans nabaga tēvs, kuru es tā mīlēju,, krita par upuri bijušo cīņas biedru — komunistu nodevībai, es devos uz Mongoliju meklēt galveno vainīgo, lai tam' atriebtos... Vai domājat, ka Eiropas notikumi mani, toreiz neinteresēja?... Pirmkārt, es fiziski nevarēju nogaidīt Konstantinopoles traģēdijas beigu cēlienu, un otrkārt —es toreiz nespēju savam mīļākam[1] palīdzēt... Tikai tagad, pirms divām nedēļām, es pārbraucu Berlinē, kur cerēju saņemt kādas ziņas par Ibrahima turpmāko likteni... Un tiešām, tur mani gaidīja Ibrahima vēstules un telegra-mas. Tā[1] es īsumā dabūju zināt visu,, kas pēdējā gadā noticis. Savā beidzamā tēlegramā no Londonas Ibrahims uzdeva man arī savu tagadējo adresi Age jā... Nekavējoties sēdos Berlines-Parizes-Kannes ātrvilcienā un braucu šurp, Ibrahimami par to nekā neziņojusi, jo gribēju viņu pārsteigt... Kad ierados viņa vasarnīcā mani pieņēma viņa jaunā draudzene...

— Un tad, kundze?

— Es pārnācu viesnīcā un sāku pārdomāt visu notikušo... Atkārtoju: es biju pārliecināta, ka viņam vairs nekādas briesmas nedraud un ka nāves līgums ar manu vīru jau sen aizmirsts. Visas šīs dienas es domāju tikai par viņu... Varbūt jūs sapratīsat, ko jūt sieviete, kas pēc gadu ilgas šķiršanās pie mīļākā atgriezusies, atrod viņa tuvumā citu mierinātāju... Ēs jautāju sev, kāda ir jūsu lo-

III)

ma viņa dzīvē. Vai jūs viņam esat tikai laika kavēklisˆ vai varbūt tiešām jūs pa šo laiku esat paspējuši iemantot viņa draudzību? Ik

dienas rakstīju viņam vēstules, bet sadedzināju tās, nedrīkstēdama nosūtīt... Vakar .sēdos automobilī un braucu pie viņa, bet piecsimts metrus no viņa vasarnīcas liku braukt atpakaļ... Atgriezos Kannē... Man negribējās pirmo reizi satikties ar viņu pēc asas sarunas ar jums. Kad jūs šorīt atnācāt, es patlaban pārdomāju, kā tikt pie viņa jūs nesatiekot. Paprikas jaunkundze, tagad mēs viena otru pazīstam labāk. Atzīstaties, ka es runāju ar jums kā lojālā pretbniece un sakāt man, ko jūs sagaidāt no manis.

— Kundze, mums jāatrod ceļš, kā glābt Ibrahimu viņam pašam par to nekā nesakot. Viņš vēl nezina, ka jūs esat Kannē... Es viņam tekni, ka nezinu tās sievietes vārdu, kas aizvakar bija atnākusi un gribēja viņu satikt.

— Vai tiešām viņš nezina —?

— Nē...

— Tad nesakāt viņam to, kamēr viss nebūs galīgi nokārtots un viņam vairs nedraudēs briesmas. Tā būs labāk...

— Nu, bet ko jūs darīsat?

Mareva apstājās pie vaļējā loga um lūkojās ārā, it kā mīklu minēdama; tad viņa strauji pagriezās pret Papriku un teica:

— Ir tikai viens ceļš, kā izbēgt no draudošās dramas... Pirmdien es mēģināšu izvest savu nodomu... Pagaidām gribu jums cieti piekodināt — nesakāt lbrahimam, ka esmu šeit... Bez tam* rīt es še vairs nebūšu. Es pazudīšu visiem, izņemot jūs... Jūs teicāt, ka Šombergs atbrauks ceturtā jūnijā... Bez šaubām, vispirms viņš gribēs satikt jūs. Tiklīdz dabūjat zināt viņa adresi, paziņojat to man. Pārējo es uzņemos nokārtot viena pati.

— Ai, kaut jūs varētu viņu izglābt!... Kaut jūs...

— Pagaidāt, Paprikas jaunkundze, es vēl neesmu beigusi. Vai tiešām jūs domājat, ka es izdarīšu šo brīnumu tikai jūsu skaisto acu dēļ?

Nemiers no jauna sažņaudza Paprikas sirdi.

Moriss Dckobra. „Nāves līgums" LI.

— Ko jūs prasāt no manis, kundze?

— Es jums jau teicu, ka griežos pie jums kā lojālā pretniece. Cerams, ka mans nodoms izdosies... Bet tad es prasošu atalgojumu par savām pūlēm.

— Kādu atalgojumu ?

— Vienu nakti ar Ibrahimu,.. Saku jums to atklāti, bez aplinku vārdiem... Mēs taču norunājām, ka būsim atklātas. Mana prasība ir ļoti noteikta. Un galu galā, ko jūs ar to ris/kējat? Ja Ibrahims pēc izglābšanās paliks jums uzticīgs, tad es šai naktī ar skumjām sirdī atvadīšos nošāvām ilūzijām. Turpretim, ja viņš atgriezīsies pie agrākās mīļākās un atstās jauno draudzeni, tad jums būs laika diezgan domāt par vīriešu nepastāvību mīlestībā... Bet ja visas mūsu pūles būs

veltīgas un mēs nevarēsim viņu glābt no nežēlīgā likteņa, tad mēs abas kopīgi varēsim apraudāt šo goda vīru un atcerēties, cik viņš bija taisns* drošs un augstsirdīgs.

Mareva® atbilde bija nežēlīga un nepārprotama kā tiesas spriedums. Paprika to uzņēma kā neatvairāmu sitienu. Viņas sirds strauji pukstēja, rokas savilkās dūrēs un viņa paskatījās uz Marevu ar naidā kvēlojošu skatienu. Un tomēr viņas naidu klusināja cerības stars, ko Mareva bija viesusi likteņa tumsā. Bēdu kausā, ko daiļā gruziniete viņai sniedza, tomēr bija arī saldi pilieni. Paprika gluži labi- saprata, ka Mareva ir vienīgā, kas varbūt var Ibrahimu glābt. Viņa zināja, ka nebūtu brīnums, ja viņas nodoms- izdotos.

Vienu nakti ar Ibrahimu!... šie vārdi, ko Mareva izteica tik skaidri un noteikti[1], viņai likās- kā zaims. Bet viņa saprata, ka liela mīlestība prasa lielus upurus. Cilvēkam, kas mīlē, jāmācās ciest. Mīlēt nozīmē atdot daļu no .sevis, ļoti mīlēt — ziedot savu egoismu, bet kaislīgi mīlēt nozīmē — sniegt mīlamam cilvēkam dunci un teikt: „Mīļais, tu vari griezt un durt manu miesu — tā ir ar mieru noplūst asinīm tavas kaprizes, tavas vienaldzības un neuzticības dēļ...“

Mareva vēl stāvēja pie loga. Viņas graciozais siluets mirdzēja saules staros. Šai brīdī viņa atgādināja amaconi,

ko brīnums pamodinājis no 2500 gadu miega. Kādreiz Kapadoķijā viņa varbūt būtu cīnījusies līdzās Antiopei vai Pentesilejai. Tagad viņa vaļrs nerīkojās ar stopu un bultām. Bet viņa bija braukusi guļamvagonā cauri visai Āzijai, lai atriebtos kādam Ķinas republikas pilsonim par sava tēva nāvi...

Paprika vēroja savu pretinieci, šīs brīnišķīgās sievietes skaidrais skatiens neviļus apbūra arī viņu. Ir tādas sievietes, kuru skatiena dinamika iespaido tik pat noteikti, kā elektrības strāva. Vai tas bija netverams magnētisma spēks? Kas gan var pateikt, kādiem likumiem izskaidrojams skatiens, ar kuru čūska apbur putnus, kas izskaidros, kādēļ sievietes balss skaņa var apburt vīrieti vienā mirklī? Paprika, kas citreiz būtu uzlēkusi, lai nožņaugtu savu pret-nieci, pat nesarāvās Marevas vārdus dzirdot. Pret savu gribu viņa visa bija tās varā.

Mareva nekustējās. Viņa vēl uzlūkoja savu uzvarēto sāncensi ar triumfa skatienu. Tā viņai bija viegla uzvara. Viņa nešaubījās arī par to, ka drīz izdzēsīs no Ibrahima sirds atmiņu par mazo Monmartra meiteni, kas kādu laiku tam bijusi viņas vietā. Viņai gandrīz bija žēl šīs nabaga meitenes, kas nāca lūgt viņas palīdzību. Patiesībā viņa ar Papriku nemaz nerēķinājās. Un kad Mareva to uzlūkoja, viņa nedomāja par viņas mīlestības lomu Ibrahima dzīvē, bet centās caur viņas skatieniem, viņas kustībām saskatīt Ibrahima mīlestību, Ibrahima kustības, Ibrahima aizrautību, ko viņa kādreiz tik labi pazina.

— Nu, Paprikas jaunkundze, vai jūs pieņemat manu palīdzību ar

šādu noteikumu?

To viņa teica bez izaicinājuma balsī. Paprika piecēlās un nevarīgi atbildēja:

— Kundze, kad cilvēks slīkst, tad krastmalā stāvot vairs nevar strīdēties: jāsteidzas palīgā.

— Un jūs. man palīdzēsat viņu glābt?

— Jā.

Tad varat iet atpakaļ uz savu vasarnīcu... Nesakāt Ibrahimam pagaidām neko, bet ja atbrauc šombergs, tad

neaizmirstat man vakarā piezvanīt pa telefonu, Sen-Ra-faelā Nr. 214.

— 214?...

— Jā, tas ir manas draudzenes telefona numurs. Viņa dzīvo „Semiraimidas" villā, Sen-Rafaelā. Rītā es nevienam nezinot apmetīšos pie viņas.

Pēc stundas[1] ceturkšņa Paprika sēdēja automobilī un brauca uz Ageju pie Ibrahima. Viņa nejuta krēslainā vakara burvību; viņas[1] ausīs atskanēja motora monotonā rūkoņa, kurā viņa sadzirdēja Marevas balsi :

„Vienu nakti ar Ibrahimu... Vienu nakti ar Ibrahimu..."

Vil

Pēdējā svētdiena...

No pat rīta Paprika neizteicami' nervozē... Neatlaidīgi lūdz Ibrahimu bēgt, kamēr šombergs vēl' nav atbraucis... Ibrahims maigi, bet noteikti noraida viņas lūgumu: — Mīļā, beidzamo reizi lūdzu tevi, neprasi lai es bēgu... Tas ir apvainojuma, ko es neesmu pelnījis un nesagaidīju no tevis... Par tādu cenu es nelkad nevairīšos no briesmām, lai kādas tās nebūtu. Es nebēgšu un nepielaidīšu, ka sieviete mani glābj no vīrieša draudiem... To es saku tādēļ, lai tu nemēģinātu šombergu lūgties... Mums ar viņu ir savi rēķini un tos mēs nokārtosim kā' vīrietis ar vīrieti... Viņš jau sen izstrādājis savas atriebības plānu. Veselu gadu viņš jau bauda atriebības prieku, domājot par to. Tava iejaukšanās būtu gluži veltīga.

Pulkstens ir seši pēc pusdienas. Ibrahims paziņo intendantam savu pēdējo gribu, gadījumam, ja notiktu kāda nelaime. Traģiskā atrisinājuma tuvums nav aptumšojis viņa apziņas skaidrību. Beidzis vēstuli intendantam, viņš sāk otru; to viņš raksta lēni, ik vārdu domās apsvērdams:

„Mareva!

Ir pienākusi stunda, kad man jāizpērk mīlestība, ko tu man dāvināji. Kad es Berlīnes ,,Avusā“

pirmo reizi ieraudzīju tavu sikaidro profilu, kad mani pirmo reizi apbūra tavs svītrotā svīterī ģērbtais stāvs, kad tava balss man lika trīsēt kaislīgas mīlestības jausmās — vai es tad varēju paredzēt, ka

tavas lūpas man lems nāvi?

Mareva, es neko nenožēloju. Mēs neprātīgi mīlējām viens otru. Mēs .likām viens otram ciest: mani mocīja tava nepastāvība,, tevi sāpināja mana varbūt nepamatotā greizsirdība. Aizmirsīsim rūgtos pārmetumu vārdus, ko esam teikuši viens otram. Aizmirsīsim-apvainojumus pirms skūpstiem, ķildas pirms visu uzvarošās kaislības uzplūdumiem... Glabāsim tikai saldas atmiņas par tiem vakariem, kad tu, mana mīļākā, kā gaišmataina pantera rotaļājies ar manām mīlestības alkām, lai es tevi plosītu rīta gaismai austot. Atcerēsimies tikai neprātīgo kaislību un reibinošo baudu...

Mareva, vai tiešām es maldītos, ja tagad bezdibeņa malā stāvot teiktu, ka neviens vīrietis pasaulē tevj nav ieguvusi tik pilnīgi kā es, un ka neviena sieviete man nav devusi' tik daudz brīnišķīga dvēseles prieka kā tu. Esgandiriz uzrakstīju .,neganta prieka"... Jā, ari tas ir taisnība! Mūsu kaislībā bija daudz ļaunumā daudz negantības, tā mūs dedzināja kā liesmas... Asinis un bauda ir viena dēmona bērni. Maigas rociņas glāsts nes nāvi.

Reizē ar šo vēstuli tu lasīsi ziņu par maniem sakariem ar kādui parizieti. Man tev jāsaka patiesība.

Kad šombergs mani izglāba no Turcijas cietuma, viņš gribēja, lai es atkal iemīlu dzīvi. Un tas bija loģiski no viņa viedokļa: viņš griibējņ, lai nāves tuvuma apziņa man sagādā lielākas sāpes. Vari iedomāties kā es jutos otrā dienā pēc brīnišķīgās izglābšanās no neizbēgamas nāves. Vari uzminēt reakciju, kas mani pārņēma pēc drūmajām dienām, kad es domāju tikai par karātavām un cilpu. Pēkšņi es atrados greznā jachtā, elegantu ļaužu, flirtējošu dāmu vidū, rotaļīga epiikureisma atmosfēra, šombergs saprot eil-

vēka dvēseli — viņš zināja, ka es satveršu[1] pirmās sievietes roku, kas man sniegsies pretim, — un deva man Papriku... Viņa rūpējās par mani, izklaidēja mani un palīdzēja man aizmirst vientuļo dzīvi zem pieņemta vārda svešumā, kur nedrīkstēju nevienu pazīstamu satikt. Viņa mani mīlēja un es padevos viņas jautrības valdzinājumam. Man jāpateicas tikai viņai, šai div-desmitgadējai žēlsirdīgai māsai, kas manu ievainoto sirdi tina mīkstā vatē, par to, ka visus šos divpadsmit mēnešus varēju nodzīvot nedomājot par 1929. gada piekto jumiiju. Bet manā sirdī bieži modās domas par tevi. Rakstīju tev vēstules... Tu man neatbildēji. Es pat nezinu, vai tu vēl esi' dzīva, vai, varbūt, arī tev noziegums pret Turcijas republiku bija jāsamaksā ar dzīvību. Varbūt šī vēstule tāpat nogrims Berlīnes Kreditbankas archivā kā iepriekšējās...

Bet ja tu esi saņēmusi manas vēstules un neatbildi tādēļ, ka jauna kaprize liek tavai sirdij mani aizmirst, tad tomēr atļauj man tev teikt, ka tu biji mana skaistākā mīlestība. No vīrieša patmīlības atteikdamies es atkārtoju, ka nevērojot tavu tagadējo vienaldzību, tu biji mama vislielākai, viscēlākā mīlestība zemes dzīvē un paliksi tāda man arī

aizsaulē. Rītā, 5. jūnijā, tavs vīrs ieradīsies pie manis. Ja es esmu ci.l-vēksi, kas tura vārdu, tad man jānonāvējas. Ja man trūks drosmes to izdarīt, tad viņš mani nogalinās... Vai arī... vai arī es vēlreiz riskēšu ar savu brīvību un nonāvēšu: viņu. Tagad es pats nezinu, vai rītā vēl būšu dzīvs, vai jau miris. Bet zini, Mareva, ja rītā „Nāve ar rožainiem pirkstiem", kā viņu sauca Kar-ņeckisļ mans Stambulas advokāts, atnāks pēc manis, tad mirstot es čukstēšu tavu vārdu. Pēdējā liktenīgā bridi es aizmirsīšu visas, ko kādreiz esmu mīlējis, skaistules un savādnieces, aizmirsīšu arī to — ai, necienīgā nepateicība, par kuru man būs jāatbild Dieva priekšā! — arī to sievieti, kas veselu gadu pašaizliedzīgi rūpējās par manu labklājību un dvēseles mieru. Visas mamas domāsi, visa mana apziņa tieksies tikai

uz tevi, Mareva, mama mūžīgā un vienīgā draudzene.

Atmiņas par tevi apgaismos manas pēdējās minūtes

un palīdzēs man mirt neko nenožēlojot.

4. jūnijā 1929. g.

Ibrahims bejs.“

Ibrahims beidza rakstīt vēstuli un aizlipināja to ar melnas lakas zīmogu. Viņš bija viens savā istabā. Nesen viņš bija lūdzis Papriku atstāt viņu vienu un netraucēt viņa pārdomas. Piecēlies, viņš pavēra durvis un sauca:

— Mīļā, vai neienāksi pie manis?

Paprika sēdēja ar grāmatu rokā, bet vairāk nodevās savām domām, nekā lasāmam romanam. Ibrahima balsi dzirdējusi, viņa iegāja pie viņa un jaiutāja:

— Ko tu > visu laiku darīji?

— Es rakstīju savu testamentu.

— žamil!

— Nebaidies no vārdiem, bērns... Lai kā, mēs nezinām kas ar mani notiks, un tādēļ man bija jāziņo intendantam. kā rīkoties neparedzētā gadījumā... Es viņam devu dažus rīkojumus... starp citu, tie attiecas arī uz tevi... Saproti ?

— Mīļais!... Es tev aizliedzu...

Paprikas sauciens bija tik sirsnīgs, tik pašaizliedzīgs... Ibrahims viņu saudzīgi pārtrauca:

— Paprika, tu nedrīksti man pretoties. Es miršu ne-laimīgsi, ja tu atraidīsi manu dāvanu... Lūdzu tevi, metos ceļos... Vēstule jānosūta rīt no rīta. Bet es norakstīju arī otru vēstuli, lūk. šo... Negribu to nosūtīt tev nezinot.

Paprika izlasīja adresi, Skumji palūkojās Ibrahimam acīs un sacīja:

— Es par to nešaubījos, žamil... Salonā sēdiot es domāju: „Viņš tagad raksta vēstuli Marevai šomberg."

— Dārgā, man bija viņai jāraksta... Es nevarēju viņai nerakstīt...

Klausies, Paprika... Paskaties man acīs... Varbūt es miršu rīt pirms pusnakts. Un tagad es tevi lūdzu — saki man patiesību: Vai man šī vēstule jāadresē uz Berlin!, jeb jāsūta tai svešniecei, kas aizvakar bija še un gribēja mani satikt?

Paprika klusēja. Ibrahims savēra viņas rokas un neatlaidīgi atkārtoja:

— Paprika, tiem cilvēkiem, kam drīz jāmirst, nedrīkst slēpt patiesību. Ja Mareva bija še, ja viņa tev vēlāk zvanīja pa telefonu, tad tu droši vien zini viņas adresi. ...Tu varēsi šo vēstuli nodot viņai.

Paprika vēl klusēja. Ibrahims uzstāja:

— Dod man goda vārdu, ka nezini tās sievietes vārdu.

Paprika paskatījās Ibnahimā ar izbiedētu, moku pilnu skatienu.

— Un ja .nu šī sieviete tiešām bija Mareva šomberg? Ja es tev pateikšu; viņas adresi, vai tu tūlīt nesteigsies pie viņas?

Ibrahims lasīja patiesību Paprikas skaidrajās acīsi, kuras neprata melot. Viņš piegāja pie galda, paņēma vēstuli un sniedza to draudzenei. Tad viņš teica:

— Tu man pateici visu. Paprika... Tā tad aizvakar Mareva bijusi še... Nododu tev šo vēstuli... Ja gribi, vari to sadedzināt. Bet ja nesadedzini, tad nodod to viņai.

— žamil, viņa vēl šovakar saņems tavu vēstuli.

— Tad man ar viņu nav jāsatiekas.

Tā bija augstsirdības rotaļa. Paprika turēja rokā vēstuli kuras katrs vārds, ja viņa to iedrošinātos izlasīt, durtos tai sirdī kā nazis. Un tomēr viņa ar stoisku pašaizliedzību apņēmās izpildīt Ibrahima uzdevumu. Tai pašā brīdī Ibrahims izcīnīja grūtu iekšēju cīņu — viņa sirds tiecās pie Marevas. Bet uzvarēja pateicība, ko viņš juta pret Papriku.

— Es braukšu ar auto un pati nodošu viņai tavu vēstuli,..

Ibrahims[1] nepaguva atbildēt. Ienāca kalpone ar vizītkaršu paplāksni.

-— Kas ir, Anna?

— Kāds kungs vēlas runāt ar el Kaizena kungu.

Ibrahims paņēma vizitkarti un lasīja: ies

Dr. HUGO SOME ERGS

Orlika pilī.

— Kas tevi meklē? — Paprika uztrauktā balsī jautāja.

— Viņš.

Paprikas acīs atspoguļojās dzīvnieciskas bailes. Ibrahims steidzās viņu mierināt.

— Mīļā, neskaties uz mani kā izbiedēta pelīte. Mūsu doktors grib man aptaustīt pulsu... Bērnībā tu droši vien esi redzējusi zīmējumus, kuir negants cilvēkēdāju virsaitis aplūko noķertu misionāru, pirms liek

to sagatavot pusdienai. Patlaban notiek tās pašas ainas modernizēts variants.

— žamil, žamil, tu mani baidē ar saviem jokiem... Es gribu.. . Man jārunā ar šomborgu... Es gribu viņu satikt, kamēr tu vēl nieesd ar viņu runājis...

— Klusu, bērns... Vispirms tev jānodod'vēstule Mareva L, kamēr vēl nav par vēlu... Brauc pie viņas, Paprika... Aizej, kamēr Anna nav ievedusi šombergu salonā. Gaidīšu tevi, kad būšu ar viņu izrunājies.

— žamil... žamil. man bail!...

— Klausies, šis cilvēks taču pirms piektā jūnija man nekā nedrīkst darīt... šodien vēl ir tikai ceturtais. Brauc mierīgi, nobaidies par mani.

Paprika aizgāja. Ibrahims nokāpa lejā pa ozolkoka kāpēm. Doktors šombergs stāvēja viesu istabā un vērīgi aplūkoja kādu gleznu. Tad viņš pagriezās pret Ibrahimu uin teica mierīgā mākslas cienītāja balsī:

— Labvakar, Ibrahim bej... Kur jūs dabūjāt šo brīnišķīgo Eduarda Šimo gleznu? Lassnla... non satiata... Kā man viņu patiktu redzēt savā darba kabinetā, Orlika pilī!...

VIII

Ir cilvēki, kas saglabā aukstasinību pat dzīves vistraģiskākos brīžos. Dažiem šī aukstasinība ir tikai fan-tazijas trūkuma, bet ratiem tā ir dzelzs gribas pierādījums. Kas varētu izskaidrot šomberga mieru šai brīdī, kad viņš pēc vesela neparastu dēku un pārdzīvojumu gada, uz asiņainas dramas sliegšņa stāvot varēja sajūsmināties par labi izdevušos akvareli?

Ibrahims negrib būt uztrauktāks par pretinieku un ironiski atbild:

— Labvakar, doktor šombcrg... Varat ņemt manu gleznu, ja viņa jums tā patīk... Dāvinu jums to, kamēr manas mantas vēl nav pārdotas ūtrupē.

— Pateicos... Es nepieņemu jūsu dāvanu... Labāk nopirkšu- to par naudu, ja jūsu īpašumus tiešām izūtrupēs, kā jūs salkāt. Liekas, jūs nebrīnāties par manu apciemojumu... Vai, jūs mani gaidījāt?

— Es zināju, ka jūs būsat pie mums... To man teica Paprikas jaunkundze.

— Ak tā — piedodat man, ka aizmirsu apjautāties par viņu.

— Varat apmierināties, viņa uzcītīgi izpildīja uzdevumu, ko jūs viņai, uzticējāt.

— Atzīstatiesˆ ka es biju pret jums augstsirdīgs, ļaudams jums brīvi baudīt šīs -skaidrās sirds mīlestību visu -gadu... Jūs līdz galam esat bijuši uzticīgi savam dāmu vaMzimātāja amatam.

— Valdzināšana nav amats.

— Ak tā, jūs to turat par brīvu profesiju?

— - Nē, par likteņa lēmumu. Ir vīrieši, kas apbur sievietes pret savu- gribu, paši to nezinādami. Un cik smieklīgi — viņi, vēl lielās ar

savām uzvarām! Mīļākam tur nav nekāda nopelna, ja daba viņu apbalvojusi ar magnētisku spēku.

— Jūsu vienkāršība ir slavējama. Bet ka jūs esat iekarojuši Paprikas jaunkundzes sirdi, tas gan -būs nenoliedzams fakts. Jūs panācāt to, ka viņa jums palīdzēja patīkami pavadīt 'laiku, un tas šai gadījienā ir galvenais. Nu, vai esat dzīvi, atkal iemīlējuši,?

— Dzīvi esmu mīlējis arvien.

— Jo labāk.

Doktors šomberga paskatās pulkstenī un saka:

— Septiņi?... Vai Paprikas jaunkundze vēl' nav mār jā?... Es gribēju viņai izteikt...

Viņš apraujas, teikumu nenobeidzis. Ibrahims steigšus papildina:

— Komplimentus vai pateicību?

— Nē. Savas domas, kā turpmāk rīkoties.

— Jums ļoti varjaga runāt ar Paprikas jaunkundzi ?

— Protams... Es taču zināmā mērā esmu jūsu laimes architekts.

Ibrahims bejs klusē un vēro šomberga nekustīgo seju. Kā šis seno japaņu kareivis ticis mūslaiku Rietumeiropas sabiedrībā? šombergs apgalvo, ka sievas neuzticība viņam sagādājusi neizteicamas ciešanas. Ibrahims šaubās par to. Viņš nevar iedomāties, ka šis cilvēks ar ērgļa degunu un plānajām, sakniebtajām lūpām varētu trīcošiem pirkstiem atplēst mīlestības vēstuli, klausīties savas dainas sirds pukstiienus, raudāt par aizmirstu, starp grāmatas lāpāmi sakaltušu ziedu.

šomberga mākslotās laipnības[1] aizkaitināts, Ibrahims pēkšņi jautā:

— Kāpēc jūs braucāt šurp, doktor?

— Pirmkārt, lai izteiktu jums savu cienību. Jāatzīr stās, jūsu sejui, jūsu kustības redzot nevienam nenāktu prātā, ka jūs patlaban izlemjat savas dizīvības un nāves jautiājienu... (šos vārdus es saku burtiskā nozīmē, ne kā daiļrunības līdzekli). Ibrahim bej, negribu jūs apvainot teikdams, ka cerēju jūs atrast gultā, bālu un nāves bailēs trīcošu. Bet tomēr man jums jāsaka, ka jūsu pašsavaldīšanās māksla ir apbrīnojama. Jūs diroši skatāties neizbēgamai nāvei acīs.

— šombepg, pasaulē nav nelkā neizbēgama;, izņemot nejaušu nāvi, ko izsauc ārēji cēloņi. Pašnāvība nav neizbēgama. Ir bijuši tādi gadījumi, ka ciļvēki pirms pašnāvības nonāvējuši savus pretniekus...

— Nezinu, vai man jūsu vārdi jāsaprot kā draudi; varbūt jūs[1] ar tiem gribat teikt, ka varat mani nonāvēt rītā vai kādu citu dienu... Lai kā, Ibrahim bej, bet tādā gadījumā vairu jums tikai ieteikt pasteigties... Bez tam jums jāzina, ka visu šīs sarunas laiku es kabatā turu rokā pielādētu un uzvilktu revolveri, kas var katra jūsu[1] uzbrukumu atsist vienā mirklī... \3aku jums to ar nolūku, jo nepiederu pie tiem, kas raduši saviem pretnielkiem uzbrukt no muguras puses...

— Totiesu jūs mani mocījāt savu atriebību atlikdami.

— Es tikai gribu sodīt savas sievas mīļāko. Man ir tiesības to

darīt. Nerunāsim par to... Diemžēl, man jākonstatē, ka cilvēks, kuru es glābu no turku bendes rokām un karatavu cilpas, prāto kā mani nogalināt un laikam pilnīgi aizmirst savu džentlmeņa pienākumu — turēt reiz dotu vārdu. Bet ko es saku —• ,,vārdu"? Ne vārdu, bet rakstisku solījumu. Pietiek... Es pārdomāšu patreizējo stāvokli uin paziņošu jums savu verdiktu.

— 0-o!... Jūsu verdiktu?... Tā tad jūs sevi turat vienā laikā par cietušo un tiesnesi ? šomberg, jūs piesavinājāties visas tiesības.

— Es piesavinājos tikai, tās tiesības[1], kādas ir pieviltiem vīriem. Un tās atzīst visu civilizētu valstu kriminālie kodeksi.

— Jūs pārāk brīvi tulkojat juridiskās normas.

— Gluži pareizi. Pateicoties šim brīvajam tulkojumam' jūs esat glābti no Konstantinopolesi cietuma un nāves soda. Ja es būtu stingri ievērojis juridiskas normas, tad Konstantinopoles suiņi jau sen būtu saplosījuši jūsu līķi... Ibrahim bej, man liekas, jūs tā mīlat dzīvi, ka pilnīgi aizmirstat taisnību.

Ko lai atbild šim cilvēkam? Ibrahims redz savu 'bezizejas stāvokli, šombergs pieceļas no krēsla, vēl arvienu labo roku žaketes kabatā turēdams.

— Ibrahim bej, mēs esam pateikuši viens otram visu, kas bija sakāms. Pirms nonāvējat savu glābēju, pārdomājat šo soli un nepārsteidzaties, lai vēlāk jūs nemoca sirdsapziņas ēdas... Sveiki!... Labāk nesniegsim viens otram roku. Tā būs prātīgāk... Pirmkārt jau tāpēc, ka es labā robā vēl turu labāko aizsardzības līdzekli — pielādētu revolveri.

Paprika iekāpj .automobilī un šofers viņu ved uz Sen-Rafaelu. Kāds garāmgājējs viņiem parāda Semiramidas villu, lielu, baltu, spāniešu stilā celtu namu.

Paprika ieiet pa piniju aleju vasarnīcas dārzā. Semiramidas villa stāv uiz jūras krasta, palmu, birzes vidū. Logos nespīd ugunis. Nams liekas neapdzīvots. Paprika piezvana. Neviens neatbild. Tad viņa piespiež zvana pogu divreiz no vietas. Beidzot durvis atveras. Ienācēja redz sulaini ar bronzas krāsas seja. sarkanu tarbušu galvā.

— Vai te ir šomberga kundze?... Sakāt viņai, ka atnākusi Paprikas jaunkundze. Man ar viņu steidzami jārunā...

— Jā, jaunkundze.

Sulainis ieved[1] Papriku- salonā, kura logi iziet uz plašu terasi un atklāj brīnišķīgu skatu uz jūru. Krēslā Paprika ar pūlēm- vai -saskatīt priekšmetus -lielajā istabā. Terasē viņa redz mazas abažura lampiņas apgaismotu- galdu, uz kura nolikta kafejas servise diviem cilvēkiem, sald-cepu-rnu šķīvīši, kaste ar papirosiem un lieliska dārgakmeņiem rotāta arabu. handžara. Pie galda sēd kāda, sieviete un kavēdamās smēķē papirosu. Pie viņas kājām paklāta balta lāčāda. Uz tās pusguļus atlaidusies sēd otra sieviete — Mareva šomberg.

Paprikai salonā ienākot Mareva pirmā sāk runāt:

— Paprikas jaunkundze, jūsu ierašanās man vēsta, ka pie jums Agejā noticis kas sevišķs... Lūdzu, sēstaties.

Paprika apsēstas, bet kautrējas runāt svešās damns klātbūtnē. Mareva noprot viņas samulsuma iemeslu un steigšus piebilst:

— Mana draudzene Nimē zina visuts- manus noslēpumus... Pagaidāt, labāk es jūs tūlīt iepazīstināšu... Muzik-holu artiste Paprikas jaunkundze — Zaha'ba pašā kundze.

Ēģiptiete atbild Paprikas sveicienam ar burvīgu smaidu. Zahaba pašā kundze ir ļoti skaista sieviete ar skaidrām, dziļām acīm um brīnišķīgi maigu ādu, Viņa ir precējusies ar Zahabu pašā — visaktīvāko Zaglula pašā piekritēju un vienu no vis-dedzīgākiem Ēģiptes neatkarības cīnītājiem. Ik gadu aprija mēnesī Zahaba pašā kundze aizbrauc no karstās Ptolomeju zemes, lai atpūstos savā Semiramidas villā Sen-ltafaelā. Marevas uzticīgākā draudzene būdama, viņa nekad neaizmirst tai pierādīt darbos savu mīlestību un padevību. Viņa jau zina Ibrahima beja sarkanus ar Marevu un dabūjusi zināt, ka Ibrahims patlaban ir Agejā, tūlīt piedāvā draudzenei savu palīdzību.

Paprika atbild Marevas neizteiktam jautājumam:

— Jā, kundze, ir šis um tas no jauna. Doktors šom-bergs ieradies Rivjerā.

— Kā jūs to zināt, Paprikas jaunkundze?

— Pirms pusstundas viņš nodeva Ibrahima beja sulainim savu vizitkarti un lūdza viņu pieteikt.

Mareva pieceļas. Viņas sejā atspoguļojas saspīlēta uzmanība. Nimē ziņkārīgi jautā Paprikai:

— Tā tad tagad Ibrahims bejs divatā runā ar doktora Šomībergu ?

— Jā.

— Un jūs viņus atstājāt vienus?

— Ibrahims man lika aiziet, lai es netraucētu viņu sarunu.

— Vai jūs zināt šomberga adresi ? Varbūt viņš dzīvo kaut kur šepat tuvumā?

— Nezinu... Neesmu ar viņu runājusi.

Mareva strauji sakustas, it kā gribētu tūlīt kaut ko darīt. Nimē jautājoši paskatās viņā:

—Ko tu gribi darīt, mīļā?

— Nedrīkstam zaudēt ne sekundi... Nimē, negaidi mani vakariņās un nerūpējies, ja es tik drīz nepārnāku. Vakarā es tev piezvanīšu pa telefonu.

Mareva grib aiziet, bet Paprika viņu pēdējā mirklī aiztura:

— Kundze... Man jums jānodod vēstule... Lai cik grūts man šis uzdevums, es Ibrahimam apsodīju šo vēstuli nodot jiums.

Mareva ātri pagriežas atpakaļ, paņem ar melnu laku aizzīmogoto aploksni un noglabā to pie krūtīm aiz dekoltē. šīs kustības nevaldīgā

steiga atklāj viņas uztraukumu. Tad viņa čukst:

— Pateicos, Paprikas jaunkundze... Tagad es mēģināšu viņu glābt... Pagaidāt, gribu jums vēl ko jautāt... Vai šomlbergs atbrauca automobilī pie Ibrahima?

— Jā... Uz ceļa iznākot es redzēju tumši zilu mašiinu ar burtiem CS uz automobiļa numura plāksnītes.

— Tas ir viņa auto un šie burti nozīmē, ka mašina reģistrēta čechoslovakijas automobiļu sarakstos». Pateicos... Es jums paziņošu, ja notiks kas svarīgs.

Marevas šofers aptur mašinu simts metrus no Ibra-hima vasarnīcas. Mareva aizsūta viņu slepeni aplūkot otru automobili, kura sarkanā guntiņa spīd pie vasarnīcas vārtiem. Drīz viņš atgriežas un ziņo Marevai:

— Nē kundze, tā nav franču mašina. Man liekas, tas ir ,,Bencs".

— Labi... Tad mēs esam atbraukuši laikā... Klausāties, Eduard... Neizlaižat šo „Bencu" no acīm. Tiklīdz tas sāk kustēties, sekojat tam dažu metru atstatumā.

— Jā, kundze.

Ir jau vēla nakts. Lielā sporta ,,torpedo" atzveltnī sēdēdama, Mareva domā. Vējš plivina viņas matus. Viņa gaida, ar mokām valdīdama uztraukumu. Viņas plans pamazam noskaidrojas visos sīkumos. Caur retajām priedēm var redzēt ,,bengālou", kur viņas virs un bijušais mīļākais patlaban sarunājas naidā degošām acīm, abi gatavi uz visu. Viņa pazīst šomberga savādo fantasta dvēseli, pazīst arī Ibrahima drosmi un gara eleganci. Kas viņai varētu teikt, cik ilgi vilksies abu pretnieku vārdu duelis? Vai tas nebeigsies ar traģisku atrisinājumu? Kā rafinēta gifts, Marevu reibina apziņa, ka šie divi vīrieši cīnās

uz dzīvību un nāvi tādēļ, ka viņa piederējusi tiem abiem. Neviļus viņa atceras, ka pirms gada Parizes restorānā vakariņas ēdot kāds paziņa tai teioa:

— Kundze, galu galā mīlestībā arvien ir netverams nicinājums pret mīlestības objektu.

Toreiz viņa enerģiski protestēja šim salona psicho-loga apgalvojumam, pat uztraucās par to:

— Kādēļ?... Kādēļ šim nicinājuma pilienam jābūt ambrozija kausā? Man liekas, tas atkarājas no mīlamā cilvēka rakstura īpašībārņ... Varbūt es nicinātu savu mīlestības partneru, ja es, izsmalcināta un piedzīvojusi sieviete, atdotos kādam robustam plebejam, kura muskuļu spēks un 'brutāllā kaislība mani tai brīdī valdzinātu... Ja es būtu vulgārā kurtizāne, kas prot ar savu erotisko rutīnu pievilkt izsmalcinātu kavaliera, tad arī viņš, nevērojot pārejlošo kaislību, sirds daiļumos droši vien mani

/ nicinātu. Bet divu līdzīgo cilvēku mīlestība nepazīst nicību un

riebuma jūtas...

Tagad, šo sarunu atceroties, Mareva domā, ka elegantajam psihologam būtu bijis vairāk taisnības, ja viņš toreiz būtu teicis:

— Mīlestībā uz saviem panākumiem ir lepns tas cilvēks, kas otram iedveš kaislības jūtas.

Tas būtu pareizāk. Ja divi vīrieši cīnās uz dzīvību un nāvi sievietes dēļ, tad viņai jābūt svētulei, lai tā dvēseles dziļumos nejustu lepnumu. Viņa cieš, viņa baidās par vīrieti, kas lai labāk patīk. Bet viņas sievišķā patmīlība jūtas glaimota, arī tad, ja viņa pati to nenojauš.

Mareva pati analizētu savus pārdzīvojumus, ja viņas domas un griba tai mirklī nevērstos uz gaidāmiem notikumiem. Viņa nedrīkst izlaist šombergu no acīm, kamēr nezina viņa adresi...

Paiet minūte pēc minutes. Zilais automobilis vēl stāv kur stāvējis.

Tad viņa pēkšņi dzird zvanu.

— Eduard... uzmanāt!

— Jā, kundze.

Abas mašīnas aizbrauc uz Kannes pusi.

Doktors šombergs izkāpj no automobiļa pie ,,Medže-stika“ viesnīcas ieejas. Mareva saka savam šoferam:

— Paliekat še un gaidāt mani, ja vajadzīgs — visu naikti.

— Jā, kundze.

Viņa izkāpj un ieiet viesnīcas, vestibilā.

— Vai doktors šomlbergs jau pārnācis? — viņa jautā šveicaram.

— Kā lai jūs pieteicu viņam? —

-— Es pati gribu, ar viņu runāt pa telefonu... Kāds
viņa, istabas numurs?

— Sešdesmit trešais.

— Pateicos.

Mareva iet uz telefona būdiņu. Tad', aparata klausāmo trūbiņu jau rokā paņēmusi, viņa pēkšņi apstājas.,. Nodomu pārmainījusi, viņa iznāk no telefona būdiņas :un iekāpj liftā.

Pie sešdesmit trešā numura durvīm viņa mirkli stāv it kā vilcinādamās, tad noteikti pieklauvē. Atbildes nav. Viņa paver durvis un ieiet istabā. Tur nav neviena.

Pēkšņi no blakus telpas; kur atrodas mazgājamā istaba, atskan sausa, pavēloša balss. Mareva nodreb to dzirdot.

— Garsion, es zvanīju, lai jūs man atnesat telegramu blankas.

Mareva nekustas. Viņas skatiens kā apburts kavējas pie gaismas strēles, kas laužas caur durvju spraugu no blakus istlaibas.

— Garson, kāpēc jūs neatbildat?

Mareva jūt, ka šombergs nāk uz durvju pusi — tuvāk, arvien tuvāk... Viņas sirds strauji pukst nevaldāmā uztraukumā. Istabā ienāk šombergs. Viņa skatiens pauž saspīlētu uzmanību[1]. Lūpas mazliet

sakniebtas. Marevu redzot viņš sastingst mēmā pārsteigumā. Droši vien jau sen viņa seja nav izteikusi tik dziļas jūtas.

Mnrlss Dekobra. „Nāves līgums" ЬІ.

— Mareva!

Kurš viszifnis psļchologs šai brīdī varētu uzminēt, apsvērt un pareizi noteikt šī sauciena nolūku?..,. Vai tas pauž ļaunu ironiju vai nicību iun neizteicamu naidu?... Vai šai neizskaidrojamā .saucienā sikanēja dziļas nožēlas jeb skumjš pārmetums?...

— Es, Hugo... Es pati...

IX

Klusums. Baigs klusums, kāds mēdz būt tikai pirms vētras. Ārēji nezaudēdama mieru, Mareva stāv lielās istabas vidū... Viņa nepazemojas... Viņa stāv un gaida vīra dusmu izvirdumu...

— Nejauši dabūju zināt, ka jūs esat Kannē... Nācu tādēļ, ka liktenis, man šķiet, atkal grib mūs tuvināt vienu otram...

Viņas balss skan maigi, šombergs nekustēdamies klausās. Tad pēkšņi, kā neredzamas un neizskaidrojamas varas dzīts, viņš pieiet Marevai klāt un uz muguras sakrustotām rakām nostājas viņas priekšā. Apstājies, viņš ielūkojas viņai acās un sausā balsā jautā:

— Ko tu te meklē ?

Mareva nenodreb. Liekas, ka šie vārdi viņu tikai mazliet pārsteigtu. Balsi nepaceldama, viņa mierīgi atbild:

— Bet, Hugo*, jūs taču esat Kannē... Es ari tagad dzīvoju Riivjerā... Vai tad man būtu no jums jāvairās? Kādēļ lai bēgu no jums?

— Ārā!

Strupi, pavēlnieciski šombergs viņai rāda durvis.

— Jūs mani dzenat ārā no savas istabas?

— Es aizraidu necienīgu sievu, kas mani tik nekaunīgi pievīlusi... Man riebjas tavs tuvums... Es ienīstu tavas acis, kas prot nekautri melot, tavas lūpas, kas skūpsta katru garāmgājēju... Saproti? Vai es runāju diezgan iskaidri?... Tādas sievietes, kā tu, ir sodība kārtīgiem cilvēkiem... Kādēļ tu nāc pie manis?... Ko nozīmē tavi

#

laipnie vārdi ?.„. Es nebraucu šurp, lart: satiktu sievieti, kas mani situsi ciešamu krustā tukša buduāru zagļa dēļ... Vari klīst pa visu pasauli un ļaut savai izvirtībai pilna vaļu, — kas tev to liedz? Vari klejot pa visas pasaules viesnīcām um kūrortiemˆ, vari melot un vilt, atdoties visiem vīriešiem, kas tev gadas ceļā... Es jūtu pret tevi tikai riebumu. Es ienīstu tevi un pēdējo reizi lūdzu tevi aiziet ar labu.

Mareva jau stāv uz sliegšņa. Viņa vilcinās vienu, divas, piecas sekundes, tad iziet ārā... Durvis aizveras. Koridorā iznākusi, viņa vienā mirklī aizmirst visus vīra teiktos apvainojumus. Viņa ir ar mieru darīt visu, lai tikai nebūtu tā jāaiziet. Lēni, ļoti lēni viņa iet uz kāpju pusi. Kāda nozīme viņas apvainotai patmīlībai salīdzinot ar briesmām, kas draud Ibrahimam? Varbūt viņa liktenis šai brīdī ir viņasi maigajās rokās... Koridora gaiā viņa pagriežas atpakaļ... Velti!..,. Vēl mirklis — un lifts viņu novedīs lejā, viesnīcas vestibilā. Tad visam būs gals.

Pēkšņi viņu pārņem cerību trīsas. Sausā, valdonīgā balss sauc viņas vārdu:

— Mareva!

Viņa izliekas, ka nedzird saucienu un sāk iet ātrāk. Sirds krūtīs pukst strauji... Viņa nokāpj dažus kāpienus lejup, šombergs kā neprātīgs dzenas pa koridoru viņai pakaļ, saķer viņu aiz rokas un sauc:

— Nāc atpakaļ! Mēs vēl neesam izteikuši viens otram visu.

Viņa izliekas, it kā pretotos, bet šombergs vārda tiešā nozīmē ar varu rauj viņu atpakaļ, ieved savā istabā, aizslēdz durvis un viņas rokas satvēris teic:

— Nešķīstā, kādēļ tu nāci šurp? Vai es tev esmu ko lūdzis visus šosi trīs gadus? Kādēļ tu liec man atkal ieelpot tavas grēcīgās miesas aroma tu? Ja tev vajadzīgs vīrietis, tad tu taču zini, kā tos var - noķert... Nekrietnā!

— Hugo... Laid mani vaļā... Tu man lauz rokas.

— Bet tu lauz manu sirdi!.. Tas vairāk sāp... Kādēļ tu nāci pie manis? Lejā, vestibilā tu atradīsi vismaz duci tādu tipu, kas var apmierināt visas tavas vēlēšanās... Tu

proti valdzināt skaistus ēģiptiešu jaunekļus... Tu e,si radīta, lai pārdotos, 'bet ne lai valkātu godalga cilvēka vārdu... Dzirdi?

— Ai... tu mani moci... Laid! Liec man mieru!...

Viņa nokrīt pie gluitas ceļos un šombergs beidJzot palaiž viņa,s rokas vaļā. Viņa vaid, kā (kad: tiešām ciestu ■sāpes un kož mutautiņu, it kā gribētu apmierināt uztrauktos nervufs. Viņa labi zina, ka vīrieša dusmas .rimst sievietes sāpes redzot. Viņa šņukst:

— Hugo, kādēļ tu esi tik ļauns?...

Marevas raudas, viņas žēlais, nevarīgais jautājiiens atbruņo šomlbergu. Um viņš iesāk daudz mierīgākā balsī:

— Kādēļ?... Kādēļ es esmu tik ļauns? Kur tad ir mans Jaunumus? Piedodat, Mareva, ka es jums duismu brīdī varbūt darīju sāpes; es biju uztraukts... Bet vai jūs domājat, ka īsaspiesta elkoņa vai izmežģīta ceļgala sāpes var līdzināties tām ciešanām, ko vīrietis juti, redzēdtams visas savas cerības, visu dzīves prieku: sabrūkam sievietes kaprizes dēļ?... Vai ,saprotat, ko jūs man nodarījāt pirms trim gadiem, kad atstājāt mani un aizbēgāt ar savu mīļāko? Vai varat iedomāties manas mokas?... Mareva, nu jūs. raudat. Bet es neslēpu savas ciešanas neskaitāmas naktis šajos trīs gados. Es apspiedu niknumu pret likteņa netaisnību, kas man atņēma manu vienīgo dzīves prieku. — Jūs ziņāt, kā es šos gadus dzīvoju... Dzīvoju viens pats savā Orlika pilī un domāju... Es ienīdu vīriešus. Es nolādēju un nicināju arī tādas .sievietes kā jūs, kas padodas profesionālu pavedēju valdzinājumam... Tad es dibināju savu „Emocionālās atdzimšanas centru"... Es gribēju sirdi padarīt nejūtīgāku, bet prātu, varenāku, gribēju stiprināt .sievietes cīņai; ar vīrieša burvību... Tā e,s centos gainīt grūtsirdību, neganto splīnu, kas manu sirdi pildīja ar sāpēm...

Šombergs apklust: Marevas asaras viņu dziļi satricina. Viņš labāk dzirdētu no viņas protesta saucienus, izaicinājuma vārdus, naida

uzliesmojumu. Bet Maņeva vēl arvien tēlo sirsnīgu grēka nožēlotāju. Arvien zemāk un zemāk viņa liec galvu. Viņa netrīc dusmās sava saniknotā

vffra pārmetumus Maušoties; liekas parts ka viļņa tos nepretodamās pieņem, piekrīt tiem un nožēlo saw neprātu.

Mareva ievaidas.

— Kādēļ tu mani plosi ar šiem negantiem vārdiem? To visu es pati sev pārmetu. Es zinu; ka tu saki patiesību... Esmu pelnījusi'sodu... Nācu šurp, lai satiktu tevi... Mani dizina, mani mudināja... ai, tu smaidi, — bet tas tā ir... jā. nožēlas: mani dzina šurp, pie tevis.

— Nožēlas?... Ha-hal...

— Lūdzu tevi..,. Atmet .savu rūgto ironiju... Tu zini, ka es nemīlu komēdijas... Negaidot aizbēgdama no tevis, es gribēju labāk tevi atstāt, nekā slepeni darīt negodu tavam vārdam. Nekad neesmu mielojusi... Mīlestības maldi mani aizvīlu no tevis...

— Nerunā par mīlestības maldiem... Tu taču nedizī-Voji ar šo vīrieti vienu dienu vien...

Mareva noslauka pēdējo asaru. Pusē piecēlusies no grīdas, viņa dkumji purina galvu uin atbild:

— Hugo, vai tu zini, ko es piedzīvoju ar šo vīrieti?... Els lieku reizi pārliecinājos, ika mīlestības mi,ražs i'r maldīgākai® n.o visiem miražiem.

— 0-o!

— Jā. Ma'na kaislība bija tikai miražs... Pamazām tas iziklda kā migla... Mans sakars... Ai, Hugo, es tev darīju sāpes tevi atstādama... Bet varbūt es pati cietu vēl vairāk, dzīvodama ar viņu...

— Vai' tu ,saproti savu sirdi? Vai tu vari spriest ar veselu prātu ?

— Nezinu; vai protu par cilvēkiem pareizi 'Spriest, bet zinu, ka piedzīvojumi māca pat visneprātīgākās sievietes. Ai, Hugo, tici man!... Ci'k bieži, kad jūtaklības reibonis bija izgaisis; atstādams tikai rūgtus saiņus, es sev teicu: ,,Ko tu te dari? Kādēļ tu atstāji cilvēku, kurš vienīgais bija tevis cienīgs, kuram vienīgajam' tu drīksti visa piederēt? Miesīgai baudai nav nekādas nozīmes salīdzinot ar dziļo intelektuālās vienošanās prieku... Mareva, tev kādreiz bija lemts šis pritelks... Tevi mīlēja vīrietis, kura prāts ir viens[1] no spožākiem visā mūsu laikmetā. Tu varēji būt laimīga, ika šis vīrietis tevi mīHē — viņa ftnīlestJba darīja tev godu, cēla tevi augšup... Bet tu neprati cienīt savu laimi... Tu sasiti to kā dārgu kristālā kausu... Tu .sasiti to...“

Viņas kakls aizžņaudzas, viņa atkal sāk raudāt. Lēni, lēni, gandrīz bailīgi Mareva tuvina savu roku šomiberga rokai. Tas ir neapzinīgs bērna žests: kā bērns viņa stiepj savu vājo rociņu, lai noglāstītu lauvas ķetnu. Tad viņa d/ziļi nopūšas:

— Ai!... Kaut varētu pēc nožēlu dziļuma spriest ptar cilvēka sirsnību un patiesīgumu!

— Mareva!

— Ko, Hugo?

— Jūs tiešām nožēlojat savu soli? Bet kādēļ? Ko jūs īsti nožēlojat?

—Hugo, jūs mani pazīstat; vai tiešām jūs domājat, ka es būtu nākusi šurp pie jums, ja mani nedzītu nopietna vēlēšanās sirsnīgi izrunāties ar jums?

— Mareva, būsim vaļsirdīgi... Jūsu mīļākais ir kaut kur šepat tuvumā... Protams, jūs esat ar viņu satikušies...

— Zvēru jums pie .sava mirušā tēva piemiņas, ka neesmu viņu pat redzējusi... Tas ir maņa 'lielākais zvērests, kādu varu izteikt.

Šombergs ziina, ka Mareva tagad nemielo. Un tomēr viņš neatlaižas:

— Bet jūs zināt visu, kas noticis pēc Turcijas dumpja sabrukuma?

— Jā... Ibrahims man rakstīja uz Berlini... Zinu, ka jūs gribējāt viņam atriebties... Nabaga draugs!... Par ko jūs viņam[1] gribējāt atriebties?'...

— Šis cilvēks ir pelnījis manu atriebību.

— Vai, tādēļ, ka viņš pret savu gribu palīdzēja man atgūt dvēseles līdzsvaru? Jūs, šomberg, jūs gribat atriebties kādam Ibrahimam bejam ? Jūs, pārcilvēks, — jūs gribat atriebties salona pozētājam?... Nu, ja jau tā jūsu nopietna vēlēšanās, — negribu jūs atrunāt... Bet vai jums neliekas, ka pirms satriecat savu sen jau aizmirsto pret-nijOk'iu jums būtu jāsniedz man roka*, kad es as aram acīs nožēloju savu kļūmīgo sodi?

— Mareva, jūs taču zināt, ka šis cilvēks formefti apsolījās .rītā, 5. juniljā, izdarīt pašnāvību... Viņa paša apliecināts dokuments vēl tagad glabājas manā kabatā.

šos vārdus šojmibergis īsaka mierīgā balsī, kā advoikats, kas piie tiesas vienaldzīgi aizrāda attiecīgu likuma pantu. Viņa pelēkās acis vēršas' pret Marevu. Viņš it kā cenšas uiztvert katru viņas dvēseLes kustību. Pile sienas atbalr stījiesv viņš stāv Marevas priekšā. Viņa rokas sakrustotas uz krūtīm. Nekas viņa ariienē nestāsta par dvēseles satraukumu, šai mirklī viņa miers', viņa pašsavaldīšanās tiešām liekas inereala, pārei,1 vecīga. Viņš stāv un gaida Marevas atbildi. Viņš nešaubās, ka gaidāmās dramas atgādinājums Marevu uztrauks.

Viņa pieiet tam klāt un saka -stingrā un skaidrā balsī:

— Mana pagātne ir mirusi... Varat rītā rīkoties kā jums pašiem labāk tīk.

— Vai tas ir viss. ko varat man teikt par šo jautājumu ?

— Kādēļ jūs gribat mani sāpināt, atgādinādami man manu kļūdu ? Es nācu pie jums ar atjaunotu, atdzimušu dvēseli.

šombergs pieiet pie loga. Jūra® bezgala tālē lūkodamies viņš uz mirkli aizmirst Marevas tuvumu, šai brīdī viņš griib pārdomāt negaidīto notikumu un savu patreizējo stāvokli. Vai tiešām šī sieviete,

kas viņu atstāja svešinieka dēļ, tagad vairs nedomā par sava mīļākā likteni?... Vai tās var būt patiesas nožēlas, jeb vijtīga divkosība?... Bet ja arī viņš nevar ar prātu, ar loģikas palīdzību izskaidrot Marevas atgriešanās iemeslus, viņa sirds rutnā skaidru valodu: viņš vēl mīlē Marevu...

Bet pēkšņi viņš aticerņs Papriku. Ja Mareva ziņa, ka Ibrahims pēdējā gadā mīlēja šo aiktrisi, tad varbūt viņas patmīlība ir dziļi ievainota un viņa ienīst Ib.rahimu ? Šomlbergs zina, ka Mareva nekad nepiedotu vīrietim neuzticību. Mareva nepieder pie tām sievietēm, kas var

apmierināties, zinādamas, ka tām ir sekmīgas sāncenses;

— šombergs strauji pagriežas atpakaļ un jautā:

— Vai jūs kaut ko zināt par Ibrahima i,ntimo dzīvi pēdējā gada laikā?

— Jā, es zinu visu.

— Arī par Papriku?

— Jā, viņa sakars ar šo sievieti man ir zināms.

— Un tad?

— Hugo, man šķiet, jūs tagad varētu ticēt, ka man šī cilvēka liktenis gluži vienaldzīgs.

Atbilde ir tik skaidra, ka šombergs vairs nešaubās.

Viņš pieiet Marevai Māt uin satver viņas .rokas:

— Mareva, ko mēs tagad lai darām ?

— Svinēsim mūsu samierināšanās svētkus.

— Vai, jūs gribat pārnākt pie manis ,,Medzestikā“, kamēr mēs atgriezīsimies (Mika pilī, kur es jūs gaidu jau trīs gadus?

— Klausāties, Hugo... Es apmētos pie savas labākās

draudzenes Zahaba pašā kundzes, — viņa dzīvo Semiirami-das villā, Sen-Rafaelā... Vai esat a.r mieru rītvakar piedalīties mazās vakariņās, kuras mēs rīkosim par godu tai dienai, kad beigusies mūsu nesaprašanās?..,. Vakariņaˆ es gribētu- sarīkot ISemiraimidas vasarnīcā un mēs visu vakaru būtu tikai trīs cilvēki: es, jūs um mana

draudzene.

— Ja gribat, esmu ar mieru. $

— Nimē zina visu par mums... Viņa no sirds vēlē mums lalbu un ļoti priecāsies, redzēdama mūs samierinājušos... Rītā piecos pēc pusdienas es atbraukšu pēc jums.

Mareva, es jūs gaidīšu'... Gaidīšu atgriežamies jūs un jums -līdzi savu dzīves laimi.

— Hugo... Jūsu sirds vēl spēj... —

— Mana sirds sīpēj visu, ja tais attiecas uz jums,

Mareva!...

Mareva ir aizgājusi, bet istabas gaisā vS lido viņas parfīmu smarža, šombergs nekustas no tā brīža, kad

Ma.reva ar klusu, maigu kustību aizvēra durvis. Cik labi viņš pazīst viiņas kustības! Tāda viņa bija jaunībā, kad viņi iepazinās... šombergs[1] stāv kā sastindzis. Viņam bail klīdināt viņu vienības iluziju. Viņam bail, ka straujš žests neklīdina brīnišķo smaršu, kas viņā modina tik daudz atmiņu. Te, te viņa stāvēja ,te viņš to mocīja ar savilem nežēlīgiem vārdi,em... Ai, kā viņa pazemojās, kā ziedoja savu lepnumu!... Tā bija cita Mareva, pavisam cita sieviete, kufa® dvēsele pēkšņi atklājās viņa skatienam, apgāzdama visas viņa psichol'oģiškās hipotēzēs.

Vai viņš, slavenais psichologs, — vai viņš gaidīja Marevas atgriešanas? Kas būtu varējis pareģot šai sieviete tādu reakciju pēc pēdējā gada notikumiem? Vīrietim šķiet, ka tasi redz sievietes 'dvēseli līdz pat vissiēptā-kieņi dziļumiem — bet tie ir tikai maldi: viņš redz tikai savas iedomas. Kas var paredzēt sievietes tieksmes, kad viņas[1] dvēsele .klausa miesas balsij, vai kad[1] ciešanas plosa viņas sirdi'? Kas gan va,r tvert un kārtot dvēseles chaosu, kamēr nav analizēti un salīdzināti tumšie spēki, kas veido ujn vada cilvēka gribu?

Pēkšņi viņš kā apreibis nokrīt pie gultas ceļos. Uz grīdsegas, gultas gaļā, kur pirms dažiem mirkļiem stāvēja Mareva, viņš ierauga zīda puķīti, kas atrisusi no viņas mēteļa. Kā izsalkušais tver nejauši atrastu maizes gabaflU', tā viņš .spiež pie lūpām šo ziediņu, kas bijis Marevas tuvumā, un ilgi ieelpo viņa gaistošo ismņršu.

Viņš vairs nezina niekā pasaulē, izņemot šīs mākslīgās puķes reibinošo aromatu..,.

Tālās čarlstona skaņas modina viņa snaudušās vēlēšanās;.

X

Puilkstens ir deviņi vakarā. Vakariņas Semiramidas villas salonā jau gandrīz beigušās. Zahaba pašā kundze sniedz šambergam oniksā vāzi ar kaltētiem dienvidu augļiem:

— Mīļais doktor, ņemat vēl saldumus... šodien taču

vis® liekas tik salds... Mareva atkal, pieder jums. — Es lasu viņas acu mirdzumā slepenu prieku, ko viņa šai bdīdī jūt. Kas attiecas uz mani, tad es šo neaizmirstamo pirmdienu — piekto juniju 1920. gadā — atzīmēšu savā atmiņu galerijā ar sārtu 'krustu... Vai tad īsta draudzene nepriecājas par to cilvēku laimi, kas viņai dārgi?... Ticat man, šī diena i;r tikpat salda, kā šīs tortes... Viss mūs aicina priecāties un līgsmot. Viss iedveš optimismu un varenu dzīves prieku... Vai nē, Mareva?

Mareva sēd uz dīvaina šombergam līdzās. Spilvenos atlaidusies, viņa tura vira kaklu apskautu savās rakās, un ncfliec gailvui pie viņa pleca. Viņas smaida pauž .svētlaimīgu prieku.

— Tev taisnība, Nimē... Nekad vēl neesmu bijusi' tik laimīga, kā šai brīdī. Bet nerunā — dod mums labāk augļus, ielej šampanieti mūsu kausos... Mēs ar Hugo dzersim uz tavu veselību — tu esi mūsu samierināšanās pirmā lieciniece.

Šomībergs lēmi pretojas:

— Mareva. būsim piātīgi... Jūs zināt, es nevaru daudz dzert... Trīs tukšās pudeles man ir nopietns brīdinājums...

— Hugo!... Vai tad jūs nepārdzīvojat tagad brīdi, kas nekad mūsu dzīvē neatkārtosies? Vai es neesmu, tam vērts, ka jūs reiz aizmirstat jūsu dzīves, parasto kārtību ?

Nimē neatlaižas:

— Mīļais doktor! Mans extra-dry ir gluži nekaitīgs dzēriens. Varu būt jums par pairaugu.

Pēc dažām sekundēm visi trīs kausi ir iztukšoti. Jautrība ātri pieaug. Caur vaļēju verandu plūst silta jūras vēsma um viegli plivina sveču liesmas. Nakts ir skaidra, gaisis pilns puķu smaršām.

Nimē pieceļas un jurats tumšzilā tālē lūkodamās domīgi teic:

— Es apskaužu jūs, laimīgie... Jūsu vietā es gribētu, lai visa pasaule pārvērstos par paradīzi, visiem cietējiem utn nelaimīgiem 'es vēlētu laimi...

— Tev taisnība, Ni,mē... īsta laime nedrīkst būt egoistiska... Dod mums v.ēū vienu šampanieša pudeli... Vai nē,

Hugo?... Dzersim aiz mūsu laimi, kas kā fenikss atdzimusi no pelniem!

— Mareva;, esmu gatavs darīt visu, kas jums tīk...

Arābu sulainis atkal pilda kausus. Nimē apsēžas
šombergam līdzās un saskandina ar viņu glāzes.

— šomberg... vispirms dzerat, tad atbildēsat man kādtu jautājiemi.

— Labprāt paklausu jums, cienījamā kundze... Darīts... Bet pasteidzaties teik't savu jautājamu, citādi es baidos, vai pēc vēl vienas pudeles būšu spējīgs apmierināt jūsu ziņkārību.

Mareva glaužas pie viņa sāniem:

— Mīļais.... Es tam neticu... Jūsu smadzenes ir labākais domāšanas mechanisms, kāds vien var būt.

— Mareva, jūs ma.n glaimojat.

— Nē, es tika.ii saku patiesību, kas nevienam nav noslēpums... Un to es varu apliecināt ar skūpstu.

— Mareva! Es gaidu, ka jūs izpiļdisat savu solīju mu!

Nimē paiet sāņus, lai nemulsinātu mīlētājus[1] ar .savu klātbūtni. Tad viņa atkal pienāk Šombergam klāt. Viņš draudzīgi noskūpsta viņai roku.

— Bet kā palika ar manu jautājumu, draugs?... Vai to jūs vairs neatceraties?...

— Klausos, Nimē... Sakāt, es atbildēšu..

Viņa kavējas dažus mirkļus, tad klusi jautā:

— Vai esat aizmirsuši cilvēku Agejas vasarnīcā?

— Negribu par viņu vairs domāt — vismaz šovakar nē.

— Bet, ja nemaldos, taisni šodien ir piektais juinijs — viņa liktenīgā diena.

Nimē ar Marevu cieši palūkojas šornibergā. īstenības atgādinājums nemaina viņa sejas izteiksmi. Viņš pat nesaviebjas. Viņa lūpas vēl ‘smaida tāpat kā agrāk, acīs mirdz neizteicama laime.

— Lai tas paliek... Par nopietnām lietām runāsim
līlā.

Mareva sniedz vīram jaunu kausu un sauc:

— Mīļais, jums taisnība!... Kāda, mums daļa gar šo cilvēku? Viņam taču ir sava mierinātāja.

Nu ir atkal Marevas draudzenes kārta. Kamēr Ma-reva glaužas šombergam pie pleca, Nimē sa't ver viņa roku un to maigi glāstīdama čukst:

— Dārgais draugs... Liekas, jūs jau esat aizmirsuši savu lēmumu termiņus... šodien pirms pusnakts Ibrahims ibejs nonāvēsies. Vai tiešām jūs gribat, lai asinis izlīst tai dienā, !kad' Mareva jūs atkal apskauj pēc tik ilga l,ai-ka?... Es saprotu, jūs kā pārcilvēks smejaties par aizspriedumiem... Bet vai jūsu laimei tiešām vajadzīga šī cilvēka nāve? Vai jūsu otram medusmēnesim vajadzīgs asiņains prologs?

Mareva atkal[1] pilda savu glāzi. Arēji gluži nejūtīga, viņa pieliek to pie lūpām un maziem malkiem' sūc vēso, reibinošo valgmi, šambergs

vēro katru viņas kustību. Tā tad bijušais mīļākais viņai tiešām ir tikpat vienaldzīgs, kā svešs Ķinas kūlijs, kam šai mirklī varbūt jāmirst zem bendes zobena? šombengs maigi atvelk šampanieša glāzi no viņas lūpām[1] un smaidīdams jautā:

— Mareva... Ko darīsim ar šo cilvēku? Vai viņam jāmirst? Vai lai viņš paliek dzīvs?

Viņa parausta kailos plecus un atbild ar nicīgu', augstprātīgu smaidu:

— Mīļais, jautājat to Paprikas jaunkundzei, ne man.

Šambergs pagriežas pret Zahaba pašā kundzi un noteic:

— Nu jūs redzat... Lai notiek tas, kam jānotiek... Kas attiecas uz mani, — tad šī cilvēka liktenis man ir gluži vienaldzīgs.

— Bet tad atdodat viņam dokumentu, ko viņš parakstījis.

— Kādēļ jūs tā gribat, lai viņam piedodu?... Kādēļ jūs esat jūtīgāka pair Marevu un mani ?

Nimē 'steigšus pieceļas un uzlūko šombergu ar nopietnu skatienu, kas vēl vairāk uzsver viņas austrumnieciskās sejas skaistumu:

— Tādēļ, ka viņš ir mans tautietis... Saprotat?

— Ā!...

— Tag-ad jūs zināt manas neatlaidības iemeslu. Somber g, man jumus vēl kasi jasaka... Es viņu kādreiz Kairā pazinu*... Viņš bija mam vairāk, .nekādraugs... Emocionāli iemesli mani pamudina glābt šo cilvēku, kura liktenis ir jūsu rokās. E*s nedusmojos u*z viņu par to, ka viņš kādreiz mani atstāja... Gaidu no jums šo cēlo žestu... Es gribu, lai jūs to darāt mūsu draudzības dēļ... Atsakāties no atriebības, ja vēl[1] nav par vēlu... Paklausāt sievietes lūgumam... Kādēļ jūs gribat uzkraut savai sirdsapziņai nevajadzīgu atbildīgi par kāda cilvēka nāvi. ja viņa liktenis jums tagad gluži vienaldzīgs?

— Zahaba pašā kundze, es zinu, ko jūs -no manis gaidāt...

Šombergs vilcinās. Tad viņš izņem no kabatas portfeli un uzmanīgi paskatās Zahaba pašā kundzei acīs.

— Jā. šomjbeng... Tā 'būs labāk... Stambulas cietumā parakstītais solījums tagad ir zaudējis savu nozīmi.

— Ko jūs gribat no mami-s?... Vai man šis dokuments jūsu-klātbūtnē jāaadedzina?

— Nē... Tas jāatdod Ibrahimam bejam.

šombergs pārsteigts saraujas. Bet Nimē neatlaižas:

— Protams, jums pašiem tas nav jādara... Varbūt tas būtu Ļoti skaisti, bet es saprotu, ka jūs negribat paši piedot cilvēkam, kas pret jums noziedzies... Būs labāk, ja es...

Mareva neļauj viņai izrunāt līdz galam. Viņas seja pēkšņi: zaudē maigi starojošo mieru, siņaids pazūd no viņas lūpām.

— Nē, — viņa sauc šombergam, — tu neatdosi Ibrahimam šo papīri. Arī Nimlē to nedarīs... Es 'to iesviedīšu Paprikas jaunkundzei

sejā... Vai dzirdi? Ja jūs alhi gribat pārvilkt krustu šai mūsu pagātnes nodaļai, tad' vismaz atļaujat man pademlot savu bijušo sāncensi... Es gribu, lai viņas mīļākais saņem apžēlojuma rakstu 'no manām rokām... Hugo, ko tu saki par'to? Va-i. tev nav ko iebilst? Vai tu man apsoli šo kāzu dāvanu?

Šombergs plati ieplestām acīm lūkojās Marevā. Tad viņš pagriežas pret viņas draudzeni:

— Un jūs vēl teicāt mani atriebības kāru!

— Šoanfoerg, to jūs nesaprotat. Pasaulē nav nekā dabīgāka par sievietes atriebību.

— Labi, Mareva. Ņem šo dokumentu... Ņem. to un dari ar viņu ko gribi.

— Paldies, mīļais... Nimē mani pavadīs automobil līdz Agejai... Mēs tikai acumirkli ieiesim Ibrahima beja vasarnīcā un tūlīt brauksim atpakaļ... Pēc pusstundas mēs 'būsim atkali šeit.

Abas sievietes sitāv šomberga priekšā. Ironisks un ar sevi apmierināts, viņš uzlūko tās un pat mēģina jokot:

— Nevienam noziegumam nav sekojusi tik slkaista atriebība, kā šim.

Nimē aiziet pēc mēteļa. Mareva paņem no kastiņas cigāru, aizkūpina to un sniedz šombergam:

— Mīļais, smēķē un zīlē manas domas cigārā dūmu lokos... Es tevi atstāju pēdējo reizi. Tiklīdz mana mazā atriebība būs piepildījusies, es uz visiem laikiem palikšu pie tevis... Gaidi mani šeit... Nleej nekur... Ņem manu mutautiņu... Ieelpo savas Marevas smaršu... Sapņo par mani... Apreibinies ar domām par mani... Uz drīzu redzēšanos !

Iztālim viņa tam vēl sūta gaisa skūpstu. Vēl viņa starojoša, maiga un burvīga stāv uz sliegšņa...

— Uz drīzu redzēšanos, mīļais! — viņa vēlreiz čukst um nozūd durvīs...

Terasē viņa uzvelk draudzenes pasniegto mēteli. Ēģiptiete drudžainā steigā čukst:

— Vai tev ir pabiris?

— Jā... Brauksim, ātrāk!...

Motors ierūcas un aizbrauc. Arābu sulainis aizver vestibila durvis. Viņš klusi ieiet salonā, kur Šombergs viens palicis domīgi smēķē cigāru. Tukšās šampanieša pudeles paņēmis, viņš pieiet šombergam klāt un jautā:

— Vai neatnest turku kafeju, kungs?

— Nē, pateicos. Ej, atstāj mani vienu... Nodzēs griestu lampu.

— J'ā, kungs.

Sulainis aiziet. Krēslainā salonā, kur tikaii trīcošās sveces vieš vārgu gaismu, šombergs sēd uz dīvānā un domās grimis smēķē cigāru, kura gals vēl sārts no Marevas lūpām.

Torpedo apstājas pie angļu stilā celtā „bengalou". Mareva kaislīgi apskauj diaudzeni un pārklāj viņas seju un rokas ar skūpstiem.

— Ai, mīļā, kā lai tev pateicos! — viņa čukst. — Tu esi mana labākā draudzene... Mīļā, dārgā Nimē !...

— Vai es darīju pareizi? Vai esi apmierināta ar maniem panākumiem?

— Es jūsmoju par tevi. Tu biji apbrīnojama... Bet tagad mēs nedrīkstam kavēties ne sekundi. Dari tā, kā mēs norunājām... Gaidīšu tevi automobilī.

Nimē steigšus iziet cauri dārzam. Vasarnīcas pirmā stāvā mirgo uguntiņa. Nimē piezvana. Kalpone atver durvis. Aiz kalpones parādās Paprikas izlbiediētā sejiņa.

— Labvakar, jaunkundze... Es gribu runāt ar Ibra-himu beju...

Paprika ieved Zahaba pašā kundzi salonā un aizver durvis. Viņas balss pauž nevaldāmu uztraukumu.

— Kundze, es nezinu ko iesākt, ko domāt... Ibrahims ieslēdzies savā istabā... Vairākas reizes klauvēju pie viņa durvm, bet viņš man neatbild... Baidos viņu traucēt... Bet vēl vairāk baidos viņu atstāt vienu... Staigāju pa visu namu kā mēnessērdzīga... Kas tur notiek?... Ko varat man pateikt?...

— Jaunkundze, es atbraucu pēc Tbrahiima.

— Kur jūs viņu vadīsat?

— Pie doktora šomberga... Apmierināties!... Viss ir kārtībā... Murgi beigušies.

— Ai!

Neaprakstāma atvieglojuma nopūtai! Gaisma un prieks atmirdz Paprikas acīs.

Viņa vēlreiz jautā:

— Vai tiešām murgi beigušies?

— Jā... Be't viņam tūlīt jālbrauc man līdzi.

— Iesim pie viņa.

Viņas aibae dodas augšā pa ozolkoka kāpām. Paprika apstājas pie aizslēgtajām Ibrahima istabas durvīm un pieklauvē. Tad viņa sauc:

— Mīļais[1]! Atver durvis!... Neraizējies vairs — viss ir labi!...

Atbildes <nav. Abas sievietes saskatās. Tad Nimē pieklauvē vēlreiz un saka arabiski:

— Ibrahim bej, atverat durvis... Es esmu Marevas draudzene... Atverat ātrāk! Es jums visu izstāstīšu.

Uz gnīdas parketa noskan soļu troksnis. Durvis atveras. Ibrahims pārsteigts uzlūko svašnieci, kas viņu uzrunā mātes valodā:

— Ātrāk, Ibrahim, ņemat cepuri un mēteli un nāka't man līdzi... Kāpjat automobilī...

— Kur jūs mani vedīsat?

— Vēlāk izstāstīšu... Tagad nekavējaties... Nākat!

Ibrahims, paklausa. Garāmejot viņš noskūpsta Papriku un aiziet līdzi Zahaba pašā kundzei. Bet pēkšņi viņš jūt, ka Paprikas roka viņu velk atpakaļ.

— Ļauj man teikt dažus vārdus, pirms tu aizej.,. Kundzei, atļaujat man Ibrahimu pāris minūtes aizkavēt.

— Lūdzu, jaunkundze!...

Paprika ieved Ibrahimu beju blakusistabā. Durvis aizvērusi, viņa bāla un uztraukta lūkojas[1] mīļākā sejā. Viņas acīs atspoguļojas neizteicamas skumjas. Kādā sirsnībā, kādā padevībā kvēlo viņas valgais skatiens!... Ibrahims atkal grib viņu apskaut, bet Paprika maigi un reizē noteikti atvaira viņa rokas.

— Nē, mīļais... Es uzminu visu to, ko eģiptiete vēl nesaka... Es zinu, kur tev jābrauc... Un tomēr es tevi nekavēju... Tiklīdz tu iziesi no mūsu sārtā namiņa, svešs, varens spēks tevi aizraus sev līdzi... Nepretojies tam, ža-

mil,... Beidzamās dienās es sapratu visu... Es atdevos tev ar visu sirdi un dvēseli. Gribēju, lai mana vienkāršā mīlestība apgaismo tavus pēdējos brīžus un dara jaukāku tavu dzīvi... Bet mana mīlestība ir niecīga, salīdzinot ar to mīlestību, ko tev dāvina un varbūt vēl dāvinās cita sieviete... Klusi, klusi... Nestrīdies, skaistais žamil,... Es raudāšu vēlāk... kad.būšu viena..ᴘ vēlāk... vēlāk... Negribu tev .bojāt prieku, kas tevi tagad gaida... Esi. laimīgs... Kad kādreiz tu atcerēsies šīs traģiskās naktis, tad. atceries arī matii.,. Atceries, ka tava mazā Paprika nebija ļauna, ka viņa mīlēja tevi no visas sirds un ka. viņa tagad! mierināsies domādama par to, ka tu esi laimīgs... Nekavējies — glābies!... Mīļais žamil. es tevi nekad neaizmirsīšu, — tik daudz esmu cietusi un varbūt vēl cietīšu tevis dēļ...

Paprika atveļ' durvis. Neļaudama Lbrahimam ne vārda teikt, viņa ved to pie Zahaba pašā kundzes un pati atgriežas tukšajā istabā.

Iibrahims iet Marevas draudzenei līdzi.. Uz ielas iznākot viņš saskata automobilī pazīstamu siluetu... Viņa sirds sāk strauji pukstēt... Pārsteigums un sajūsma aizžņaudz viņa kaklu. Divas rokas sniedzas viņam pretīm.

Ibrahimam gribās kliegt, gavilēt... Bet maza, maiga rociņa aizklāj viņa lūpas». Balss, kas liek viņam nodrebēt, skan šoreiz maigi, ar klusu prieku:

— Klusi... Sēdies man līdzās... Mums jāsteidzas... Katra minūte tagad dārga...

Arī Nimē iekāpj automobilī. Ibrahims sēd' vidū starp abām draudzenēm. Viņš vēl nezina, kurp tās viņu grib vest. Viņš uzlūko te Marevu, te Zahaba pašā kundzi. It kā viņa domas uzminējusi, Mareva čukst viņam ausī:

— Nesaki neko... Mēs aizbraucam... Te ir dokuments, ko tu parakstīji Stambulas cietumā. Tas tev tiek atdots bez kādiem

noteikumiem.,. 192,9. gada piektā jūnija vairs nav.

Automobilis drāžas pa līkumainu ceļu uz priekšu. Ibrahims bejs jūt papīra lapu savā rokā... Viņš nedrīkst ne kustēties starp abām sievietēm sēdēdams. Viņa pirk-

Moriss Dekobra. „Nāves līgums*[1] LI.

sti vel žņaudz liktenīgo papfiru. Galvā pazib saraustītas atmiņas...

Stambula... Neatkarības tribunals... Cietumsargs Mechmeds... Kaltā jachta... Datnes kaillās krūtis... Paprikas deja „Venēcijas" kabarejā...

Pēkšņi viņš jūt, .kā Marevas pirksti spiežas viņa rokā. Viņa domas atgriežas īstenilbā... Mareva uzsmaida viņam — valdzinoša, burvīga kā senās dienās... Viņš redz uz viņas lūpām pazīstamo smaidu, kas vēsta glāstu un kaislīgas aizrautības tuvumu... Viņš jūt mīļās rokas maigo pieskārienu... Daiļa kāja pieglaužas pie viņa kājas...

Auto negaidot apstājas. Mareva dod Ibrahimam zīmi nekustēties. Viņi ir pie Semiramidas vasarnīcas. Nimē izkāpj no automobiļa un klusi spiež o raugiem roku. Tad viņa pieliek pirkstu pie lūpām un māj šoferam. lai tas brauc tālāk, šofers pagriežas pret Marevu uin čukstot jautā:

— Uz kurieni pavēlat braukt, kundze?

— Pāri Spānijas robežai... Krauksim bez apstājas visu nakti.

Torpedo joņo tālāk. Nimē ar skatienu pavada sarkano uguntiņu, kas nozūd tālumā. Tad viņa ieiet vasarnīcā. Uz pustumšās zāles sliegšņa viņa apstājas un klausās, šombergs vēl sēd uz dīvānā, spilvenos atlaidies. Viņš tura rokā šampanieša kausu un lēni dzer vienu malku pēc otra. Nimē ieraudzījis, viņš smaidīdams iesaucas:

— Uz jūsu veselību, dārgā draudzene!... Vai jūs jau atpakaļ?

— Es? Jā...

— Varu saderēt, ka Mareva ir vestibilā... Laikam viņa vēl krāso lūpas.

— Nē, es atbraucu viena, bez Marevas.

— O—o!...

Šomīberga balss skan skaļāk un uztrauktāk.

— Mīļā. nāc ātrāk!... — viņš sauc uz vestibila pusi lūkodamies. — Es gaidu jau trīsdesmit piecas minutes. Vai tu liksi man vēl ilgāk gaidīt?...

— Šomberg, es jums jau teicu, ka atbraucu viena pati... Es domāju, ka Mareva jau būs še.

Šomberga sejā. pavīdi dīvains smaids. Viņš pieceļas no spilveniem un jautā:

— Ko?... Vai tiešām jūs neatbraucāt reizē?

— Nē, viņa palika Ibrahima beja vasarnīcā izrunāties ar Paprikas jaunkundzi... Es atbraucu viena un aizsūtīju automobili atpakaļ uz Ageju pēc viņas:... Te es kādu stundas ceturksni biju augšā, savās

istabās... Biju pārliecināta, ka Mareva jau pārbraukusi... Nesaprotu, kur viņa tik ilgi kavējas.

šomberga seju pēkšņi pārklāj bālums. Acis zaudē agrāko mirdzumu. Viņš pieceļas un vērīgi ielūkojas Nimē sejā.

— Vai jūs zināt, kādēļ viņa vēl nav atpakaļ? — viņš lēni jautā.

— Nezinu... Bet tur nav ko brīnāties, ja viņa arī mazliet aizkavētos... Sievietes atriebībai nav robežu...

— Jā...

Klusumu pēkšņi pārtrauc plīs'toša stikla skaņa... šom-bergs saspiež glāzi, ko tura rokā. Stikla drumslas nobirst uz grīdas. Viņš pieiet Zahaba pašā kundzei klāt un jautā, viņai acīs skatīdamies:

— Bet kam īsti Mareva atriebjas? Paprikai vai man?...

— šomberg, ko jūs ar to gribat teikt?

— 0|!... Es gribu teikt tikai to, ka mīlestība reizēm dara aklus tos cilvēkus, kurus tā grib izsmiet... Bet šis apžilbinājums nekad, nav ilgs.

Tad, izstiepis asiņainos pirkstus pret Nimē, viņš kliedz:

— Kur Mareva? Atbildat! Jūs esat viņas līdzzinātāja. Sakāt man taisnību — kur Mareva?

— Nezinu, kur tagad jūsu Mareva... Bet ļoti lūdzu jūs — izvēlaties uzmanīgāk vārdus, ja runājat ar mani... Vai jūs domājat, ka man jāsargā jūsu mīlestība?... Mana draudzene ir pilngadīga... Arī jūs esat pilnīgi pieaudzis vīrietis, kas pats var atbildēt par saviem darbiem. Man pietiek.

Nimiē vārdi savalda šom'berga niknumu... Drūmi klusēdams, viņš apsien sagriezto pirkstu ar mutautiņu un iet uz durvju pusi. Nimē ziņkārīgi vēro viņa kustības.

— šomibeng, kur jūs steidzaties? — viņa jautā.

šombergs atbild:

— Pie Ibrahima beja.

Angļu stila vasarnīcas salonā valda klusums. Lēni tikšķēdams vecs provansiešu dzeguzes pulkstenis skaita divu cilvēku sāpju pilnos brīžus. Paprika nekustēdamās sēd atzveltnes krēslā. Viņas rokas nokarājas kā nedzīvas: šīs nakts notikumi nabaga meiteni dziļi satriekuši. Viņai iepretim otrā krēslā sēd šombergs. Viņš zina, ka Mareva aizbēgusi ar Ibrahimu beju. Nesenā: reiboņa vietā ir iestājies salts .stingums... Marevas divkosība, viņas mākslīgi tēlotā nožēlmieces' loma pārspēj visu, ko viņš ir gaidījis. Viņa seja ir pelnu pelēka un it kā nedzīva sāpju mulsumā.

Paprika grib runāt, gainīt smago klusumu. Bet pēkšņi viņa paskatās šombergā. Un viņa pārsteigta apklust, teikumu nepabeigusi: pār viņa ciešanu sagraustiem vaigiem lēni rit asaras... Viņa saraujas šī cilvēka izmocītos vaibstus redzot. Paprika vairs nebaidās no viņa. Mēmi šombergā sāpēs nolūkodamās, viņa aiztura elpu un klusē... Viņa ir gandrīz aizmirsusi savas ciešanas... šombergs viņai vairs ir tikai

nelaimīgs, izmisis cilvēks<, kura asaras s/tāsta par salauztu gribu...

Pulksteņa nosit desmit. Vecās dzeguzītes svārsts ar fatalu noteiktību skaita mūžības dzeilmē aizritošas sekundes. Tālumā, kairā nakts 'tumsā, automobilis aizved, divas apskāvušās ēnas pretīm mīlestībai un laimei.

Beigas

notes

1

Cy there, Venus berg—izpriecu vietas Parīzē un Berlīnē.

2

— Mēs bijām jaukā ceļojumā...

3

Anglijas himnas sakuma vārdi: „Dievs, sargi karali..."

4

Man loti žēl...